N:o 10.

Ankom till Exp. Utsk. den 19 Febr. kl. 1 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, om medels anvisande till gevärsfabricationen och till fortsättande af Carlsborgs Fästningsbyggnad innevarande år, Gifven Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Vid sistförflutna Riksdag uppförde Rikets Ständer, såsom extra anslag på 3:dje HufvudTiteln, 180,000 R:dr för gevärs anskaffning, och 250,000 R:dr för Carlsborgs fästningsbyggnad, att, från och med 1835, utgå med en femtedel årligen, hvaraf blifvit en följd, att till dessa behof några medel för innevarande år icke äro tillgängliga. Då emedlertid gevärs-tillverkningen, enligt gällande contracter, måste oafbrutet fortgå och fästningsarbetet å Carlsborg icke eller kan afbrytas, emedan brist på sysselsättning för den der förlagda PionnierCorps deraf skulle uppkomma, föranlåtes Kongl. Maj:t att, utom de i Dess Nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof för dessa föremål begärde och för tiden af nu förestående Statsreglering beräknade utomordentliga anslag, nu serskildt af Rikets Ständer i Nåder äska att genast anvisas, till fortsättning af fästningsbyggnaden vid Carlsborg och sysselsättande af PionnierCorpsen derstädes under år 1840, en summa af Femtio tusen Riksdaler Banko, samt till bestridande af detta års utgifter för gevärsfabricationer vid Factorien Sextiotre tusen Riksdaler samma mynt, inom hvilket anslag Kongl. Maj:t anser medelsbehofvet för denna fabrication innevarande år kunna inskränkas, enär det är att förutse, att tillverkningen af gevär icke förr, än med nästkommande år 1841, då Carl Gustafs Stads GevärsFactori blifvit fullt iordningsställdt, kan uppdrifvas till det efter plan bestämda antal af 5000 om året.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers StatsUtskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra

CARL JOHAN.

C. G. Grip.

Utdrag af Protocollet öfver KrigsÄrenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti StatsRådet å Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad.*
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm.*
Herr Friherre *Lagerbjelke.*
Friherre von *Schulzenheim.*
Grefve *Hård.*
Friherre *Gyllenhaal.*
Tillförordnade HofCanzleren *Ihre.*
StatsSecreteraren *Grip.*

StatsSecreteraren uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt Beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers StatsUtskott, om medels anvisande till gevärsfabricationen och till fortsättande af Carlsborgs fästningsbyggnad innevarande år; Och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Secreterarens och Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt, i Nåder gilla samt befalla, att, i enlighet med detsamma, nämnde Proposition skulle i vanlig ordning expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo

M. G. von Schantz.

N:o 11.

Ankom till Exp. Utsk. den 18 Febr. kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers StatsUtskott, om anvisande af ett serskildt anslag till vattencommunicationer och andra allmänna arbeten för år 1840; Gifven Stockholms Slott den 27 Januari 1840.

Kongl. Maj:t, som, uti Dess under denna dag till Rikets Ständers Stats-Utskott aflåtna Nådiga Proposition om StatsVerkets tillstånd och behof, bland annat föreslagit, att ett utomordentligt anslag af 100,000 R:dr årligen, i fem år, må varda af Rikets Ständer anvisadt till lättade vatten-communicationer och andra allmänna arbeten, har serskildt velat fästa Rikets Ständers uppmärksamhet å det förhållande, att, sedan det i berörde ändamål vid sista Riksdag beviljade anslag af 50,000 R:dr årligen i fem år, med nästlidet år 1839 upphört, tillgång för närvarande saknas för de anstalter och arbeten af omförmälda beskaffenhet, hvilka dels, såsom påbörjade, böra fortsättas, dels i öfrigt af nödvändigheten påkallas; Och är Kongl. Maj:t derföre föranlåten af Rikets Ständer äska, att, utan afbidan af Statsanslagens allmänna reglering och oberoende af det anslag för allmänna arbeten, som då för den kommande tiden kan varda bestämdt, en summa af Femtio Tusende Riksdaler nu genast må till dylika arbeten för år 1840 varda anvisad.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers StatsUtskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet, hållet inför Hans Maj:t Konungen i StatsRådet å Stockholms Slott den 27 Januari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad.*
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre von *Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Tillf. HofCanzleren, Cabinets-Secreteraren *Ihre,*
samt Tillf. Stats-Secreteraren, Förste Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

Tillf. StatsSecreteraren Munthe uppläste i underdånighet ett, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts Nådiga Beslut den 11 uti innevarande månad, affattadt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers StatsUtskott, om anvisande af ett serskildt anslag till vatten-communicationer och andra allmänna arbeten för år 1840.

Kongl. Maj:t täcktes, uppå StatsRådets underdåniga tillstyrkande, nyssberörde förslag Nådigst gilla, och befalde, att, i enlighet dermed, Skrifvelse, sådan densamma är vid detta Protocoll bifogad, skulle till Rikets Ständers StatsUtskott afgå.

Ex Protocollo

Nils af Zellén.

N:o 12.

Ankom till Exp. Utsk. den 18 Febr. kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers StatsUtskott angående aflidne Professoren P. H. Lings Enkas underdåniga ansökning, om bibehållande af den bemälde hennes man personelt tillagda Lönetillökning; Gifven Stockholms Slott den 1 Februari 1840.

Uti en till Kongl. Maj:t den 4 September 1839 ingifven skrift, har aflidne Föreståndaren för Gymnastiska Central-Institutet, Professoren m. m. *P. H. Lings* efterlemnade Enka, *Charlotta Nettelbladt*, underdånigst anhållit, dels att henne jemte fem oförsörjde barn kunde i Nåder förunnas ett extra nådår vid den af mannen i lifstiden innehafda Föreståndarebeställning, med bibehållande tillika, för året, af det *Ling* i nämnde egenskap personelt beviljade extra Löne-anslag, 600 R:dr; dels ock att till Rikets nästsammankommande Ständer måtte göras Nådig framställning, att samma extra anslag, såsom enda räddningsmedlet för en i det allmännas tjenst sällsynt verksam och af Rikets Ständer med bifall och understöd uppmuntrad mans enka och barn, finge fortfarande af dem tillgodonjutas; öfver hvilken ansökan Directionen för Stockholms Stads Undervisningsverk blifvit hörd, samt Kongl. Maj:ts och Rikets StatsContor med Utlåtande i underdånighet inkommit.

Kongl. Maj:t, som funnit den sökta Nådårsförmonen vid den tjenstebefattning, hvarom fråga är, icke kunna i Nåder beviljas, har deremot och i anseende till aflidne Professoren *Lings* utmärkta förtjenster, synnerligast om Gymnastiken, velat till Rikets Ständers StatsUtskott öfverlemna Enkan *Lings* förevarande underdåniga ansökning med dertill hörande handlingar, i afseende på bibehållandet för henne och de omyndige barnen af den mannen vid sista Riksdag personelt beviljade och på Allmänna IndragningsStaten uppförda Löneförhöjning af Sexhundrade Riksdaler.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers StatsUtskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 1 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad.*
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Akerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre von *Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Tillförordnade HofCanzlern, CabinettsSecreteraren *Ihre,*
Tillförordnade StatsSecreteraren, Biskopen *Heurlin.*

Tillförordnade StatsSecreteraren uppläste till justering ett af honom, jemlikt Kongl. Maj:ts fattade Nådiga Beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående aflidne Professoren P. H. *Lings* Enkas underdåniga ansökning, om bibehållande af den, bemälde hennes man personelt tillagda lönetillökning.

Kongl. Maj:t behagade, uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bifogadt och befallde, att den Nådiga Skrifvelsen skulle, i öfverensstämmelse dermed, afslåtas.

Ex Protocollo

C. A. Backman.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri, 1840.

N:o 13.

Ankom till Exp. Utsk. den 21 Febr. kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående öfverlåtandet till Malmö Stads Fattig-arbetsinrättning af Kongl. Maj:ts och Kronans rätt till ett derstädes fallet Dana-arf; Gifven Stockholms Slott den 13 Januari 1840.

I underdånig skrifvelse af den 24 December 1838, hafva Malmö Stads äldste anfört, hurusom stadens fattigvård vore mycket betungad genom qvarboende manskap af det nu mera upplösta Konungens Eget värfvade Regemente samt afskedade utaf derstädes förlagde 3:ne Esqvadroner af Kronprinsens Hussar-Regemente, med deras hustrur, enkor och barn, äfvensom af den vid en tilltagande rörelse ökade Arbets-Classen, och att utgifterna härtill, som år 1826 endast utgjorde 2,000 R:dr, år 1837 uppgått till 7,498 R:dr, oberäknadt ett upptaget lån af 2,000 R:dr, hvarförutan Stadens invånare fingo vidkännas olägenheten deraf, att den derstädes befintliga Corrections-inrättningen i sin mon minskade arbetsförtjensten. Af dessa skäl, och då både Stockholm och Carlskrona åtnjöto Stats-bidrag till deras fattigvård, samt Götheborg för detta ändamål uppbure anslag af Tolags-medel, hvilka i Malmö icke förslogo, för deras egentliga bestämmelse, nemligen aflöningar samt underhåll af stadens publika byggnader, och sistnämnde stad dessutom ännu saknade lindring i inqvarterings-utgifterna för Garnisonen, hvilka uppgingo till 7,000 R:dr årligen, förmenade stadens äldste, att lika, om ej större, anledningar, än för Stockholm och Carlskrona, företedde sig för Malmö, att söka och erhålla ett ständigt Stats-anslag till understöd vid dess fattigvård. Men om Kongl. Maj:t likväl icke skulle i Nåder finna skäl, att härom till Rikets Ständer göra Proposition, föreslogo Sökanderne i underdånighet, att åt staden måtte i Nåder öfverlåtas rättigheten, att till bildande af fond för dess fattig-arbetsinrättning uppbära de Dana-arf, som derstädes kunde falla; till stöd för hvilken anhållan blifvit åberopadt, att Rikets Ständer, uppå derom gjord Nådig framställning, under den 17 September 1829 och 7 April 1834, till en undervisnings-anstalt inom Wahlö församling af

Upsala stift och till uppförande af nytt Rådhus i Piteå stad, anslagit tvänne på dessa ställen fallna Dana-arf, äfvensom att Carlskrona, till följd af Kongl. Maj:ts Nådiga Dom den 11 September 1822, vore i åtnjutande af en dylik förmon, som för Malmö nu ifrågaställdes; anhållande stadens äldste, att, om bifall härtill icke kunde i allmänhet lemnas, förenämnde arbets-inrättning åtminstone måtte erhålla Kongl. Maj:ts och Kronans rätt till ett Dana-arf af 940 R:dr Banco efter aflidne Arbetskarlen Tufve Perssons efterlemnade enka Anna Sophia Andersdotter, som i Malmö den 12 October 1835 med döden afgått, utan att efter sig lemna några kända lagliga arfvingar; och hafva Stadens Magistrat samt Konungens Befallningshafvande i Länet, uti underdåniga skrifvelser af den 2 och 23 Januari nästlidne år, förordat hvad Borgerskapets äldste, så i ena som andra afseendet, sålunda i underdånighet begärt.

Uti häröfver infordradt utlåtande af den 19 derpåföljde Mars, har Stats-Contoret underdånigst anfört, att, ehuruväl Stockholm och Carlskrona Städer, af förekomna serskilda omständigheter, för deras fattigvård årligen åtnjöto stats-anslag, den förstnämnda omkring 3,000 R:dr och den senare 3,000 R:dr, samt Landskrona likaledes 400 R:dr, syntes sådant dock ej böra verka till utsträckande af Statens fattigförsörjnings-skyldighet i allmänhet, och fastän Malmö i så måtto föreledde likhet med sistnämnda stad, att en del af ofvanberörde upplöste Regemente derstädes varit förlaggd, förekomme likväl härvid, att Malmö vore vida bättre lottad, än Landskrona, genom större handel och rörelse, hvartill de på förra stället med Stats-medel underhållne Troupper, äfvensom Corrections-inrättnings-personalen, jemväl bidrogo; hvadan Stats-Contoret ansåg sig icke kunna i underdånighet tillstyrka den ifrågaställda Propositionen om årligt anslag till Malmö Stads fattigvård; och, beträffande den derjemte gjorda anhållan om Kronans rätt till de inom staden fallande Dana-arf, yttrat, att då bifall härtill skulle utgöra anledning för städer och församlingar i allmänhet, att yrka enahanda förmon såsom en ständig rättighet, och staten derigenom afhändas en urgammal, i lag och sakens natur grundad rätt till sådane medel, hvilka någon gång äfven kunde uppgå till betydligare summor, funne Stats-Contoret betänkligt, att vidare understödja denna begäran, än att förenämnda inom Malmö fallna Dana-arf efter Tufve Perssons enka, stort 940 R:dr, måtte staden efterlåtas till bidrag för dess fattigförsörjningsanstalter; hvarom dock Kongl. Maj:t torde i Nåder täckas inhemta Rikets näst sammanträdande Ständers underdåniga yttrande.

På grund af hvad Stats-Contoret sålunda anfört, har Kongl. Maj:t icke funnit skäl, att den af Malmö stads äldste gjorda underdåniga anhållan om årligt understöd af allmänna medel för Stadens fattigvård, eller om rättighet att för densamma använda de inom staden fallande Dana-arf, i Nåder bifalla, men vill, då Rikets Ständer, på sätt Sökanderne åberopat, tillförene medgifvit användandet af dylika medel till förmon för de orter, inom hvilka sådana arf fallit, Rikets Ständer i Nåder föreslå, att till Malmö stads Fattig-arbets-inrättning öfverlåta Kongl. Maj:ts och Kronans rätt till det derstädes efter aflidne Arbetskarlen Tufve Perssons jemväl aflidna enka, Anna Sophia Andersdotter, fallna Dana-arf af 940 R:dr Banco.

Den underdåniga ansökningen, jemte dithörande handlingar, bifogas härjemte, och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 13 Januari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad.*
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke.*
Friherre von *Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade HofCanzleren *Ihre,*
Tillförordnade StatsSecreteraren Biskop *Heurlin,*

Tillförordnade StatsSecreteraren uppläste till justering ett af honom, på Kongl. Maj:ts befallning, författadt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående öfverlåtandet till Malmö stads Fattigarbetsinrättning af Kongl. Maj:ts och Kronans rätt till ett derstädes fallet Dana-arf.

Kongl. Maj:t behagade, i öfverensstämmelse med Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, ofvanberörde förslag, sådant det vid Protocollet finnes bilagdt, i Nåder gilla, och befallde att Nådig Proposition skulle, i enlighet dermed, till Rikets Ständers Stats-Utskott i vanlig ordning öfverlemnas.

Ex Protocollo

Gust. Ribbing.

N:o 14.

Ankom till Exp. Utsk. den 21 Febr. kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående anslag af Allmänna medel till Cathedral-Skolan i Lund, i stället för dertill anvisade 1,047 Tunnor Klockare-Helgonskylds-Korn; Gifven Stockholms Slott den 13 Januari 1840.

Sedan, i anledning af väckt fråga om inrättande af ett Gymnasium för Lunds Stift, Consistorium Ecclesiasticum i Lund, på Uppfostrings-Comitéens underdåniga förslag, blifvit den 27 Juni 1821 i Nåder anbefaldt, att undersöka och utreda, huruvida och till hvad belopp den till Skolorna i Stiftet anslagna Helgonskylds-spanmål dertill kunde användas, och Consistorium den 28 Augusti påföljde år inkommit med underdånigt utlåtande i detta ämne, hvaröfver så väl Uppfostrings-Comitéen, som Kammar-Collegium blifvit hörde, hade Kongl. Maj:t, i Nådigt Bref af den 24 Mars 1824, förordnat, att ett Gymnasium skulle för berörde Stift i Staden Sölfvitsborg inrättas, samt att, till bildande af nödig fond för Stiftets sålunda ökade Läroverks-stat, en del af den såkallade Helgonskyld, hvilken Klockarne i Stiftet uppburo, borde, efter de af Consistorium föreslagna grunder, i mon af dåvarande innehafvares afgång, indragas.

Efter det Consistorium, den 11 Maj 1825, anmält, att, enligt bifogad förteckning på de församlingar, från hvilka sådan Helgonskyld till Klockare utginge, 1047 tunnor korn skulle kunna till förenämnde Löningsfond anslås, och Läroverks-Comitéen, i sitt underdåniga Betänkande den 20 December 1828, bland tillgångarne för det tillämnade Gymnasium i Lunds Stift, upptagit nämnde spanmålsbelopp, såsom disponibelt för Läroverkens löneförbättring, och Kongl. Maj:t samt Rikets Ständer, i öfverensstämmelse dermed, jemväl beräknat tillgångarne, då ökade anslag för dem vid 1829 och 1834 årens Riksdagar äskades och beviljades; så hade Kongl. Maj:t den 22 December 1831, enligt Läroverks-Comitéens förslag, beslutat inrättandet af en Cathedral-Skola i Lund, samt uppskjutit anläggningen af ett Gymnasium i Sölfvitsborg, till dess sig visat, om ej detsamma härigenom blefve öfverflödigt, och den 21 September 1833 i Nåder anbefallt Consistorium att, i ett sammanhang, anföra, hvad i afseende på förenämnde af Rikets Ständer jemväl påräknade och för Stiftets Läroverk oumbärliga tillgång kunde vara att iakttaga.

Sedan Consistorium den 3 December sistnämnde år underdånigt yttrande härutinnan afgifvit samt Kammar-Collegium och Stats-Contoret deröfver blifvit hörde, hade Kongl. Maj:t under den 9 December 1836, i Nåder anbefallt, att den beslutade Cathedral-Skolan i Lund skulle, så fort tillgångarne det medgåfve, sättas i verksamhet, öfra afdelningen deraf, som motsvarade Gymnasium, först inrättas och för detta ändamål användas den del af Klockarnes Helgonskylds-säd, hvilken, jemlikt Kongl. Brefvet den 24 Mars 1824, efterhand och i mon af nuvarande innehafvares afgång, borde indragas; utgörande, enligt Consistorii uppgifter, 1,047 tunnor korn, hvaraf 509 tunnor från Malmöhus, 479 från Christianstads och 59 från Blekinge Län.

Med anledning af såväl åtskillige innehafvares utaf Jus Patronatus, som ock af serskilda församlingars, under den 30 Mars 1839, gjorda underdåniga ansökan, rörande dispositionen af förenämnde spanmål, har Kongl. Maj:t den 21 Juni 1839, i Nåder förordnat, att dessa borde i frågan höras, för att närmare uppgifva skälen till deras förmenta anspråk på Klocrare-helgonskyldens framtida oförminskade bibehållande vid Klockare-Lägenheterne, samt att vederbörande Landshöfdingar och Consistorium skulle derefter med underdåniga utlåtanden i ämnet inkomma.

Till följd häraf hafva, vid hållne sammankomster inför Konungens Befallningshafvande uti ofvannämnde Län, Patronatsrätts innehafvarne samt församlingarnes Ombud, uppå anförda skäl, sökt ådagalägga, att ifrågava-

rande Helgonskyld vore erforderlig, dels till Klockarnes aflöning, dels för Socken-Skolornas behof; hvarefter Konungens Befallningshafvande, uti afgifna underdåniga Utlåtanden, tillstyrkt, att församlingarne måtte vid dispositionen af Helgonskylden, hvilken för dem vore behöflig, i Nåder bibehållas, samt Konungens Befallningshafvande i Malmöhus Län derjemte hemställt, huruvida icke ersättning, genom anslag af allmänna medel, kunde Cathedral-Skolan i Lund beredas; hvaremot förbemälte Consistorium, under åberopande af såväl Malmö Recess, som flere dels äldre dels nyare Författningar, rörande detta ämne, i underdånighet anhållit, att Läroverket måtte, vid åtnjutandet af ofvanomförmälda Helgonskyld, blifva bibehållet, eller ock Proposition till Rikets Ständer om ett deremot svarande anslag i Nåder aflåtas.

Då det för ifrågavarande församlingar ansetts vara behöfligt, att till Klockare- samt Skollärare-löner få behålla och använda hela beloppet af den så kallade Klockare-Helgonskylden, men, genom bifall härtill, Lunds Cathedral-Skolas framtida bestånd komme att äfventyras, såvida ej andra tillgångar dertill anvisades, och vidtagandet af sistnämnde åtgärd skulle bereda Stiftet, som, ehuru folkrikt, icke egde något Gymnasium eller högre Elementar-Läroverk, fördelen att, utan afvaktan af samtlige nuvarande Helgonskylds-innehafvares afgång, hvarmed kunde komma att dröja en ganska lång tid, skyndsamt erhålla den i Lund stiftade Cathedral-Skolan fullständigt organiserad; vill Kongl. Maj:t till Rikets Ständer öfverlemna, huruvida de skulle finna skäligt att af andre allmänna medel åt Cathedral-Skolan i Lund anvisa ett årligt penninge-anslag, motsvarande ofvannämnde 1,047 Tunnor Helgonskylds-Korn, hvarigenom de Församlingar, från hvilka denna Spanmål eljest skall utgöras, komme i tillfälle att använda densamma till inrättning eller förbättring af deras Folk-skolor.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers StatsUtskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 13 Januari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad.*
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre von *Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal.*
Tillförordnade HofCanzlern *Ihre,*
Tillförordnade StatsSecreteraren, Biskop *Heurlin.*

Tillförordnade StatsSecreteraren uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts i Nåder fattade beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående anslag af allmänna medel till Cathedral-Skolan i Lund, i stället för dertill anvisade 1,047 Tunnor Klockare-Helgonskyldskorn.

Uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:t berörde förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, i Nåder gilla, och befallde, att Nådig Proposition, i enlighet med detsamma, skulle till Rikets Ständers StatsUtskott i vanlig ordning öfverlemnas.

Ex Protocollo

Gust. Ribbing.

N:o 15.

Ankom till Exp. Utsk. den 21 Febr. kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats Utskott, angående bidrag af allmänna medel till anskaffande af en Charta öfver Skandinavien; Gifven Stockholms Slott den 13 Januari 1840.

Hos Kongl. Maj:t har Directionen uti Sällskapet för Vexelundervisningens befrämjande, uti underdånig skrifvelse af den 30 Maj 1838, anhållit, att, då en med noggranhet utarbetad Charta öfver Skandinavien vore för undervisningen i Folk-skolorna af största behof, och Directionen länge erfarit bristen deraf, men ej kunnat densamma afhjelpa, bidrag af allmänna medel måtte härtill i Nåder anslås, helst ifrågavarande Charta, hvaraf 3,000 exemplar, enligt bifogadt förslag, uppginge till en kostnad af 1,670 R:dr, troligen skulle för de lägre classerne af Elementar-Läroverken blifva lika användbar, som för de högre i Folk-skolorna.

Då Directionens sålunda gjorda begäran icke hittills kunnat, af brist på medel, tillgängliga för detta ändamål, i Nåder bifallas, vill Kongl. Maj:t till Rikets Ständer öfverlemna, huruvida det sökta anslaget må beviljas; och förblifver Rikets Ständers StatsUtskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet, öfver EcclesiastikÄrenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i StatsRådet å Stockholms Slott den 13 Januari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*.

Stats-

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre von *Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
Tillförordnade HofCanzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
Tillförordnade StatsSecreteraren, Biskop *Heurlin*.

Tillförordnade StatsSecreteraren uppläste till justering ett, jemlikt Kongl. Maj:ts Nådiga beslut, författadt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers StatsUtskott, angående bidrag af allmänna medel till anskaffande af en charta öfver Skandinavien.

Kongl. Maj:t täcktes, i öfverensstämmelse med StatsRådets underdåniga tillstyrkande, berörde förslag, sådant det vid detta Protocoll finnes bilagdt, i Nåder gilla, och befalla, att Nådig Skrifvelse skulle, i enlighet dermed, jemte handlingarne i målet, till Rikets Ständers StatsUtskott expedieras.

Ex Protocollo

Gust. Ribbing.

N:o 16.

Ankom till Exp. Utsk. den 21 Febr. kl. 1 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående anslag till ett af Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Götheborg inrättadt Natur-historiskt Museum; Gifven Stockholms Slott den 13 Januari 1840.

Uti Skrifvelse af den 22 November 1836, har Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Götheborg, som beslutat stifta ett Museum, hufvudsakli-

gen innefattande naturalster från Rikets vestra Landskap, der offentliga Naturalie-samlingar hittills saknats, och dertill upplåtit, hvad bemäldte Samhälle förut egde af mineralier, petrificater, växter och foglar, i underdånighet anhållit, att, sedan local för denna inrättning blifvit anskaffad, och flere för saken nitälskande medborgare lemnat tillskott till anläggnings-kostnaden, äfvensom bidrag af naturalier, hvadan ifrågavarande Museum, utan något understöd af allmänna medel, snart vore fullständigt organiseradt, men dess bestånd och förkofran oundgängligen erfordrade anställandet af en skicklig Conservator med arfvode af 400 till 500 R:dr Banco, hvartill de påräknade enskilda tillgångarne ej förslogo, omförmäldte årliga belopp måtte, intill dess tillgång annorledes kunde dertill beredas, till Vetenskaps- och Vitterhets-Samhällets disposition i Nåder anvisas, mot skyldighet för detsamma att inför VetenskapsAcademien, eller annan vederbörlig myndighet, årligen redovisa sina åtgärder för den locala naturforskningen och Musei förkofran, såsom vilkor för medlens anordnande ett påföljande år.

Efter att häröfver hafva hört VetenskapsAcademien, som i underdånighet yttrat, att ifrågaställde Museum väl ännu endast vore i sin början, men kunde dock, såsom centralpunkt för insamling af naturalster från Rikets vestra skärgård, hvilken deraf erbjöde en stor mängd, blifva för studium af Skandinaviens Fauna, äfvensom för Rikets publika naturhistoriska Museer, af ganska mycken vigt, till följd hvaraf Academien tillstyrkte Nådigt beviljande af det begärda anslaget, med den derjemte föreslagne controll, vill Kongl. Maj:t, enär tillgång af allmänna medel för ifrågavarande ändamål saknades, fästa Rikets Ständers uppmärksamhet på behofvet, att till förenämnde Museum anvisa ett anslag af 500 R:dr årligen.

De till detta mål hörande handlingar bifogas härjemte, och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers StatsUtskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i StatsRådet å Stockholms Slott den 13 *Januari* 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad*,
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld*;

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre von *Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
Tillförordnade HofCanzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
Tillförordnade StatsSecreteraren, Biskop *Heurlin*.

Tillförordnade StatsSecreteraren uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts Nådiga beslut den 13 Januari 1837, författadt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers StatsUtskott, angående anslag till ett af Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Götheborg inrättadt Naturhistoriskt Museum.

Uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla ofvannämnde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt, och befallde, att Nådig Skrifvelse skulle, i enlighet dermed, till Rikets Ständers StatsUtskott aflåtas.

Ex Protocollo

Gust. Ribbing.

N:o 17.

Ankom till Exp. Utsk. den 21 Febr. kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående väckt fråga om Statsanslag för en Pharmaceutisk Läroanstalt; Gifven Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Uti ingifven underdånig skrift, har Apothekare-Societetens Direction anhållit, det täcktes Kongl. Maj:t, för ändamålsenligt inrättande och underhållande af en Pharmaceutisk Läro-anstalt, till Rikets nu församlade Ständer afläta Nådig Proposition om dertill erforderligt Stats-anslag, hvilket, enligt underdånigst företedt förslag, skulle uppgå till 4,500 R:dr Banco årligen, hvarförutan, till inredning och iordningställande af Laboratorium, Lärosalar, m. m., blifvit i ett för allt beräknade, att på en gång användas, 5,000 R:dr Banco.

Ehuru Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof redan blifvit affattad; likväl, och som ej mindre vederbörande Professorer vid Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet, än äfven SundhetsCollegium, i ämnet hörde, vitsordat behofvet af en serskild, utaf Staten bekostad Undervisnings-anstalt för bildandet af skicklige Apothekare, vill Kongl. Maj:t härmed hafva till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnat de till omförmälda ärende hörande handlingar.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Kongl. Maj:t i StatsRådet å Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre von *Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillf. HofCanzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillf. Stats-Secreteraren, Biskopen Doctor *Heurlin.*

— — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade höga beslut, i underdånighet uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers StatsUtskott, angående väckt fråga om Statsanslag till en Pharmaceutisk Läro-anstalt.

Jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla ofvanberörde förslag, sådant detsamma finnes detta Protocoll bilagdt, och befallte, att, i öfverensstämmelse dermed, Kongl. Maj:ts ifrågavarande Nådiga Skrifvelse skulle, i vanlig ordning, under denne dag expedieras.

Ex Protocollo

Gust. Brandel.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri, 1840.

N:o 18.

Ankom till Exp. Utsk. den 22 Febr., kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ytterligare anslag för anläggande af en vattenledning till Carlskrona; Gifven Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Sedan Rikets Ständer, vid 1828—1830 årens Riksdag, beslutit, att ett för anläggandet af en vattenledning till Carlskrona redan vid 1823 års Riksdag beviljadt, men intill förstnämnde Riksdag ännu ej begagnadt anslag af 83,333 R:dr 16 sk. skulle, för berörde anläggning, till enahanda belopp fortfarande utgå under 5 års tid med en femtedel årligen, emot vilkor, bland annat, att anslaget uteslutande användes till nödige materialiers anskaffande, och att arbetet, utan serskild ersättning, verkställdes genom Flottans försorg; i anledning hvaraf ock ett approximativt förslag upprättades, deruti kostnaden för detta arbete, oberäknadt dagsverken, upptogs till omkring 90,000 R:dr; men vid en sedermera af Förvaltningen af Sjöärendena på Nådig befallning, genom utsedd person och efter föregången noggrann undersökning af den terrain, genom hvilken vattenledningen skulle komma att gå, föranstaltad närmare beräkning af kostnaden för hela arbetet, så inom som utom Stadens territorium, densamma, enligt upprättadt förslag, ansetts uppgå till en summa af 174,913 R:dr 24 sk. 9 rst., eller, i händelse afdrag gjordes för det belopp af 16,111 R:dr 1 sk. 3 rst., som erfordrades till serskildta för invånarnes större beqvämlighet föreslagna utgreningar af vattenledningen till vissa qvarter inuti staden, till ett återstående belopp af 158,802 R:dr 23 sk. 6 rst., deraf beräknades för materialier 106,735 R:dr 8 sk. 10 rst., för dagsverken, tractamenten och instrumentalier m. m. 36,231 R:dr 25 sk. 6 rst., och för oförutsedda händelser 15,835 R:dr 37 sk. 2 rst.; så fann Kongl. Maj:t för godt, genom Nådig Proposition af den 25 Januari 1834, till Rikets då församlade Ständer öfverlemna att anvisa medel till betäckande af den brist, som yppats vid jemförelse emellan det vid nästföre-

gående Riksdag till materialiers anskaffande för ifrågavarande vattenledning beviljade anslag, och det uti kostnadsförslaget till samma behof uppförde belopp; till svar hvarå Rikets Ständer, uti underd. skrifvelse den 11 September sistnämnde år, på anförde skäl, förklarade sig icke kunna då bevilja ytterligare anslag till vattenledningen vid Carlskrona.

Af hvad Rikets Ständer såsom grund för afslag å den Nådiga Propositionen anfört, vill det likväl synas, som skulle Rikets Ständer å ena sidan lagt nog mycken vigt på de skäl, som ansetts förekomma för inställande af meranämnde, sedan längre tid för nyttigt och nödigt ansedda, företag, eller för dess uppskjutande åtminstone till en aflägsen framtid, men deremot å andra sidan icke tillräckligt uppskattat de omständigheter, som härvid otvunget framställa sig, för att fullkomligt häfva de af Rikets Ständer yttrade betänkligheter.

Sålunda hade det blifvit antaget, att om arbetet vid vattenledningens anläggande skulle verkställas af Flottans personal, och nödige instrumentalier m. m. från Flottans förråd tillsläppas, eller på dess verkstäder förfärdigas, varfsarbetena komma att helt och hållet eftersättas och Flottans material tillskyndas en skada, allt för stor att med de af vattenledningen förväntade förmoner kunna uppvägas. Men om härvid i betraktande tages: att det alltid beror af Kongl. Maj:t att fastställa de årliga arbetsplanerna vid stationen, och att bestämma de egentligen för Flottans nybyggnad och underhåll nödvändiga arbetens fortgång, i bredd med vattenlednings-arbetena och anskaffandet af instrumentalier; att följaktligen de förstnämnde af dessa arbeten kunna verkställas utan annat afbrott, än som redan blifvit förutsedt, innan Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med de föregående Riksdagsbesluten, förordnade om vattenledningsarbetets utförande på 4:de Hufvud-Titelns bekostnad, hvilket, i mon af tillgångarne, kan verkställas på flera eller färre år; att flottan för de summor, den härigenom kommer att förskjuta till utförandet af vattenledningsarbetena, med tiden erhåller ersättning, medelst besparingen af den utgift, hvilken för närvarande erfordras för vattenhemtningen, en utgift, som kan antagas någon gång uppgå till högst betydligt belopp vid rustnings-tillfällen; och att det ofördelaktiga inflytandet af en mera påskyndad vattenhemtning utöfvar på sjöfolkets helsotillstånd, i synnerhet då rustningar företagas vid islossningstiden, är en olägenhet af sådan vigt, att för dess undanrödjande alla andra afseenden böra åsidosättas, anser Kongl. Maj:t ock de betänkligheter, Rikets Ständer från ofvannämnde omständigheter hemtat, helt och hållet förfalla.

Enahanda är förhållandet med anmärkningen, att handtverksprisen, upptagna för Handtlangare och Båtsmän till 9 sk. 7 rst., för Timmermän till 22 sk. 7 rst., och för Handtverkare till 25 sk. 7 rst., blifvit alltför lågt beräknade, och att någon kostnad icke blifvit upptagen hvarken för baracker åt arbetsmanskapet eller för kok-anstalter, sängkläder och sjukvård. Huru dermed än må vara, så har Kongl. Maj:t icke begärt och ämnar icke eller begära något anslag till dessa föremål. De närbelägna Regementerne, hvars Soldater under commenderingar till Götha Canal vunnit färdighet och vana vid dylika arbeten, kunna med fördel användas till vattenledningsarbetena, och det är mycket sannolikt, att dagsverksprisen såmedelst alldeles icke, eller åtminstone högst obetydligt, skola öfverstiga de i den Nådiga Propositionen antagne beräkningar.

Hvad beträffar den förmente otillräckligheten af det för oförsedda behof afsatta belopp 15,835 R:dr 37 sk. 2 rst., så är detta en omständighet, på hvilken, om den ock med säkerhet kunde bedömas, icke får läggas så stor vigt, att hela företaget derföre bör öfvergifvas.

Likaledes hade det blifvit anmärkt, att rörledningen vore föreslagen att läggas öfver de gamla broarne vid Carlskrona, ehuru någon utgift icke blifvit upptagen för samma rörlednings flyttning, då desse broar komme att borttagas; men då den nya bron numera är fullbordad, så att rören, utan behof af någon flyttning, kunna öfver densamma ledas, kan äfven denna anmärkning anses förfalla.

Vidare hade det blifvit antaget, att, utan vattenledningens utgrening i Staden, Stadens innevånare icke skulle kunna åläggas uppfylla sin förbindelse att årligen till vattenledningens underhåll betala 1500 R:dr, men enär vattenledningens fullföljande inuti Staden förnämligast afser invånarnes beqvämlighet, och blifvit på serskildt kostnadsförslag upptaget, samt härtill kommer, att denna del af arbetet, hvilken icke eller uti första kostnadsförslaget blifvit beräknad, kan till en annan tid uppskjutas, helst 5 cisterner i allt fall kunna anläggas, till hvilka vattnet komme att ledas från den stora vattenledningen för att fylla Stadens behof deraf; finnes ingen anledning att förmoda, det Stadsboerne skulle vilja undandraga sig de i detta afseende ingångna förbindelser, och deremot underkasta sig bristen på friskt vatten, till men för deras helsotillstånd, som derigenom, i synnerhet under en uppkommande farsot, utomordentligt skulle äfventyras.

Rikets Ständer hade ock anmärkt, att alltför låg summa vore beräknad för vattenledningens framgena underhåll, efter dess en gång vunna fullbordan; men om än kostnaderne härföre skulle komma att något öfverskrida beräkningarne, så anser Kongl. Maj:t detta icke utgöra ett giltigt skäl att afbryta ett företag, som är af behofvet så högt påkalladt.

Slutligen hade Rikets Ständer yttrat, att, om räntan på det i och för den ifrågakomne vattenledningen erforderliga capital toges i beräkning, skulle denna vattenledning befinnas medföra vida större kostnader för de dagliga vattenbehofvens fyllande, än hvartill desamma nu uppgå, och att sådane företag ej borde inledas, för hvilkas kostnader man ej såge den verkliga gränsen. Kongl. Maj:t tror Sig deremot böra fästa Rikets Ständers uppmärksamhet uppå: att, i fråga om företag af allmänt erkänd nytta, bör en tillfällig ränteförlust icke tagas i betraktande, minst då den, såsom här är fallet, uppväges af ett så vigtigt ändamål, som Flottans personals och samtlige Carlskrona invånares helsa och trefnad; att företag af den beskaffenhet, som det nu ifrågavarande, aldrig skulle kunna komma till stånd, om de icke finge börjas förr, än kostnaden derföre med säkerhet kunde bestämmas, helst det icke är möjligt att annorlunda än approximationsvis densamma beräkna; och att för öfrigt, enär Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers vid föregående Riksdagar fattade beslut, redan i Nåder förordnat om anskaffande af vattenrör för en summa af 65,000 R:dr, skulle denna utgift, äfvensom den för de redan verkställda förberedande arbetena, vara alldeles förgäfves använda, i händelse företaget öfvergåfves, och Staten skulle i sjelfva verket vidkännas en betydlig förlust, genom vägran af de 23,400 R:dr, som, enligt kostnadsförslagen, för arbetets fullbordan ytterligare erfordras.

Vid sådant förhållande och då det tillhör Kongl. Maj:ts höga kall, att vaka öfver allmänt och enskildt väl, och tillse, att Statens tillgångar icke förspillas hvarken genom illa beräknad hushållning eller på annat sätt, samt att ingenting underlåtes, som kan bidraga till deras väl, hvilka egnat sig åt fäderneslandets försvar, finner Kongl. Maj:t Sig föranlåten ånyo öfverlemna detta ärende till Rikets nu församlade Ständer, i förväntan, att Rikets Ständer, efter öfvervägande af hvad härvid förekommer, icke lära undandraga sig beviljandet, under förut föreskrifna vilkor, af ifrågavarande ytterligare medels anslag, 23,400 R:dr, till fullbordande af ett företag,

hvars nytta och nödvändighet äro så allmänt erkände, och som redan förorsakat dryga, i annat fall fruktlösa utgifter.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. G. Grip.

Utdrag af Protocollet öfver Krigs-Ärenden, hållet inför H. M. Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad*,
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård* och
Friherre *Gyllenhaal*,
Tillf. Hof-Canzleren *Ihre*,
Stats-Secreteraren *Grip*.

Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ytterligare anslag för anläggande af en vattenledning i Carlskrona; och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Secreterarens och Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt, i Nåder gilla, samt befalla, att, i enlighet med detsamma, nämnde Proposition skulle i vanlig ordning expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,
M. G. von Schantz.

N:o 19.

Ankom till Exp.-Utsk. d. 22 Febr, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående fullbordande af tvänne Conservations-Dockor uti Carlskrona, samt anläggning derstädes af tvänne Bassiner, till inrymmande af Krigsskepp; Gifven Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Kongl. Maj:t, hvars uppmärksamhet ej undfallit, hvilken betydlig minskning uti Flottans årliga underhålls-kostnader skulle uppkomma derigenom, att tillfälle bereddes till uppläggande ur sjön uti torra förvaringsrum af flera krigsskepp, än hvad de uti Carlskrona redan befintliga trenne Dockor medgifva, har, i sådant afseende, låtit genom vederbörande upprätta ritning och kostnadsförslag till fullbordande af de tvänne vid Flottans Station i Carlskrona återstående så kallade Conservations-Dockor innanför det inre svajningsrummet, samt till anläggande af tvänne Bassiner, inrymmande hvardera 3 krigsskepp.

Enligt berörde förslag, skulle kostnaden för dessa och andra i sammanhang dermed varande mindre arbeten uppgå till en sammanräknad summa af 712,181 R:dr 23 sk. 2 rst. Banco; hvarjemte, i afseende å hela arbetets verkställighet, i underdånighet blifvit föreslaget, att densamma måtte, på en tid af Tio år, uti tvänne afdelningar, af Fem år hvardera, fördelas sålunda:

Att under de Fem första åren skulle fullbordas

	Dagsverks-kostnad:	Materialier:	Summa:
4:de och 5:te Dockorna, utan tak	147,850: 36. —	80,714: 2. —	228,564: 38. —
Igenmurningen af 1:sta och 2:dra Dockorna	4,776: 44. —	4,515: 18. —	9,292: 14. —
Tvänne Arbets-skjuls byggnad	2,745. — —	9,734: 17. —	12,479: 17. —
Transport	155,372: 32. —	94,963: 37. —	250,336: 21. —

Transport	155,372: 32. —	94,963: 37. —	250,336: 21. —
Materialier och instrumentalier, jemte serskilda kostnader för hela arbetet	— — —	62,755. — —	62,755. — —
Summa B:co R:dr	155,372: 32. —	157,718: 37. —	313,091: 21. —

då för hvarje af dessa arbets-år skulle erfordras ett anslag af 62,618 R:dr 14 sk.

Att under de Fem efterföljande åren skulle anläggas:

	Dagsverks-kostnad:	Materialier:	Summa:
2 Bassiner, för 3 Skepp hvardera	130,529: 22. —	145,789: 5. 6.	276,318: 27. 6.
Koppartaket för 4:de och 5:te Dockorna	12,201: 35. 9.	110,569: 34. 11.	122,771: 22. 8.
Summa B:co R:dr	142,731: 9. 9.	256,358: 40. 5.	399,090: 2. 2.

så att för hvarje af dessa senare fem år erfordrades ett anslag af 79,818 R:dr B:co; och skulle de sålunda uppgifna beloppen lämpligast kunna fördelas till utbetalning med 62,000 R:dr å hvartdera af de fem första åren, eller . . . . 310,000.

och med 80,000 R:dr för hvartdera af de fem senare, eller . . . . 400,000.

Summa B:co R:dr 710,000.

Kongl. Maj:t, som, vid pröfning häraf, i Nåder gillat den i underdånighet föreslagna ordningen för utförandet af Dock-byggnaden i Carlskrona, samt icke heller funnit något att anmärka vid det upprättade kostnadsförslaget, i hvad det angår de deruti uppförde kostnader för materialier och instrumentalier, förmodar likväl, att den beräknade arbetskostnaden skulle kunna minskas derigenom, att arbetet helt och hållet utfördes af allmänna arbetskarlarne i Carlskrona, med biträde endast af sådane handtverkare, som äro nödige för att lemna arbetskarlarne handledning till arbetets utförande, på lika sätt, som vid Kungsholms Fästningsbyggnad tillgått; men då nämnde arbetskarlars styrka icke lämpligen kan ökas utöfver 250 man, helst sådant jemväl skulle medföra nödvändigheten att nybygga eller utvidga deras kasern, blefve häraf en följd, att arbetet i sådan händelse ic-

ke kunde inskränkas inom den föreslagna tiden af 10 år; och att således, om ock det årliga arbets-anslaget i detta fall kunde nedsättas till 33 333 R:dr 16 sk. Banco om året, fullbordandet af det magtpåliggande arbetet komme att betydligen fördröjas, enär sålunda till dess utförande minst 16 år skulle erfordras.

Med Nådigt tillkännagifvande häraf, och då 4:de Hufvud-Titelns ordinarie anslag till Flottans underhåll och nybyggnad icke lemnar tillgång för verkställande af ifrågavarande arbete, hvilket, en gång fullbordadt, kommer att bespara underhållskostnaden för hvarje skepp, som i Dock-byggnaden kan inrymmas, med omkring 7,000 R:dr B:co för hvarje om året, eller, för nu befintliga krigsfartyg, omkring 80,000 R:dr, vill Kongl. Maj:t till Rikets Ständer öfverlemna att anvisa de för ändamålet nödiga medel; hvarvid, beträffande tiden, inom hvilken meranämnde arbeten skulle utföras, hos Rikets Ständer lärer i öfvervägande komma, dels huru betydliga utgifter, utan motsvarande gagn, Statsverket nu måste vidkännas i och för underhållet af krigsskeppen, dels huruledes ökade kostnader från hvarje långsammare drifvet arbete äro oskiljaktige; och då Kongl. Maj:t således anser af högsta vigt, att den föreslagna Dock-byggnaden i Carlskrona utföres inom så kort tid som möjligt, har Kongl. Maj:t ock härmed i Nåder velat förklara Sin önskan, att Rikets Ständer till berörde arbete anvisa så stora anslag, att, genom användande af ökad arbetsstyrka, vare sig af privata arbetare eller arbets-commenderingar ur Arméen, Dock-byggnaden må kunna desto snarare blifva fulländad.

Ritningen och kostnadsförslaget till de ifrågavarande arbetena skola Utskottet tillställas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. G. Grip.

Utdrag af Protocollet öfver Krigs-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Närvarande:

Deras Excellencer, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad*,
Stats-Ministern för Utrikes Ärendene, Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden, Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
Tillförordnade Hof-Canzleren *Ihre*,
Stats-Secreteraren *Grip*.

Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående fullbordande af 2:ne Conservations-Dockor i Carlskrona, samt anläggning derstädes af 2:ne Bassiner till inrymmande af krigsskepp; och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Secreterarens och Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt, i Nåder gilla, och befalla, att, i enlighet med detsamma, nämnde Proposition skulle i vanlig ordning expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,

M. G. von Schantz.

N:o 20.

Ankom till Exp.-Utsk. den 22 Febr., kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats Utskott, med uppgifter på Stats-Verkets bidrag till Barn-skolorna i Riket; Gifven Stockholms Slott den 1 Februari 1840.

Då ibland de uppgifter å Clerecie- samt Skol-Staternas anslag och löne-inkomster, hvilka vid sista Riksdag till Rikets Ständers Stats-Utskott, genom Nådig Skrifvelse af den 27 Februari 1835, aflemnades, saknades fullständig upplysning om de anslag, Barn-skolorna i Riket innehafva, så har Kongl. Maj:t anbefallt Kammar-Collegium och Stats-Contoret att från vederbörande infordra och underdånigst insända uppgift å alla från Stats-Verket utgående bidrag till Barn-skolorna.

Till underdånig åtlydnad af denna Nådiga befallning, hafva Kammar-Collegium och Stats-Contoret insändt ett, med ledning af de från orterne infordrade uppgifter, upprättadt sammandrag af de löne-förmoner, beräknade i medeltal för åren 1820 till och med 1829, hvilka, enligt Krono-räkenskaperna, innehafvas af Lärare vid Barn-skolorna i Riket. Detta sammandrag, med dit hörande handlingar, vill Kongl. Maj:t härmedelst till Rikets Ständers Stats-Utskott i Nåder öfverlemna.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 1 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad*,
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Biskopen *Heurlin*.

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett af honom, jemlikt Kongl. Maj:ts fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, med infordrade uppgifter på Statsverkets bidrag till Barn-skolorna i Riket.

Kongl. Maj:t behagade, uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bifogadt, och befallde, att den Nådiga Skrifvelsen skulle, i öfverensstämmelse dermed, aflåtas.

Ex Protocollo,

C. A. Backman.

N:o 21.

Ankom till Exp.-Utsk. d. 22 Febr, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående väckt fråga om förökadt Stats-anslag till Gymnastiska Central-Institutet; Gifven Stockholms Slott den 1 Februari 1840.

Hos Kongl. Maj:t har Föreståndaren vid Gymnastiska Central-Institutet, Professoren *Gabriel Branting*, uti inkommen skrift, underdånigst andragit, hurusom de nämnde Institut hittills beviljade anslag, hvilka, utom den numera aflidne Professoren *Ling* personelt tillagda löne-förhöjning, 600 R:dr, uppginge, enligt 1835 års fastställda stat, till 2,000 R:dr, och med de sedermera af Kongl. Maj:t serskildt intill denna Riksdag beviljade 847 R:dr 24 sk., utgjorde tillsammans 2,847 R:dr 24 sk., vore otillräckliga för behofvet af theoretiskt och practiskt skicklige Lärare, samt fördenskull och på det Institutet fortfarande måtte kunna fullfölja sin afsedda utveckling och omfattning i Gymnastikens olika delar, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes vid Dess till Rikets Ständer afgående Nådiga Proposition om anslag till Rikets Undervisningsverk, låta uppföra Gymnastiska Central-Institutet till en förbättrad stat, och hvilken, på sätt af sökanden jemväl vore föreslaget, skulle erfordra ett sammanräknadt anslags-belopp af 6,075 R:dr; hvarförutan ett anslag af 666 R:dr 32 sk., att för ett år utgå, ansåges behöfligt till voltige-gårdens utplanering och dess, jemte manègens, förseende med träd-barrièrer, samt för fäktsals-rummets anordnande i behörigt skick. Och har Professoren *Branting* slutligen framställt den underdåniga anhållan, att de på ordinarie stat vid Institutet anställde Lärare måtte, i likhet med militaire eller civile Tjenstemän, efter 25 års tjenstetid och uppnådd 50 års ålder, hugnas med en emot lönevilkoren svarande pension.

Som förevarande ansökning först den 14 i nästlidne månad, eller samma dag Riksdagen började, blifvit i underdånighet ingifven, har Kongl. Maj:t funnit Nådig framställning om ökade anslag för Gymnastiska Central-Institutet icke kunna göras, i sammanhang med Propositionen om Statsverkets

kets tillstånd och behof; dock vill Kongl. Maj:t till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemna ifrågavarande underdåniga ansöknings-skrift.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse väl bevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet den 1 Febr. 1840.

Närvarande:

Deras Excellencer, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Rosenblad*,
Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden, Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Biskopen *Heurlin*.

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett af honom, jemlikt Kongl. Maj:ts fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående väckt fråga om förökadt Stats-anslag till Gymnastiska Central-Institutet.

Kongl. Maj:t behagade, uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bifogadt, och befallde, att den Nådiga Skrifvelsen skulle, i öfverensstämmelse dermed, aflåtas.

Ex Protocollo

C. A. Backman.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1840.

N:o 22.

Ankom till Exp.-Utsk. den 29 Febr., kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående en föreslagen ny Inqvarterings-Ordning för Stockholms Stad; Gifven Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Sedan, af förekomne anledningar, Kongl. Maj:t, under den 1 Maj 1826 samt ytterligare genom Nådigt Bref af den 23 April 1836, täckts uppdraga åt en serskild förordnad Comité, att utarbeta ett underdånigt förslag till ny Inqvarterings-Ordning för Stockholms Stad, hvarigenom Inqvarterings-gifvares och Inqvarterings-tagares ömsesidiga rättigheter och skyldigheter, med tillbörlig noggrannhet och rättvisa för framtiden, kunde blifva bestämda, har, efter det bemälde Comité kommit i tillfälle att detta uppdrag fullgöra, genom Öfver-Ståthållare-Embetet blifvit till Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemnadt, ej mindre ett sålunda upprättadt förslag till ny Inqvarterings-Ordning, åtföljdt af Comitéens serskilda underdåniga Betänkande, än ock Stockholms Stads Inqvarterings-Commissions deröfver afgifna utlåtande; hvarjemte, och då Kongl. Maj:t derefter funnit godt att i ämnet jemväl låta höra Stadens samtlige Inqvarterings-gifvare, dessa sistnämndes underdåniga yttrande äfven till Kongl. Maj:t inkommit.

Af dessa handlingar inhemtas: att Committerade såsom en allmän grund antagit, att Inqvarterings-rätt endast tillkomme Garnisonen, af hvilken vakt och vård inom hufvudstaden besörjes; att Committerade således, i det underdåniga förslaget till garnisonerande Trupper härstädes, blott hänfört "Svea Lif-Garde, Lif-Gardet till Häst, Andra Lif-Gardet, Svea Artilleri-Regemente, Ingenieur-Corpsen samt Stadens Militair-Corps," ehuru Committerade dock, med afseende å nu förevarande förhållanden, ansett sig i denna del böra hemställa 2:ne alternativ, af hvilka det ena derjemte innehåller, att, "intilldess annorlunda derom förordnas, inqvartering af staden kommer att utgöras jemväl för Lif-Bevärings-Regementet, General-Adjutants-Expeditionen för Arméen, Topografiska Corpsen och Artilleri-

Staben;" att deremot så väl Inqvarterings-Commissionen som Stadens Inqvarterings-gifvare, med gillande af den serskilda mening, som af en bland Committerade härom blifvit framställd, bestridt all sådan inqvartering, icke blott för sistnämnde Corpser och Stater, utan ock för Ingenieur-Corpsen, m. m.; hvarjemte för öfrigt Committerade i underdånighet anhållit, att Svea Artilleri-Regemente måtte i Nåder beredas den förmon, att, lika med öfrige härvarande Garnisons-Regementen, komma i åtnjutande af Caserner på Statens bekostnad, på det Stadens Inqvarterings-gifvare såmedelst må befrias från en till berörde Regemente utgående ökad Inqvarterings-ersättning.

I anledning af detta allt, och enär sålunda, i frågan om allmän reglering för framtiden af inqvarteringen i Stockholm, förekommer, att antagandet af det nu afgifna underdåniga förslag till ny Inqvarterings-Ordning för Staden, skulle komma att för Stats-Verket medföra nya utgifter, dels för nybyggnad af Casern för Svea Artilleri-Regemente, eller till inköp och inredning af dertill passande lägenhet, dels för underhåll, så väl af denna nya Casern, som äfven af Casernerne för Gardes-Regementerne till fot, hvilkas underhåll nu bekostas utaf de af Staden utgående inqvarteringsmedel, dels ock för inqvartering i contant till de Corpser och Stater, som nu åtnjuta inqvarteringsersättning af Staden, hvilken ansetts böra från utgörande deraf befrias, har Kongl. Maj:t, i sådant afseende, härmedelst velat handlingarne i målet till Rikets Ständer öfverlemna; viljande Kongl. Maj:t, sedan Rikets Ständer i underdånighet sig yttrat, låta ifrågavarande ärende till slutlig Nådig pröfning Sig förekomma.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. G. Grip.

Utdrag af Protocollet öfver Krigs-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ Stats-Ministern, Herr Grefve *Rosenblad*,
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld*;

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård* och
Friherre *Gyllenhaal*,
T. f. Hof-Canzleren *Ihre*,
Stats-Secreteraren *Grip*.

Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående en föreslagen ny Inqvarterings-Ordning för Stockholms Stad; Och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Secreterarens och Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt, i Nåder gilla samt befalla, att, i enlighet med detsamma, nämnde Skrifvelse skulle i vanlig ordning expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,

M. G. von Schantz.

N:o 23.

Ankom till Exp.-Utsk. den 29 Februari.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Städernas, utom Stockholm, Inqvarterings-besvär; Gifven Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Redan vid Riksdagen år 1810 hafva Rikets Ständer ansett en rättvisa och en jemn fördelning af skyldigheter öfverensstämmande, att de städer, hvarest garnisoner äro förlagde, icke ensamma böra vidkännas kostnaden af deras inqvartering, och derföre, så väl vid berörde, som 1823 års Riksdag, funnit nödvändigheten deraf, att Caserner, äfvensom Stall och Magasiner för Cavalleriets fourage m. m. på det allmännas bekostnad anlades, hvarefter, vid 1828—30 årens Riksmöte, då Kongl. Maj:t öfverlemnat till Rikets Ständer, att, för inqvarterings-besvärets jemnare och rättvisare fördelning, bestämma de grunder, Rikets Ständer för godt funno, Rikets Ständer väl fortfarande antagit nödvändigheten af Caserners m. m. inköp för Kronans räkning, och, såsom följd deraf, anhållit om upprättandet af i sådant afseende nödiga ritningar och kostnadsförslag m. m.; men i öfrigt godkänt den grundsats, att Städernas inqvarterings-skyldighet till de i ständiga garnisoner förlagde trupper skulle för framtiden inskränkas till förbindelsen att förse befäl och manskap med så kallad service eller sängkläder, ved och ljus, i hvars anskaffande och underhållande Rikets Ständer förklarat sig vilja genom tillökade tolagsmedel, andra Städers bidrag, eller allmänna bevillningen, bereda den ytterligare lindring, som möjligen kunde komma att beviljas de Städer, der garnisoner finnas förlagde; hvarjemte Rikets Ständer anhöllo om utarbetandet af ett, eftertidens fordringar lämpadt, project till Inqvarterings-Ordning, så väl för Stockholms Stad, som öfrige Städer, inom hvilka garnisoner äro eller kunna blifva förlagde.

Kongl. Maj:ts i detta ämne vid 1834—35 årens Riksdag till Rikets Ständer aflåtna Nådiga Skrifvelse, hvarigenom ärendet i det skick, detsamma då befanns, till Rikets Ständers egen pröfning öfverlemnades, innehåller ingen afvikelse från den af Rikets Ständer yrkade grund för inqvarterings-besvärets reglerande för Städerna utom Stockholm, men fästade Kongl. Maj:t Rikets Ständers uppmärksamhet på de skäl, som förekomma mot vidare nybyggnad eller inköp i allmänhet för Kronans räkning af hus och lägenheter att begagnas i och för garnisoners inqvartering; hvarjemte Kongl. Maj:t till Rikets Ständers granskning öfverlemnade förslag till ny

Inqvarterings-Ordning för Städerne, utom Stockholm, för hvilken Stads inqvarterings-skyldighet, genom serskildta författningar, vore stadgadt.

Rikets Ständer, som, uti underdånig Skrifvelse af den 22 Januari 1835, meddelat deras åsigter rörande berörde förslag, hvilket Rikets Ständer i de väsendtligaste delar godkänt, och då tillika instämt i den öfvertygelse, att ifrågavarande Inqvarterings-författning icke vore tillämplig på Stockholm, der högre hyror och öfriga locala förhållanden gjorde förändrade föreskrifter nödiga, samt, i enlighet med Kongl. Maj:ts Nådiga förklarande, ansett den reglering, som i afseende på inqvarteringen i allmänhet träffas, icke böra leda till rubbning i de emellan inqvarterings-tagare och gifvare ingångna öfverenskommelser och contract, samt således först komma att tillämpas, när samma contract tilländalupit; hvarvid Rikets Ständer jemväl funnit förslaget om bestämmande af 1 R:dr i månaden, såsom ersättning för stallrum för hvarje häst, som för tjenstegraden bör hållas, antagligt; men deremot anhållit, att det må vara inqvarterings-gifvare öppet lemnadt, att hädanefter som hittills, efter eget godtfinnande, præstera inqvartering antingen in natura eller, i contant; hafva i serskild underdånig Skrifvelse i samma dag, rörande sättet för utgörandet af Städernas inqvarterings-besvär, samt om en jemnare och rättvisare fördelning deraf, i underdånighet yttrat, att i afseende å den utredning af målet, som Rikets Ständer vid 1830 års Riksdag åsyftat, kunde anmärkas, att erforderliga beloppet för inköp eller nybyggnad af Caserner m. m. för Statens räkning icke blifvit genom behöriga värderingar och kostnadsförslag bestämdt; att service-kostnaden icke blifvit för alla Städer afskiljd från de öfriga inqvarterings-utgifterna; att inqvarterings-tolagen, såsom sammanblandad med den ordinarie tolagen, icke alltid kunnat från denna senare skiljas och, der sådant låtit sig göra, någon controll icke funnits derå, att inqvarterings-tolagen blifvit rätteligen beräknad och upptagen, hvarigenom den brist i medlen till servicens utgörande, som skulle fyllas, icke kunnat uppgifvas, hvilken brist dock äfven i öfrigt vore beroende på inqvarterings-penningarnes bestämmande i den nya Inqvarterings-Ordningen; att Rikets Ständer likväl ansett det genom de vunna upplysningarne vara fullkomligen ådagalagdt, att Rikets Ständers å förra Riksdagen fattade beslut om inlösen eller nybyggnad för Statens räkning af Caserner m. m., i brist af nödiga medel, för närvarande icke kunde i sin helhet gå i verkställighet; att Rikets Ständer funnit, vid jemförelse af de å föregående Riksdagar gifne beslut, det Städerna ovillkorligen voro berättigade, att genast

blifva befriade från skyldigheten att, vid inqvartering af Cavalleri-trupp, tillhandahålla stall och magasinsrum för fourage-persedlar, hvilket besvär dock ännu fullgjordes af städerna Malmö, Ystad och Helsingborg; samt att det jemväl vore utredt, att de till inqvarterings-kostnadernes bestridande anslagne medel, derå en betydlig brist, som till ziffran då ej kunde bestämmas, egde rum, likväl icke helt och hållit gått till sitt ändamål, enär städer gåfvos, hvilka dels uppburo inqvarterings-tolag, utan att vara af inqvartering besvärade, dels hade större tolagsuppbörd än det belopp, hvartill deras inqvarterings-kostnad uppginge; med anledning hvaraf, och då denna tolag s nnolikt blifvit städerna förunnad till lindring i inqvarterings-besväret, Rikets Ständer i underdånighet anhållit, att sådana undersöknings-åtgärder måtte vidtagas, hvarigenom dels utreddes inqvarterings-tolagens belopp, serskildt från den öfriga tolagen, för alla städer, der sådan uppbäres, dels vunnes behörig controll öfver uppbörden deraf, så att all Inqvarterings-tolag blefve använd till den dermed afsedda bestämmelse, eller inqvarterings-utgifternas bestridande, hvarvid Rikets Ständer, som funnit Stats-Contoret böra handhafva verkställigheten, i underdånighet föreslagit sättet för förfarandet härvid, samt att regleringens tillämpning redan år 1835 måtte få vidtaga, sedan författningen i ämnet kommit till Städernes kunskap, och Rikets Ständer å nästa Riksdag, då den nya Inqvarterings-Ordningen jemväl torde hafva hunnit tillämpas, erhålla uppgift om huru jemkningen utfallit, för att då blifva i tillfälle att bereda utvägar till den ytterligare lindring, Rikets Ständer utlofvat; och hafva slutligen Rikets Ständer till Kongl. Maj:t öfverlemnat Statens fordringar hos städerne Malmö och Ystad, utgörande af Malmö 48,000 och af Ystad omkring 17,000 R:dr, för att dermed inköpa de stall och magasinsrum för fourage-persedlar, som af Städerne Malmö, Ystad och Helsingborg egdes, samt i och för inqvarteringen derstädes erfordrades; hvarefter det öfverskott å fordringarne, som kunde uppkomma, skulle till Riksgälds-Contoret ingå och liqvideras, efter de vid utlåningar stadgade grunder.

Sedan, i anledning af Rikets Ständers förrberörde 2:ne skrifvelser, till följd af derom erhållna befallningar, Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Collegium och Stats-Contor den 5 Mars 1838 afgifvit gemensamt underdånigt utlåtande öfver skrifvelsen, angående verkställd granskning af det Rikets Ständer förelagde förslag till ny Inqvarterings-Ordning för Städerna, samt bemälde Embetsverk, jemte Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium, under den 15 April 1839, till Kongl. Maj:t inkommit med gemen-

samt underdånigt utlåtande öfver Rikets Ständers Skrifvelse, rörande lindring i städernas inqvarterings-besvär, hvilka utlåtanden varit åtföljde, såväl af förnyadt förslag till Inqvarterings-Ordning, som ock af Tariffer öfver tillfällig och ständig inqvartering in natura, Provianterings- och Fouragerings- Stater, jemte sammandrag och utrakningar öfver den i garnisonsorter förlagda personal och sättet för dess inqvartering, öfver den personal, för hvilken Kronan består inqvartering, å den, enligt nya Tariffen, belöpande årliga inqvarterings-kostnad, öfver personalen, som nu åtnjuter inqvartering af Ständerna, äfvensom å årliga kostnaden, enligt Tariffen för samma inqvartering, jemte calculer öfver Städernas nuvarande inqvarterings- och service-kostnader m. m, har Kongl. Maj:t låtit detta ärende Sig i underdånighet föredragas; och då det genom de af Embetsverken nu i ämnet afgifna underdåniga utlåtanden synes hafva erhållit den utredning, att detsamma ändtligen må kunna till slutlig pröfning och afgörande förekomma, har Kongl. Maj:t till Rikets nu sammanträdde Ständer velat låta aflemna, så väl dessa underdåniga utlåtanden, jemte förslaget till ny Inqvarterings-Ordning, som alla öfriga till målet hörande upplysande handlingar, på det Rikets Ständer må blifva i tillfälle att öfverväga hufvudgrunderna för ifrågavarande reglering och derom för deras del besluta; hvarvid Kongl. Maj:t ansett Sig böra fästa Rikets Ständers uppmärksamhet derpå, att, ehuru Rikets Ständer uttryckt den åsigt, att den nya Inqvarterings-Ordningen skulle kunna sättas i verkställighet, innan frågan af hvem och huruledes inqvartering bör utgöras, vare sig i contant eller in natura, blifvit utredd och afgjord, har likväl denna senare frågas afgörande ett så väsendtligt inflytande på den förra, att detsamma bör föregå det om sjelfva Inqvarterings-Ordningen, hvilken naturligtvis bör antyda de allmänna grunderna för inqvarterings-skyldighetens utgörande, till rättelse för både inqvarterings-tagare och gifvare.

Frågan om sättet för inqvarteringens utgörande, eller af hvem och huruledes den bör bekostas och præsteras, finner Kongl. Maj:t upplösa sig i flera alternativ, såsom huruvida den skall utgå in natura eller med contant; om Statsverket eller städerna skola bekosta den, antingen helt och hållet eller med hvar sin del, och, i senare fallet, huru utgiften skall emellan Statsverket och städerna fördelas; samt slutligen, om den inqvarterings-tunga, som anses böra åläggas städerna, skall utgöras af hvarje stad för sig för der förlagd garnison, eller om alla städer skola dertill bidraga,

och, i sådan händelse, huru utgiften skall på dem fördelas, och i hvad mon den städerna tillkommande Inqvarterings-tolag kan och bör dertill användas.

I frågan om den ständiga inqvarteringen, hafva Rikets Ständer redan antagit och Kongl. Maj:t i Nåder gillat den grundsats, att stall och magasins-rum böra in natura af Kongl. Maj:t och Kronan tilldelas garnisonerande Cavalleri-trupper; hvarjemte Rikets Ständer jemväl funnit, att garnisonerande trupper i allmänhet, med deras befäl och vederlikar, böra, så vidt utan anskaffning eller byggnad, åtminstone tills vidare, af nya hus för Kronans räkning, tillgång dertill finnes, inqvarteras i Kronans redan befintliga hus och byggnader. Enär således endast brist på lägenheter, emot hvars afhjelpande flere betänkligheter, enligt hvad Rikets Ständer äfven sjelfve erkänt, sig för det närvarande framställa, föranleder contant inqvarterings utgifvande, synas Rikets Ständer jemväl hafva uttalat den mening, att, der sådan inqvartering eger rum, densamma äfven bör af Staten bekostas. Uti den contanta inqvarteringen ingår dock ett visst belopp under namn af service eller ersättning för sängkläder, ved och ljus, hvilken likaledes, enligt det i dessa delar af Rikets Ständer redan förut gillade förslaget till ny Inqvarterings-Ordning, bör tillkomma dem, som i Kronans hus njuta inqvartering. Det är denna till ett lågt, emot verkliga kostnaden icke alltid svarande pris, i förslaget till Inqvarterings-Ordning upptagna del af inqvarteringen, som, efter hvad Rikets Ständer antagit, uteslutande bör drabba städerne. Kongl. Maj:t anser härvid dock ej böra förbises, att då inqvarteringen för Flottans personal, efter serskildt bestämda grunder, hittills utgått af Flottans medel, utan att de Städer, der Flottans stationer äro, dermed blifvit i ett eller annat afseende besvärade, för den händelse, att städerne, hvar för sig, skulle komma att bekosta sin andel i inqvarterings-kostnaden, Carlskrona synes böra, liksom hittills, vara befriad från all så beskaffad utgift i och för den till Flottans station derstädes hörande personal, samt Inqvarterings-Ordningen icke böra på denna stad, i hvad ständig inqvartering angår, tillämpas i annat fall, än om andra trupper än Flottans framdeles skulle derstädes förläggas; helst Flottans personal icke är att anse såsom garnison i stad, utan tillhör stationen, samt har sina egna handtverkare, och derföre lemnar föga eller ingen arbetsförtjenst åt Stadens Borgerskap, till ersättning för inqvarterings-utgiften, hvilken för Carlskrona, inskränkt till endast service-kostnaden, skulle, enligt

calcul,

calcul, uppgå till mer än 8000 Rdr. Denna nya så betydliga utgift, anser Kongl. Maj:t lika litet af berörde stad kunna bäras, som det vore rättvist att den ålägga; hvaremot, om städerna gemensamt, utan afseende på om garnisoner der finnas eller icke, åläggas att deltaga i inqvarterings-summan, Carlskrona, i sådant fall, icke mera än andra städer kan undgå att sin anpart deruti vidkännas.

Beträffande nyssberörde fråga, huruvida samtlige städer och köpingar böra till inqvarterings-besvärets utgörande bidraga, anser Kongl. Maj:t det vara otvifvelaktigt, att, så vida inqvarteringen, för den del, den i Kronans hus icke kan åstadkommas, skall i contant eller natura utgöras af de städer, der garnisonerne finnes, rättvisan fordrar ett gemensamt bidrag dertill, så att så väl de städer och köpingar, der garnisoner icke finnas, som ock de, der garnisonen, i jemförelse till de inqvarterings-skyldiges antal, är mindre än i andra, efter derom serskild af Rikets Ständer stadgande grunder, komma att vidkännas sin behöriga andel i städernas inqvarterings-besvär i det hela, hvilket, efter tariffen i den föreslagna nya Inqvarterings-Ordningen, skulle, enligt calcul, uppgå till den icke obetydliga summan af öfver 30,000 R:dr, all service-kostnad, med undantag af den för Carlskrona beräknade, som i all händelse bör ur calculen utgå, deruti inbegripen; men hvilken summa, om Rikets Ständer vidblifva ofvananförda, deras redan antydda grundsats, och hvilket Kongl. Maj:t, äfven för Sin del finner rättvisast, att städernas inqvarterings-besvär skall inskränkas, till bestående endast af servicen, hvilket förutsätter, att, der inqvartering af dem in natura utgöres, ersättning derföre af Statsverket skall erhållas, servicekostnaden dock afräknad, komme att förminskas, efter samma calcul, till omkring 8,700 R:dr, en utgift, som kan anses fullkomligt ersatt de städer, hvilka hos sig hafva inqvarterade trupper, genom den större afsättning och arbetsförtjenst, dessa trupper med deras Befäl icke kunna undgå att de inqvarterings-skyldige tillskynda, och hvars uttaxerande på öfrige städer, som icke hafva någon deremot svarande fördel, icke synes vara hvarken af behof eller rättvisa påkalladt; lärande det härvid icke undfalla Rikets Ständers uppmärksamhet att, hvilket beslut än må fattas, antingen att Staten skall bestå all inqvartering, utom servicen, eller att Städerna gemensamt skola deltaga, så väl i service-kostnaderne, som uti den inqvartering, hvilken, i brist af Kronans hus, måste af garnisons-städerna lemnas, all fråga om optionsrätt för inqvarterings-gifvarne, att

utgöra inqvarteringen in natura förfaller, enär inqvarterings-bidragen sålunda i begge fallen contant utgå, och tillfalla antingen de inqvarterings-berättigade, då de taga inqvartering i contant, eller staden för den inqvartering, den in natura utgör; äfvensom, enligt förenämnde grunder, ehvad reglering i afseende å städernas inqvarterings- eller tillöknings-tolag kan komma att vidtagas, likaledes frågan om den ena stadens inqvarterings-tolags användande, till understöd uti inqvarterings-besväret för den andra, kommer att förfalla.

Med stöd af hvad sålunda i denna del af ämnet förekommit, vill Kongl. Maj:t föreslå Rikets Ständer att, i afseende å ständiga inqvarteringens i städerna utgörande, fastställa den lika enkla, som, i Kongl. Maj:ts tanke, rättvisa allmänna grund, att denna inqvartering skall af Staten, enligt tariffen uti Inqvarterings-stadgan, bekostas; men att service-kostnaden bör, enligt samma tariff, drabba de städer, hvar för sig, der trupp, tillhörande arméen, är inqvarterad; att, der tillgång till inqvartering i Kronans hus icke finnes, ersättning i contant af Statsverket utgifves till inqvarterings-tagaren eller till inqvarterings-gifvaren, der inqvartering in natura måste till någon del præsteras af staden; samt att service-kostnaden af städerna till inqvarterings-tagarne utgöres, antingen i contant till dem, som njuta inqvartering, vare sig i Kronans hus eller med contant af Staten, eller medelst afdrag å inqvarterings-ersättningen för den inqvartering, som af städerna in natura lemnas.

Den utgift, Statsverket, om detta förslag antages, skulle komma att vidkännas, uppgår, enligt vid Embetsverkens underdåniga utlåtande af den 15 April 1839 bilagd calcul, till . . . . . R:dr 21,338: 24. —
hvartill, enligt samma utlåtande, kommer för Infanteri-
Officerares hästar omkring . . . . . „ 600: — —
och hvartill ytterligare torde böra läggas den inqvartering i contant, af tillsammans omkring . . . „ 1,800: — —
som, enligt nya Inqvarterings-Ordningen, skulle tillkomma de personer, som nu, enligt serskilda Nådiga beslut, njuta hyres-ersättningar till mindre belopp, hvilka utgå dels på Krigs-Collegii årliga Extra Ordinarie Stat, dels på Commendants- och Allmänna Indragnings-Staterne, men derifrån skulle komma att försvinna, hvarigenom hela contanta inqvarterings-kostnaden från Statsverket för ständiga garnisonerne i städerne blefve på ett ställe synlig, med tillsammans R:dr 23,738: 24, hvilka torde böra såsom förslags-

anslag å Tredje Hufvud-Titeln uppföras, under titel: Inqvarterings-kostnader för Arméen, med en rund summa af 24,000 R:dr.

Sedan sålunda grunderne för inqvarteringens utgörande blifvit fastställde, anser Kongl. Maj:t ofvanberörde, nu afgifna förslag till ny Inqvarterings-Ordning kunna och böra sättas i verket, sedan det blifvit pröfvadt och gilladt. Och då detta förslag instämmer med det till Rikets Ständer vid förra Riksdagen aflemnade, men innefattar tillika de rättelser och tillägg, som ansetts blifva en följd af Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers förut fattade beslut, samt af de utaf Krigs-Collegium och Stats-Contoret anförda serskilda omständigheter, har Kongl. Maj:t velat meddela Rikets Ständer, att Kongl. Maj:t icke funnit något i hufvudsakliga delar att dervid erinra, utom vid

§ 14,

att, vid den deruti intagna Tariff, 2:dra classen, bör tilläggas: "samt förste Majorer," på den grund, att skillnaden emellan inqvarterings-beloppet i 3:dje och 1:sta classen är alltför stort, och billigheten fordrar, att Förste Majorer, hvilka, enligt arméens nya organisation, äro jemförliga med Öfverste-Lieutenanter, komma i åtnjutande af någon högre inqvarterings-förmon, än öfriga Majorer; samt

§ 17,

som borde erhålla följande lydelse: "All contant inqvartering skall i Stat uppföras och utbetalas af Stats-Contoret, service-kostnaden afdragen, till vederbörande garnisoner och stater, eller till den inqvarterings-gifvande staden, då den lemnar inqvartering in natura till de uti 7:de och 8:de classerne af Tariffen uti 14 §. upptagne personer; men all service-kostnad, både för de inqvarterings-tagare af Arméen, som bo i Kronans hus och för dem, som njuta contant inqvartering, utgår af de städer, der inqvarteringen är, och utbetalas af dem till vederbörande af garnisonen, efter den fördelning emellan de inqvarterings-skyldige, som inom hvarje stad serskild värder fastställd;" — hvilken föreslagna förändring är grundad på förutsättandet i det föregående, att Rikets Ständer antaga denna princip för sättet att utgöra inqvarteringen, hvaremot § måste förändras, i händelse ett annat beslut af Rikets Ständer tages, icke öfverensstämmande dermed.

I sammanhang med detta ärende, och då, enligt hvad uti Embetsverkens underdåniga skrifvelse omförmäles, någon öfverenskommelse hittills icke kunnat träffas med staden Ystad, i afseende å öfverlåtandet till

Kongl. Maj:t och Kronan af stadens nu utaf en derstädes förlagd Sqvadron af Kronprinsens Hussar-Regemente begagnade stall och magasinshus, men ehvad anstalter, som framdeles komma att i afseende på Sqvadronens behof i denna del vidtagas, serskildt anslag dertill erfordras; vill Kongl. Maj:t härmed hos Rikets Ständer förbehålla Statsverket fortfarande diposition af Statens hos städerna Malmö och Ystad ägande återstående fordran, sedan stall och magasinshusen i Malmö och Helsingborg blifvit för de der förlagde Sqvadroner af berörde Regemente inköpte; hvaremot Kongl. Maj:t anser, att något serskilt anslag för underhållet af dessa byggnader icke behöfver af Rikets Ständer äskas, enär kostnaden derför kan beräknas uti och utgå af det generella anslaget för Krigs-Collegii Departementer och Afdelningar.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. G. Grip.

Utdrag af Protocollet öfver Krigs-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 15 Januari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ Stats-Ministern, Herr Grefve *Rosenblad*,

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*.

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,

Herr Friherre *Lagerbjelke*,

Friherre *von Schulzenheim*,

Grefve *Hård* och

Friherre *Gyllenhaal*,

T. f. Hof-Canzleren *Ihre*,

Stats-Secreteraren *Grip*.

Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Städernes utom Stockholm Inqvarterings-besvär; Och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Secreterarens och StatsRådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt, i Nåder gilla; samt befalla, att, i enlighet med detsamma, nämnde Skrifvelse skulle i vanlig ordning expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,

M. G. von Schantz.

N:o 24.

Ankom till Exp.-Utsk. den 29 Februari, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående den vid sistförflutna Riksmöte intill slutet af det nästpåföljande åtagna s. k. Curhus-afgiftens vidare fortfarande, förvaltning och användande; Gifven Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Med anledning af Kongl. Maj:ts den 18 Januari 1834 till Rikets då församlade Ständer aflåtna Nådiga Proposition, om den sedan flere förutgångna Riksdagar utgjorda s. k. Curhus-afgiftens vidare fortfarande, och om dess användande, beslöto Rikets Ständer, att samma afgift, till Veneriska smittans hämmande och utrotande, skulle årligen från och med år 1835, till och med det år, då nu började Riksmöte tilländagår, utaf hvarje person, som betalar mantalspenningar, utgöras med ett minimum af En skilling och ett maximum af Fem skillingar Banco, efter hvarje Läns behof, men lika för alla betalande inom detsamma; af hvilka medel, derest de för Veneriska smittans hämmande ej skulle till fulla beloppet åtgå, öfverskottet finge användas för allmänna helsovården inom Länet, serdeles till Lazarettets allmänna utgifter, i och för yttre skadors botande, och sådana sjukdomstillfällen, som påfordrade chirurgisk behandling; hvilket Rikets Ständers beslut, i afseende å de för afgiftens utgörande sålunda bestämda och uppgifna vilkor, Kongl. Maj:t i Nåder gillade, och derom, äfvensom angå-

ende afgiftens utgörande, jemväl under den 27 September 1834, i Nåder utfärdade allmän kungörelse.

Då sålunda ifrågavarande afgift blifvit endast för en viss tid bestämd, har Serafimer-Ordens-Gillet, under den 25 nästlidne Januari, till Kongl. Maj:t inkommit med underdånig anmälan och uppgift, i hvad mer eller mindre mon samma afgifts vidare fortfarande må vara af behofvet påkalladt, och i sådant afseende underdånigst åberopat den af General-Directeuren öfver sjukvården i Riket, Professoren m. m. Doctor C. J. *Ekströmer*, efter anställd inspection och besigtning af samtlige Läns-Lazaretten och Curhusen i Riket, om dessa Inrättningars tillstånd afgifne Berättelse, jemte dervid fogade tabell, innehållande en sammanfattad öfversigt af sjukvården och underhållskostnaden m. m. vid samtliga Lazaretten och Curhusen under fem års tid, eller från och med år 1833 till och med år 1837. Af dessa uppgifter, grundade på de upplysningar, General-Directeuren vid inspectionstillfället å hvarje ställe i orten sig förskaffat, ådagalägges, att vid oftanämnde Lazarett och Curhus, med undantag af det för Stockholms Län, inkomsterne, beräknade för fem år, i medeltal årligen utgjort: af *Curhusafgiften* 120,181 R:dr 36 sk. 5 r., och af *öfriga inkomster* blott 24,571 R:dr 38 sk. 1 r., eller tillsammans 144,753 R:dr 26 sk. 6 r., allt Banco; att utgifterna för begge dessa Inrättningar tillsammans uppgått till 124,458 R:dr 5 sk. 10 r. s. m. årligen; att i Stockholms Län, der något Läns-Lazarett icke finnes, utan patienterne från Länet, enligt träffad öfverenskommelse med Directionen öfver Serafimer-Lazarettet, derstädes emottagas, Curhusmedlen för året, enligt sist insända redogörelse, utgjorde 4,993 R:dr 8 sk., och att utgifterne vid samma Läns Curhus uppgingo till 5,064 R:dr 5 sk., allt Banco.

Häraf visade sig tydligt, det inkomsterna vid Läns-Lazaretten och Curhusen, om Curhusafgiften skulle upphöra, utgjorde ett högst obetydligt belopp emot utgifterna vid samma Inrättningar, samt att dessa sjukvårdsanstalter, i saknad af Curhus-afgiften, eller annan deremot svarande inkomst, omöjligen skulle kunna ega bestånd.

Uti serskild till Kongl. Maj:t under den 11 nästlidne Januari afgifven Berättelse om de, under senare åren, vid Hospitalen i Riket, vidtagna väsendtliga förbättringar och nedlagda högst betydliga kostnader å byggnader, reparationer och inredningar i och för tillvägabringandet af 3:ne större Central-Hospital i Wadstena, Malmö och Upsala, utom åstadkommen

utvidgning af flera bland de ännu återstående Läns-Hospitalen, hade Serafimer-Ordens-Gillet i underdånighet upplyst, att af den härigenom i betydlig mon anlitade Hospitals-fonden, ingalunda mer något understöd kunde meddelas Läns-Lazaretten, hvilka det dessutom, jemlikt Kongl. Brefvet den 10 October 1765, åligger Länens innevånare att på egen bekostnad anlägga och underhålla, utan att desse alltså ega någon egentlig rättighet till bidrag från Hospitals-fonden.

På grund af det ofvan anförda, och då i öfrigt Länens invånares förbindelse i afseende å Lazaretten, icke kan i någon mon anses ringare eller mindre magtpåliggande, än deras förbindelse att underhålla Curhusen, samt, enär af General-Directeurens öfver sjukvården i Riket ofvanomförmälde Inspections-berättelse, jemväl sig visar, att åtskilliga Läns-Lazarett äfven behöfva utvidgas och förbättras, för att uppfylla deras bestämmelse och motsvara ortens behof; alltså, och under åberopande derjemte af hvad Kongl. Maj:ts under den 18 Januari 1834 till Rikets då församlade Ständer i samma ämne aflåtna Nådiga Proposition vidare innehåller, vill Kongl. Maj:t nu, uppå Serafimer-Ordens-Gillets underdåniga hemställan, härmed hos Rikets Ständer föreslå följande beslut: a) att den så kallade Curhus-afgiften fortfarande skall af hvarje mantalsskrifven person, med högst fem och minst en skilling Banco utgöras intill utgången af det år, då näst härefter infallande Riksdag slutas, samt inom hvarje Län af dess Committerade bestämmas till det belopp, lika för alla betalande, att erforderlig tillgång vinnes, både för Lazarettens och Curhusens behof, hvartill afgiften må gemensamt användas; och b) att äfven styrelsen och förvaltningen af Lazaretten och Curhusen inom hvarje Län må fortfarande blifva gemensam.

Serafimer-Ordens-Gillets ofvan åberopade Berättelse, rörande Hospitalen i Riket, varder härhos bifogad; Och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse väl bevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*;

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
T. f. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
T. f. Stats-Secreteraren, Biskopen Doctor *Heurlin*.

= = = = = = = = = = = =

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade höga beslut, i underdånighet uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående den vid sistförflutna Riksmöte, intill slutet af det nästpåföljande, åtagna s. k. Curhus-afgiftens vidare fortfarande, förvaltning och användande.

Jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla ofvanberörde förslag, sådant detsamma finnes detta Protocoll bilagdt; och befallte, att, i öfverensstämmelse dermed, Kongl. Maj:ts ifrågavarande Nådiga Proposition skulle under denna dag i vanlig ordning expedieras.

Ex Protocollo,

Gust. Brandel.

Stor-

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Sedan General-Directeuren och Riddaren af Eders Kongl. Maj:ts Nordstjerne- och Wasa-Orden *Carl Johan Ekströmer*, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, verkställt inspection och besigtning vid samtliga Hospitalen i Riket, och derom afgifvit underdånig berättelse, som blifvit Serafimer-Ordens-Gillet i Nåder meddelad, af hvilken berättelse Eders Kongl. Maj:t i Nåder inhemtat berörde Inrättningars nuvarande tillstånd, anser Serafimer-Ordens-Gillet det vara dess pligt, att hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla det hufvudsakligaste af hvad för samma Inrättningars förbättrande och deras försättande i ett ändamålsenligt skick, blifvit af Serafimer-Ordens-Gillet de senare åren tillgjordt.

Efter det Eders Kongl. Maj:t, på Serafimer-Ordens-Gillets underdåniga hemställan, och med afseende å Rikets Ständers i underdånighet yttrade önskan, i Nåder anbefallt inrättandet af så kallade Central-Hospital, dit hospitals-hjon från angränsande Län skulle flyttas, och der lämplige anstalter för de vansinniges botande och ändamålsenliga behandling borde vidtagas, har Serafimer-Ordens-Gillet, för anläggandet af dylika Inrättningar, utsett *Wadstena*, *Malmö* och *Upsala*, hvilka ställen ansetts härtill mest lämplige, — der födoämnen erhållas för någorlunda billiga pris, och dit Hospitals-hjon från flere Län kunna sjöledes transporteras; hvarefter Serafimer-Ordens-Gillets egentliga omsorg varit, att få dessa Inrättningar tillräckligen utvidgade och på ett ändamålsenligt sätt ordnade.

I *Wadstena* blefvo för sådant ändamål de fordna Krigsmanshuset tillhörige, sedermera till Corrections-Inrättning begagnade, i grannskapet af Hospitalet, vid Wetterns strand belägna, 2 större flygelbygnader af sten för Hospitals-fondens räkning inköpta och på dess bekostnad inredde till Curhospital, — den ena för karlar och den andra för fruntimmer; uti hvilka byggnader intagas sådane vansinnige, som äro stilla, snygga, och i den författning, att de förmodas kunna till förnuftet återställas. Genom utbyte af jord, är en intill dessa bygnader belägen park, Nunne-trädgården kallad, anskaffad till promenadplats för de vansinnige, och i sådant afseende inhägnad, samt afstängd i 2 delar, en för hvarje kön, och hvarest de stilla och fredliga hospitals-hjonen under den blida årstiden få vistas i fria luften, för att hemta frisk luft, samt derunder, så vidt ske kan, sysselsättas

med för dem lämplige arbeten, — begge delarna för den curativa behandlingen nödvändiga. Gamla Hospitals-bygnaderna, deruti rummen äro låga, mörka, kalla och fuktiga, äro reparerade och förändrade, så att de blifvit rymligare, högre, ljusare och varmare. Här intagas nu stormande, obotlige och osnygga dårar. En serskild intill gamla Hospitalet belägen gård är inköpt och inredd till boställsrum för Tjenstemän vid Hospitalet; hvarjemte erforderliga Lägenheter för Inrättningens ekonomi äro anskaffade.

Slutligen har ock Serafimer-Ordens-Gillet uti Wadstena danat en serskild inrättning, der personer af den mera bildade classen, hvilka träffats af olyckan att falla i vansinnighet, kunna till botande och vård emottagas, för hvilket ändamål en i granskapet af Hospitalet belägen gård är inköpt, och på ett ändamålsenligt sätt inredd, så att patienter derstädes erhålla utrymme och beqvämligheter i mon af deras behof. Vid denna inrättning, som är helt och hållet skiljd från Allmänna Hospitalet, vårdas patienterna äfven af Hospitals-Läkaren, men äro under serskild uppsigt af Hospitals-Predikanten, vid hvars bord patienterna dagligen äta, enligt beting, som med honom i detta hänseende blifvit träffadt, så väl om en för dem passande matordning, som betalningen derföre. — År 1836 ordnades denna inrättning, deruti sedermera flere personer, hvaribland en från utländsk ort, blifvit intagne och vårdade. Åtskillige äro också derstädes botade och hafva till samhället återgått.

Uti Allmänna Hospitalet i Wadstena intagas patienter hufvudsakligen från Linköpings, Jönköpings, Skaraborgs, Örebro och Wermlands Län; uppgående nu antalet af hospitals-hjonen i Wadstena till 233 personer.

Vid *Malmö* Hospital äro för dess utvidgande flere derintill belägna tomter inköpta; 2 större nybyggnader, hvardera innehållande 2 våningar, äfvensom ett mindre hus, alla af sten, hafva här de senare åren blifvit uppförda och ändamålsenligt inredde, de förra till sjukrum, och det senare till matsal och kök m. m.; hvarjemte de gamla Hospitals-husen blifvit reparerade och undergått flera förbättringar. För de vansinniges förströelser och vistande ute i fria luften, då väderlek och årstid sådant medgifva, finnas här tillfällen, icke blott å de vid Hospitalet befintliga större gårdar, utan jemväl å en derintill belägen, med träd planterad, serskild promenadplats.

Uti detta Hospital intagas hospitals-hjon från Skåne, Blekinge och södra delen af Halland, — och utgöra nu hospitals-hjonen i Malmö 220 till antalet —

För att få *Upsala* Hospital tillräckligen utvidgadt, har ett derstädes beläget, fordna Magasins-inrättningen tillhörigt hus blifvit inköpt, och å tomten äro uppförde en större byggnad, två våningar hög, samt 2:ne flyglar, alla af sten, utaf hvilka likväl ena flygeln ännu icke hunnit fullbordas. Dessa byggnader äro ämnade för sådane vansinnige, som Läkaren anser möjligen kunna botas, — då i det gamla Hospitalet åter komma att förvaras de osnygge och obotlige. — Som för de vansinniges curativa behandling erfordras, det Hospitalets nuvarande local, såsom dertill alltför inskränkt, utvidgas och lämpliga tillfällen till sådan utvidning äfven finnas, ej mindre å den på ena sidan af Hospitalet angränsande Kronoparken Åsen, än äfven å Ultuna Kongs-ladugårds på den andra sidan tillstötande egor; så har Serafimer-Ordens-Gillet redan hos Eder Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit, att derifrån måtte, för sådant ändamål, åt Hospitalet upplåtas erforderliga lägenheter.

Till Upsala Hospital äro redan förflyttade hospitals-hjonen från Westerås och Fahlun, samt en del från Gefle; och komma de öfriga att föras till Upsala, så fort den inredning, som ännu ej medhunnits uti nu under arbete varande ena flygeln, blifvit fullbordad. För närvarande äro 120 hospitals-hjon å Upsala Central-inrättning.

I anseende till en del orters aflägsenhet från ofvannämnde Central-Hospital, och svårigheten att transportera de vansinnige längre väg, samt dessutom omöjligheten för Hospitals-fonden, att på en gång bestrida den dryga kostnad, som ytterligare skolat uppkomma, genom uppförandet af nybyggnader vid Central-Hospitalen för alla hospitals-hjon, äfven från de öfrige, här ofvan icke omförmälda Länen, äro derstädes ännu bibehållne Wisby, Wexiö, Götheborgs, Hernösands och Nyköpings Hospital, de der alla, med undantag af det sistnämnda, om hvilket något beslut ännu ej är vordet fattadt, skulle, efter den hittills följda plan, komma att bibehållas, hvarföre också Serafimer-Ordens-Gillet varit betänkt, att, så vidt tillgångar och local-förhållanden medgifvit, vid samma Hospital verkställa nödiga förbättringar.

Då communicationen emellan fasta landet och Gottland vissa tider af året är tillsluten, har alltså, för att der på stället få en ändamålsenlig Hospitals-inrättning bildad, *vid Hospitalet i Wisby*, blifvit, på Hospitals-

fondens bekostnad, uppförde en större och en mindre byggnad af sten, deruti passande rum äro inredde för hospitals-hjons curativa vård och behandling.

Vid Wexiö Hospital, som har ett för dylik inrättning högst förmonligt läge, och hvarest hospitals-hjon, äfven från Calmar Län antagas, blef, för några år sedan, efter en i Wexiö timad eldsvåda, nybyggnad verkställd, likaledes lämplig för vansinnige personers behandlande på ett ändamålsenligt sätt, äfvensom, i enahanda afseende och, för att öka utrymmet vid *Götheborgs* och *Nyköpings* Hospital, nödiga förbättringar derstädes skett, hvarförutan än vidare förbättringar derstädes skett, hvarförutan än vidare förbättringar äro i fråga att företagas; varande Serafimer-Ordens-Gillet nu jemväl sysselsatt, att i *Hernösand* anskaffa tjenlig plats, för att derå låta uppföra lämplig byggnad och ordna ett ändamålsenligt Hospital för norra delen af Riket, derifrån hospitals-hjon, icke utan allt för dryg kostnad, kunna till Upsala transporteras.

Serafimer-Ordens-Gillet har dessutom för Hospitalen i allmänhet utfärdat en ny matordning, enligt hvilken Hospitalshjonen erhålla en sund och för dem tjenlig och tillräcklig föda, samt, i afseende på deras behandling, meddelat sådana föreskrifter, att de vårdas med den ömhet och omsorg, som kunnat åstadkommas. De blifva äfven på flera ställen, synnerligast i Malmö och Upsala, sysselsatte med sådana handarbeten, som bibringa till deras beklädande, och minskar kostnaden derföre. Dels till ledning för den curativa behandlingen, dels ock på det andra personer, än sådane, som af omvårdnad å Hospitalet äro i verkligt behof, ej må dit inkomma, har Serafimer-Ordens-Gillet, medelst Circulaire till samtlige Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Consistorierne i Riket, förordnat om införskaffandet af nödiga upplysningar från vederbörande Läkare och Presterskap, rörande alla dem, som till Hospitals-vård anmälas, hvilka upplysningar böra Serafimer-Ordens-Gillet meddelas, på samma gång de vansinnige varda till Hospitals-vård anmälda; hvarjemte och enär erfarenheten visat, det personer, som å Hospitalen återvunnit förnuftet, och derföre fått till samhället återvända, sedermera blifvit i hemorten med ovilja emottagne och lemnade utan tillsyn och vård, genom hvilket omenskliga förfarande det händt, att flere bland desse, ehuru fullkomligen botade, snart återfallit i deras förra vansinniga tillstånd, Serafimer-Ordens-Gillet anmodat samtlige Consistorierne i Riket, att, genom uppmaningar

till

till Presterskapet, söka förmå dem hafva tillsyn derå, att de, hvilka från Hospitalen utskrifvas såsom tillfrisknade, vid hemkomsten icke förskjutas, utan med ömhet och omsorg blifva vårdade och hulpne.

För att införskaffa tillförlitliga och fullständiga underrättelser angående sättet, huru vansinnige personer behandlas vid åtskilliga kända större Hospitals-inrättningar å utländska orter, har Hospitals-Läkaren i Wadstena, Riddaren af Eders Kongl. Maj:ts Wasa-Orden, Medicinæ Doctorn och Chirurgiæ Magistern *Georg Engström*, fått, med understöd af Hospitals-fonden, företaga en utrikes resa till samma Hospital, och sedermera angående dem författat och allemnat en sakrik berättelse, som på Hospitals-fondens bekostnad är vorden till trycket befordrad, samt vederbörande Hospitals-föreståndare och Läkare till underrättelse meddelad. Af General-Directeuren *Ekströmer*, som äfven besökt flera utländska Hospital och jemväl angående sättet att behandla vansinnige, eger grundlig kännedom, äro sedermera samtlige Hospitalen i Riket besigtigade, och de upplysningar, han derom lemnat, hafva äfven tjenat till ledning för åtskillige vid dem verkställde förbättringar och gifvit anledning till flere andra, som äro i fråga att företagas.

De anstalter, hvilka sålunda blifvit vidtagne, för att bringa Hospitals-inrättningarne till ett ändamålsenligt skick, hafva jemväl redan visat förmonliga resultat. Enligt inkomne underrättelser, som instämma med de upplysningar, General-Directeuren *Ekströmer* under inspectionsresan vid hvarje ställe inhemtat, hafva på fem års tid, eller ifrån och med 1833 till och med 1837, vid Hospitalen blifvit botade och utgått friske 150 vansinnige, samt 24 blifvit förbättrade, hvilka till större delen varit sådane, som tillförene ansetts obotlige och för samhället förlorade.

För Hospitals-inrättningarnes fullkomnande återstår likväl ännu mycket, men Hospitals-fondens tillgångar medgifva icke att verkställa förbättringarna annorlunda, än efter hand. De kostnader, Serafimer-Ordens-Gillet redan användt på nybyggnader och reparationer vid Wadstena, Malmö, Upsala och Wisby Hospital, hafva uppgått till den högst betydliga summan af öfver 194,000 R:dr Banco. Nya utgifter tillkomma äfven derigenom, att Hospitalen nu, mera än förr, blifva anlitade, hvaraf följden varit den, att hospitals-hjonens antal, som år 1820 vid samtliga Hospitalen utgjorde 657, deremot vid 1837 års slut uppgick till 864, — således en tillökning af mera än 200 personer under nyssberörde tidrymd, och som

årliga underhållskostnaden härigenom naturligtvis betydligen ökats, samt de utgifter, hvilka ännu återstå, innan Hospitals-inrättningarne hunnit fullkomnas, utan tvifvel blifva ganska dryga; så torde Eders Kongl. Maj:t i Nåder finna, det något vidare understöd till Lazaretten i Riket hvarken nu eller i framtiden kan blifva att från Hospitals-fonden påräkna.

Serafimer-Ordens-Gillet framhärdar med djupaste vördnad,

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

Underdånigste, tropligtigste tjenare och undersåtare.

M. Rosenblad. *Carl De Géer.*

Joh. H. Tavast. *C. Edv. Gyldenstolpe.*

C. M. Hindbeck.

Stockholm den 11 Januauri 1840.

Till Kongl. Maj:t underdånigst, angående verkställda förbättringar vid Hospitalerna i Riket.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1840.

N:o 25.

Ankom till Exp. Utsk. den 29 Febr., kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, om upplåtande till Upsala Central-Hospital af några, Kronoparken Åsen samt Ulltuna Kungs-Ladugård tillhörige, jordar; Gifven Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Hos Kongl. Maj:t har Dess Serafimer-Ordens-Gille, genom skrifvelse den 16 December 1837, i underdånighet förmält, att, sedan Kongl. Maj:t under den 13 Maj 1825 i Nåder bifallit, det Central-Hospital för vansinnige personers curativa behandling finge i Malmö, Wadstena och Upsala organiseras, och det senare blifvit inrättadt uti den Kronan tillförene tillhöriga, numera för ändamålet inköpta Bränneri-egendom, vid hvilken flere nybyggnader redan vore uppförda och ännu flera snart komme att uppföras, för att åt det betydliga antalet hospitals-hjon, som der skulle intagas, bereda erforderligt utrymme, så hade, enligt hvad vederbörande Hospitals-Direction och Läkare tillkännagifvit, befunnits, att Hospitalet saknade tillräcklig tomt och lägenhet till promenad-plats och utrymme för Hospitals-hjonens sysselsättning i fria luften, hvadan och enär Inrättningen ej kunde i annat fall vinna erforderlig fullkomlighet och uppfylla sin bestämmelse, Serafimer-Ordens-Gillet hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes i Nåder bifalla, att af den invid Hospitalet belägna kronoparken Åsen finge till detsamma upplåtas sju tunnesex och ett halft kappeland mager sand- och mojord, för att användas, dels till promenad-plats, i hvilket hänseende den skulle med plantering förses, dels till begrafningsplats för Hospitalets behof; och har Ordens-Gillet derjemte anhållit, att 2:ne Ulltuna Kungsgård tillhörande mindre trakter, utgörande ett tunne- tio och ett fjerdedels kappeland äng, samt ett tunne- nio kappeland beteshage, och hvilka vore med Hospitalets egor sammanblandade, måtte få, vid framdeles skeende utarrendering af nämnde Kungsgård, använ-

das för Inrättningens behof, dels till planterings-land och dels till beteshage, helst Hospitalets egor derigenom blefve sammanhängande uti en afskiljd plan.

Då fråga icke vore om någon inskränkning eller minskning i den Hospitalet tillgränsande egovidd, som blifvit af Drottning Christina till mötesplats för Uplands Regemente upplåten, har Chefs-Embetet, i ämnet hördt, underdånigst förmält sig anse Regementets rätt icke deraf vara beroende, om icke i det afseende, att en ny väg öfver mötesplatsen framdeles komme att anläggas, och hvaremot Chefs-Embetet icke hade något att erinra; äfvensom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Upsala Län, uti infordradt yttrande, härå tillstyrkt Nådigt bifall, enär det äskade området af kronoparken Åsen vore för Central-Hospitalets framtida bestånd alldeles oundgängligt, och ingen förlust härigenom Kongl. Maj:t och Kronan tillskyndades, emedan marken vore af ofruktbar beskaffenhet. Vidkommande åter upplåtelsen af en egorymd å Ulltuna Kungsgårds område, efter arrendetidens utgång, ansåge väl Landshöfdingen densamma vara för Hospitalets behof lika angelägen, men att derför likväl en lämplig skatt borde bestämmas.

Uti gemensamt utlåtande af den 7 Juni 1838, hafva slutligen Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs- och Kammar-Collegier underdånigst anfört, att då de ifrågakomne lägenheterna, bland hvilka de å kronoparken Åsen, efter hvad Landshöfdingen upplyst, vore af ofruktbar beskaffenhet, kunna, utan olägenhet för parken eller Kungsgården, derifrån afsöndras, något hinder för deras upplåtande åt Hospitalet destomindre förekomme, som desamma icke kunde derigenom anses såsom Kronan afhände; men som Kungs-ladugården tillhörde de Kronans egendomar, hvilka, enligt 77 §. i Regeringsformen, skola förvaltas efter de grunder, Rikets Ständer föreskrifva, funne Collegierne sig böra hemställa, att, innan bifall till omförmälde jordtrakters afsöndrande från Ulltuna Kungs-ladugård i Nåder meddelas, Rikets näst sammanträdande Ständer måtte få deröfver sig utlåta samt föreslå de vilkor, som böra i och för upplåtelsen bestämmas.

Sedan, i anledning af Kongl. Maj:ts under den 3 påföljde Augusti meddelade beslut om Nådigt samtycke till Krigs- och Kammar-Collegiernes förrberörde underdåniga hemställan, Serafimer-Ordens-Gillet uppdragit åt Directionen för Upsala Hospital, att låta å Charta lägga, så väl Hospitalets redan egande jordrymd, som den mark, hvilken från kronoparken Åsen och af Ulltuna Kungs-ladugårds område ansåges behöflig, för att åt Central-Hospitalet gifva tillräckligt utrymme för Hospitals-hjonens ändamålsenliga be-

handling, samt bemälde Direction derefter, jemte bifogande af en sålunda upprättad Charta, uti en till Ordens-Gillet aflåten skrifvelse, af anförde skäl, vidare hemställt och föreslagit, att, för Hospitals-Inrättningens behof och lägenhetens behöriga utvidgning, måtte af Ulltuna Kungsladugård upplåtas en större egorymd, än som förut varit ifrågasatt, och tillsammans utgörande sex tunneland tjuguåtta och ett fjerdedels kappeland, dels ängs-, dels Betes- och hagmark, hvilken Hospitalet skulle ega inhägna och begagna antingen fritt eller emot någon lindrig årlig afgift till högst sex kappar spanmål, hälften råg och hälften korn, efter markegångspris, för ängsmarken, fyra kappar för hagmarken och två kappar för den del deraf, som endast vore sandbacke; så har Serafimer-Ordens-Gillet ytterligare, uti underdånig skrifvelse af den 27 nästlidne December, andragit: att, för uppfyllande af Rikets Ständers yttrade önskan och Kongl. Maj:ts Nådiga befallning om inrättandet af Central-Hospital, hvartill Upsala, i anseende till läget och flera förekomna omständigheter, vore ett ibland de mest passande ställen, nödigt är att derstädes ega tillräckligt utrymme för hospitals-hjonens curativa behandling, deras vistande och lämpliga sysselsättande i fria luften, när väderlek och årstid sådant medgifva; och hvilket, efter hvad erfarenheten visat, till de sinnessjukas förbättring i hufvudsaklig måtto bidrager; att till den curativa behandlingen äfven hörer, att hospitals-hjonen böra åtskiljas till kön och olika grader af vansinnighet, i följd hvaraf större utrymme erfordras, än eljest vore nödigt, äfvensom och då sysselsättningen i fria luften komme att bestå i odlings- och gräfningsarbeten, jemte anläggning och vård af trädgårds- och planteringsland, localen ej borde vara alltför inskränkt.

På grund häraf och enär för Hospitalets fullkomnande jemväl blefve nödigt, att derstädes framdeles, när Hospitals-fondens tillgångar sådant medgifva, anlägges en serskild cur-anstalt för vansinnige personer af den bildade classen, hvartill jemväl fordras tjenlig plats för byggnader och promenader, har Ordens-Gillet hemställt, om icke Kongl. Maj:t, jemte beviljande för Hospitalet att på Kronoparken Åsen få inhägna och begagna ofvanberörde 7 tunneland 6 1/2 kappeland, skulle i Nåder täckas till Rikets Ständer vid instundande Riksdag göra framställning om tillstånd för Hospitalet att, när nuvarande arrendet å Ulltuna Kungs-ladugård upphör, få, på sätt Hospitals-Directionen hemställt, likaledes af Kungs-ladugårdens egor intaga och begagna omförmälde sex tunneland 28 1/4 kappeland äng och beteshage, som, enligt hvad Hospitals-Directionen anmält, kunde, utan afsaknad för Kungsgården, derifrån skiljas.

Efter öfvervägande af hvad i detta ämne förekommit, och med bifall till Serafimer-Ordens-Gillets underdåniga hemställan, vill Kongl. Maj:t alltså föreslå Rikets Ständer att, uppå de af samtliga vederbörande anförde skäl, lemna bifall till den nu för Upsala Central-Hospitals behof sökta upplåtelse, så väl af 7 tunneland 6 1/2 kappeland jord å Kronoparken Åsen, som ock af sex tunneland 28 1/4 kappeland mark af Ulltuna Kungsladugårds egor, efter det tiden för nuvarande arrende derå tilländagått; och lära Rikets Ständer i sistnämnde fall bestämma den afgift, som pröfvas skäligen böra af Hospitalet utgöras.

De till målet hörande handlingar, jemte Charta, varda till vederbörligt Utskott öfverlemnade.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Biskopen Doctor *Heurlin*.

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade höga beslut, i underdånig-

het uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående upplåtelse af vissa tunneland jord utaf kronoparken Åsen och Ulltuna Kungsgård i Upsala Län, till utvidgande af dervarande Central-Hospitals område.

Jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla ofvanberörde förslag, sådant detsamma finnes detta Protocoll bilagdt; och befallte, att, i öfverensstämmelse dermed, Kongl. Maj:ts ifrågavarande Nådiga Proposition skulle under denna dag i vanlig ordning expedieras.

Ex Protocollo,
Gust. Brandel.

N:o 26.

Ankom till Exp.-Utsk. den 29 Febr., kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående 2:ne Kronohemmans i Stockholms Län anslående till boställe för Landt-Stats-Tjenstemän; Gifven Stockholms Slott den 15 Februari 1840.

Vid pröfning af Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegii år 1833 afgifne förslag till reglering af Fögderier och Länsmans-district, förordnade Kongl. Maj:t, genom Nådigt Bref den 14 December samma år, att Färentuna Härads Fögderi i Stockholms Län skulle, efter dåvarande Krono-Fogdes och Häradsskrifvares derstädes afgång, sammanläggas med Sollentuna och Wallentuna Häraders samt Danderyds Skeppslags Fögderi; dock att, i anseende till angelägenheten, att nära Drottningholms Lustslott en Kronobetjent funnes till nödigt biträde åt den för hela det nya Fögderiet blifvande Krono-Fogden, en Expeditions-Kronofogde, med lön på stat, borde för Färentuna Härad antagas. Då hvarken för Krono-Fogden i Sollentuna och Wallentuna Häraders samt Danderyds Skeppslags Fögderi, eller för Länsmannen i Sollentuna Härad, något boställe fanns anslaget, var det jemväl nödigt tillse, huru dessa Tjenstemän, likasom den blifvande

Expeditions-Fogden i Färentuna Härad, skulle kunna dermed förses, hvarvid förekom, att icke något af de boställen, som af Krono-Fogden och Häradsskrifvaren i Färentuna Härad innehafves, nemligen hvartdera 3/4 mantal i Troxhammars by i Skå Socken vore tjenligt för Krono-Fogden i det Fögderi, hvartill Färentuna Härad komme att hora, eller för Expeditions-Kronofogden i samma Härad, emedan Troxhammars by är belägen långt ifrån såväl Fögderiets medelpunkt som Drottningholm, på andra sidan om Lullehof, der färja var, som, vid inträffande storm och flere tillfällen, icke kunde till öfverfart begagnas; men att i stället lämpligt vore, att Häradsskrifvaren i Fögderiet finge Häradsskrifvare-bostället, 3/4 Troxhammar, i utbyte emot dess nu innehafvande, af sämre beskaffenhet varande, boställe Lilla Ursvik, 3/8 mantal, i Spånga Socken, hvilket i stället kunde anslås åt Länsmannen i Sollentuna Härad, hvars förseende med boställe vore så mycket angelägnare, som han bland Länsmännen i Länet anses hafva den besvärligaste befattning. Kongl. Maj:t förordnade derföre, att med Häradsskrifvare-boställena Troxhammar och Lilla Ursvik skulle på sistnämnde sätt förhållas, så snart tiden för en sådan disposition deraf inträffade. Hvad åter vidkom frågan om boställen för Krono-Fogden i nämnde Fögderi och för Expeditions-Krono-Fogden i Färentuna Härad, har Kongl. Maj:t icke funnit lämpligare utväg, än att för den förre må anvisas det förr under Ulriksdals Kungsgård lydande Krono-hemmanet Neder-Jerfva N:o 1, 7/8 mantal, i Solna Socken, och för den senare det förr under Drottningholm lydande Krono-hemmanet Berga, 1/2 mantal i Lofö Socken. Hemmanet Neder-Jerfva är för närvarande utarrenderadt till Midfastan 1842, emot ett årligt arrende af 40 tunnor 18 2/5 kappar spanmål, hälften råg och hälften korn; och är väl, i anseende till hemmanets belägenhet af endast 1/2 mil från Hufvudstaden, att påräkna, det ett lika högt, om icke ännu högre, arrende skulle allt framgent kunna för hemmanet erhållas; men vid valet af boställe för Krono-Fogden i detta Fögderi är det angeläget dertill anvisa en sådan lägenhet, som erbjuder en alla årstider obehindrad och snar communication emellan honom och Läns-Styrelsen, med hvilken han står i nästan daglig beröring; hvarförutan ej eller bör förbises, att han, i anseende till dess högst besvärliga befattning, skäligen bör med ett fördelaktigt boställe förses. Hemmanet Berga åter är, emot ett årligt arrende af Sextio Nio tunnor 16 kappar spanmål, hälften råg och hälften korn, utarrenderadt till Midfastan år 1846; och, såsom beläget nära intill Drottningholm, är det till boställe för Expeditions-Krono-Fogden i Färentuna Härad tjenligt.

Kongl. Maj:t vill derföre härmed föreslå Rikets Ständer, att Neder-Jerfva Krono-hemman N:o 1, 7/8 Mantal, vid nuvarande arrendes utgång, må upplåtas till boställe för Krono-Fogden i det Fögderi, dertill Färentuna Härad skulle förläggas, och att äfvenledes Kronohemmanet Berga, 1/2 mantal, i utbyte mot Krono-Fogde-bostället Troxhammar, trefjerdedels mantal, som i stället för Kronans räkning borde utarrenderas, må till boställe för den blifvande Expeditions-Krono-Fogden i Färentuna Härad anslås, så snart tiden för en sådan disposition deraf inträffar; dock att dervid serskildt borde bestämmas, om och i hvad mon någon contant lön, utöfver boställs-afkastningen, må honom bestås.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Georg Ulfsparre.

Utdrag af Protocollet öfver Kammar-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 15 Februarii 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld,*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Canzli Rådet *Ulfsparre.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste ett, till följd af Kongl. Maj:ts förut fattade beslut, uppsatt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående tvänne Krono-hemmans i Stockholms Län anslående till Boställen för Lands-Stats-Tjenstemän.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt; och skulle, i öfverensstämmelse dermed, Proposition till Rikets Ständer under denna dag expedieras.

Ex Protocollo

Er. Gust. Norström.

N:o 27.

Ankom till Exp.-Utsk. d. 29 Febr., kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Skjutsväsendet i Riket; Gifven Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Redan vid flere föregående Riksmöten har den vigtiga och djupt ingripande frågan om ett mera ändamålsenligt ordnaude af Skjutsväsendet inom Riket utgjort ett föremål för flerfaldiga öfverläggningar inom Riks-Stånden; och vid sistförflutne Riksdag hafva, så väl Rikets Ständer, som Hedervärda Bonde-Ståndet serskildt till Kongl. Maj:t aflåtit underdåniga skrifvelser i detta ämne. Kongl. Maj:t har äfven, med fästad uppmärksamhet å detta angelägna ärende, tid efter annan, vidtagit serskilda åtgärder till ernående af vissa förbättringar i denna del, hvaribland må anföras, att, till afskaffande, så vidt möjligt varit, af den såsom mest förderflig ansedda hållskjutsen, genom Kongl. Circulaire-Brefven den 13 Augusti 1810 och 30 December 1824, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande erhållit föreskrifter, att bemedla öfverenskommelser de skjutsskyldige emellan om hållskjutsens öfvertagande af reserv-lagen; att, till befrämjande af entreprenader för både håll- och reservskjuts, flere föreskrifter blifvit, serdeles genom sistnämnda Nådiga Bref, meddelade, samt att, genom Circulaire-Bref den 11 Februari 1832, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de Län, der hållskjuts då ännu utgjor-

utgjordes, blifvit ytterligare erinrade om vidtagande af de åtgärder, som till afskaffande eller förminskande af samma skjuts kunde vara nödiga.

Rikets Ständer hafva, uti skrifvelse af den 2 Mars 1835, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes, med förunnande åt nu varande eller framdeles blifvande Diligence- och Forvagns-Inrättningar af sådana förmoner, hvilka utan andras förnärmande kunna dem tilldelas, derjemte i Nåder tillåta berörde inrättningar, att med vederbörande skjutsskyldige å stationerne vid de vägar, der forvagnar på bestämda dagar framgå, öfverenskomma om ansvarigheten för skjutsning med ett visst antal hästar, i förhållande till mängden af resande, som med Diligencen kunna fortskaffas; hvarjemte Rikets Ständer ansett sig böra i underdånighet frambära den önskan, att Kongl. Maj:t, med fästadt Nådigt afseende på det ofördelaktiga inflytande, som skjutsnings-besväret i dess närvarande skick medförde, täcktes låta vidtaga sådane, efter hvarje orts locala beskaffenhet lämpade, åtgärder, till en nyttig förändring i skjutsväsendet, som Kongl. Maj:t kunde anse bäst leda till ändamålet.

I underdånig skrifvelse af den 9 Mars 1835, har derjemte Bonde-Ståndet framställt angelägenheten deraf, att från jordbruket lyftades den börda, som nu trycker detsamma genom skjutsnings-bestyret under dess närvarande form, men hvarvid likväl Bonde-Ståndet yttrat: att en total reform på en gång i afseende härpå skulle hvarken vara lämplig eller ens möjlig, emedan ett fullkomligt upphäfvande på en gång af allt skjutsningsbesvär utan tvifvel skulle framkalla andra och nya svårigheter af oberäknelig beskaffenhet; att således vidtagandet af sådana åtgärder, som kunna blifva en tjenlig förberedelse och ingång på den bana, hvilken skulle leda till ändamålets vinnande i framtiden, vore under närvarande förhållande hvad som borde ske, i hvilket afseende Bonde-Ståndet ansett, att tillvägabringandet af frivilliga entreprenader för skjutsnings-bestyrets öfvertagande, vore den enda lämpliga, nu tillgängliga utvägen. För befrämjandet af sådana entreprenader, har Bonde-Ståndet ansett tjenligaste och lämpligaste sättet vara, att Entrepreneuren berättigades af resande uppbära 24 sk. Banco milen i lega för en häst, samt att på de ställen, der entreprenad ensamt emot denna förmon icke kunde åstadkommas, de skjutsskyldige, för befrielse från deras åliggande, sammanskjuta det ytterligare tillskott i penningar eller varor, som för entreprenadens betingande kunde erfordras, börande dock, efter Bonde-Ståndets tanka, såsom ett oeftergifligt vilkor för

förhöjning i skjutslegan utöfver den nuvarande, stadgas, att sådan förhöjning beviljas endast på de orter eller vid de skjuts-stationer, der entreprenader blifva tillvägabragta, emedan att höja skjutslegan i allmänhet och utan detta bestämda förbehåll, skulle vara att befordra det nu så mycket öfverklagade skjutsnings-bestyrets bibehållande, och att missleda hemmansbrukarens begrepp om verklig fördel af sin arbetskraft, samt derjemte att försvåra entreprenadens tillvägabringande. Utgående från dessa åsigter, har Bonde-Ståndet, uti samma underdåniga skrifvelse, hemställt och föreslagit:

1:o att håll- och reserv-skjutsen, jemte skyldigheten dertill i Städerna och på landet, skulle upphöra, med vilkor, att skjutsnings-bestyret öfvertoges af Entrepreneur, som berättigades att af de resande uppbära 24 sk. Banco per mil för en häst, med eller utan åkdon, samt att på de ställen, der entreprenader endast emot denna förmon icke kunde åstadkommas, de skjutsskyldige, för befrielse från detta åliggande, må sammanskjuta det ytterligare tillskott i penningar eller varor, som för entreprenadens betingande kunde erfordras;

2:o att för sådant ändamål Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Rikets alla Län, efter de skjutsskyldiges hörande, borde uppgöra förslag å det vid hvarje skjuts-station erforderliga antal hästar och åkdon, som af Entrepreneuren bör tillhandahållas;

3:o att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derefter egde låta anställa auctioner om skjutsnings-bestyrets öfverlåtande åt Entrepreneur, för att derigenom få utrönt de lägsta anbud, hvartill entreprenaden å skjuts-stationerne kunde erhållas;

4:o att sedan, genom dessa förberedande åtgärder, vilkoren för entreprenaders ernående blifvit bestämda och sålunda uppställda, att öfver deras antagande kunde röstas med *ja* och *nej*, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande borde låta sammankalla alla skjutsskyldige stationsvis, att sjelfve eller genom ombud, mundtligen eller skriftligen, sig yttra, huruvida de ville på föreslagna vilkor öfverlåta skjutsnings-skyldigheten till Entrepreneurer, samt följaktligen åtaga sig att, i de fall, då entreprenader icke kunde åstadkommas, utan tillskott utöfver den förhöjda legan, sådant erlägga till det erforderliga belopp, som genom entreprenad-auctionerna blifvit utrönt, och skulle dervid iagttagas, att de skjutsnings-skyldiges röstningsrätt beräknades efter den grund, enligt hvilken skjutsen blifvit ut-

gjord, med skyldighet för minoriteten, att underkasta sig majoritetens, och för de frånvarande, att åtnöja sig med de närvarandes beslut;

5:o att, i händelse öfverlåtelse-vilkoren på detta sätt af de skjutsskyldige antoges, contract rörande skjutsnings-bestyrets verkställande på entreprenad, i öfverensstämmelse dermed, skulle upprättas, dervid det skulle tillkomma Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att tillse, det ej allenast fördelen af lägsta anbudet, utan äfven den lika hufvudsakliga omständigheten, att Entrepreneuren lemnar nöjaktig både moralisk och juridisk säkerhet för uppfyllandet af sina förbindelser, blifver iagttagen; och borde Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, i de fall, då skjutsskyldige ej mäkta tillskjuta hela det belopp, som utöfver 24 sk. lega för entreprenaders erhållande fordras, och en högre lega således, med afseende å serskilda locala svårigheter, anses oundgängligen nödig, deras förslag härom till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning insända;

6:o att i allmänhet borde stadgas, det vid entreprenaderne ej få begagnas hästar, som äro längre aflägsne från stationen än 1/4 mil, äfvensom att entreprenaderne helst måtte förenas med sjelfva Gästgifveri-rörelsen;

7:o att om skjuts-station skulle gifvas, der pålitlig Entrepreneur erbjöde sig att, för mindre lega än 24 sk. per mil, och utan tillskott af de skjuts-skyldige, skjuts-bestyret öfvertaga, att sådant anbud ovilkorligen borde få antagas och contract om entreprenad derstädes upprättas; och

8:o att contract om skjuts-entreprenad icke finge upprättas för längre tid, än högst 10 år.

Sedan ej mindre Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Rikets samtlige Län, än Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium, blifvit häröfver hörde och med underdåniga utlåtanden inkommit, har Kongl. Maj:t tagit denna vigtiga angelägenhet i noga öfvervägande. I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Hedervärda Bonde-Ståndet andragit, har Kongl. Maj:t härvid icke för Sig kunnat dölja, det Håll- och Reservskjuts-inrättningen i dess närvarande skick utgör en betydlig tunga för Rikets första moder-näring, jordbruket, af menligen inverkande beskaffenhet, så väl på de skjutsskyldiges sedlighet, som på deras välstånd och trefnad. Genom beviljande af ett årligt understöd af 8000 R:dr Banco, att af Post-medlen utgå åt den inom Riket befintliga, af ett enskildt Bolag organiserade Diligence-Inrättning emellan Hufvudstaden och Helsingborg, hade Kongl. Maj:t der-

före, i enlighet med Rikets Ständers yttrade önskan, sökt uppmuntra tillvägabringandet af flera sådana inrättningar. Erfarenheten hade likväl ådagalagt det ringa hopp, som vore för handen, att på denna väg någon hufvudsaklig förbättring i skjuts-väsendet kunde åstadkommas, åtminstone för närvarande. Vid ett sådant förhållande har Kongl. Maj:t funnit, att mera ingripande åtgärder, än de hittills vidtagne, blifva af nöden, för att från jordbruket hvälfva, om icke all kostnad i och för skjuts-väsendet, åtminstone, så vidt omständigheterna ännu kunna medgifva, all den öfriga tunga, som vidlåder skjuts-skyldigheten i dess närvarande form af præstation in natura; och har Kongl. Maj:t ansett, att det första och för närvarande lämpligaste steget till ett så önskvärdt ändamåls ernående vore tillvägabringandet af frivilliga entreprenader för skjutsnings-bestyrets öfvertagande, enär det icke kunnat undfalla Kongl. Maj:t, att en mängd af serskildta, dels tillfälliga, dels locala hinder, äfvensom bristande insigt hos en del skjuts-skyldige om deras verkliga fördel, ännu på en längre tid kunna lägga hinder i vägen för en allmän och likformig reglering af skjutsningsbesväret öfver hela Riket. På grund af dessa åsigter och då Kongl. Maj:t jemväl funnit, att dylika entreprenader svårligen, utan en alltför kännbar uppoffring för de skjuts-skyldige, torde kunna åstadkommas med nu gällande skjuts-lega, och det ingalunda kunde finnas obilligt, att landets invånare i allmänhet, då de resa, i sin mon jemväl bidraga till ändamålets vinnande, hade Kongl. Maj:t varit sinnad att, på sätt Bonde-Ståndet begärt, med 8 sk. banco per mil förhöja den nu varande legan för en häst, på alla de ställen, der entreprenader hade kunnat tillvägabringas, med åliggande för de skjuts-skyldige, att på de ställen, der beslutade entreprenader, ensamt mot denna förmon, icke kunnat åstadkommas, till dess befrämjande sammanskjuta ett öfverenskommet ytterligare tillskott i penningar eller varor, samt att för sådant ändamål, och i nära öfverensstämmelse med Bonde-Ståndets förslag, stadga de nödiga föreskrifterne.

Härvid har dock förekommit, å ena sidan, att en stor och ändamålet troligen motverkande oreda synts kunna uppkomma inom de skjuts-lag, der entreprenad hade af de flesta blifvit beslutad, derest icke minoriteten vore förpligtad att underkasta sig pluralitetens beslut; men å den andra deremot, att Kongl. Maj:t icke ansett Sig, utan Rikets Ständers medverkan, kunna ålägga någon skjuts-skyldig, att, utan sitt eget frivilliga begifvande, nu och för framtiden utbyta den honom åliggande præstationen, emot en i penningar eller varor utgående afgift.

Af denna anledning, och då Rikets Ständer nu äro församlade, har Kongl. Maj:t ansett Sig böra med Dess hufvudsakliga beslut i detta ämne uppskjuta, och vill nu härmed i Nåder inhemta Rikets Ständers underdåniga yttrande, huruvida de, för deras del, vilja, på sätt Bonde-Ståndet vid sistförflutne Riksdag föreslagit, förklara: att inom de skjuts-lag, der pluraliteten yttrat sig villig, att, på uppgjorde vilkor, ingå på öfverenskommelse om entreprenade, emot upphörande af Håll- och Reservskjutsskyldigheten, minoriteten ovilkorligen må vara förpligtad att underkasta sig majoritetens, och de frånvarande de närvarandes beslut; hvarefter Kongl. Maj:t kommer i tillfälle att, med anledning af hvad Rikets Ständer derom yttra och ytterligare kunna finna nödigt att i ämnet föreslå, samt Kongl. Maj:t pröfvar till ändamålet ledande, Dess Nådiga beslut meddela.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Konglig Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Georg Ulfsparre.

Utdrag af Protocollet öfver Kammar-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet på Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*,

Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,

Tillf. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,

Tillf. Stats-Secreteraren, Canzli-Rådet *Ulfsparre*.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tillf. Stats-Secreteraren anmälte i underdånighet Rikets Ständers, samt Bonde-Ståndets serskildt, vid sistförflutne Riksdag afgifne underdåniga skrif-

velser, rörande skjutsväsendet i Riket, jemte Kongl. Majts samtlige Befallningshafvandes och Kammar-Collegii, i anledning deraf, afgifna underdåniga utlåtanden.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tillf. Stats-Secreteraren och Stats-Rådets Ledamöter, med undantag af Grefve *Hård,* tillstyrkte i underdånighet, att en Nådig skrifvelse i ämnet, i enlighet med det vid detta Protocoll fogade förslag, måtte till Rikets Ständer afgå.

Grefve *Hård* yttrade i underdånighet: "Vid flere Riksdagar har klagan blifvit förd öfver det, jordbruket åliggande skjutsnings-besvärets tryckande beskaffenhet och menliga inflytande på allmogens sedlighet och hushållning. Denna klagan må väl anses till någon del grundad, men är, efter min tanke, i det hela öfverdrifven, då det ligger i naturen af hvarje skatte-bidrag eller tjenstbarhet, att synas mer eller mindre tryckande, och det onda, som öfverklagas, ingalunda är en nödvändig verkan af sjelfva skjuts-inrättningen, utan egentligen beror af sättet att skjutsnings-skyldigheten utgöra.

Skyldigheten att utgöra håll- och reserv-skjuts, har från äldre tider ålegat vissa hemman, och har, likasom andra förhållanden, hvaraf hemmansvärde beror, ingått i beräkning vid bestämmandet deraf. Egare af skjutsskyldige hemman hafva således åtkommit dem, efter de värden, desamma, med ett dylikt åliggande onus, kunnat anses ega, och hafva derföre hvarken fog att klaga öfver skyldigheten att fullgöra ett åliggande, som utgjort ett vid förvärfvandet fästadt vilkor, eller rättighet att fordra uppoffringar af det allmänna, för beredandet af deras befrielse derifrån, serdeles som skjutsningen icke i senare tider blifvit mera utsträckt, än den tillförene varit, men skjuts-legan deremot ofta blifvit ökad.

De olägenheter, man för öfrigt velat från den nu varande skjuts-inrättningen härleda, äro, dels att jordbruket skall lida derigenom, att dragare och folk, som dervid erfordras, ofta måste i stället användas till skjutsning, och att genom fodrets bortförande vid skjutsnings-tillfällen, spillning vid hemmanen minskas; dels att, då yngre personer vanligen åtfölja hästarne i skjuts, de genom vistandet vid Gästgifvaregårdarne, vänjas vid oordentlighet och liderlighet. Dessa olägenheter äro dock icke så allmänna, som man synes föreställa sig, och äro dessutom af den beskaffenhet, att det ankommer på de skjutsskyldige sjelfva, att desamma afhjelpa eller åtminstone för-

minska. Hästar behöfvas, för det egentliga jordbruket, blott halfva tiden af året och under denna tid icke alla dagar. Då hållskjutsen utgöres på vissa, förut bestämda tider, kunna jordbruks-göromålen lätt derefter lämpas, men med reservs-kjutsen, hvilken när som helst kan påfordras, kan det visserligen hända, att en vid jordbruket angelägen förrättning måste, för skjutsningens fullgörande, afbrytas eller uppskjutas. Detta kan likväl icke alltid inträffa och en så beskaffad tillfällig olägenhet, är i allt fall af mindre vigt, då vid större hemmansdelar vanligen flere dragare underhållas, än hvarmed skjuts utgöres, och deremot, vid de mindre, skjutsningen mera sällan påkommer. Olägenheten af minskad spillning kunde till en del förekommas, om allmogen mera begagnade säd än hö till hästarnes utfodring vid skjutsnings-tillfällen, hvarvid de äfven i andra hänseenden skulle finna sin räkning.

Äfven det menliga inflytandet i moraliskt hänseende kunde lättligen undanrödjas, om hemmans-innehafvarne, hvilka, såsom äldre och förståndigare, icke så mycket vore blottställde för förförelsen af tillfälle till utsväfning, sjelfve medföljde sine hästar, och för de yngre motverkas i allt fall det förderfliga inflytandet af andras exempel och tillfället till lättsinniga tidsfördrif derigenom, att deras mesta tid tillbringas under föräldrars eller husbönders tillsyn och användes till nyttiga sysselsättningar. Att, vid de större farvägarne, der skjutsningen ofta anses för ett lönande yrke, det oordentliga lefnadssättet är mera allmänt, kan icke bestridas, men förhållandet måste der bli detsamma, ehvad anstalt man än må vidtaga för resandes fortkomst. En fullkomlig förändring af skjutsväsendet är alltså, efter min tanka, icke nödvändig, så mycket mindre, som den klagan öfver skjutsningsbesväret, som vid Riksdagarne yttras, icke i allmänhet förspörjes i landsorterne, der de fleste skjutsskyldige icke skulle likgiltigt anse förlusten af den contanta inkomst, som af skjutsningen härflyter, i synnerhet i de orter, der icke forsling erbjuder tillfälle till en motsvarande eller större förtjenst.

De utvägar, som kommit i fråga för åstadkommandet af förändring, äro dels allmännare inrättning af Diligencer, dels skjutsningens öfverlåtande åt Entrepreneurer.

Det utlåtande, Kammar-Collegium i ämnet afgifvit, innehåller, efter min tanka, fullkomligt grundade anmärkningar emot hvad, som, dels af Rikets Ständer, dels af Bonde-Ståndet enskildt, blifvit, till afhjelpande af

de förmenta olägenheterne, föreslaget; men ehuru jag, lika med bemälde Collegium, anser olämpligt att förhöja skjuts-legan partielt, i ändamål att framtvinga öfverenskommelser om skjutsningens bestridande af Entrepreneurer, kan jag icke instämma i Collegii yttrade mening, att skjuts-legan borde allmänt förhöjas med 8 skill. B:co. Uppgiften att resandes fortskaffande i andra länder skall vara kostsammare än här, bevisar icke behofvet af den föreslagna förhöjningen. Många andra, utomlands existerande, förhållanden, som härmed stå i sammanhang, äro olika hos oss, och en omständighet, som icke bör förbises, är, att förhöjningen skulle medföra en ökad Statsutgift af kanske flere 100,000:de R:dr, till bestridande af den ökade kostnaden för Embetsmäns resor i Statens ärenden, samt fångars forslande, hvartill äfven kommer, att hvarken Rikets Ständer, eller Bonde-Ståndet enskildt, yrkat en allmän förhöjning af skjuts-legan, hvilken af Bonde-Ståndet blifvit föreslagen, endast såsom ett medel till entreprenaders befrämjande. Om likväl entreprenader till utgörande af Gästgifveri-skjutsen skulle kunna allmänt åstadkommas, är dock icke dermed afhjelpt den menliga verkan, som anses af nu varande skjuts-inrättning uppkomma, i afseende på allmogens sedlighet och hushållning. Den blifvande skjuts-inrättningen skulle naturligtvis så ställas, att intet hinder kunde möta för resandes fortkomst, och hästarnes antal skulle bestämmas efter det närvarande behofvet, så att antingen Entrepreneuren ensam skulle hålla det erforderliga antalet hästar och skjuts-karlar eller skulle närbelägna hemman dervid biträda. I förra fallet skulle ett högst betydligt antal hästar underhållas endast för skjutsnings-ändamål, men utan möjlighet att dem på annat sätt begagna de tider, då resande mindre färdas, under det de förut skjutsskyldige hemmanen måste, dels för jordbrukets bedrifvande, dels för den ännu åliggande krono-skjutsen, underhålla nära nog lika antal hästar, som förut, utan jemn sysselsättning och utan den inkomst, som skjutsningen hittills medfört. Foder skulle i orten anskaffas och hemmanens tillgångar för egna behof alltså minskas, hvaraf jordbruket kunde komma att lida lika mycket, som af den öfverklagade skjutsningen in natura. I samma mon, som ett större antal hästar komme att vid Gästgifvare-gårdarne underhållas, skulle ock ett större antal skjutskarlar der antagas, hvartill naturligtvis yngre personer, såsom mindre kostsamma, och till andra förrättningar mindre användbara, hufvudsakligen komme att begagnas. Dessa skulle uteslutande egna sig åt skjutsnings-bestyret, och derigenom ännu mera utsättas för det öfverklagade moraliska förderfvet, än de, som, under nu varande förhållanden, blott tidtals från de skjutsskyldige hem-

hemmanen, infinna sig vid Gästgifvare-gårdarne, men dessemellan egna sig åt jordbrukets sysselsättningar. I senare fallet skulle de närbelägna hemmanen oftare än förut anlitas om skjutsning, foder-tillgångarne i större mon än förut användas vid Gästgifvare-gårdarne, och de skjutsande mer än förut komma att sig der uppehålla.

På grund af det nu anförda, anser jag mig icke böra tillstyrka andra åtgärders vidtagande, än dels att, der enskilde vilja tillvägabringa Diligence-inrättningar, understöd af allmänna medel må dem tilldelas, i mon af den nytta, desse inrättningar, efter serskilde local-förhållanden, kunna anses medföra, och i mon af de tillgångar, som finnas disponibla och icke för angelägnare ändamål erforderlige; dels att det må tillåtas de skjutsskyldige, att, äfven der allmänna entreprenader icke äro eller blifva inrättade, hvar för sig uppgöra, antingen med Gästgifvare eller med andra, om bestridande af den dem åliggande skjutsningen, i afseende hvarpå vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande borde anbefallas att tillse, det Gästgifveri-skjutsinrättningens ändamål icke förfelades; hvarförutan det torde finnas billigt, att der, på ett eller annat ställe, skjutsningen, i anseende till serskilda omständigheter, vore mera betungande, legan, efter serskild undersökning och pröfning, något förhöjdes, såsom det vid åtskillige tillfällen egt rum i afseende på vissa städer."

Med bifall till hvad t. f. Stats-Secreteraren och Stats-Rådets fleste Ledamöter i underdånighet tillstyrkt, befallte Kongl. Maj:t att Nådig Skrifvelse till Rikets Ständer, i enlighet med ofvannämnde förslag, skulle under denna dag expedieras.

Ex Protocollo,

A. G. Westberg.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1840.

N:o 28.

Ankom till Exp. Utsk. den 5 Mars, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående beloppet af den behaglig tids förlänings-spanmål, som vid ledigblifvande Pastorat bör bibehållas, och om återstodens användande; Gifven Stockholms Slott den 15 Februari 1840.

Sedan Kongl. Maj:t, uppå Rikets vid 1809 och 1810 årens Riksdagar församlade Ständers underdåniga anhållan om en allmän undersökning af Presterskapets så kallade vederlag, uti Nådigt Bref till Dess och Rikets Kammar-Collegium samt Stats-Contor, af den 29 April 1812, förordnat, att den på behaglig tid förlänade spanmålen skulle föreslås till indragning vid det lediga Pastorat, der Kyrkoherdens inkomster öfverstege 100 tunnor; och då Kongl. Maj:t, uti Nådig Proposition till Rikets Ständer vid 1815 års Riksmöte, föreslagit, att den ännu icke disponerade, men till indragning ställda, behaglig tids förlänings-spanmålen måtte anslås till understöd för Rikets allmänna Läro- och Uppfostrings-Verk, så väl till löne-förbättringar, som skol-materialiers anskaffande, så beslöto Rikets Ständer, enligt deras underdåniga skrifvelse den 11 Maj samma år, att den Presterskapet då förlänta behaglig tids förlänings-spanmål, som vore till indragning ställd, finge, i den mon förläningen förfölle, till detta ändamål användas; men som hvarken beloppet af denna tillgång, eller tiden, då den blefve användbar, kunde bestämmas, så önskade Rikets Ständer, att Kongl. Maj:t emedlertid ville af Statsverkets öfverskott anslå de medel och utvägar, som för befrämjandet af ändamålet funnes nödiga, hvilkas anslag likväl skulle minskas, i den mon den påräknade förlänings-spanmålen, genom timande ledigheter och skeende indragningar, blefve att tillgå. Emedlertid borde all den förlänings-spanmål, som kunde blifva indragen, uppföras på Clereci-staten å den dåvarande 4:de Hufvudtiteln, inom linien, till nästföljande Riksdag, för att då på stat upptagas. Å den Nå-

diga Proposition, Kongl. Maj:t den 14 Januari 1818, med anledning af Uppfostrings-Comitéens betänkande, till Rikets Ständers Stats-Utskott afgat, rörande anslag åt Läro-verken, svarade de den 23 Maj samma år: att af de 1000 tunnor, som behaglig tids förlänings-spanmålen, enligt Comitéens förmälan, skulle utgöra, hade 153 tunnor blifvit indragne, och återstode sålunda 847; att ifrån de 3,692 tunnor 23 kappar, som Kongl. Maj:t äskat, borde dragas 1,400 tunnor för byggnader, pensioner m. m., hvarefter återstoden 2,292 tunnor 23 kappar, tillsammans med nyssnämnde 847 tunnor, beviljades med 3,139 tunnor 23 kappar, af odisponerade tillgångar, från början af år 1819, och uppfördes på 4:de Hufvud-Titeln, så väl som de redan indragne 153 tunnor, hvaremot det, som af förlänings-spanmålen, utöfver de sistnämnde, indroges, skulle beräknas Statsverket till godo och bland dess intrader ingå.

Under fortfarandet af denna indragning, har Preste-Ståndet, uti skrifvelse den 7 April 1834, underdånigst andragit, att tidsförhållandena för år 1812, då Kongl. Maj:t pröfvade 100 tunnor spanmål tillräckliga för en Kyrkoherdes skäliga bergning, blifvit sedermera i så måtto hufvudsakligen förändrade, att spanmålen betydligen fallit i värde, utan att priset på andra förnödenheter i samma mon blifvit nedsatt, hvadan Ståndet underdånigst anhållit, att Kongl. Maj:t måtte täckas meddela en sådan föreskrift rörande tillämpningen af Dess Nådiga Bref den 29 April 1812, att den under namn af behaglig tids förläning anslagna krono-tionde-spanmål, som ännu icke blifvit indragen, måtte hädanefter oförryckt bibehållas, såvida Kyrkoherdens årliga inkomst icke funnes öfverstiga 150 tunnor, hvilken underdåniga anhållan syntes Ståndet desto mer billig, som, genom interims-staten af år 1832, samma belopp blifvit, såsom ett medeltal af Lectors-lönerne vid Rikets Gymnasier, bestämdt.

Uti häröfver inhemtadt och den 4 Maj 1835 afgifvet underdånigt utlåtande af Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium samt Stats-Contor, har Kammar-Collegium underdånigst öfverlemnat, ej mindre 2:ne serskilda tabeller, utvisande markegångs-prisen å spanmål, hälften råg och hälften korn, uti Rikets alla Län, samt medlet af samma pris, den ena för åren från och med 1808 till och med 1817, och den andra för åren från och med 1825 till och med 1834, än äfven serskilda förteckningar å den behaglig tids förlänings-spanmål, som dels efter den 29 April 1812 blifvit till Kongl. Maj:t och Kronan indragen, dels ännu icke undergått en dylik åtgärd, utan af Presterskapet ännu innehades, hvilka handlingar utvisade, att skillnaden uti markegångs-prisen, under förenämnde 2:ne tiotal af år,

för hela Riket utgjorde blott 7 sk. 2 rst., som dessa pris, under de sist förflutna tio åren, efter medeltal beräknade, varit högre, än under åren 1808—1817, och att den till Kongl. Maj:t och Kronan indragna behaglig tids förlänings-spanmål utgjorde ett belopp af 964 tunnor, 10 29/38 kappar, men att deremot den så beskaffade spanmål, hvilken då af Presterskapet ännu innehades, bestege sig till 1,131 tunnor, 3 233/840 kappar.

I anledning af det sålunda upplysta förhållandet emellan markegångspriset omkring den tidpunkt, då Kongl. Maj:t förordnade, att 100 tunnor spanmål skulle anses tillräckliga för en Kyrkoherdes skäliga bergning, och det belopp, hvartill samma pris under de senare åren uppgått, har Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contor väl funnit den egentliga grunden för Preste-Ståndets underdåniga anhållan om ändring uti Kongl. Maj:ts Nådiga beslut af den 29 April 1812, vara undanröjd; men då lefnads-kostnaderna i allmänhet nu vore större än år 1812, hvadan ock Embets- och Tjenstemäns penninge-löner blifvit ökade, samt förändrade förhållanden jemväl påkallat en ny och förbättrad lönings-stat för Lärarne vid Rikets Elementar-Läroverk, dervid medeltalet af Lectors-lönerna uppgått till 150 tunnor spanmål, och Kyrkoherdarne syntes, så väl i värdighet, som i behof af inkomster för oundvikliga lefnads-kostnader, kunna med Gymnasii-Lectorer jemnföras, tillika underdånigst hemställt, om icke Preste-Ståndets underdåniga begäran må vinna Nådigt bifall, dock utan all tillämpning till de Pastorat, hvarest indragning redan blifvit i Nåder anbefalld, genom hvilket Nådiga bifall en inkomst, som i framtiden kunde Stats-verket tillflyta, väl komme att för detsamma gå förlorad, men som likväl vore mindre betydlig, enär med större delen af den behaglig tids förlänings-spanmål, som, efter gällande författningar, varit indragning underkastad, en sådan åtgärd redan blifvit vidtagen; hvaremot Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium, på grund af den obetydliga skillnaden i medelpriset, hvarmed spanmålen nu understege det värde den egde år 1812, funnit, det uppgifna egentliga skälet för Preste-Ståndets ansökning förfalla, samt, med anledning deraf och flera i öfrigt anförda skäl, ansett sig böra afstyrka Nådigt bifall till dess underdåniga anhållan.

Vid öfvervägande häraf, och alldenstund lefnads-kostnaden i allmänhet stigit sedan år 1812, samt då tjenstemän vid Universiteten, Gymnasier och Skolor, ej mindre än vid andra stater, sedermera fått löne-förhöjning, och enär för öfrigt de ringaste Pastoraten, vid hvilka bibehållandet af behaglig tids förlänings-spanmålen egentligen kommer i fråga, vanligen, efter tjenst-årens mängd, erhållas af äldre prestmän, som sakna utsigt till

fördelaktigare befordran eller annan belöning för långvarigt arbete i Församlingarne, har Kongl. Maj:t väl i Nåder ansett billigt, dock utan återgång eller rubbning af de indragningar, som hittills skett, att en högre löne-inkomst, än 100 tunnor säd, bestämdes såsom vilkor för behaglig tids förlänings indragning; men då Kammar-Collegium och Stats-Contoret, på sätt ofvan förmäldt blifvit, inberättat, att, sedan den 29 April 1812, behaglig tids förlänings-spanmål vore indragen till ett belopp af 964 tunnor, 23 29/38 kappar, hvadan nära 36 tunnor återstode att indraga, innan den af Rikets Ständer påräknade tillgången, 1000 tunnor, erhölles, så fann Kongl. Maj:t, den 30 Juni 1835, för godt, att, intill dess sådant inträffat, hvarom Kammar-Collegium och Stats-Contoret då borde med underdånig berättelse inkomma, uppskjuta Sitt Nådiga beslut öfver Preste-Ståndets förenämnde anhållan, men uti Nådiga skrifvelser till nyssbemälde Collegier, samt Circulaire-bref till samtlige Consistorier i Riket, befallde Kongl. Maj:t, under samma dag, att i de gäll, hvarest indragning ifrågaställdes, låta göra uträkningar öfver pastoraliernas belopp, efter medlet af de tio sista årens markegång, för att derigenom undgå den ojemnhet i tillämpningen, som skulle härröra deraf, att endast det löpande årets markegång toges till efterrättelse.

Till åtlydnad af denna Nådiga befallning, inberättade Kammar-Collegium och Stats-Contoret, under den 31 October 1837, att ytterligare 44 tunnor, 9 53/320 kappar blifvit indragne, och således mera, än de 35 tunnor, 21 9/38 kappar, som den 30 Juni 1835 återstode, till fyllnad uti de af Rikets Ständer, vid 1817 och 1818 årens Riksdag, för Stats-verket påräknade 1000 tunnor spanmål.

Ehuru, med anledning af hvad sålunda förekommit, Kongl. Maj:t i Nåder funnit det den 29 April 1812 bestämda belopp af 100 tunnor spannmål, för en Kyrkoherdes behållna inkomst, förutan hvilket ingen indragning af behaglig tids förläningar finge ske, vara, vid så förändradt förhållande, för ringa; likväl och som detta belopp blifvit utsatt till gräns för nämnde indragning, när Rikets Ständer om deraf uppkommande tillgångars användande, vid 1815 och 1818 årens Riksmöten, förordnade, så beslöt Kongl. Maj:t, under den 2 Februari 1838, att icke, utan att hafva hört Rikets Ständer vid deras nästa sammanträde, göra någon ändring i berörde belopp. Men som Stats-verket, af redan indragna behaglig tids förläningar, då återfått de 1000 tunnor säd, hvilkas godtgörande af denna tillgång, Rikets Ständer, den 23 Maj 1818, påräknat, pröfvade Kongl. Maj:t skäligt förordna, att de indragningar, hvilka, jemlikt de i Kongl. Brefvet

den 29 April 1812 lagde grunder, dädanefter, och intilldess frågan slutligen afgjordes, blefve beslutade, skulle verkställas endast tills vidare, på det att vederbörande Kyrkoherdar måtte, om en annan gräns än 100 tunnor utsattes för indragningarne, kunna genast derefter, utan rubbning af gamla anslags-förhållanden, återträda i den högre inkomstens åtnjutande, hvarom Kongl. Maj:t, under sistnämnde dag, låtit Nådiga Circulaire-Bref till samtlige Dess Befallningshafvande samt Consistorierna i Riket afgå.

Med anledning af hvad sålunda i detta ärende förekommit och ofvan anfördt blifvit, vill Kongl. Maj:t härmed till Rikets Ständers öfvervägande i Nåder framställa, huruvida icke, uti hvad genom Kongl. Brefvet den 29 April 1812 blifvit förordnadt, i afseende på indragning af behaglig tids förlänings-spanmål vid lediga Pastorat, enär en Kyrkoherdes inkomster öfverstiga värdet af 100 tunnor spanmål, den förändring må ega rum, att en högre löne-inkomst vid ett Pastorat må bestämmas såsom vilkor, hvarförutan indragning af så beskaffad spanmål icke må ifrågakomma. Beträffande de minimi-belopp af behållen inkomst, hvilka, vid förekommande frågor om indragning af behaglig tids förläningar, hädanefter böra tagas till grund, föreslår Kongl. Maj:t Rikets Ständer, att för Pastorat af tredje classen utsättes, jemlikt Preste-Ståndets underdåniga anhållan och Stats-Contorets föremäle, 150 tunnor, för Pastorat af andra classen 250, och för första classens Pastorat 350 tunnor, motsvarande, efter 6 R:dr för tunnan, löner af 900, 1,500 och 2,100 R:dr.

Den behaglig tids förlänings-spanmål, hvilken, fastän dessa grunder följas, likväl möjligen kan komma att indragas, anser Kongl. Maj:t lämpligast böra användas till förbättring af de Kyrkoherde-löner, hvilka för närvarande understiga 100 tunnor, hälften råg och hälften korn, hvarom Kongl. Maj:t nu äfven till Rikets Ständer vill hafva gjort Nådig framställning.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. I. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 15 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Biskopen Doctor *Heurlin*.

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts, på sätt bilagda Protocolls-Utdrag utvisar, den 19 Januari 1838 fattade beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående beloppet af den behaglig tids förlänings-spanmål, som vid ledigvarande Pastorat bör bibehållas, och återstodens användande.

Stats-Rådet, som fann detta förslag vara fullkomligen öfverensstämmande med Kongl. Maj:ts ofvanberörda Nådiga beslut, tillstyrkte förslagets godkännande; Och behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla nämnde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bifogadt, samt befallde, att den Nådiga Propositionen skulle, i öfverensstämmelse dermed, aflåtas.

Ex Protocollo,

C. A. Backman.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 19 Januari 1838.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Rosenblad*,
Stats-Råden: Hans Excellens, Herr Grefve *Löwenhjelm*,
Herr Grefve *Adelsvärd*,
Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Hof-Canzleren, Friherre *von Schulzenheim*,
Stats-Rådet, Grefve *Hård*,
Stats-Secreteraren *von Hartmansdorff*.

Stats-Secreteraren föredrog i underdånighet — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

5:o

Uppgift om beloppet af indragen förlänings-spanmål öfver hela Riket.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sedan Stats-Secreteraren, af förekommen anledning och med hänseende till Kongl. Brefvet den 30 Juni 1835, den 12 nästlidne October från Kammar-Collegium och Stats-Contoret begärt uppgift, huru mycket Stats-verket ännu icke erhållit af de 1000 tunnor behaglig tids förlänings-spanmål, hvilka Rikets Ständer, genom indragning från Kyrkoherdarne i Riket, påräknat; så hade Collegium och Stats-Contoret, under den 31 sistnämnde månad, inberättat, att ytterligare blifvit indragne 44 tunnor, 9 53/320 kappar förlänings-spanmål, och således mera än de 35 tunnor, 22 kappar, som den 30 Juni 1835 återstodo till fyllnad uti nyssberörde, af Rikets Ständer, vid 1817 och 1818 årens Riksdag, för Stats-verket påräknade 1000 tunnor säd.

Ehuru Kongl. Maj:t allena den 29 April 1812, bestämt det belopp af 100 tunnor spanmål för en Kyrkoherdes behållna inkomst, förutan hvilket ingen indragning af behaglig tids förläningar finge ske, och hvilket Kongl. Maj:t, den 30 Juni 1835, funnit nu mera vara för ringa; likväl och som detta belopp var utsatt till gräns för nämnde indragning, när Rikets Ständer om deraf uppkommande tillgångars användande, vid 1815 och 1818 års Riksmöten, förordnade, så hemställde Stats-Secreteraren, att Kongl. Maj:t icke, utan att hafva hört Rikets Ständer vid deras nästa sammanträde, måtte göra någon ändring i berörde belopp. Men som Stats-Verket numera, af redan indragna behaglig tids förläningar, återfått de 1000 tunnor säd, hvilkas godtgörande af denna tillgång Rikets Ständer, den 23 Maj 1818, påräknat; så föreslog Stats-Secreteraren i underdånighet, att Kongl. Maj:t ville låta de indragningar, hvilka, jemlikt de i Kongl. Brefvet den 29 April 1812 lagde grunder, hädanefter, och intill dess frågan slutligen afgöres, varda i Nåder beslutade, verkställas endast tills vidare, på det att vederbörande Kyrkoherdar må, om en annan gräns än 100 tunnor utsättes för indragningarne, kunna genast derefter, utan rubbning af gamla anslagsförhållanden, återträda i den högre inkomstens åtnjutande; hvarom, i händelse af Kongl. Maj:ts Nådiga bifall, Circulaire skulle till vederbörande utfärdas.

Beträffande de minimi-belopp af behållen inkomst, förutan hvilka indragning af behaglig tids förläningar ej borde hädanefter ega rum, trodde Stats-Secreteraren sig böra i underdånighet tillstyrka, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Rikets Ständer, att för Pastorat af tredje Classen utsättes, jemlikt Preste-Ståndets underdåniga anhållan och Stats-Contorets föremäle, 150 tunnor, för Pastorat af andra Classen 250, och för första Classens Pastorat 350 tunnor, motsvarande, efter 6 R:dr för tunnan, löner af 900, 1,500 och 2,100 Riksdaler.

Den behaglig tids förlänings-spanmål, hvilken, fastän dessa grunder följdes, likväl möjligen komme att indragas, trodde Stats-Secreteraren böra lämpligast användas till förbättring af de Kyrkoherde-löner, hvilka för närvarande understiga 100 tunnor, hälften råg och hälften korn, samt tillstyrkte i underdånighet, att Kongl. Maj:t måtte derom göra Nådig framställning till Rikets Ständer, i sammanhang med öfriga, detta ämne rörande frågor.

Med Stats-Secreteraren instämde Hof-Canzleren Friherre *von Schulzenheim*, Stats-Rådet Herr Grefve *Adelsvärd* samt Justitiæ-Stats-Ministern, Hans Excellens Herr Grefve *Rosenblad*.

Stats-

Stats-Rådet Grefve *Hård* yttrade:

"Då Kongl. Maj:t redan i Nåder förklarat, det Kongl. Maj:t funnit den inkomst af 100 tunnor spanmål, eller deras beräknade värde, hvar utöfver Pastorer ej skulle få bibehålla förut anslagen behaglig tids förlänings-spanmål, i allmänhet otillräcklig, och fråga, i följd deraf, nu uppstått om utväg till förbättring af nog svagt lönade Pastorers vilkor; anser jag det icke kunna med rättvisa och billighet förenas, att en sådan förbättring endast skulle ega rum vid de pastorat, der frågan om berörde förlänings-spanmålsindragning ännu icke blifvit i Nåder pröfvad, och icke vid dem, der förlänings-spanmålen utöfver 100 tunnor redan blifvit indragen, eller vid andra serdeles svaga pastorat, hvarföre jag tror mig böra i underdånighet tillstyrka, att, derest Kongl. Maj:t skulle finna för godt, att till Rikets Ständer aflåta Nådig Proposition i ämnet, densamma måtte gå derpå ut, att den behaglig tids förlänings-spanmål, om hvars indragning fråga förekommer först efter nästa Riksdag, måtte öfverlemnas till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition, för att användas till förbättring af de pastorats inkomster, som icke lemna sine innehafvare nödtorftig bergning."

Uti detta yttrande instämde Stats-Råden Herr Friherre *Åkerhjelm* och Hans Excellens Herr Grefve *Löwenhielm.*

Kongl. Maj:t behagade gilla den mening, Stats-Secreteraren yttrat; i öfverensstämmelse hvarmed Circulaire skulle till vederbörande Collegier, Landshöfdingar och Consistorier afgå, sådant det finnes vid detta protocoll bifogadt, samt Nådig Proposition till Rikets Ständer, vid nästkommande Riksdag, afgifvas.

Ex Protocollo,

C. A. Backman.

N:o 29.

Ankom till Exp. Utsk. den 5 Mars, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående öfverlåtelse af Krono-ängen Skinnarvrån, såsom ersättning till Kyrkoherde-bostället i Vestra Tollstads Socken för en jord, som derifrån till Kyrkogårdens utvidgande komme att upplåtas; Gifven Stockholms Slott den 15 Februari 1840.

Hos Kongl. Maj:t hafva Vestra Tollstads Socknemän af Östergöthlands Län och Linköpings Stift i underdånighet anhållit, att, som församlingens kyrkogård, innehållande omkring 8 kappeland, funnits otillräcklig för den beslutade nya kyrko-byggnaden med tillhörande grifteplats, i anseende hvartill denna kyrkogård borde tillökas med jordegor af Kyrkoherde-boställets område till 1 1/2 tunneland bördig mark, men församlingen saknade utväg att gälda Kyrkoherde-boställets förlust genom en sådan jord-afsöndring, Kongl. Maj:t måtte i Nåder täckas samtycka, att Krono-ängen Skinnarvrån, utgörande 2 tunne- 28 kappeland mindre bördig jord, i ofvannämnde församling, finge, till ersättning för Kyrkoherde-bostället i omförmälde afseende för everldeliga tider öfverlåtas.

Af de i Nåder anbefallde underdåniga utlåtanden, ej mindre Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium, än Dess Befallningshafvande och Consistorium i Linköping rörande denne ansökning afgifvit, har Kongl. Maj:t inhemtat, att Krono-ängen Skinnarvrån till år 1838 varit utarrenderad mot en årlig afgift af 132 lispund hårdvallshö, men att vid hållen auction till ängens ytterligare upplåtande å arrende, vid hvilket tillfälle Kammar-Collegium låtit tillkännagifva, att ifrågavarande ansökning vore hos Kongl. Maj:t anhängig, något arrende-anbud icke egt rum, anseende nämnde Collegium församlingens anhållan icke sakna skälig grund; dock, som Skinnarvrån är bland antalet af sådana lägenheter, hvilka, enligt 77 §. i Regerings-Formen, icke kunna, utan Rikets Ständers medgifvande, Kronan afhändas, hemställde Collegium, om icke Kongl. Maj:t skulle täckas till Rikets

Ständer aflåta Nådig Proposition om ängens användande på sätt församlingen begärt samt tillåta, att emedlertid finge anstå med nytt försök till utarrendering genom auction, och afkomsten af ängen få uppbäras af församlingen mot en det förra arrendet motsvarande ersättning, derest upplåtelse deraf till Kyrkoherde-bostället icke beviljades.

Efter det Vestra Tollstads församling å Sockenstämma blifvit hörd, huruvida, under afbidan på ärendets slutliga afgörande, församlingen vore hugad öfvertaga Krono-ängen Skinnarvrån, samt för densamma erlägga en det förra arrendet motsvarande årlig afgift, har församlingen i underdånighet yttrat den mening, att det förra arrendet, 132 *Ltl.* hårdvalls-hö, vore mera, än hvad ängen, i det skick den förefinnes, kunde afkasta; och då hö-skörden af denna äng år 1838, genom Kronans ombud på öppen auction försåld, betes-rättigheten inbegripen, lemnat en behållning af 19 R:dr 30 sk. Banco, erbjöd församlingen att, mot sistnämnde afgift, ängen öfvertaga, och ville i sådant fall samfäldt ansvara för det årliga arrendet.

På Nådig befallning, har Kammar-Collegium öfver detta församlingens anbud sig utlåtit, och ansett något giltigt skäl ej förekomma, hvarföre icke Vestra Tollstads församling skulle kunna vidkännas enahanda årliga afgift, som förre arrendatorn, helst afkastningen af ängen förlidet år, då bergningen blifvit för Kronans räkning besörjd, desto mindre borde tagas till grund, som hö-fångsten berörde år varit i allmänhet mindre förmonlig, hvarjemte Collegium upplyst, att Kronans inkomst af ängen, under den nyligen tilländalupna arrende-tiden, efter medeltal af markegångspriset å hö i Östergöthland de 10 sistförflutne åren, utgjort 27 R:dr 24 sk. Banco årligen.

Vid föredragning af detta ärende den 16 Januari 1839, har Kongl. Maj:t för godt funnit i Nåder tillåta, att församlingen må få öfvertaga arrendet af berörde äng, under afbidan på målets slutliga afgörande, likväl med det vilkor, att församlingen årligen betalar 27 R:dr 24 sk. Banco, eller medelpriset af hvad ängen efter de 10 sista årens markegångs-pris afkastat, samt att socknemännen gemensamt ansvara för denna arrendesumma, men om församlingen ej skulle vilja häruti ingå, komme att tills vidare förhållas, på sätt det föregående året egt rum, hvarvid Kammar-Collegium ålåg, att de i ena eller andra afseendet erforderliga åtgärder ombesörja.

Med anledning af hvad sålunda i detta ärende förekommit, och ofvan förmäldt blifvit, vill Kongl. Maj:t härmed hafva till Rikets Ständers om-

pröfvande öfverlemnat, huruvida och med hvad vilkor Vestra Tollstads församlings ifrågavarande underdåniga anhållan om öfverlåtelse för everdelig tid till Kyrkoherde-bostället derstädes af Krono-ängen Skinnarvrån må kunna beviljas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. I. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott, den 15 Februarii 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld,*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillfö ordnade Stats-Secreteraren, Biskopen *Heurlin.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren föredrog i underdånighet:

Handlingarne angående väckt fråga om öfverlåtelse af Krono-ängen Skinnarvrån, såsom ersättning till Kyrkoherde-bostället i Vestra Tollstad för jord, som derifrån komme att upplåtas till utvidgning af församlingens kyrkogård.

Med anledning af hvad härvid förekommit, ville Kongl. Maj:t, uppå tillförordnade Stats-Secreterarens och Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, uti ifrågavarande ämne till Rikets Ständer aflåta Nådig Proposition, sådan den finnes detta Protocoll bifogad.

Ex Protocollo,

C. A. Backman.

N:o 30.

Ankom till Exp. Utsk. den 5 Mars, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående åtgärderna till behöfvandes undsättning i missväxt-år; Gifven Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Undsättningars meddelande, i följd af inträffad missväxt, har beklagligen äfven under de, sedan Rikets Ständers sista sammankomst, förflutna åren utgjort ett af föremålen för Kongl. Maj:ts Regerings-omsorger; och Kongl. Maj:t har härvid, oaktadt den noggrannaste pröfning af de anmälda undsättnings-behofven, sett Sig föranlåten att för tillfället taga i anspråk jemväl hela beloppet af det, för dylika understöd af Rikets senast församlade Ständer anvista, fyllnads-creditiv, hvilket dock numera, sedan ytterligare inbetalningar skett å det förut disponerade äldre Spanmåls-Creditivet, blifvit till större delen i Riksgälds-Contoret återlevererad.

De ofta påkommande behof af undsättning, som på senare tider gifvit sig tillkänna, härleda sig otvifvelaktigt från flera samverkande orsaker. Såsom hufvudsakliga hafva dock hittills blifvit ansedde, dels bristande omtanka hos folket att under goda år samla öfverskott, till användande i behofvets tider, dels saknaden af en ordnad spanmåls-handel, hvarigenom större spanmåls-upplag å serskilda orter kunnat bildas.

I förstnämnde hänseende hafva flera åtgärder blifvit vidtagne, hvaribland må nämnas: försök att, genom bidrag af Statens tillgångar, tillvägabringa Districts-magasiner i de Norra Länen; förslags utarbetande i afseende på Socken- eller Districts-magasiners allmännare inrättande, hvilket förslag blifvit Rikets Ständer vid sista Riksdag meddeladt, samt antydande, uti ett till Kongl. Maj:ts samtlige Befallningshafvande aflåtet Circulair, af de grunder, som ansetts lämpliga för en ändamålsenlig förvaltning af redan befintliga Socken-magazin.

Hvad åter beträffar frågan om befrämjandet af en lifligare handel med spanmål, hafva, med hänsigt härtill, vilkoren för undsättnings meddelande af Staten efter hand blifvit jemkade på ett sätt, som ansetts innefatta min-

sta möjliga hinder för den enskilda handels-speculationen; hvarförutan förslag blifvit vid sista Riksdag af Rikets Ständer framställdt om bestämmande af en oföränderlig tull å spanmål, såsom ledande till en fri och allmännare handel med denna förnödenhets-artikel, och deraf följande jemnare tillgång och pris derå; i sammanhang hvarmed Rikets Ständer jemväl förklarat sig vilja till Kongl. Maj:t öfverlemna, att till behöfvandes understöd i missväxt-år använda, hvad i tull för utländsk spanmål kunde komma att inflyta.

Kongl. Maj:t, som, i öfrigt delande Rikets Ständers åsigter, funnit betänklighet möta för fastställande af det belopp, hvartill den fixa spanmåls-tullen blifvit förslagsvis uppgifven, aflåter nu till Rikets Ständer en serskild Proposition i detta grannlaga ämne.

Lika med Rikets Ständer, hyser Kongl. Maj:t väl den förhoppning, att, om, enligt ofvanberörde Nådiga Proposition, en stadigvarande tull å spanmål varder för framtiden bestämd, följden häraf skall blifva, så väl bildandet af sädes-upplag, att i behofvets stund anlita, som ock billigare eller jemnare pris å födo-ämnen. Emedlertid äro dessa verkningar ej att emotse, såsom genast framträdande; och sedan Statens mellankomst till afvärjande af nöd och förlägenhet vid missväxter redan, genom en längre tids erfarenhet, mångenstädes kan anses hafva blifvit en vana, lärer denna hjelp icke ännu få med allo sättas utom fråga, helst det ligger inom möjlighetens gräns, att Styrelsens omedelbara biträde någon gång, i följd af serskilda förhållanden, kan blifva af en tvingande nödvändighet påkallad.

Den genom Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contor afgifna underdåniga berättelsen, angående magasins-ärendena och undsättnings-anstalterna, hvilken berättelse, med dertill hörande räkenskaps-bilaga, Kongl. Maj:t låter till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemna, ådagalägger, bland annat, att följande, till en stor del ännu ej återbetalda, summor blifvit från och med år 1834 till undsättning, enligt stadgade grunder, anordnade, nemligen:

För *Calmar Län*, efter 1834 års hagel-skada		3,500. —	—
„ *Jönköpings Län*, efter 1837 års missväxt		5,220. —	—
„ *Hallands Län*, efter 1837 års missväxt		105,000. —	—
„ *Götheborgs och Bohus Län*, efter 1837 års missväxt		29,000. —	—
„ *Elfsborgs Län*, efter 1837 års missväxt		100,000. —	—
„ *Skaraborgs Län*, efter 1837 års missväxt	20,000. — —		
„ „ 1838 års d:o	1,333: 16. —	21,333: 16.	—

För *Wermlands Län*, efter 1836 års missväxt	10,000. — —		
„ „ 1837 års d:o	70,000. — —	80,000. — —	
„ *Kopparbergs Län*, efter 1836 års missväxt	15,000. — —		
„ „ 1837 års d:o	90,000. — —	105,000. — —	
„ *Gefleborgs Län*, efter 1836 års missväxt	8,981: 32. —		
„ „ 1837 års d:o	33,333: 16. —		
„ „ 1838 års d:o	1,065: 16. —	43,380: 16. —	
„ *Wester-Norrlands Län*, efter 1836 års missväxt . . .	15,000. — —		
efter 1837 års d:o	8,000. — —	23,000. — —	
„ *Jemtlands Län*, efter 1836 års missväxt	10,000. — —		
„ 1838 års d:o	7,666: 32. —	17,666: 32. —	
„ *Westerbottens Län*, efter 1835 års missväxt	28,621: 17. 9.		
efter 1836 års d:o	37,000. — —		
„ 1837 års d:o	15,000. — —	80,621: 17. 9.	
„ *Norrbottens Län*, efter 1835 års missväxt	25,000. — —		
efter 1836 års d:o	7,000. — —		
„ 1837 års d:o	20,466: 32. —		
„ 1838 års d:o	5,737: 1. 6.		
„ d:o d:o	4,331: 33. 2.	62,535: 18. 8.	
	Summa R:dr		676,257: 4. 5.

Förenämnde handlingar utvisa äfven, hurusom utaf de från och med 1830 anordnade undsättnings-medel den 31 October 1839, hos Låntagarne voro utestående följande belopp:

I Hallands Län: efter 1830 års missväxt	11,681: 31. 9.		
„ 1831 års d:o	130: 32. —		
„ 1837 års d:o	45,701: 4. 5.	57,513: 20. 2.	

I Götheborgs och *Bohus Län:* efter 1830		
års missväxt	16,798: 25. 9.	
efter 1837 års missväxt .	27,128: 16. 4.	43,926: 42. 1.
„ *Elfsborgs Län:* efter 1837 års missväxt		23,320: 5. 5.
„ *Skaraborgs Län:* „ 1837 års d:o		8,345: 7. 3.
„ *Wermlands Län:* „ 1837 års d:o		37,878: 40. —
„ *Kopparbergs Län:* efter 1830 med 1833		
årens missväxter	36,254: 34. 1.	
efter 1836 års missväxt . .	7,624: 13. 6.	
„ 1837 års d:o . .	90,005: 28. 8.	
„ 1839 års d:o . .	1,075. — —	134,959: 28. 3.
„ *Gefleborgs Län:* efter 1837 års missväxt	20,142: 4. 7.	
„ 1838 års d:o	1,065: 16. —	21,207: 20. 7.
„ *Wester-Norrlands Län:* efter 1830 års		
missväxt	72: 31. —	
efter 1831 års missväxt . .	21,764: — 1.	
„ 1833 års d:o . .	3,566: 18. 8.	
„ 1836 års d:o . .	15,000. — —	
„ 1837 års d:o . .	8,000. — —	48,403: 1. 9.
„ *Jemtlands Län:* efter 1836 och 1837 å-		
rens missväxter		17,173: 16. —
„ *Westerbottens Län:* förskott åt enskilde		
personer till spanmåls an-		
skaffning	30,086: 17. 3.	
hos församlingar för upp-		
burne undsättnings-medel . .	9,600. — —	
i Umeå magasin, försäljnings-		
medel m. m.	56: 36. 7.	
utborgad spanmål	149,138: 11. 2.	188,881: 17. 2.
„ *Norrbottens Län:* uti Districts-magasinen	2,987: 30. 4.	
för Pottaske-pannor	2,340: 32. 10.	
för spanmåls undsättning .	230,646: 17. 7.	235,974: 32. 9.
	Tillsammans	817,583: 39. 5.

härtill kommer:

Creditiv-fondens fordran af Stats-Verket för disponerad,			
Creditiv-fonden tillhörig, spanmål	6,562:	30.	1.
dito hos Grosshandlaren C. F. Liljewalch . . .	48,378:	27.	5.
Summa fordringar	872,525:	—	11.
och utgjorde den contanta behållningen i Kongl. Räntekammaren samt åtskilliga Landt-ränterier ofvannämnde dag	53,082:	39.	5.
Således tillsammans en tillgång af R:dr	925,607:	40.	4.

Uti dessa 925,607 R:dr 40 sk. 4 rst., hvartill spanmåls-creditiv-fondernas sammanräknade tillgångar och fordringar vid October månads slut förlidet år ansetts uppgå, inbegripes dels 150,000 R:dr, som då voro obetaldte å det från Riksgälds-Contoret lyftade fyllnads-creditiv å 400,000 R:dr, hvilket, enligt Rikets Ständers föreskrift, ovilkorligen bör till Riksgälds-Contoret återlevereras, dels värdet af de 20,000 tunnor korn, som under 1834—1835 årens Riksdag blefvo öfverlåtna till grundfond för districts-magasins bildande inom Westerbottens och Norrbottens Län, mot vilkor af återbetalning på tio år med 1/10 om året från den tid, då magasinen blifvit inrättade, och hvilket värde, uppgående till omkring 180,000 R:dr, således ej på längre tid kan blifva någon påräknelig tillgång.

När desse begge summor afdragas, uppgå creditiv-fondens återstående tillgångar till omkring 595,600 R:dr, men, enligt uppgjord approximativ beräkning, har äfven denna tillgång ansetts komma att minskas med icke mindre än 300,000 Rdr, dels i följd af den förlust, creditiv-fonden sannolikt får vidkännas derigenom att undsättnings-tagare inom Westerbottens och Norrbottens Län, enligt Rikets Ständers år 1834 fattade och af Kongl. Maj:t i Nåder gillade beslut, äro berättigade att godtgöra deras skulder, efter 1830 med 1833 årens missväxter, med spanmål in natura, tunna för tunna, dels ock på grund af förmodade afkortningar för bristande tillgång, efter föregångna behöriga utredningar, hvarefter återstoden blifver omkring 300,000 R:dr.

Äfven af detta belopp innestår största delen hos undsättnings-tagare, som under flera på hvarandra följda hårda år blifvit djupt skuldsatta, så väl till Kronan, som enskilde personer. Återbetalningen häraf synes alltså ej eller vara att påräkna annorlunda, än successive och måhända först efter en längre tidrymd; och Kongl. Maj:t finner derföre oundgängligt, att, oberoende af denna osäkra och till beloppet otillräckliga tillgång, serskilde

medel till användande i undsättningsväg varda till Kongl. Maj:ts disposition anvisade. I första rummet anser Kongl. Maj:t visserligen, under förutsättning af en stadig blifvande tull å inkommande utländsk spanmål, de derför påräknade tull-intrader kunna och böra, jemte behållningen å 1830 års spanmåls-creditiv, till undsättningar användas; men då härvid tages i betragtande, att den föreslagna oföränderliga spanmåls-tullen till en början får anses såsom ett försök, hvars resultat icke med full visshet kunna förutses, samt enär i allt fall den blifvande tull-inkomsten å spanmål icke torde under de första åren efter afgifternas fastställande inflyta till ett betydligare belopp; så lära Rikets Ständer, lika med Kongl. Maj:t, finna angelägenheten af att Kongl. Maj:t äfven härförutan varder försedd med serskilde medel, som för det ifrågavarande ändamålet må kunna disponeras. Efter inträffade missväxter drabbar förlägenheten onekligen kännbarast den samhälls-class, som uti dagsarbeten har sitt vanliga försörjningsmedel, emedan utvägarne härtill, så vidt de bero af enskilde förläggare, antingen inskränkas eller alldeles upphöra, och dessutom, genom stadgadt pris å lifsförnödenheterna, dags-penningen blifver otillräcklig. Att afhjelpa detta missförhållande medelst beredande af tillfällen till arbetsförtjenst, är ett värdigt föremål för Styrelsens omtanka. Sådana tillfällen kunna erbjuda sig genom större anstalter af åtskilliga slag, såsom vägars anläggande och förbättrande, ström-rensningar, hamn- och canal-byggnader, mossars utdikning, sjöars aftappning o. s. v. Och ehuru det visserligen måste tillhöra vederbörande menigheter att sjelfve härom besörja, böra likväl företagen, om de uti behofvets stund skola erhålla verkställighet och icke just då, under den allmänna förlägenheten, i saknad af medel få inställas, blifva från Statens sida uppmuntrade och understödde med erforderliga förskott, på möjligast lindriga vilkor. — Med detta sätt att afhjelpa brist och lidande i de landsorter, der skörden felslagit, äro icke eller förenade de vanligen öfverklagade olägenheter af directa understöd; ty ett biträde af nu omförmälda beskaffenhet leder ej till de nödställdes skuldsättning och kan icke eller såsom nådegåfva eller allmosa anses, enär understödet genom arbete godtgöres; varande härigenom allt missbruk af medels-tillgången förebyggdt. Vådan af förlust för Staten bör härvid undanrödjas genom menigheternas gemensamma ansvarighet för de erhållne förskotts-medlens återbetalning, och i denna ansvarighet innefattas tillika säkerheten, att nödig varsamhet varder iagttagen vid understödens emottagande och användande. Samma ändamål kunna vinnas medelst anordnande af vidsträcktare arbetsföretag för Statens egen räkning, såsom befästnings-arbeten eller andra större anstalter, der så-

dana lämpligen kunna ifrågakomma, och det vore alltså önskligt, att Styrelsen egde tillräckliga medel att, äfven i denna väg, kunna till lindring och afhjelpande af påkommen nöd användas.

I stöd af dessa åsigter, hvilka jemväl hufvudsakligen öfverensstämma med hvad den, för utarbetande af förslag till allmän Stadga om Fattigvården i Riket, genom Kongl. Maj:t nedsatta Comité, uti dess af trycket utgifna och bland Rikets Ständer utdelade underdåniga betänkande, rörande dessa ämnen, yttrat, föranlåtes Kongl. Maj:t af Rikets Ständer äska, ej mindre att hela den för inkommande utländsk spanmål inflytande tull-intägt, jemte behållningen å 1830 års spanmåls-creditiv, må till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition öfverlemnas, för att efter inträffade missväxter kunna till behöfvandes undsättning användas, än äfven att Rikets Ständer härjemte anvisa ett serskildt creditiv, som, i händelse af inträffande behof, kunna förskottsvis och mot ersättning från de först inflytande tull-afgifterna för spanmål vara för ändamålet att tillgå. Af dessa tillgångar anser Kongl. Maj:t en del böra reserveras till oundvikliga directa undsättningar och sålunda, enligt hittills stadgade grunder, utlemnas såsom lån under socknarnes eller menigheternes gemensamma ansvarighet för det erhållna bidragets återbetalning på bestämda tider, utan ränta, med åliggande för menigheterne sjelfve att om anskaffande af säd och dess utdelning föranstalta, samt återstoden disponeras till förskott åt menigheter uti de genom missväxt lidande orter, i och för utförandet af allmänna arbetsföretag samt, då tillfällen härtill saknas, jemväl till verkställande af större arbeten för Statens räkning, med syftemål att åt blottställde orters invånare bereda en eljest saknad dagspenning. Kongl. Maj:t öfverlemnar åt Rikets Ständer att, efter pröfning af förekommande förhållanden, bestämma det belopp, hvartill det anvisande nya creditivet må fastställas; och Kongl. Maj:t föreslår härvid allenast, att utaf de för undsättningar disponible medel en lämplig summa må medgifvas till användande, antingen till gåfvor åt de genom felslagen skörd mest blottställde, utan återbetalnings-skyldighet, eller till räntefria lån-försträckningar utan annan säkerhet, än låntagarnes personliga förbindelser.

I sammanhang härmed anser Kongl. Maj:t Sig böra gifva Rikets Ständer tillkänna, att den lättnad i afseende på återbetalningen af en del undsättningsskulder, som, uppå Kongl. Maj:ts vid sista Riksdag gjorde framställning, blifvit af Rikets Ständer medgifven för invånarne uti Norrbottens och Westerbottens Län, under vilkor af sockne- eller districts-magasins

bildande, såsom ett medel att för framtiden betrygga Staten emot nödvändigheten att med directa undsättningar bispringa de behöfvande inom dessa af missväxt ofta hemsökta orter, dit afsändningar af spanmål ej kunna under största delen af året sjöledes verkställas, och der endast säd af ortens växt kan till utsäde användas, hittills icke i någon väsendtligare mon medfört åsyftad verkan, oagtadt erinringar härom utgått, så väl omedelbarligen från Kongl. Maj:t, som från Stats-Contoret.

Detta förhållande, om än till någon del härledande sig från vanan att i missväxtår erhålla direct undsättning af Statens medel, torde dock hufvudsakligen få tillskrifvas svårigheten för nämnde orters inbyggare att, efter inträffade ytterligare missväxter, utgöra den spanmål, som af Statens hos dem utestående fordringar blifvit bestämd till fond för sockne- eller districts-magasinen, äfvensom obenägenheten hos många magasins-delegare, att ingå uti föreskrifven gemensam ansvarighet för nämnde spanmåls successiva återgäldande; men ehvad dröjsmålet med districts-magasinens bildande anses vålladt af bristande omtanka hos berörde orters invånare eller af andra orsaker, är det i alla fall, ej mindre för desse invånare sjelfve, än för det allmänna af stor vigt, att dylika inrättningar, till antal och beskaffenhet motsvarande behofvet, varda i nämnde orter tillvägabragte. Och Kongl. Maj:t vill alltså, i den mon omständigheterna medgifva undsättningsskuldernas indrifvande, vidtaga nödiga åtgärder, för att bringa till verkställighet, hvad i omförmälda hänseende redan är beslutadt.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
Tillf. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
Tillf. Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe*.

Sedan nedannämnde ärenden, innefattande sådana frågor af allmännare vigt, hvarom från Kongl. Maj:t Nådiga framställningar borde till Rikets nu församlade Ständer aflåtas, redan under de senare månaderne af förlidet år varit föremål för serskilda förberedande öfverläggningar, utbad sig Tillförordnade Stats-Secreteraren att nu få samma ärenden Kongl. Maj:t till slutlig pröfning i underdånighet föredraga, nemligen:

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

3:o

Den af Stats-Contoret, uti skrifvelse den 18 December nästlidet år, underdånigst afgifne berättelse om hvad, som rörer Stats-Contorets befattning med allmänna magasins-ärendena, Rikets undsättnings-anstalter sedan år 1830 samt realiseringen af fordna Magasins-Fondens tillgångar; varande denna berättelse åtföljd af en summarisk räkning öfver undsättnings-anstalterna efter missväxterna åren 1830 med 1838.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

I sammanhang härmed anmältes äfven i underdånighet den del af serskilde Committerades för Fattigvården i Riket, utom Stockholms Stad, under den 8 Juni 1839, afgifne och från trycket utkomne betänkande, som innefattar bemälde Committerades yttranden och förslag om sockne-magasinen, undsättnings-anstalter efter missväxter, och allmänna arbeten på Statens bekostnad.

Föredraganden upplyste i underdånighet, att, på sätt Stats-Contorets underdåniga berättelse utvisar, voro tillgångarne å de vid 1830 och 1834 årens Riksdagar anvista spanmåls-creditiv-fonderne beräknade att vid October månads slut förlidet år utgöra ett sammanlagdt belopp af 925,607 R:dr 40 sk. 4 rst. Banco. Uti denna summa inbegripas dock, så väl de 150,000 R:dr, hvilka vid nämnde tid voro obetalde å det från Riksgälds-Contoret lyftade fyllnads-creditivet af 400,000 R:dr, och hvilka, enligt Rikets Ständers föreskrift, ovilkorligen böra till bemäldte Contor återlevereras, som ock värdet af de 20,000 tunnor korn, hvilka, under 1834 och 1835 årens Riksdag, blefvo öfverlåtne till grund-fond för district-magasins bildande inom Westerbottens och Norrbottens Län, emot vilkor af återbetalning på tio år med 1/10:del årligen från den tid, då magasin blifvit inrättade, och hvilket värde, uppgående till omkring 180,000 R:dr, således ej förr än efter en längre tids förlopp kunde blifva någon påräknelig tillgång. När de nu nämnde 2:ne summorna af 150,000 R:dr och 180,000 R:dr med tillsammans 330,000 R:dr afdragas, uppginge den återstående tillgången å 1830 års undsättnings-creditiv till omkring 595,600 R:dr; men, enligt uppgjord approximativ beräkning, ansåges äfven denna tillgång komma att minskas med icke mindre än 300,000 R:dr, dels i följd af den förlust, creditiv-fonden sannolikt får vidkännas derigenom, att undsättnings-tagare inom Westerbottens och Norrbottens Län, enligt Rikets Ständers år 1834 fattade och af Kongl. Maj:t i Nåder gillade beslut, äro berättigade att godtgöra deras skulder efter 1830 med 1833 årens missväxter, med spanmål in natura, tunna för tunna, dels ock på grund af förmodade afkortningar för bristande tillgång, hvarefter återstoden blefve 295,600 R:dr, eller i rund summa omkring 300,000 R:dr. Men äfven af detta belopp innestode största delen hos undsättnings-tagare, som, under flera på hvarannan följde hårda år, blifvit djupt skuldsatte, så väl till Kronan, som till enskilde personer, hvarföre återbetalningen deraf ej eller syntes vara annorlunda än successive, och måhända efter en längre tidrymd att påräkna.

Jemte det Föredraganden i underdånighet tillstyrkte, att den genom Stats-Contoret afgifne berättelse i förevarande ämne, med dertill hörande

räkenskaps-bilaga, må till Rikets Ständers Stats-Utskott varda öfverlemnade, ansåg Föredraganden sig tillika böra i underdånighet hemställa, om icke, såväl med hemtad anledning af nu utredda förhållanden med de till undsättningar i missväxt-år, genom Rikets Ständer förut anvisade tillgångar, som ock med hänsigt till öfrige härvid sig företeende omständigheter, Kongl. Maj:t skulle täckas till Rikets Ständer aflåta en Nådig Proposition i omförmäldte angelägna ämne, till grund för hvilken Nådiga Proposition Föredraganden i underdånighet afgaf följande yttrande:

Föredraganden instämde visserligen med Committerade för Fattigvårdsärenden i den mening, att omsorgen om bildandet och tillhandahållandet af erforderliga spanmåls-förråd, hvarigenom olika årsväxters skiljagtiga resultat jemnades, bör helst öfverlemnas åt den enskilda industrien, utan Statens directa deltagande, samt att således Styrelsens åtgärder för anskaffande af säd eller penningar såsom undsättning åt behöfvande orter, böra, så vidt möjligen sig göra låter, för framtiden upphöra. Men för verkliggörandet af denna grundsats, om ock theoretiskt rigtig, måste dock förutsättas, att de hinder, som hittills motverkat en fullkomligare frihet i handeln med spanmål, varda med allo undanröjde. Föredraganden hyste väl ock den förhoppning, att, i händelse Kongl. Maj:t och Rikets Ständer komme att vidtaga de beslut för reglerandet af en oföränderlig spanmåls-tull, hvarom Föredraganden och Stats-Rådet här ofvan afgifvit förslag, skall en fri och allmännare spanmåls-handel visa sin verksamhet, såväl till bildandet af sädes-upplag, att i behofvens stund anlita, som ock till åstadkommande af billigare eller jemnare pris å födo-ämnen. Emedlertid vore dessa verkningar ej att emotse såsom genast framträdande, och sedan Statens mellankomst, till afvärjande af nöd och förlägenhet vid missväxter, redan genom en längre tids erfarenhet mångenstädes blifvit en vana, torde denna hjelp icke nu få med allo sättas utom fråga, helst det äfven låge inom möjlighetens gräns, att Styrelsens omedelbara biträde någon gång, i följd af serskilda förhållanden, kan blifva af en tvingande nödvändighet påkallad. Föredraganden funne derföre oundgängligt, att medel må för detta ändamål genom Rikets Ständer anvisas. I första rummet borde visserligen, under förutsättning af en stadigblifvande tull å inkommande spanmål, de derföre påräknade tull-intrader kunna, jemte behållningen å 1830 års spanmåls-creditiv, till undsättningar användas. Men då tillika tages i betragtande, att den ifrågaställde tullbestämmelsen för spanmål till en början måste anses såsom ett försök, hvars resultat icke med full visshet kunde förutses, samt enär i allt fall den blifvande tull-inkomsten för span-

mål icke torde under de första åren, efter afgifternes fastställande, inflyta till ett betydligare belopp, så trodde Föredraganden, utan att för öfrigt biträda Committerades mot begreppet af en säker och ordnad spanmåls-handel stridande omdöme, att Staten borde, till nödigt förlags-capital för spanmåls uppköp och tillhandahållande, lemna försträckningar, det blifva angeläget, att Kongl. Maj:t äfven, förutom nämnde tillgångar, varder försedd med serskilda medel, som för det ifrågavarande ändamålet må kunna af Kongl. Maj:t disponeras.

Vidare instämde Föredraganden uti den af Committerade yttrade tanke, att, såsom det lämpligaste sätt att i missväxt-år bispringa den arbetande klassen, serskilda försörjnings-utvägar borde beredas för denna klass, genom arbeten af större omfång, såsom vägars anläggande och förbättrande, strömrensningar m. m., och att, under förutsättning af vederbörande menigheters skyldighet att härom besörja, erforderliga förskott, på så lindriga vilkor som möjligt, borde kunna af Staten meddelas, till uppmuntrande och understödjande af sådana företag. Att Styrelsen härförutan borde sättas i tillfälle att, medelst anordnande af vidsträcktare arbets-företag för Statens räkning, såsom befästnings-arbeten eller andra större anstalter, der sådana kunna såsom lämpliga och behöfliga ifrågakomma, fann Föredraganden, lika med Committerade, vara önskligt och ändamålsenligt.

Af dessa förenade skäl och anledningar, ansåg Föredraganden sig böra i underdånighet tillstyrka, att Kongl. Maj:t täcktes af Rikets Ständer äska, att, jemte det, på sätt Rikets senast församlade Ständer, uti deras den 12 Mars 1835 aflåtne underdåniga skrifvelse, erbjudit, hela den för inkommande utländsk spanmål inflytande tull-intägt varder till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition för undsättnings-behof öfverlemnad, och tillika allt hvad möjligen inflyta kan utaf förra undsättnings-creditivets ännu utestående fordringar, sedan det vid sista Riksdag beviljade fyllnads-creditivet blifvit till fullo återbetaldt, ställas till Kongl. Maj:ts höga disposition för samma ändamål. Rikets Ständer må härförutan anvisa ett serskildt creditiv af 500,000 R:dr Banco, som, för den händelse att tillgång å förra undsättnings-fonden eller å spanmåls-tull-intraderna skulle brista, kan af Kongl. Maj:t, vid inträffande behof, förskottsvis och emot ersättning från de först inflytande tull-afgifterne för spanmål, disponeras. Af dessa tillgångar borde en del reserveras till någon gång oundvikliga directa undsättningar samt, enligt hittills stadgade grunder, utlemnas såsom lån, under socknarnes eller menigheternes gemensamma ansvarighet för det erhållna bidragets åter-

betal-

betalning på bestämda tider, utan ränta, med åliggande för menigheterne sjelfve, att om anskaffande af säd och dess utdelning efter omständigheterna föranstalta, men återstoden användas till förskott åt menigheter uti de genom missväxt lidande orter, i och för utförandet af allmänna arbetsföretag, samt, då tillfällen härtill saknades, jemväl till verkställande af större arbeten för Statens räkning, med syftemål att åt blottställda orters invånare bereda en eljest saknad dagspenning; hemställande Föredraganden tillika, att hos Rikets Ständer må föreslås, det en summa af högst 50,000, R:dr Banco utaf de för undsättningar disponibla medel, må få användas, antingen till gåfvor åt de genom felslagen skörd mest blottställda, utan återbetalnings-skyldighet, eller till räntefria låne-försträckningar utan annan säkerhet, än låntagarnes personliga förbindelser.

Slutligen hemställde Föredraganden i underdånighet, om icke Kongl. Maj:t, uti den om detta ämne Nådigst aflåtande Propositionen, skulle täckas gifva Rikets Ständer tillkänna, att den lättnad i afseende på återbetalningen af en del undsättnings-skulder, som, uppå Kongl. Maj:ts vid sista Riksdag gjorda framställning, blifvit af Rikets Ständer medgifven för invånare uti Westerbottens och Norrbottens Län, under vilkor af sockne- eller districts-magasins bildande, såsom ett medel att för framtiden betrygga Staten emot nödvändigheten att med directa undsättningar bispringa de behöfvande inom dessa af missväxt ofta hemsökta orter, dit afsändningar af spanmål ej kunna, under största delen af året, sjöledes verkställas, och der endast säd af ortens växt kan till utsäde användas, icke hittills i någon väsendtligare mon medfört åsyftad verkan, oagtadt erinringar härom utgått så väl omedelbarligen från Kongl. Maj:t, som ock från Stats-Contoret. Detta förhållande, om än till någon del härledande sig från vanan att i missväxt-år erhålla direct undsättning af Statens medel, torde dock, enligt Föredragandens underdåniga tanka, hufvudsakligen få tillskrifvas svårigheten för nämnde orters inbyggare, att, efter nu inträffade ytterligare missväxter, utgöra den spanmål, som af Statens hos dem utestående fordringar blifvit bestämd till fond för sockne- eller district-magasinen, äfvensom obenägenheten hos många magasins-delegare att ingå uti föreskrifven gemensam ansvarighet för nämnde spanmåls successiva återgäldande. Men ehvad dröjsmålet med districts-magasinens bildande finge anses vålladt af bristande omtanka hos berörde orters invånare, eller af andra orsaker, vore det i alla fall ej mindre för desse invånare sjelfve, än för det

allmänna, af stor vigt, att dylika inrättningar, till antal och beskaffenhet motsvarande behofvet, varda i nämnde orter tillvägabragte, hvarföre ock i den mon, omständigheterna medgåfvo undsättnings-skuldernas indrifvande, nödiga åtgärder borde vidtagas, för att bringa till verkställighet, hvad i omförmälda hänseende redan är beslutadt.

Uti det genom Föredraganden sålunda afgifna underdåniga yttrande förenade sig Stats-Rådets Ledamöter, med undantag af Stats-Rådet Grefve *Hård*, som för sin del i underdånighet anförde: "att Grefven och Stats-"Rådet ansåge Statens directa mellankomst, till afvärjande af den, genom "inträffande missväxter möjligen uppkommande förlägenhet, i allmänhet "vara skadlig och åtminstone böra inskränkas till beredande af arbets-för-"tjenst åt dem, som sådan saknade, och af penninge-understöd, utan åter-"betalnings-skyldighet, i de orter, der hungersnöd annars kunde vara att "befara; att Grefven trodde, det den tillgång, som, genom spanmåls-tullens "öfverlemnande till Kongl. Maj:ts disposition, kunde uppkomma, framdeles "skulle blifva för behofvet tillräcklig, men att, då en sådan tillgång till en "början vore oviss, Grefven funne sig böra i underdånighet hemställa, att "Kongl. Maj:t måtte täckas af Rikets Ständer begära ett creditiv af minst "100,000 R:dr, som för ofvanberörde ändamål skulle blifva tillgängligt, "emot ersättning af först inflytande spanmåls-tull-medel för hvad, som å "creditivet disponeras."

Kongl. Maj:t fann skäligt i Nåder gilla, hvad Föredraganden och Stats-Rådets fleste Ledamöter i detta ämne underdånigst yttrat och tillstyrkt, med den förändring, att Kongl. Maj:t förklarade Sig vilja, utan tillkännagifvande af någon summa såsom för de ifrågaställda behofven erforderlig, åt Rikets Ständer öfverlemna att, efter pröfning af förekommande förhållanden, bestämma beloppet af det anvisande nya undsättnings-creditivet, jemte den del af undsättnings-anslaget, som till gåfvor eller lån utan säkerhet får användas.

Kongl. Maj:ts härom uppsättande Nådiga Proposition skulle serskildt justeras.

Ex Protocollo,

S. G. Schyberg.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
Tillförordnade Hof-Canzleren, Kammarherren *Ihre*,
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe*.

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, till följd af Kongl. Maj:ts under den 8 innevarande månad fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer om åtgärder till behöfvandes undsättning i missväxt-år.

Jemte åberopande af de underdåniga yttranden, som till Protocollet den 8:de innevarande månad blifvit afgifne, hemställde Föredraganden och Stats-Rådets Ledamöter, att Kongl. Maj:t täcktes det nu upplästa, Protocollet bifogade förslag, såsom med Kongl. Maj:ts Höga Beslut i ämnet öfverensstämmande, Nådigst gilla; Och täcktes Kongl. Maj:t, med bifall härtill, i Nåder förordna, att ifrågavarande Nådiga Proposition må, i enlighet med berörde förslag, under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,

S. G. Schyberg.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1840.

N:o 31.

Ankom till Exp.-Utsk. den 5 Mars, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående bestämmandet af stadigvarande Tullafgifter å Spanmål; Gifven Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Då Rikets senast församlade Ständer, uti underdånig Skrifvelse den 12 Mars 1835, till Kongl. Maj:t öfverlemnade förslag till Taxa å Stora Sjö-Tulls-bevillningen, fästade Rikets Ständer äfven serskildt Kongl. Maj:ts höga uppmärksamhet uppå frågan om bestämmande af en oföränderlig Införsel-tull å spanmål, till ett sådant belopp, som för jordbrukaren borde utgöra ett tillräckligt skydd emot utländsk medtäflan, och tillika, vid inträffande svagare skördar eller missväxter, förekomma en öfverdrifven dyrhet eller brist på denna nödvändighetsvara. Rikets Ständer yttrade i detta afseende, hurusom, till förekommande af nöd, vid de tillfällen, då missväxt eller mindre gynnande skörd eger rum, och till mildrande af de flere olycklige verkningarne af ett sådant förhållande, en inom landet ordnad spanmålshandel utgör det säkraste, till både producenters och consumenters förmon syftande, medel, och Rikets Ständer anhöllo i underdånighet, att å spanmål en för fem år oföränderlig Införsels-tull måtte bestämmas, nemligen:

för Hvete, per tunna	B:co	R:dr	3: — —
„ Råg och Ärter, d:o	„	„	2: — —
„ Vicker, d:o	„	„	1: 36. —
„ Korn och Bo-hvete, d:o	„	„	1: 24. —
„ Hafre, d:o	„	„	1: — —

hvarjemte Rikets Ständer till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition öfverlemnade, hvad de sålunda stadgade Tullafgifter kunde inbringa, för att, genom Kongl. Maj:t, endast och framför andre medel, användas till understöd i de orter af landet, hvilka, efter inträffade missväxter, funnos vara i behof af undsättning.

Den af Rikets Ständer sålunda gjorda framställning har hos Kongl. Maj:t varit under noggrannt öfvervägande; men emedan, dels det högre belopp af de genom Rikets Ständer i underdånighet föreslagne Tull-afgif-

ter väckt betänklighet å Kongl. Maj:ts sida, att samma afgifter, såsom oföränderliga, antaga och fastställa, dels skördarne under den från år 1835 förflutne tid ej varit så fördelaktiga, att man inom landet egt påräkna de ymniga sädes-tillgångar, hvilka, efter Kongl. Maj:ts tanka, helst böra vara till finnandes, när en oföränderlig Tull å spanmål varder för första gången fastställd, har Kongl. Maj:t, af dessa anledningar, ej hittills velat till verkställighet befordra det af Rikets Ständer i underdånighet gjorde förslag. Och ehuru, enligt Regerings-Formens 60 §., det af Kongl. Maj:t allena beror, att, efter omständigheterne, reglera Tullen å inkommande och utgående spanmål, vill Kongl. Maj:t likväl nu hafva öfverlemnat denna fråga till Rikets Ständers ytterligare ompröfvande, på det Rikets Ständer, i sammanhang med Tull-bevillningens allmänna reglering, må ega tillfälle att äfven om Spanmåls-tullen sig utlåta. De härom fattande beslut kunna derefter erhålla tillämpning från samma tid, då den nya Tull-taxan träder i verkställighet, och förblifva gällande under derpåföljande fem år; dock vill Kongl. Maj:t härmed hafva gifvit Rikets Ständer tillkänna, att, emedan det icke af Kongl Maj:t beror, att nu, till följd blott af en genom Rikets Ständer yttrad önskan, helt och hållet upphäfva de rättigheter, som innefattas uti nyssåberopade §. af en utaf Konung och Ständer gemensamt besvuren Grundlag, så blifver den tull-bestämmelse, hvilken, enligt Rikets Ständers förenämnde anhållan, kan komma att ega rum, endast att anse såsom ett reglementariskt stadgande, hvars gällande kraft inom berörde tid af fem år begränsas.

Kongl. Maj:t har härvid i öfrigt ej velat underlåta att meddela Rikets Ständer de åsigter, dem Kongl. Maj:t, efter sorgfälligt skärskådande af ämnet, funnit böra läggas till grund för Statsmagternes samverkande åtgärder, i afseende på denna hushållsgren.

Bland de vigtigaste föremål för den ekonómiska lagstiftningen, är utan tvifvel ordnandet af Spanmåls-lagarne. Dessa Lagars verkningar på allmänna välståndet äro lika vidsträckta, som djupt ingripande; att från sådane år, då ymnigare skördar inträffat, samla en besparing, som, när svagare äring eller missväxt sig infinner, tryggar mot brist eller hungersnöd, utgör en af de första och enklaste grunder för en klok och omtänksam hushållning. Ett efter öfriga varu-värden skäligen afpassadt och någorlunda jemt sig bibehållande pris å det för menniskan nödvändigaste födoämnet, måste ock af de samlade upplagen blifva en följd, välgörande ej mindre för producenterne, än ock för consumenterne af denna vara. Men

möjligheten att, utan Styrelsens alltid skadliga inblandning i egentliga handels-företag, åstadkomma dessa verkningar, beror åter hufvudsakligen på sådane Författningar, som, utan våda för samhället, å ena sidan, och utan förnärmande af enskildes rättsenliga interessen, å den andra, gynna och befordra en obehindrad handel med spanmål, till största möjliga gagn för så väl landet i allmänhet, som jordbruks-näringen i synnerhet.

Med fästadt ögonmärke å de omisskänneliga fördelarne af en sålunda befordrad spanmåls-handel, som hittills inom Sverige i allmänhet saknats, men hvilken, i samma mon den blefve mot tillfälliga växlingar uti Författningarne betryggad, äfven bör påräknas blifva mer verksam och vidt omfattande, anser Kongl. Maj:t, för landets förkofran i industrielt hänseende, det vara af största vigt, att Tull-afgifterne å inkommande utländsk spanmål må undergå en sådan reglering, att samma afgifter ej vidare kunna, till följd af inträffande förhållanden, underkastas förändring, utan blifva, till det belopp, som en gång pröfvats lämpligt, orubbadt beståndande, åtminstone för en tidrymd af vissa år; och Kongl. Maj:t tror, enligt hvad ofvan nämndt är, och i öfverensstämmelse med Rikets senast församlade Ständers yttrade önskan, att denna tidrymd bör, för en början, till fem år bestämmas.

Beträffande dernäst beloppet af denna Tull, anser Kongl. Maj:t likväl de genom Rikets Ständer i underdånighet föreslagne afgifter vara alltför höga, för att kunna såsom bestämde antagas. Under svaga sädesår skulle dessa afgifter kunna föranleda till en öfverdrifven stegring af prisen, särdeles som det svårligen kan antagas, att en misslyckad årsväxt i Sverige skulle inträffa, samtidigt med rika skördar uti de öfrige länderne kring Östersjön. Erfarenheten har tvertom ådagalagt, att sädesprisen, in- och utrikes, under de sistförflutne 10 åren, stigit eller fallit samtidigt, och i ett ungefärligen lika förhållande till hvarandra. Väl har Kongl. Maj:t, genom Dess Nådiga Kungörelse af den 24 Januari 1835, påbudit Tull-afgifterne för inkommande spanmål till ett belopp, som, med det enda undantaget af 12 sk. högre Tull å vicker, är alldeles öfverensstämmande med hvad Rikets Ständer, i deras senare afgifna underdåniga Tull-Taxe-förslag, upptagit, och nämnde Tull-bestämmelse är äfven för närvarande gällande. Men redan under den från Högstberörde Kungörelses utfärdande förflutne tid, hafva, på grund af inträffade svagare årsväxter, partiella tull-nedsättningar för serskilda sädeslag och serskilda terminer, varit oundgängliga, såsom en följd af den Styrelsen åliggande omtanka om landets betryggande

emot brist eller öfverdrifven dyrhet å födo-ämnen. En lika omtanka måste äfven nu, då frågan angår afgifternas bestämmande till ett stadigtblifvande belopp, påkalla den största möjliga varsamhet, helst alltför höga afgifter äfven kunde innebära anledning att misstro den nya Författningens utlofvade bestånd under kommande tiders vexlande skiften.

Under handläggningen af ärendet hafva, efter anskaffade tillförlitlige underrättelser om sädesprisen på in- och utländske orter, jemte alla öfrige på tillgången och afsättningen af de vigtigare serskilde spanmåls-slagen inverkande omständigheter och förhållanden, noggranna beräkningar häröfver egt rum, och jemväl blifvit, medelst uppgjorde tabeller och sammandrag, fullständigt ordnade, hvilka beräkningar skola till vederbörligt Utskott blifva öfverlemnade.

Genom de i berörde måtto anställde forskningar, har Kongl. Maj:t funnit utröndt, att skilnaden emellan spanmålens lägsta pris å de förnämste utrikes handels-platser och samma varas lägsta köpevärden inom Riket, kan, efter medel-beräkning, icke antagas större, än att en införsels-tull, bestämd till hälften af det belopp, Rikets Ständer år 1835 i underdånighet föreslagit, och hvartill alltid bör läggas afgift till Handels- och Sjöfartsfonden, tolag, frakt och öfrige omkostnader, skulle innebära skydd för inhemska jordbruket emot utländsk medtäflan. Tullafgifterne skulle, enligt denna grund, komma att utgöra:

för Hvete, per tunna	R:dr	1:	24. —
„ Råg och Ärter, d:o	„	1:	— —
„ Wicker, d:o	„	—	42. —
„ Korn och Bo-hvete, d:o	„	—	36. —
„ Hafre, d:o	„	—	24. —

Och ehuru dessa afgifter synas Kongl. Maj:t, efter de uppgifna grunderna, rätt beräknade och sålunda motsvarande ändamålet, helst högre tull-afgifter måste för consumenterne af alla classer vara betungande, vill Kongl. Maj:t likväl fästa afseende å de på en närmare kännedom om serskilda förhållanden grundade upplysningar, dem Rikets från alla orter församlade Ständer äro i tillfälle att meddela, hvarföre Kongl. Maj:t äfven i Nåder förklarar, att, för den händelse, Rikets Ständer, utan förbiseende af de vigtiga hufvudgrunder för ifrågavarande ärende, skulle finna det leda till en billigare jemkning emellan de handlandes, jordbrukares och samtlige de arbetande classernes utaf spanmålstullen beroende interessen, om någon förhöjning egde rum i nyss anförde tullafgifter, Kongl. Maj:t äfven vore be-

nägen att samtycka till en sådan förhöjning, likväl med högst en tredjedel, eller sålunda, att tullen bestämmes:

för 1 tunna Hvete, till	R:dr	2: — —
„ „ Råg och Ärter	„	1: 16. —
„ „ Wicker	„	1: 8. —
„ „ Korn och Bo-hvete	„	1: — —
„ „ Hafra	„	— 32. —

Varande det förslag, som de till Tull-taxans öfverseende serskildt förordnade Committerade i underdånighet afgifvit, härmed jemväl öfverensstämmande.

För att fullkomligen uppfylla det ändamål, som med den nu ifrågaställda Tull-bestämmelsen åsyftas, anser Kongl. Maj:t dermed äfven böra förenas tullfrihet för utförsel af spanmål till utrikes ort. Enligt Kongl. Förordningen den 24 Januari 1855, är denna utförsel för närvarande belagd med Tull-afgifter: till 16 sk. för hvete, 8 sk. för råg och ärter samt 4 sk. för de öfrige sädes-slagen, allt per tunna räknadt; och äro dessa afgifter så låga, att deras upphörande ej bör väcka betänklighet, hvarföre Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad så väl Rikets Ständers vid förra Riksdagen afgifna underdåniga Tull-taxe-förslag, som ock det af serskilda Committerade senast afgifne betänkande härom innehålla, nu föreslår Rikets Ständer, att en sådan tullfrihet må varda antagen och bestämd för en lika tidrymd, som för de stadigvarande Införsels-tullafgifterne blifver gällande.

Med erkännande af den grundsats, att stadga i Författningarne utgör både det första vilkoret för spanmålshandelns uppkomst och den säkraste borgen för dess fortfarande, vill Kongl. Maj:t härigenom hafva förklarat, att, i händelse Rikets Ständer instämma uti hvad Kongl. Maj:t nu till deras öfvervägande framställt, Kongl. Maj:t är sinnad, så väl att låta de bestämmande Tull-afgifterne blifva, för den tid, som till en början utsättes, utan rubbning bestående, som ock att, i hvad på Kongl. Maj:t ankomma kan, afböja sådane förändringar i de ekonomiska Författningarne, som på landtbruks-näringens utöfning, jemte förbrukningen af — och prisen på — spanmål, ega inflytande.

Slutligen och med anledning af Rikets senast församlade Ständers i ofvanberörde måtto framställde förslag, att till Kongl. Maj:ts disposition öfverlemna inkomsten af den bestämda spanmåls-tullen, för att användas till undsättning åt inbyggarne i de orter, som af missväxt hemsökas, har

Kongl. Maj:t velat gifva Rikets Ständer tillkänna, att, då verkningarne af en för fem år bestämd spanmåls-tull, till åstadkommande af större enskilda sädes-upplag, först efter hand äro att påräkna, samt dylika sädes-upplag för öfrigt endast i viss mon kunna afhjelpa den förlägenhet, som alltid måste blifva en följd af inträffade allmänna missväxter, och alltså icke utesluta behofvet af serskilda anstalter till undsättning i missväxtår, anser Kongl. Maj:t oundgängligt, att tillräckliga medel för detta ändamål äfven hädanefter varda ställde till Kongl. Maj:ts höga disposition; Och Kongl. Maj:t, som jemväl för Dess del finner lämpligt, att den för spanmål inflytande tull, hvarmed i allt fall någon inkomst för Staten ej är afsedd, härtill i första rummet anvisas, samt att, i följd häraf, denna inkomst icke annorledes såsom tillgång vid Stats-regleringen beräknas, vill om medel till undsättningar i missväxtår, till Rikets Ständer serskildt aflåta Nådig Proposition.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
T. f. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
T. f. Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

Sedan nedannämnde ärenden, innefattande sådane frågor af allmännare vigt, hvarom från Kongl. Maj:t Nådiga framställningar borde till Rikets nu församlade Ständer aflåtas, redan under de senare månaderne af förlidet år varit föremål för serskilde förberedande öfverläggningar, utbad sig t. f. Stats-Secreteraren att nu få samma ärenden Kongl. Maj:t till slutlig pröfning i underdånighet föredraga, nemligen: — — —

— — — — — — — — — — —

2:o.

Den af Rikets senast församlade Ständer, uti underdånig Skrifvelse den 12 Mars 1835, framställde anhållan, att en oföränderlig Tull måtte fastställas för införsel af utländsk spanmål, hvilken fråga förut, under den 15 Juni 1838, blifvit, genom dåvarande Stats-Secreteraren för Handels- och Finans-Ärendena, numera Presidenten m. m. *Skogman* i underdånighet anmäld, ehuru slutliga pröfningen deraf då uppskjutits.

I förening härmed förekom till Nådigt ompröfvande det yttrande, hvilket de, genom Kongl. Maj:t i Nåder förordnade, Committerade för Fattigvårds-ärendena inom Riket i allmänhet, uti deras från trycket utkomne Betänkanden af den 8:de Juni 1839 (pag. 42 & 43) i underdånighet afgifvit om utvägar till ordnandet af en egentlig spanmåls-handel; varande denna del utaf nämnde Betänkande, jemte flera deri förekommande ämnen, genom Kongl. Maj:t, under den 1 November nästlidet år, öfverlemnad från Ecclesiastik-Expeditionens till Handels- och Finans-Expeditionens underdåniga föredragning.

Föredraganden yttrade i underdånighet, att, under instämmande i hvad Presidenten *Skogman* till Stats-Rådets Protocoll den 15:de Juni 1838 anfört, och i enlighet med hvad så väl Committerade till Tull-taxans granskning, som ock Committerade för Fattigvårds-ärenden uti deras afgifne Betänkanden yttrat, ansåge Föredraganden, det en oföränderlig Tull å utländsk spanmål komme att verka förmonligt för både producenter och consumenter af säd, såsom befordringsmedel till en nu saknad spanmålshandel inom landet; att likväl Föredraganden trodde de genom Rikets Ständer föreslagna afgifter allt för höga, för att såsom fixa antagas; att deremot skilnaden emellan spanmålens lägsta pris i de utländska Östersjöhamnarne och de lägsta prisen på Stockholms Börs icke varit större, än att en införsels-tull, bestämd till ungefärligen hälften af det belopp, Rikets Ständer föreslagit, och hvartill alltid borde läggas afgift till Handels- och Sjöfarts-Fonden, tolag, frakt och öfriga omkostnader, skulle, enligt

Föredragandens underdåniga tanka, medföra tillräckligt skydd för det inhemska jordbruket emot utländsk medtäflan; samt att, med bestämmandet af en oföränderlig införsels-tull å spanmål, Föredraganden äfven ansåg böra förenas stadgandet af tullfri utförsel af denna vara till utrikes ort. —

— — — — — — — — — — —

Vidare anförde Föredraganden i underdånighet, att, då slutliga pröfningen af denna fråga fått intill närvarande tidpunkt anstå, hvartill Föredraganden ansåg orsaken förefinnas, dels uti det höga beloppet af de Tullafgifter, dem Rikets Ständer föreslagit, och som måst väcka betänklighet å Kongl. Maj:ts sida, att i ett så vigtigt och grannlaga ämne, utan Rikets Ständers ytterligare hörande, fatta ett för framtiden gällande beslut, dels ock i det förhållande, att de sedan år 1835 förflutne årens skördar icke varit så fördelaktiga, att man inom landet kunnat påräkna de ymnigare sädestillgångar, hvilka helst borde vara att påräkna, när en oföränderlig Tull å spanmål fastställdes, så trodde Föredraganden sig icke böra i underdånighet föreslå, att den Tull-beskattning, hvilken Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt att, såsom oföränderlig, godkänna, må träda i verkställighet, förr än Kongl. Maj:t behagat lemna Rikets nu församlade Ständer del af Kongl. Maj:ts Höga tankar i ämnet, och Rikets Ständer, i sammanhang med Tull-bevillningens allmänna reglering, jemväl öfver den ifrågaställde spanmåls-tullen sig ytterligare utlåtit, då från samma tid, som den nya Tulltaxan erhåller tillämpning, den fixa spanmåls-tullen äfven kunde blifva gällande, hvarefter likväl och till en början fem år borde blifva den tidrymd, för hvilken de bestämmande Tull-afgifterne komme att blifva beståndande.

Ehuru, i öfverensstämmelse med hvad ofvan anfördt blifvit, och på redan andragne grunder, Föredraganden ansåge beloppet af införsels-tullen å spanmål tåla nedsättning till hälften af hvad Rikets Ständer, i deras underdåniga Skrifvelse af den 12 Mars 1835, föreslagit, och alltså bestämmas:

för Hvete, per tunna, till	R:dr	1: 24.	—
„ Råg och Ärter, d:o	„	1: —	—
„ Wicker, d:o	„	— 42.	—
„ Korn och Bo-hvete, d:o	„	— 36.	—
„ Hafre, d:o	„	— 24.	—

trodde likväl Föredraganden sig härvid böra tillägga den underdåniga hemställan, om icke Kongl. Maj:t uti den Nådiga Proposition, som till Rikets

Ständer

Ständer komme att aflemnas, skulle täckas förklara, att, för den händelse Rikets Ständer, utan förbiseende af den vigtiga hufvudgrunden för ifrågavarande ämne, skulle finna det leda till en billigare jemkning emellan alla af spanmåls-tullen beroende interessen, om någon förhöjning egde rum i nyssnämnde tull-afgifter, Kongl. Maj:t, för att i denna magtpåliggande angelägenhet, äfven i afseende på afgifternes belopp, så nära som möjligt, gå Rikets Ständers yttrade önskan till mötes, jemväl torde blifva benägen, att i Nåder samtycka till en sådan förhöjning, likväl med högst 33 $\frac{1}{3}$:dels procent, eller sålunda, att Tullen bestämdes:

för Hvete, per tunna, till	R:dr	2: — —
„ Råg och Ärter, d:o	„	1: 16. —
„ Wicker, d:o	„	1: 8. —
„ Korn och Bo-hvete, d:o	„	1: — —
„ Hafre, d:o	„	— 32. —

varande det förslag, som de till Tull-taxans granskning förordnade Committerade i underdånighet afgifvit, härmed äfven öfverensstämmande.

Såsom en följd af hvad Föredraganden sålunda anfört, tillstyrkte Föredraganden i underdånighet, att Kongl. Maj:t, genom aflåtande Nådig Proposition till Rikets Ständer, jemte anförande af ofvan antydde skäl för dröjsmålet med denna frågas slutliga pröfning, samt med fullständig utveckling af grunderne för och fördelarne af en oföränderlig Tull å spanmål, täcktes om en sådan Tull-bestämmelse göra Nådig framställning; och hvarvid Kongl. Maj:t, med erkännande af den grundsats, att stadga i Tullförfattningarne utgör både det första vilkoret för spanmåls-handelns uppkomst och den säkraste borgen för dess fortfarande, täcktes i Nåder förklara, att, i händelse Rikets Ständer instämde uti den nu utredde åsigt af ämnet, Kongl. Maj:t vore sinnad, så väl låta de bestämmande Tull-afgifterne blifva för den tid, som till en början utsättes, utan rubbning bestående, som ock att, så vidt på Kongl. Maj:t ankomma kunde, undvika sådane förändringar i de ekonomiska Författningarne, som på Landtbruks-näringens utöfning, jemte förbrukningen af och priset å spanmål, ega inflytande.

Slutligen tillstyrkte Föredraganden i underdånighet, att Kongl. Maj:t äfven täcktes i den Nådigst aflåtande Propositionen tillkännagifva Sitt Höga samtycke till det genom Rikets senast församlade Ständer gjorda förslag, att till Kongl. Maj:ts disposition öfverlemna inkomsten af den bestämda Spanmåls-tullen, för att användas till undsättningar åt inbyggarne i de or-

ter, som af missväxt hemsökas, i hvilket ämne Föredraganden för öfrigt komme att föreslå aflåtandet af en serskild Nådig Proposition, på sätt här nedan vidare omförmäles.

I hvad Föredraganden nu underdånigst yttrat och tillstyrkt, instämde Stats-Rådets samtlige Ledamöter, hvarvid följande serskilda yttranden äfven af nedannämnde tvenne Stats-Råd skriftligen afgåfvos, nemligen:

Af *Stats-Rådet Grefve Hård:*

"Uti det af förre Stats-Secreteraren Presidenten *Skogman* till Stats-Råds-Protocollet den 15 Juni 1838 afgifne yttrande, rörande frågan om Spanmåls-Tullens bestämmande, instämmer jag så mycket hellre, som de deruti innefattade beräkningar af prisförhållanden inom landet och uti utländska Östersjö-hamnar utvisa, dels att de lägste spanmålsprisen utomlands varit vida högre, än de lägsta inom landet, hvaraf lärer böra slutas, att under goda år den inhemska producenten icke behöfver skydd af någon Tull, för att vara tryggad mot en skadlig concurrens af utländningen, dels att de högsta prisen utomlands varit betydligt lägre, än de högsta inom landet, hvaraf åter kan slutas, att äfven bibehållandet af den år 1835 bestämde högre införsels-tullen icke skulle, vid mindre fördelaktige årsväxter, i någon väsendtlig mon utesluta utländningens concurrens, samt i allt fall, äfven om en för fem år bestämd lägre Tull skulle till en början verka någon pris-nedsättning, ett sådant inflytande af utländsk concurrens snart skulle upphöra, eller åtminstone blifva oskadligt, då en på möjligheten af mindre osäker speculation grundad spanmåls-handel hunnit åstadkomma mera jemnhet i prisen inom landet, under bättre och sämre år."

"Då likväl Rikets Ständer vid förra Riksdagen föreslagit en vida högre införsels-tull, och en alltför betydlig nedsättning deruti skulle kunna hos inhemske producenter föranleda den föreställning, att deras interesse icke blifvit behörigen iagttaget, anser äfven jag införsels-tullen kunna bestämmas till 33 $\frac{1}{3}$:dels procents högre belopp, än det, som, på förut anförde grunder, ansetts tillräckligt; äfvensom jag anser Kongl. Maj:ts Nådiga åsigt i ämnet böra Rikets Ständer meddelas, så att den Tull-afgift, som bestämmes, må komma att i Tull-taxan införas, och blifva i sammanhang med densammas öfrige bestämmelser gällande."

Af *Stats-Rådet, Herr Friherre Åkerhjelm:*

"Att genom någon allmänt verkande åtgärd kunna bereda ett jemt och billigt spanmålspris, en fri afsättning af detta födoämne och en behofvet motsvarande tillgång deraf inom landet, så under ymniga, som under svaga skördar, är ett problem, som ännu icke är löst."

Man synes tro, att dessa vigtiga ändamål skola vinnas med en under alla skiften oföränderlig tull å spanmål och en sådan säkerhet för speculationen med spanmåls-handel derigenom beredas, att denna handel kan blifva allmännare inom landet, och förena de stora egenskaperna, att vara en utväg för en fri afsättning af inhemska spanmåls-producentens öfverskott, och en säker tillgång för consumentens behof."

"Uppkomma sådana resultat af nämnde tull-bestämmelse, så är utan tvifvel det sökta vigtiga ändamålet vunnet, och problemet löst; men det torde dock ej kunna nekas, att svårigheter för ändamålets ernående på denna väg visa sig, som rättvisa den uttryckte afsigten, att till en början införa detta nya tull-stadgande såsom försök under en bestämd kortare tidrymd."

"För uppkomsten och fortgåendet af en allmännare spanmåls-handel, fordras ovilkorligen större, på flere localer befintlige spanmåls-upplag, som med enskildes capital och omsorger bildas och underhållas. Uti ett land, som Sverige, hvarest spanmåls-productionen hunnit den höjd, att öfverskott af inhemsk säd höra till det vanligare tillståndet, måste sådane spanmålsupplag, som de ifrågavarande, hufvudsakligen bestå af säd, som, utan fara för förskämning, uthärdar en långvarigare magazinering. Att vår inhemska spanmål, såsom icke ritorr, således dertill är föga eller intet tjenlig, måste antagas, och för att sluta af den omständigheten, att inkomsten af tullen för utländsk säd skall komma att utgöra tillgången för undsättningars utdelande under missväxtår, synes meningen också vara att underlätta införseln deraf. Af här framlagda uppgifter och noggranna beräkningar ådagalägges emedlertid, att medelprisen i allmänhet å utländsk spanmål, när omkostnaderne för dess importerande och säljarens vinst tilläggas, icke kunnat åstadkomma någon menlig täflan med skäliga pris å den inhemska säden för dennes egare. Dessa priser utestänga således icke den senare sädens afsättning för ett närvarande behof; men för att täfla med den utländska i afsättningen för enskildes magazins-upplag, hvilket äfven måste vara afsigten, erfordras, att ritorr inhemsk spanmål ej saknas, och till en sådan ståndpunkt hafva vi ännu ej kommit."

"Det vacklande i spanmåls-prisen, som nu förefinnes, och de stora olägenheter, som alltid uppstå, i afseende på undsättnings-åtgärderne under missväxtår, påkalla emedlertid tillgöranden, som kunna förminska, och, om möjligt är, undanrödja de häraf uppkommande menliga verkningar; och då den ifrågasatte utvägen åtminstone i någon mon torde leda härtill, så är det i anledning deraf, som äfven jag biträder Föredragandens underdåniga tillstyrkande, att, såsom försök under fem år, en oföränderlig, till sitt belopp lämplig tull å införsel och utförsel af spanmål borde bestämmas och förslag härom Rikets Ständer meddelas, med de tull-belopp, som Comitéen för Tull-författningarnes öfverseende föreslagit."

Kongl. Maj:t täcktes i Nåder gilla och bifalla, hvad Föredraganden och Stats-Rådet, i afseende på detta ärende, underdånigst yttrat och hemställt; kommande Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i ämnet att uppsättas, i öfverensstämmelse med hvad Stats-Rådets fleste Ledamöter underdånigst yttrat, samt serskildt justeras.

Ex Protocollo,

S. G. Schyberg.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*;

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
T. f. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
T. f. Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe*.

Tillförord-

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, till följd af Kongl. Maj:ts den 8 innevarande månad fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, om bestämmandet af stadigvarande Tull-afgifter å spanmål.

Med åberopande af de till Stats-Rådets Protocoll den 8 innevarande månad afgifne underdåniga yttranden, tillstyrkte Föredraganden och Stats-Rådet Nådigt gillande af det nu uppläste, Protocollet bifogade förslag till omförmälde Proposition.

Kongl. Maj:t fann godt i Nåder gilla det sålunda i underdånighet affattade förslag, allenast med den förändring, att Kongl. Maj:t befallte, att, i stället för den uti det nu upplästa conceptet förekommande mening: "hvarefter de härom fattande beslut må kunna varda gällande från "samma tid, då den blifvande nya Tull-taxan träder i verkställighet," skall införas följande:

"De härom fattande beslut kunna derefter erhålla tillämpning från "samma tid, då den nya Tull-taxan träder i verkställighet, och förblifva "gällande under derpå följande fem år; dock vill Kongl. Maj:t härvid haf-"va gifvit Rikets Ständer tillkänna, att, emedan det icke af Kongl. Maj:t "beror, att nu, till följd endast af en genom Rikets Ständer yttrad ön-"skan, helt och hållet upphäfva de rättigheter, som innefattas uti nyss-"åberopade §. af en utaf Konung och Ständer gemensamt besvuren Grund-"lag, så blifver den Tull-bestämmelse, hvilken, enligt Rikets Ständers fö-"renämnde anhållan, kan komma att ega rum, endast att anse såsom ett "reglementariskt stadgande, hvars gällande kraft inom berörde tid af fem "år begränsas."

Och skulle, med iagttagande af den sålunda Nådigst anbefallda förändring, förevarande Nådiga Proposition under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Kongl. Maj:t ville härvid tillika hafva i Nåder förklarat, att, om, efter förloppet af de fem år, hvarunder Kongl. Maj:t, enligt Dess nu aflåtne Nådiga Proposition, medgifvit spanmåls-tullens oföränderlighet, försöket härmed befinnes hafva åstadkommit de deraf påräknade, för landet välgörande verkningar, samt Rikets Ständer, på grund af ett sådant för-

hållande, förnya den underdåniga anhållan, att bestämda Tull-afgifter må fortfarande ega rum, vore det Kongl. Maj:ts Nådiga afsigt att, genom en i behörig ordning till Rikets Ständer aflåtande framställning, föreslå en härefter lämpad förändring af 60 §. uti Regerings-Formen.

Ex Protocollo.

S. G. Schyberg.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1840.

N:o 32.

Ankom till Exp. Utsk. den 5 Mars kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående grunderne för bränvins-bränningens utöfning, med hänsigt till förekommande af bränvinets omåttliga bruk; Gifven Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Uti till Rikets Ständer vid sista Riksdag aflåten skrifvelse, yttrade Kongl. Maj:t, hurusom erfarenheten visat, att, under tillämpningen af de alltsedan år 1809, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Rikets Ständers förslag utfärdade författningar om bränvins-bränningen, sjelfva tillverkningen ständigt ökats till både allmännelighet och belopp, samt att öfverflöd på bränvin, i förening med lågt pris derå, föranledt till dess allmännare och omåttligare bruk, af det menligaste inflytande på sedligheten, helsotillståndet och national-välmågan; och uppmanade Kongl. Maj:t, med anledning häraf, Rikets Ständer att, jemte betryggande genom ökade minimi-tariffer af den vid förra Statsregleringen beräknade inkomst af bränvins-skatten, söka, i hvad på dem ankomme, medverka till det önskade ändamålet: inskränkning i bränvinets öfverdrifna och skadliga bruk, — ett ändamål, hvartill Kongl. Maj:t jemväl å Dess sida ämnade att bidraga genom alla de åtgärder, som i denna hushållningsgren voro af Kongl. Maj:t beroende, såsom inskränkning i tiden för bränvins-bränningens utöfning till endast sex månader af året, bestämdare stadganden emot missbruk vid bränvins-redskapens form och sammansättning, samt förnyade föreskrifter angående minut-försäljning af bränvin.

Erkännande uti denna framställning Kongl. Maj:ts fortfarande omsorg för Svenska folkets väl, insågo Rikets Ständer äfven för deras del vigten deraf att, genom tjenliga åtgärder, serdeles i beskattningsväg, söka minska den alltför stora tillgången på bränvin och deraf följande missbruk, och vidtogo, i enlighet härmed och med ledning af de åsigter, Kongl. Maj:t för öfrigt yttrat, de beslut angående vilkoren för bränvins-bränningens utöfning och afgifterne derför, samt om hvad vid försäljning af bränvin och beskattning deraf iagttagas bör, som, med vissa deruti skedda jemnkningar, innefattas uti Kongl. Maj:ts under den 19 Juni 1835 härom utfärdade Nådiga Kungörelse, hvilken hufvudsakligen uti afgifternes förhöjda, efter pannerymden och redskapens mer eller mindre sammansatta beskaffenhet beräknade, belopp samt brännings-

tidens inskränkning från 8 till 6 månader af året, afviker från dittills gällande författning i ämnet.

Under noggrant agtgifvande på verkningarne af dessa förändrade stadganden, har Kongl. Maj:t likväl erfarit, att hvarken någon väsendtlig minskning i tillverknings-qvantiteten eller förhöjning i priset å bränvin deraf blifvit en följd, och Kongl. Maj:t, som fortfarande hyser den öfvertygelse, att minskad tillgång och högt pris på bränvin bör blifva ett af de verksammaste medlen till fylleriets hämmande, ser Sig derföre föranlåten att å nyo fästa Rikets Ständers uppmärksamhet på detta vigtiga ämne, hvartill Kongl. Maj:t dessutom funnit en serskild anledning uti de upplysningar och yttranden angående följderne af bränvinets missbruk, jemte de häraf föranledde förslag till förnyade föreskrifter rörande bränvins-bränningen, som af Committerade för Fattigvårds-anstalterne i Riket blifvit, uti deras genom trycket allmängjorda underdåniga betänkande, afgifne.

Vid öfvervägande af så väl dessa förslag, som öfrige i afseende på bränvins-bränningen nu förekomne omständigheter, har det icke undfallit Kongl. Maj:t, hurusom nämnde handterings förening med jordbruket, eller den egentligen så kallade husbehofs-bränvins-bränningen, skäligen är att anse såsom en hufvudsaklig anledning till den ökade bränvins-consumtion och deraf alstrade olägenheter, som väckt grundade bekymmer för bibehållandet af ordning och sedlighet, serdeles bland de lägre folk-classerne, samt för betryggandet af samtids och efterkommandes väl och trefnad, i så väl ekonomiskt, som moraliskt hänseende; och det är sålunda mer än sannolikt, att bränvins-brännings-rättighetens skiljande från jordbruket och förvandlande till en högt beskattad och jemförelsevis lättare controllerad fabriks-näring skulle bland alla medel, hemtade från den ekonomiska lagstiftningens område, verksammast bidraga till det ondas botande. Det är också onekligt, att en sådan åtgärd, vidtagen genom de begge Stats-magternes samverkan, skulle, medelst anförande af så vigtiga bevekelsegrunder, som de ofvan uppgifne, kunna erforderligen försvaras. Ett vigtigt skäl mot husbehofs-bränningens directa inställande är dock, att ett bestämdt påbud härom under nu varande förhållanden, då öfvertygelsen om bränvinets skadlighet, jemte kunskapen om en ändamålsenligare landthushållning, icke hunnit allmännare spridas, skulle alltför våldsamt ingripa uti de flesta hemmans-brukares från längre tid tillbaka antagne vanor och hushållningssätt, och derigenom åstadkomma en missbelåtenhet med författningen, som i sin ordning komme att verka till glömska af de gifna föreskrifterne, framkalla talrika försök till deras öfverträdande, och till äfventyrs jemväl förlama controllerna derå. Af dessa förenade anledningar anser Kongl. Maj:t

åtgärderne i förevarande fall nu böra inskränkas till sådane förändringar i gällande bränvins-brännings-förordning, som kunde bilda en successiv, men säker öfvergång till ett mera ändamålsenligt och för landet båtande system för denna del af ekonomiska lagstiftningen; Och Kongl. Maj:t har, utgående från nämnde synpunkt och efter ämnets noggranna skärskådande, härmed velat till Rikets Ständer framställa följande hufvudgrunder för en blifvande ny författning om bränvins-bränningen, nemligen:

1:o att, såsom ett verksamt medel till fylleri-lastens hämmande, ett i möjligaste måtto förhöjdt pris å bränvin må genom författningen afses;

2:o att detta ändamål må befordras, ej mindre genom bränvins-tillverkningens ytterligare förhöjda beskattning, än ock genom bränningens inskränkning till möjligen kortaste tid af året;

3:o att undvikandet af kostsamma ändringar uti nu befintlig bränvinsredskap må blifva en af de omständigheter, hvarå, vid detta ämnes behandling, bör fästas tillbörlig uppmärksamhet;

4:o att, till grund för uttaxeringen af bränvins-brännings-afgifterna, icke, såsom hittills skett, må antagas *panne-rymden*, utan deremot beskattningen lämpas efter den för hvarje fall möjligen högsta *tillverknings-qvantiteten*, sådan denna qvantitet varder genom noggranna, vetenskapligen godkända beräkningar utrönd och af sakkunnige män pröfvad samt till ziffran bestämd;

5:o att försäljningar i minut af bränvin må beläggas med betydligt högre afgift än den, som för det närvarande eger rum; samt

6:o att de föreskrifter och bestämmelser i öfrigt, som innefattas i Kongl. Förordningen den 19 Juni 1835, må antingen bibehållas, så vidt de ej äro i strid med nu uppgifne hufvudgrunder, eller ock varda derefter lämpade och jemkade.

Då Kongl. Maj:t nu, med fullt förtroende till Rikets Ständers upplysning och nit för Fäderneslandets väl, lemnat dem del af Kongl. Maj:ts åsigter i förevarande vigtiga och gannlaga fråga, förväntar Kongl. Maj:t, att dessa åsigter varda af Rikets Ständer, i hvad på dem ankommer, tillämpade på ett sätt, som på en gång leder till det åsyftade ändamålet: motverkande af bränvinets skadliga missbruk, och betryggande af det minimi-belopp, hvartill Statens inkomst af bränvins-skatten redan blifvit, uti Propositionen om Stats-Verket tillstånd och behof, beräknad; Och hänvisar Kongl. Maj:t för öfrigt Rikets Ständer till de ytterligare utredningar af ämnet, som förekomma uti Fattigvårds-Comiténs ofvanomförmälde underdåniga betänkande, jemte dervid fogade reservationer. Kongl. Maj:t finner derjemte uti Rikets Ständers närmare kännedom om locala förhållanden en ökad borgen, att de, vid behand-

lingen af detta ämne, skola inse och besluta, hvad som i ekonomiskt och moraliskt hänseende är för samhället fördelaktigast och mest båtande.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre von *Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

Sedan nedannämnde ärenden, innefattande sådane frågor af allmännare vigt, hvarom från Kongl. Maj:t Nådiga framställningar borde till Rikets nu församlade Ständer aflåtas, redan under de senare månaderna förlidet år varit föremål för serskilda förberedande öfverläggningar, utbad sig tillförordnade Stats-Secreteraren, att nu få samma ärenden Kongl. Maj:t till slutlig pröfning föredraga, nemligen:

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

4:o

De uti Committerades för Fattigvårds-ärendena under den 8 Juni nästlidet år afgifne och genom trycket allmängjorde betänkande förekommande yttranden och förslag rörande bränvins-bränning och bränvins-försäljning, hvilka ämnen Kongl. Maj:t, jemlikt Ecclesiastik-Expeditionens Protocolls-utdrag af den 1 November samma år, behagat till Handels- och Finans-Expeditionens underdåniga föredragning öfverlemna.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Föredraganden anmälte härvid i underdånighet, att, efter öfvervägande af hvad så väl Committerade, till grund för de i berörde måtto afgifne förslag, uti deras underdåniga betänkande anfört, som ock af de serskilde Committerades betänkande fogade reservationer, hade Föredraganden för sin del stannat vid följande åsigter af ämnet.

Lika med Committerade funne Föredraganden, att de föreskrifter, som innefattas i Kongl. Förordningen den 19 Juni 1835, icke till fyllest motsvara det syftemål att, genom bränvinets ökade beskattning, fördyra varan samt dymedelst minska dess consumtion, och att således förändrade beslut och förordnanden, så väl rörande bränvins-brännings-rättigheten och afgifterne derför, som ock om hvad vid försäljningen af bränvin iagttagas bör, blifva af nöden för uppnående af nämnde vigtiga ändamål.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Föredraganden hemställde fördenskull i underdånighet, om icke, enär ärendet komme att, i afseende på bränvins-bevillningens reglering, blifva föremål för Rikets nu församlade Ständers ompröfvande, Kongl. Maj:t skulle finna lämpligt att, genom en serskild Nådig Skrifvelse, meddela Rikets Ständer de allmänna åsigter, dem Kongl. Maj:t finner böra läggas till grund för en framgent utfärdande ny författning om bränvins-bränningen i Riket.

Hvad således dessa grunder beträffade, hyste Föredraganden den öfvertygelse, att ett förslag till bränvins-brännings-rättighetens skiljande ifrån jordbruket, eller till afskaffande af den egentligen så kallade husbehofs-bränvinsbränningen, om ock utur både moralisk och stats-ekonomisk synpunkt önskvärdt, likväl, under de ännu rådande förhållanden med jordbruket och såsom varande i strid med den större allmogens vanor och böjelser, svårligen kunde påräknas blifva vid nu pågående Riksmöte gilladt och antaget; hvarföre Föredraganden, ehuru erkännande fördelarne af husbehofs-bränningens upphörande, nu allenast trodde sig böra tillstyrka sådana förändringar i 1835

års författning, hvilka kunde bilda en successiv, men säker öfvergång till ett mer förnuftsenligt och för landet båtande system för denna del af den ekonomiska lagstiftningen.

I sådant afseende tillstyrkte Föredraganden underdånigst, att såsom hufvudgrunder för en blifvande ny författning i ämnet må antydas följande:

1:o att såsom ett verksamt medel till fylleri-lastens hämmande ett, i möjligaste måtto, förhöjdt pris å bränvinet må genom författningen afses;

2:o att detta ändamål må befordras, ej mindre genom bränvinets förhöjda beskattning, än ock genom bränningens inskränkning till möjligen kortaste tid af året;

3:o att undvikandet af kostsamma förändringar uti nuvarande bränvins-brännings-redskap må blifva en af de omständigheter, hvarpå vid detta ämnes behandling bör fästas tillbörlig uppmärksamhet;

4:o att till grund för uttaxeringen af bränvins-brännings-afgifterna icke, såsom hittills skett, må antagas *panne-rymden*, utan deremot beskattningen lämpas efter den för alla fall möjligen högsta *tillverknings-qvantiteten*, sådan denne qvantitet varder genom noggranna och vetenskapligen godkände beräkningar utrönd och af sakkunnige män pröfvad samt till ziffran bestämd;

5:o att försäljningen i minut af bränvin må beläggas med betydligen högre afgifter, än de, som för närvarande ega rum;

6:o att de föreskrifter och bestämmelser i öfrigt, som innefattas i 1835 års Kongl. Förordning, må antingen bibehållas, så vidt de ej äro i strid med nu föreslagne hufvudgrunder, eller ock härefter varda lämpade och jemkade.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Stats-Rådets samtlige Ledamöter instämde uti hvad Föredraganden nu underdånigst anfört och tillstyrkt, undantagande att i frågan om hufvudgrunderne för en blifvande ny författning om bränvins-brännings-rättigheten, Stats-Rådet Grefve *Hård* afgaf följande, från Föredragandens och Stats-Rådets öfrige Ledamöters tanke skiljagtige, yttrande:

"Fylleriets länge och allmänt öfverklagade tilltagande härrör hufvudsakligen, efter min tanke, från den genom bränvins-bränningens tillåtne utöfning med så små pannor, att den kan i hvarje hushåll bedrifvas, bereda lätta tillgången till bränvin; och bemödandet, att, genom denna varas fördyrande, motverka det onda, måste blifva frugtlöst, så länge den jordbrukande allmogen, för att åtkomma densamma, icke behöfver använda contante penningar, utan blott dess jordbruks afkastning. Det synes mig ock strida emot allt sundt begrepp, att nästan allmänt tillåta tillverkningen af

en vara, hvars bruk man anser förderfligt; att högt beskatta en näring, som föregifves vara för landtbrukets uppkomst nödvändig, och att försöka stegra priset på en vara, som, om försöket lyckades, likväl icke skulle komma att saknas, utan i stället att här tillverkas, tillföras oss af utländningen. Erfarenheten har också visat, att alla de förändringar, som nästan vid hvarje Riksdag blifvit vidtagne, i afseende på förekrifterne om den så kallade husbehofs-bränningens utöfning och dess beskattning, icke medfört den verkan, man synts med förändringarne åsyfta."

"Vid sådant förhållande, och då jag är öfvertygad, att husbehofs-bränningen icke är en för jordbruket nödvändig bi-näring, men att densamma, medgifven att utöfvas med så små pannor som helst, är för folket, i både fysiskt och moraliskt hänseende, förderflig, tvekar jag icke, att i underdånighet tillstyrka, det måtte Kongl. Maj:t i Nåder täckas förbjuda husbehofs-bränningen och förklara bränvins-tillverkningen för en af jordbruk oberoende näring, med bestämdt minimum för panne-rymden till 60 kannor, utan gräns för dess ökande, samt, jemte meddelande af detta beslut, åt Rikets Ständer öfverlemna, att bestämma beskattningen för denna närings utöfvande i dess förändrade skick."

"Om än ett sådant beslut skulle till en början af många klandras, tvifflar jag dock icke, att detsamma skulle af de upplystare gillas; och i öfrigt skulle klandret snart tystna, då erfarenheten visade beslutets verkningar, i ökad sedlighet och välmåga hos den arbetande classen."

Kongl. Maj:t fann godt i Nåder gilla och bifalla, hvad Föredraganden och Stats-Rådets fleste Ledamöter i detta ämne underdånigst yttrat och föreslagit; kommande Kongl. Maj:ts angående detta ämne till Rikets Ständer i Nåder aflåtande Skrifvelse att serskildt justeras.

Ex Protocollo
S. G. Schyberg.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herre Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering, ett, i följd af Kongl. Maj:ts under den 8 innevarande månad fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående grunderna för Bränvins-bränningens utöfning, med hänsigt till förekommande af bränvinets omåttliga bruk.

Sedan Stats-Rådet Grefve *Hård* underdånigst åberopat sitt i detta ämne till Protocollet den 8 innevarande månad afgifne serskilde yttrande, täcktes Kongl. Maj:t, uppå tillstyrkan af Föredraganden och Stats-Rådets öfrige Ledamöter, det nu uppläste förslaget, som är Protocollet bilagdt, i Nåder gilla; Och befallte Kongl. Maj:t, att Dess Nådiga Skrifvelse i förevarande ämne skall under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo

S. G. Schyberg.

N:o 33.

Ank. till Exp. Utsk. den 5 Mars kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående ett af serskilde i Nåder Committerade uppgjordt förslag till förnyad Tull-Taxa; Gifven Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Betänkt att, äfven vid nu ingångna Riksmöte, söka underlätta Rikets Ständers öfverläggningar, angående Tull-bevillningen, förmedelst en förberedande granskning af gällande Tull-taxa samt förslags utarbetande till sådana ändringar och tillägg deruti, hvartill förändrade förhållanden och vunnen ytterligare erfarenhet kunde anses föranleda, har Kongl. Maj:t för detta ändamål i Nåder för-

förordnat en serskild Comité, bestående af erfarne och sakkunnige män, som dervid haft sig ålagdt, att för nödiga upplysningars inhemtande tillkalla och höra Handlande, Fabriksidkare, jemte andra i Tull-Taxe-regleringen interesserade personer, äfvensom att så tidigt före Riksdagens början med deras underdåniga förslag i ämnet till Kongl. Maj:t inkomma, att det dessförinnan kunde hinna, efter föregången underdånig anmälan inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet, genom trycket allmängöras.

På sätt de nu mera tryckta handlingarne närmare utvisa, hafva bemälde Committerade, under antagande af en till alla varor utsträckt in- och utförsels-frihet, såsom hufvudsaklig grund för Tull-Lagstiftningen, uti deras förslag till ny Tull-taxa, emot skydds- eller restrictiv-tull, utbytt äfven det jemnförelsevis inskränktare antal förbud, som, under öfvergången från det i förra tider intill 1823 års Riksdag antagna strängt prohibitiva till ett friare Tull-system, hittills blifvit bibehållne, och vid sista Tull-taxe-regleringen funnits ännu icke kunna utan öfvervägande olägenheter upphöra; hvarförutan Committerade, med nedjemnkande i allmänhet af Tull-afgifterne å inkommande varor, hvad de utgående beträffar, fortfarande godkänt principen af fullkomlig Tull-frihet, eller i möjligaste måtto låg tull, såsom ett medel att befrämja afsättningen af inhemska, för landets eget behof ej erforderliga, producter och tillverkningar.

I öfverensstämmelse med de af Committerade sålunda uppgifne hufvudgrunder för Tull-taxe-regleringen, anser Kongl. Maj:t äfven för Dess del något hinder nu mera ej böra möta för det så kallade förbuds-systemets difinitiva upphörande; Och Kongl. Maj:t, som i Nåder befallt, att Committerades underdåniga betänkandé och förslag, hvaraf erforderligt antal tryckta exemplar kommer att bland Riks-Ståndens Ledamöter utdelas, skola med samtlige dertill hörande bilagor och åtföljande enskilde ansöknings-handlingar till Rikets Ständers Bevillnings-Utskott öfverlemnas, har, med tillkännagifvande häraf, nu velat lemna Rikets Ständer del af Kongl. Maj:ts här ofvan framställde åsigt af Committerades förslag, så vidt det rörer hufvudgrunderna för den blifvande Tull-taxan; öfverlemnande Kongl. Maj:t till Rikets Ständer, att, vid pröfningen af ärendets detailler, af samma grunder göra den möjligaste noggranna och följdrigtigaste tillämpning, under agtgifvandet tillika på de i Committerades underdåniga betänkanden antydda serskilda förhållanden.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerkjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

Sedan nedannämnde ärenden, innefattande sådane frågor af allmännare vigt, hvarom från Kongl. Maj:t Nådige framställningar borde till Rikets nu församlade Ständer aflåtas, redan under de senare månaderne af förlidet år varit föremål för serskilde förberedande öfverläggningar, utbad sig tillförordnade Stats-Secreteraren att nu få samma ärenden Kongl. Maj:t till slutlig pröfning i underdånighet föredraga, nemligen:

1:o

De af Kongl. Maj:t förlidet år i Nåder tillförordnade serskilde Committerades för Tull-Taxans öfverseende och granskning, under den 13 sistlidne Juni, underdånigst afgifne utlåtande med förslag till ny Tull-Taxa; varande med samma utlåtande i underdånighet insände de hos Committerade förde Protocoll med dertill hörande handlingar, äfvensom Committerade derjemte i underdånighet återställt de, serskilda ämnen rörande, handlingar, hvilka ge-

nom nedannämnde Nådiga Remisser varit till Committerade öfverlemnade, nemligen:

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

I sammanhang härmed förekommo äfven:

7:o Merbemälde Committerades under den 22 April nästlidet år afgifne serskilde utlåtande, rörande frågan om införseln af- och tullbestämmelsen för utländske Stenkol, och så kallad Stenkolsstybb;

8:o samme Committerades underdåniga Skrifvelse den 6 Maj nästlidet år, med öfverlemnande af det serskilde yttrande, som, efter det Committerade afgifvit nyssberörde utlåtande, inkommit från Handels-Societeten i Malmö rörande samma ämne.

Föredraganden och Stats-Rådet tillstyrkte i underdånighet, att samtlige här omförmälde handlingar, hvaraf Committerades underdåniga betänkande och Taxe-Förslag af den 13 Juni nästlidet år, med dertill hörande Bilagor, redan, enligt Kongl. Maj:ts under den 27 derpåföljde Juli meddelade Nådiga befallning, blifvit till tryck befordrade, må till Rikets Ständers Bevillnings-Utskott öfverlemnas, samt att Kongl. Maj:t tillika, genom en till Rikets Ständer aflåtande Nådig Skrifvelse, täcktes för Rikets Ständer tillkännagifva: att, sedan de från 1823 års Riksdag vid Tull-Lagstiftningen iagttagne bestämmelser utgjort en öfvergång från det förut antagna strängt prohibitiva, till ett friare och sålunda mer rationelt Tull-System, Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med de af Committerade uppgifne hufvudgrunder, äfven för Dess del ansåge något hinder nu mera ej böra möta för det så kallade Förbuds-Systemets definitiva upphörande; samt att Kongl. Maj:t, med framställning af denna åsigt utaf Committerades förslag, så vidt detsamma rörer hufvudgrunderna för den blifvande Tull-Taxan, öfverlemnade till Rikets Ständer att, vid pröfningen utaf ärendets detailler, utaf samma hufvudgrunder göra den möjligaste noggranna och följdrigtiga tillämpning, under agtgifvande tillika på de uti Committerades betänkanden antydde serskilde förhållanden.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Föredraganden och Stats-Rådet sålunda i underdånighet tillstyrkt,

fann Kongl. Maj:t godt i Nåder gilla; kommande Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer i detta ämne att serskildt justeras.

Ex Protocollo
S. G. Schyberg.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,* och
Friherre *Gyllenhaal.*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts under den 8:de innevarande månad fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående ett af serskilde Committerade uppgjordt förslag till ny Taxa å Tullafgifterne för inkommande och utgående varor.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Föredragandens och Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, berörde förslag, sådant detsamma finnes Protocollet bifogadt, i Nåder gilla; och befallte Kongl. Maj:t, att ifrågavarande Nådiga Skrifvelse skall under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo
S. G. Schyberg.

STOCKHOLM, ECKSTEINSKA BOKTRYCKERIET 1840.

N:o 34.

Ank. till Exp. Utsk. den 19 Mars, kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående en med den föreslagna förändrade organisationen af Stats-Rådet gemenskap egande fråga; Gifven Stockholms Slott den 17 Mars 1840.

Sedan Rikets Ständer nu för deras del antagit den Grundlagsförändring, hvarigenom Stats-Rådets nuvarande organisation skulle komma att upphöra, och en annan träda i dess ställe, vidtager Kongl. Maj:ts handläggning af detta vigtiga ärende.

Lika med Rikets Ständer, anser Kongl. Maj:t denna nya organisation böra leda till en enklare, skyndsammare och ändamålsenligare behandling af de allmänna ärendena, och Kongl. Maj:t ämnar derföre att åt berörde Grundlagsförändring gifva Sitt Nådiga samtycke, samt detsamma på föreskrifvet sätt å Rikssalen Rikets Ständer meddela; men då denna förändring, hvilken, sedan den af Kongl. Maj:t vore antagen, skulle, enligt 82 §. Regeringsformen, komma att såsom Grundlag gälla, erfordrar åtskilliga samtidiga regleringar i afseende på löne-anslagen, så väl för Stats-Rådet, hvars personal härigenom komme att ökas, som för en Ledamot i Högsta Domstolen efter Justitiæ-Stats-Ministern, och för de blifvande Expeditions-Cheferne i Sex af de nya Stats-Departementen, har Kongl. Maj:t velat på förrberörde angelägenhet fästa Rikets Ständers uppmärksamhet. De äro, lika så väl som Kongl. Maj:t, i tillfälle att inse vigten af de bevekelsegrunder, som härtill föranledt Kongl. Maj:t, och Kongl. Maj:t anser, att den förändrade ställning, hvaruti de personer inträda, som komma att bekläda ofvannämnde embeten, gör det nödvändigt att så bestämma deras lönevilkor, att deras verksamhet och nit icke må förlamas genom omsorgen för deras utkomst, i förening med en lefnad, svarande emot hvad värdigheten af deras embeten kräfver.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Georg Ulfsparre.

Utdrag af Protocollet öfver Kammar-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 17 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke.*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Canzli-Rådet *Ulfsparre.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste ett förslag till Skrifvelse till Rikets Ständer, i enlighet med det beslut, Kongl. Maj:t, vid föredragningen af Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse af den 9 innevarande månad, angående en förändrad organisation af Stats-Rådet, fattat, och hvilket beslut, upptaget uti Protocollet öfver Hofcanslers-Ärenden af den 13 dennes, blifvit tillförordnade Stats-Secreteraren genom Utdrag ur nämnde Protocoll meddeldt.

Tillförordnade Stats-Secreteraren och Stats-Rådet yttrade i underdånighet, att, då den Nådiga Skrifvelse, dertill förslag nu blifvit uppläst, åsyftade att bereda en, efter den nya Stats-Råds-organisationen lämpad, löne-stat, och således ej verkade på det nuvarande Stats-Rådets löne-vilkor, funno de sig icke af någon grannlagenhet hindrade att härvid uttrycka den mening, det äfven de ansågo den förestående förändringen af Stats-Rådets organisation erfordra en dylik reglering, och trodde derföre nödigt vara, att härvid fästa Rikets Ständers uppmärksamhet.

Kongl. Maj:t täcktes i Nåder gilla det nu upplästa förslaget, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte att Skrifvelse till Rikets Ständer, i enlighet dermed, skulle afgå.

Ex Protocollo,

Er. Gust. Norström.

N:o 35.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 20 Mars, kl. 6 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Communal- och Municipal-Styrelser; Gifven Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Uti till Kongl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse, hafva Rikets Ständer vid sistförflutne Riksdag yttrat, att, ehuru den tidpunkt för Sverige visserligen ännu icke vore inne, då man af Municipal-Styrelser finge vänta all möjlig verksamhet och inflytelse, likväl och då härifrån icke något skäl borde hemtas för uragtlåtenhet att egna uppmärksamhet och vård åt hvad i den delen redan blifvit hos oss åstadkommet, såsom Hypotheksföreningar, Sundhets-Nämnder, Sockenstämmor, Lazaretts-, Fattigvårds- och Skol-Directioner, Sparbanker, Frivillige Brandcorpser, jemte andra Comitéer och Förvaltningar för hvarjehanda ändamål, och desse Municipal-bestyr icke allenast erbjuda ett naturligt och föga kostsamt förvaltningssätt af folkets närmaste angelägenheter, utan ock lemna tidiga väckelser för den medborgerliga anda och den sjelfständighet, hvilken på en gång utgör den constitutionella frihetens kännetecken och borgen för dess bestånd; hade Rikets Ständer ansett sig böra hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t i Nåder infordra sakkunnige mäns yttranden om det mest ändamålsenliga sätt för införande af en ordnad och sammanhängande Communal- och Municipal-Styrelse, samt derefter vidtaga de åtgärder, Kongl. Maj:t i Nåder kunde finna med nationens behof och framskridande bildning förenlige.

Redan innan denna underdåniga Skrifvelse till Kongl. Maj:t ankom, hade Kongl. Maj:t anbefallt samtlige Dess Befallningshafvande, att med underdåniga utlåtanden inkomma öfver ett, af Landshöfdingen uti Elfsborgs Län *P. Sandelhjelm*, insändt underdånigt förslag till reglor för nuvarande spridda Sockne-styrelsers inrättande till ordentliga Municipal- eller Menighets-Styrelser, hvarefter och sedan Konungens Befallningshafvande sådant fullgjort, Kongl. Maj:t af berörde förslag, jemte de afgifne underdåniga utlåtandena, lemnat del åt den då i Nåder tillförordnade Comitéen för fattigvårds-anstalterne i Riket; och har bemälde Comité sedermera, i sam-

manhang med dess underdåniga betänkande om fattigvården i Riket, afgifvit förslag till Communal-Lag.

Detta förslag, enligt hvilket Communal-Styrelsen skulle komma att bestå af Tre afdelningar, nemligen Sockenstämma, Socken- och Härads-Nämnd, samt Läns-Nämnd, med uteslutande af Kyrko-Råd, hvars hufvudsakliga befattningar skulle på Socken-Nämnder öfverflyttas, omfattar sålunda till en del samma föremål, som det af Committerade för Kyrko-Lagens öfverseende utarbetade förslag till Lag, rörande Sockenstämmor och Kyrko-Råd i Städerne och på Landet. Det senare förslaget borde, enligt Rikets Ständers begäran, till deras bedömande vid denna Riksdag öfverlemnas, och på grund deraf och det sammanhang, som båda förslagen med hvarannan ega, hafva desamma redan blifvit Rikets Ständer meddelade.

Vid detta förhållande, och då i allt fall frågan om upphörandet af Sockenstämmas och Kyrko-Råds, på nu gällande författningar grundade, omedelbara befattning med en del ärenden icke berott ensamt på Kongl. Maj:ts pröfning, har Kongl. Maj:t hittills funnit Sig hindrad att, i afseende på en förändrad och fullständigare Communal-Styrelses inrättande, vidtaga de åtgärder, Rikets Ständer i deras förrberörde Skrifvelse åsyftat. Men då Rikets Ständer nu blifva i tillfälle, att, i frågan om Sockenstämmors och Kyrko-Råds förändrade inrättning, för deras del fatta beslut, vill Kongl. Maj:t, efter inhemtande deraf, äfvensom af de allmänna grunder, Rikets Ständer kunna anse lämplige för inrättning af fullständige Communal-Styrelser, företaga detta vigtiga ärende i ett sammanhang till pröfning och afgörande.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Georg Ulfsparre.

Utdrag af Protocollet öfver Kammar-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet på Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal;*
Tillf. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillf. Stats-Secreteraren, Canzli-Rådet *Ulfsparre.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren och Stats-Rådet tillstyrkte i underdånighet att, i fråga om Communal- och Municipal-Styrelser, Skrifvelse må afgå till Rikets Ständer, i enlighet med det förslag, som finnes detta Protocoll bilagdt.

Med bifall härtill, befallde Kongl. Maj:t att den Nådiga Skrifvelsen skulle, under denna dag, till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,

Knut von Troil.

N:o 36.

Ank. till Exp. Utsk. den 20 Mars, kl. 6 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ökade tillgångar för Manufactur-Discont-fondens utlåningar; Gifven Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Då de skäl, som legat till grund för Kongl. Maj:ts till Rikets senast församlade Ständer aflåtne, men af dem, under åberopadt hinder af dåvarande omsorger för Myntbestämningens utförande, afslagna framställning

om beredande af ökadt låne-bidrag för Manufactur-Disconten, icke allenast ännu till deras giltighet qvarstå, utan ock sedermera vunnit en ytterligare utveckling, anser Kongl. Maj:t Sig föranlåten att nu å nyo fästa Rikets Ständers uppmärksamhet å denna angelägenhet, i afseende hvarå Commerce-Collegium under den 23 December förlidet år med serskildt betänkande och förslag till Kongl. Maj:t inkommit.

De förhållanden, som föranledde Kongl. Maj:ts ofvanberörde vid sista Riksdag gjorda framställning, voro: att sedan år 1818, då Manufactur-Discont-fondens Creditiv i Banken förhöjdes från 491,286 R:dr 11 sk. 5 rst. till 1,000,000 R:dr, med beräkning att de hufvudsakligaste tillverkningarne derigenom skulle kunna understödjas med lån till omkring 31 procent af deras värde, denna låneprocent efter hand så betydligen minskats, att den för år 1834 utgjorde endast 20 1/2 procent; att sådant egentligen härledt sig ifrån en på senare tiden mer än vanligt ökad tillverkning af lånberättigade fabrikat, men icke från förhöjdt pris å samma varor, äfven som den till en del förorsakats deraf, att flere andra allmänt gagneliga handteringar, än de, som före år 1818 voro till lån i Manufactur-Disconten berättigade, och för hvilka ensamt lånetillgångars beredande efter 31 procent af tillverkningsvärdet af Rikets Ständer då afsågs, sedermera, i anledning af Discont-Reglementets stadgande och Rikets Ständers egen önskan, blifvit tillagde lånerätt; att den tidpunkt ännu icke vore inne, då inhemske fabrikernas och slöjdernas bestånd och förkofran kunde anses betryggade utan behof af allmänna låne-understöd, enär en hög penninge-ränta erbjöd capitalisten tillfälle att utan möda upphemta en större inkomst af sina i annan väg utlånta penningar, än om han insatte eller använde dem i en näring, hvilken åtminstone i början lemnade en mindre afkomst, och alltid fordrade hans noggranna uppmärksamhet på näringens fortgång; samt att behofvet för fabricanter att vid sådane omständigheter erhålla allmänt förlags-biträde, vore så mycket mera oundgängligt, som deras tillverkning, om den icke skulle afsättas med förlust, vanligen måste föryttras på flere månaders credit: Och föreslog Kongl. Maj:t, med stöd af allt detta och med afseende tillika å fabricanternes under de senare åren ådagalagde bemödanden, att tillegna sig och använda de nyare uppfinningar och mekaniska inrättningar, som i andra länder blifvit begagnade för fabricationens fullkomnande, att Rikets Ständer måtte, i sammanhang med regleringen af den låne-rörelse, som för allmän räkning kommer att bedrifvas, taga i öfvervägande, att en så stor tillökt summa till fabrikernes understöd ytterligare kunde afsättas och anslås, som erfordrades för att, inberäknadt det

förut å Banken utgående Creditiv och Manufactur-Discont-fondens egna medel, motsvara 31 procent af 1833 års låne-berättigade fabriks-tillverkningars värde, en summa, hvilken ansågs komma att utgöra ett belopp af omkring 630,000 R:dr.

Enligt hvad Commerce-Collegium nu i underdånighet anmält, har värdet å de till lån af Manufactur-Discont-fonden berättigade tillverkningar, som ingått i den allmänna fördelningen af fondens tillgångar, sedermera än ytterligare stigit, så att, då detta värde år 1833 utgjort 5,487,631 R:dr, eller nära dubbelt emot tillverkningsvärdet år 1818, samma värde uppgått

för år 1834 till	5,844,699	R:dr.	
„ „ 1835 „	6,290,571	„	
„ „ 1836 „	6,948,005	„	
„ „ 1837 „	7,176,133	„	
„ „ 1838 „	6,881,515	„	och
„ „ 1839 „ till icke mindre än . .	7,885,524	„	

En nödvändig följd af de låne-berättigade tillverkningarnes sålunda tillökade värde har ock blifvit en deremot svarande ytterligare förminskning af allmänna låne-rätten, hvilken, ännu år 1826, uppgående till 28 procent, år 1836 nedgått till 17 3/4 procent; hvarefter och sedan Kongl. Maj:t, med fästadt afseende å Rikets Ständers i ämnet gjorda framställningar och, efter pröfning af Commerce-Collegii underdåniga utlåtande och förslag, under loppet af år 1836 fastställt en fördelning i trenne classer af de till lån af Manufactur-Discont-fonden berättigade tillverkningar, åsyftande att företrädesvis bereda en större låne-tillgång för sådane tillverkningar, som dels utgöra fullständigare förädlingar af råämnen, dels fordra för deras bedrifvande större anläggningar och förlag, dels ock förut innehaft serskild högre låne-rätt, än den allmänna, den årliga fördelningen af fondens tillgångar utfallit på följande sätt, nemligen:

År 1837.

1:sta Classen	18 1/3	procent.
2:dra D:o	15	d:o.
3:dje D:o	13 1/2	d:o.

År 1838.

1:sta Classen	18 3/4	procent.

2:dra Classen . . . . . 15 procent.
3:dje D:o . . . . . 10 d:o.

År 1839.

1:sta Classen . . . . . 18 procent.
2:dra D:o . . . . . 13 1/2 d:o.
3:dje D:o . . . . . 9 d:o.

Härunder dock icke inberäknade de serskildt bestämde låne-rätterne för Eskilstuna manufakturister och förläggare, 33 1/3 procent af tillverkningsvärdet för de förre, och 40 procent af försäljningsbeloppet för de senare.

Den försigtighet, hvarmed myntbestämningen utfördes, har nu burit frugt och försatt Banken i den ställning, att någon betänklighet för utvidgande af dess låne-rörelse ej vidare bör förekomma. — Sedelmyntets stadgade värde har väl redan utöfvat en synbar verkan på tillgången inom landet i rörliga capital; men räntefoten bibehåller sig ännu i allmänhet hög, serdeles då fråga är om lån mot annan säkerhet, än fastighetspant, och den svårighet inhemska fabriks- och slöjde-idkare för realisationen rönt, att i enskild väg erhålla tillräcklige förlags-capital emot billiga vilkor, kan alltså icke anses hafva under de sednare åren undergått någon väsendtlig förändring. Ett serskildt skäl för de inhemska fabrikernas förseende med lättade och tillökta förlags-tillgångar från Statens sida, är äfven den täflan med utländska tillverkningar i slöjdeväg, som, genom successiv tillämpning af ett friare tullsystem, redan blifvit öppnad och än vidare torde komma att utsträckas; Och Kongl. Maj:t finner Sig på dessa grunder ega full anledning att föreslå Rikets Ständer beviljande af sådan tillökning i Creditivet för Manufactur-Discont-fonden, att låne-procenten för de till delaktighet i fonden berättigade åter må kunna uppgå till hvad den under förflutna tider utgjort, med skäligt afseende på den numera fastställda olikhet classerna emellan; hvarvid Kongl. Maj:t, på sätt Commerce-Collegium jemväl i underdånighet yttrat, anser tillfyllestgörande, om låne-rätten kunde bestämmas till följande maximi-belopp, nemligen:

i 1:sta Classen till . . . . . 30 procent.
2:dra D:o till . . . . . 20 d:o.
3:dje D:o till . . . . . 15 d:o,

börande odisponerad tillgång i en class kunna användas till fördelning i en annan, der, i följd af ökad tillverkning, låne-procenten kunde understiga maximum.

I

I sammanhang härmed har Kongl. Maj:t äfven velat fästa Rikets Ständers uppmärksamhet å behofvet af en lämplig förhöjning i den summa, som af Manufactur-Discontens tillgångar är afsatt för så kallade förlags-lån åt nye och förbättrade anläggningar af större omfång och vigt i fabriks- och slöjdeväg. — Detta, till 200,000 R:dr bestämda anslag, har visat sig otillräckligt i samma mon, som flera och i större scala beräknade anläggningar uppstått; hvadan ock Commerce-Collegium hos Kongl. Maj:t i underdånighet föreslagit, att nämnde anslag måtte ökas till 400,000 R:dr, att utlånas på samma vilkor, som hittills, endast med tillägg, att förlags-understöd må kunna beviljas äfven för fabriksmessigt bedrifvande i större scala af förut kända och utöfvade slöjder, samt att för framtiden lån icke beviljas till större sammanräknadt belopp, än som bör inflyta inom 2:ne år efter det låne-ansökningen bifallits; Och då enahanda skäl, som här ofvan blifvit anförda i fråga om ökade tillgångar för Manufactur-Discontens årliga, efter tillverkningsvärdet lämpade, utlåningar, äfven förekomma i afseende på de egentliga förlags-lånen, har Kongl. Maj:t ansett Sig destohäldre böra till Rikets Ständers pröfning och bifall öfverlemna ofvanberörde af Commerce-Collegium framställda förslag, som nämnde lån, hvilka emot 4 procents ränta få innehafvas i 4 år utan Capital-afbetalning, och derefter med 1/4-dels årlig afbetalning utan tvifvel kraftigt bidraga till förbättrade och utvidgade slöjdeföretag, hvarigenom, till allmän och enskild båtnad, tillverkningar af större fullkomlighet och till bättre pris kunna erhållas.

Manufactur-Discont-fondens nuvarande tillgångar utgöras af Creditiv i Rikets Ständers Bank	R:dr	1,000,000.
samt af fondens egna besparings-fond, hvilken årligen vinner någon tillökning, dock numera till mindre betydligt belopp, enär fonden, ifrån och med år 1826, fått och ännu får vidkännas en utgift af 14,000 R:dr årligen till Technologiska Institutet, och således under de förflutne 14 åren derigenom lidit en minskning af 196,000 R:dr, utom ränta	„	800,000.
Då ifrån denna tillgång afdrages:		
ränta å Creditivet i Banken, anstånds-skulder, samt det serskildt bestämda låne-beloppet till Eskilstuna Manufacturister och Förläggare, med tillsammans	„	250,000.
så återstå	R:dr	1,550,000.

disponibla för den allmänna lånerätten.

För att bringa låne-procenten i hvarje class till ofvan uppgifna maxima erfordras:

i 1:sta Classen å ett beräknadt tillverkningsvärde af 6 millioner R:dr, 30 procent	R:dr	1,800,000.
i 2:dra Classen å ett tillverkningsvärde af 1,000,000 R:dr, 20 procent	„	200,000.
i 3:dje Classen å ett tillverkningsvärde af 1,000,000 R:dr, 15 procent	„	150,000.
hvarförutan för anslaget till förlagslån skulle komma att behöfvas	„	400,000.
Summa	R:dr	2,550,000.
och då härifrån afräknas Manufactur-Discont-fondens disponibla tillgångar	„	1,550,000.
uppkommer en skillnad af	B:co R:dr	1,000,000,

behöflig, för att bringa den föreslagna regleringen till verkställighet, och för hvars betäckande Kongl. Maj:t nu öfverlemnar till Rikets Ständer att, i sammanhang med ordnandet af Bankens lånerörelse för den kommande tiden, anvisa ett nytt Creditiv å nämnde summa, under enahanda vilkor, som gälla för det redan beviljade å 1,000,000 R:dr, och emot säkerhet i så väl Manufactur-Discont-fondens alla fordringar, som dess egna behållna tillgångar.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillf. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillf. Stats-Secreteraren, Förste Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, jemlikt Kongl. Maj:ts förut meddelade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående ökade tillgångar för Manufactur-Discont-fondens utlåningar.

Jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla berörde förslag, sådant detsamma finnes detta Protocoll bilagdt; Och skulle alltså, i öfverensstämmelse dermed, Nådig Proposition under denna dag till Rikets Ständer afgå.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Ex Protocollo,

G. L. Munthe.

N:o 37.

Ank. till Exp. Utsk. den 20 Mars, kl. 6 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående tillökning i det för beläning af Svensk Ull anvisade Creditiv, samt om nedsättning af räntan derå; Gifven Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

I förening med öfrige anstalter till befrämjande af en förbättrad ullcultur inom Riket, har sedan år 1831 ett serskildt anslag af 200,000 R:dr varit ställdt under Commerce-Collegii förvaltning, till utlåning åt producenter af Svensk ull, eller åt Fabricanter, som tillhandlat sig sådan ull. Oaktadt inhemska ull-productionens tillväxt, har likväl denna summa under den förflutna tiden icke varit till fullo anlitad, hvilket egenteligen härrört deraf, att Riksgälds-Contoret, från hvilket anslaget genom Rikets Ständers beslut är anvisadt att utgå, för detsamma skola godtgöras 5 procents ränta, så att många producenter och köpare af inhemsk ull icke funnit sin räkning vid att begagna ifrågavarande låne-anslag, helst omkostnader för ullens värdering och magasinering dermed äro förenade; hvarjemte inträffat, att då utlåningen skett emot samma ränta, som den till Riksgälds-Contoret erlagda, någon tillgång för tillfälliga förluster icke kunnat genom skillnad i låne-procenten beredas. Under de första åren af sin nuvarande utvecklings-period, gynnades Svenska ullproductionen af en jemnare afsättning till pris, som motsvarade producenternes billiga fordringar, i följd hvaraf ock lånebidrag af Allmänna medel, för befrämjande af detta ändamål, *då* jemförelsevis kunde anses mindre behöfligt; men sedan år 1836, då en ofördelaktig conjunctur för ullhandeln i andra länder inträdde och verkade en ökad införsel till Sverige af denna vara, har Svensk ull, serdeles af finare slag, vunnit mindre efterfrågan, så att vid de årliga ullmarknaderne i Norrköping betydliga partier ull måst, i brist af antaglige köpe-anbud, uti ull-magasinet uppläggas.

I anledning af detta bekymmersamma förhållande, som i sin fortgång kan för den inhemska ull-productionens framtida bestånd och förkofran blifva af det menligaste inflytande, har hos Kongl. Maj:t framställning blifvit

gjord, dels om en sådan jemkning i tullen å utländsk ull, att den inhemska consumenten kunde finna sin uträkning vid att heldre använda inhemsk ull af bättre qualitet, till skäligt pris, än blifva företrädesvis afnämare af den utländska, äfven af sämre qualitet, dels ock, om vidtagande af tjenliga anstalter, antingen för tillvägabringande af en serskild ullhandel inom landet, oberoende af den som Fabricanterne äro i tillfälle att drifva, eller för befrämjande af Svenska ullens afsättning å utrikes ort. Bland dessa åtgärder har Kongl. Maj:t funnit den föreslagna förändringen i nu stadgade medel-tull å utländsk ull hvarken vara lämplig eller leda till det dermed åsyftade ändamål, enär erfarenheten visat, att under den tid, då olikhet i tullafgifter å serskilda slag af ull egt rum, någon tillfyllestgörande controll mot finare ulls införtullning, såsom grof, icke kunnat tillvägabringas, hvarförutan medel-tullens förhöjning till ett belopp, som i någon väsendtligare mon kunde bidraga till den finare ullens ökade afsättning inom landet, skulle belasta den grofva ullen med alltför höga afgifter, ledande ej mindre till förstörelse af den vigtiga husväfnads-slöjden, som i vissa orter af riket utgör ett väsendtligt bidrag till folkets utkomst och bergning, än till fördyrande af tillverkningen af grofva kläden, som för Arméens beklädnad och den mindre bemedlade Classens behof erfordras. Några serskilda åtgärder från Statens sida, att befordra inhemska ullens afsättning å utrikes ort hafva ej eller under nuvarande förhållanden ansetts lämpliga, då de försök, som hittills blifvit gjorda att exportera ull, icke väl lyckats, förnämligast af den anledning, att de ullpartier, som härifrån kunna till utländningen aflåtas, ännu äro så ringa, jemförelsevis till de stora qvantiteter af flerfaldiga slag, som å de utländska marknaderne utbjudas, att de ej utgöra föremål för Ull-handlares uppmärksamhet, hvilket äfven föranledt dertill, att speculanter å ull från främmande länder icke ansett mödan värdt att infinna sig å den Svenska marknaden.

Deremot har Kongl. Maj:t funnit, att, om en serskild ull-handel inom landet, oberoende af den, som Fabricanterne directe med producenterne drifva, kunde tillvägabringas, hvarigenom Fabricanten komme i tillfälle, att af ull-handlaren erhålla de serskilda slag af ull, som han endast och allenast för den art af kläden, han fabricerar, hade af nöden, hvilket icke skäligen kan af ull-producenten begäras eller åstadkommas, sådant skulle leda till mycken nytta och kraftigt bidraga till en ökad afsättning; och Kongl. Maj:t förmodar, att, i händelse hvar och en enskild, som vore hugad att drifva handel med inhemsk ull, blefve förklarad berättigad, att, lika med hvad för Klädes-fabricanterne är medgifvet, få för den inom Ri-

ket fallande ull, som han af producenten sig tillhandlar, öfvertaga och begagna den låne-rätt i Ull-Disconten, som sjelfva producenten, enligt Författningarne, tillkommer; detta skulle på ett verksamt sätt lifva hågen hos enskilde, att ingå i förenämnde handels-speculation, likasom det i Kongl. Maj:ts tanka utgör den enda lämpliga åtgärd för etablerandet af en serskild ull-handel inom Riket, som från Statens sida står att vidtagas.

För att komma till detta resultat, anser Kongl. Maj:t likväl oundgängligen nödigt, att större Capital-tillgångar, än hittills, blifva för ändamålet att disponera, och att räntan å de lån, som häraf meddelas, nedsättes till ett belopp, som i allmänhet anses behöfligt för underhjelpande af industriella företag. De betydliga framsteg, ull-productionen, i följd af vidtagne ändamålsenliga anstalter, under en kort tid gjort inom Sverige, ådagalägga ovedersägligen, att ull-culturen utgör en för landet lämplig och vigtig näringsgren, hvilken förtjenar att, så vidt möjligt är, uppmuntras och understödjas; Och Kongl. Maj:t, som är öfvertygad, att Rikets Ständer, äfven för deras del, inse angelägenheten deraf, att den med så goda utsigter började banan icke genom bristande understöd från Statens sida afbrytes, vill, under åberopande af hvad här ofvan finnes anfördt, till Rikets Ständers pröfning och bifall öfverlemna, huruvida icke Creditivet för Ull-Disconten hädanefter må ökas till en summa af Femhundra Tusen Riksdaler, att till låne-understöd för nämnde production användas, på det sätt, att 3 procents ränta beräknas å Creditivet, och 4 procent å hvad deraf utlånas, i likhet med hvad för Manufactur-Disconten redan eger rum, då omkostningar och tillfälliga förluster kunna af ränteskillnaden betäckas, och hvarvid i öfrigt utlåningen skulle verkställas på de genom nu gällande Reglemente bestämda vilkor, endast med det tillägg, att lån i Ull-Disconten må beviljas äfven åt handlande, som i förening med ull-sorterings-anstalt göra uppköp och försäljning af ull, bevisligen inom Riket producerad.

Till närmare upplysning om de förhållanden, som ligga till grund för Kongl. Maj:ts nu gjorde framställning, vill Kongl. Maj:t till det Rikets Ständers Utskott, dit denna Nådiga Proposition varder remitterad, låta öfverlemna den till Kongl. Maj:t för nästlidet år afgifne underdåniga berättelse om åtgärderne för ull-culturens och får-afvelns befrämjande, deruti omförmälde förhållanden finnas fullständigt utvecklade.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. *A. Munthe.*

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillf. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillf. Stats-Secreteraren, Förste Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, jemlikt Kongl. Maj:ts förut meddelade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående tillökning i det för beläning af Svensk Ull anvisade Creditiv samt om nedsättning af räntan derå.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant detsamma finnes Protocollet bilagdt; Och skulle alltså, i öfverensstämmelse dermed, Nådig Proposition under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Ex Protocollo,

G. L. Munthe.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1840.

N:o 38.

Ank. till Exp. Utsk. den 20 Mars, kl. 6 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående sökt Creditiv-rätt i Rikets Ständers Bank för Stockholms Stads Drätsel-Commission; Gifven Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

I sammanhang med en föreslagen, och af Kongl. Maj:t under den 23 Februari 1838 i Nåder fastställd, allmän reglering af lönerne för Stockholms Stads Embets- och Tjenstemän, äfvensom af Inkomst- och Utgifts-staten för Stadens Drätsel-Verk, har, med hänsigt till underlättad och påskyndad amortering af Stadens skuld, framställning hos Kongl. Maj:t blifvit gjord om beredande af rättighet för Drätsel-Commissionen till ett Creditiv i Rikets Ständers Bank å Tvåhundrade Tusende Riksdaler, emot erläggande af fyra procents ränta derå i den mon, Creditivet begagnas, samt emot den säkerhet, som Commissionen å Stadens vägnar egde erbjuda; och vill Kongl. Maj:t, med anledning häraf, nu hafva till Rikets Ständer öfverlemnat att, i förening med öfrige i afseende på Bankens låne-rörelse vid denna Riksdag vidtagande beslut, jemväl tillse, huruvida den i omförmälda måtto för Stockholms Drätsel-Commission begärda Creditiv-rätt må kunna beviljas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*;

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,

Grefve *Hård*,

Friherre *Gyllenhaal*,

T. f. Hof-Canzleren, Kammarherren *Ihre*,

T. f. Stats-Secreteraren, Förste Expeditions-Secreteraren *Munthe*.

— — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut meddelade Nådiga beslut, författadt, viddetta Protocoll bilagdt förslag till Proposition till Rikets Ständer, angående sökt Creditivrätt i Rikets Ständers Bank för Stockholms Stads Drätsel-Commission; hvilket förslag Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, täcktes i Nåder gilla; och skulle, i öfverensstämmelse dermed, Nådig Proposition under denna dag till Rikets Ständer expedieras. — — —

— — — — — — — — — — —

Ex Protocollo,

G. L. Munthe.

N:o 39.

Ank. till Exp. Utsk. den 20 Mars, kl. 6 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående rättighet för Directionen af Arméens Pensions-Cassa till ett räntebärande Creditiv i Rikets Ständers Bank; Gifven Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, hafva Arméens sistlidet år församlade Fullmägtige, med anmälan, hurusom Arméens Pensions-Cassas delegare, utan något Statens bidrag, förbundit sig till amortering af accorden inom Arméen, uti hvilkas tillkomst de nu tjenande lika litet hade del, som de af accordens försvinnande kunde njuta någon egentlig för-

mon, och huruledes denna, för Arméens Officerare kännbara uppoffring, hufvudsakligen afseende efterkommandes, som ville säga, det allmännas fördel, syntes förtjent af deltagande från Statens sida, i underdånighet anhållit, att Nådig framställning till Rikets Ständer måtte göras, om beviljande åt Directionen öfver Arméens Pensions-Cassa af ett creditiv å Rikets Ständers Bank, stort Tre Hundrade Tusende (300,000) Riksdaler, att, emot af Rikets Ständer bestämmande säkerhet och för lägsta ränta, som medgifvas kan, begagnas, i den händelse bemälda Direction funne anledning utgifva obligationer, med så låg ränta, att crediten skulle fordra ett slikt understöd; Och vill Kongl. Maj:t, med förordande af Arméens Fullmägtiges anhållan om rättighet för Directionen öfver Arméens Pensions-Cassa att, i ofvan uppgifna fall, emot ställande vederbörlig säkerhet och erläggande af den ränta, Rikets Ständer kunna finna lämpligt bestämma, åtnjuta förberörde credit-rätt i Rikets Ständers Bank, samma anhållan härmedelst till Rikets Ständers omprösning öfverlemna.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*;

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,

Grefve *Hård*,

Friherre *Gyllenhaal*,

T. f. Hof-Canzleren, Kammarherren *Ihre*,

T. f. Stats-Secreteraren, Förste Expeditions-Secreteraren *Munthe*.

— — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, jemlikt Kongl. Maj:ts förut meddelade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Proposition till Rikets Ständer, angående rättighet för Directionen af Arméens Pensions-Cassa, till ett räntebärande Creditiv å Rikets Ständers Bank.

Enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla berörde förslag, sådant detsamma finnes Protocollet bilagdt; Och Kongl. Maj:t befalte, att, i öfverensstämmande dermed, Nådig Proposition under denna dag skulle till Rikets Ständer expedieras.

— — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

Ex Protocollo,

G. L. Munthe.

N:o 40.

Ank. till Exp. Utsk. den 20 Mars, kl. 6 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående bidrag af allmänna medel till Strömsholms Canal- och Slussverks nybyggnad; Gifven Stockholms Slott den 10 Mars 1840.

Uti serskilde till Kongl. Maj:t ingifne ansökningar, har Directionen för Strömsholms Canal- och Slussverk, med tillkännagifvande, hurusom Canal- och Slussverkets redan år 1833, vid derå hållen besigtning, nödig befunna ombyggnad ej längre kunde uppskjutas, utan äfventyrande deraf, att hela denna segelled på en gång blefve obrukbar och förfölle till ruin, af sådan anledning, och under åberopande tillika af Actie-egarnes oförmåga att åstadkomma eller anskaffa den betydliga summa af 1,311,884 R:dr, hvartill ombyggnadskostnaden blifvit vid 1833 års undersökning beräknad, i underdånighet anhållit om ifrågavarande arbetes företagande och fullbordande på Statens bekostnad, och att, i sådant afseende, framställning till Rikets nu församlade Ständer måtte göras om beviljande, för berörde ändamål, af ett anslag af minst 100,000 R:dr årligen.

Häröfver hörd, har Stor-Amirals-Embetets Tredje Afdelning, dels uti den underdåniga Berättelse om vatten-communications-anstalterne i Riket, som, i sammanhang med Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående Statsverkets tillstånd och behof, redan blifvit till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnad, dels ock uti derefter afgifvet serskildt utlåtande i ämnet, i underdånighet tillstyrkt, så väl merberörde Canal- och Slussverks snara ombyggnad, som att bidrag dertill måtte af allmänna medel anslås, hvarvid Afdelningen, under yttrad åsigt, att de medel, som för detta angelägna arbete kunde varda beviljade, borde utgöra en serskild fond, utan sammanblandning med det för vatten-communications-arbeten i allmänhet anvisande anslag, i underdånighet anfört, att, i händelse nytt actie-bidrag icke kunde för ombyggnadens utförande åstadkommas, lämpligast vore, att arbetet till en början verkställdes på Statens bekostnad, under vilkor, att Stats-bidraget framdeles blefve, genom viss årlig afbetalning, af Bolaget successive återgäldadt.

Sedermera har Kongl. Maj:t jemväl fått emottaga en, af ett större antal Bruksegare, Bergsmän, Handlande och Jordbrukare i Westmanlands och Stora Kopparbergs Län undertecknad skrift, deruti de, med biträdande af Directionens för Strömsholms Canal- och Slussverk underdåniga anhållan, om understöd af allmänna medel för tillvägabringande af en ny Canal och nya Slussar, i stället för det nu befintliga, i hög grad förfallna och inom kort tid alldeles obrukbara Canalverket, i underdånighet framställt, så väl det välgörande inflytande, denna communications-anstallt under dess 45-åriga tillvaro, oaktadt felaktighet i anläggning och byggnadssätt, utöfvat på industrien och välståndet i kringliggande vidsträckta landsort, som ock den oberäkneliga skada och förlust för både enskildta och det allmänna, som, genom upphörande af Canalens farbarhet, för framtiden skulle uppstå; anmälande sökanderne för öfrigt, att, i händelse den nya Canal- och Slussverks-byggnaden blefve med erforderligt anslag från Statens sida understödd, sökanderne jemväl för sin del voro villige att, för arbetets utförande, lemna allt det bidrag, som rimligen kunde ifrågasättas och de under en längre följd af år förmådde utgöra.

Af hvad sålunda förekommit, har Kongl. Maj:t vunnit den öfvertygelse, att Strömsholms Canal- och Slussverks ombyggnad ej längre kan, utan äfventyr af de betänkligaste följder, både i enskildt och allmänt hänseende, åsidosättas, och att, sedan Verkets nuvarande Actie-egare förklarat sig oförmögne att bekosta arbetets utförande, Staten destomindre bör un-

dandraga sig, att, genom erforderligt anslag, kraftigt understödja detta vigtiga företag, som densamma otvifvelaktigt skall för en sådan uppoffring i framtiden upphemta fullt motsvarande ersättning, samt Rikets financiella ställning för öfrigt medgifver, att lemna understöd åt arbeten af större omfattning, äfven med den nedsättning i skatterne till ett belopp af 750,000 R:dr, som i Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof finnes omförmäld; Och Kongl. Maj:t öfverlemnar nu till Rikets Ständers ompröfning denna angelägenhet, under förväntan, att Rikets Ständer skola, genom anvisande af serskilda medel, oberoende af det till vattencommunicationer i allmänhet begärda anslag, och af tillgångar, som utöfver behofvet för den föreslagne Statsregleringen äro disponible, sätta Kongl. Maj:t i tillfälle att kunna med erforderlig skyndsamhet bringa företaget till verkställighet, vare sig medelst biträde af föranstaltad ytterligare Actie-teckning, eller med tillhjelp af de tillskott, som möjligen kunna erhållas af Slussverkets nuvarande innehafvare, eller andre i företaget interesserade personer.

De till målet hörande handlingar vill Kongl. Maj:t till närmare upplysning om förhållandet låta till Rikets Ständers Stats-Utskott serskildt öfverlemna; Och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 10 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Friherre *von Schulzenheim*,
Grefve *Hård*,
Friherre *Gyllenhaal*,
T. f. Hof-Canzleren, Kammarherren *Ihre*,
T. f. Stats-Secreteraren *Munthe*.

— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —

Sedan Kongl. Maj:t under den 2 innevarande månad i Nåder beslutat, att till Rikets nu församlade Ständer göra serskild Nådig framställning om bidrag af allmänna medel till Strömsholms Canal- och Sluss-verks ombyggnad, så uppläste nu t. f. Stats-Secreteraren ett, i öfverensstämmelse med högstberörde beslut, uppsatt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer i omförmäldte ämne.

Stats-Rådet tillstyrkte i underdånighet, det berörde underdåniga förslag måtte af Kongl. Maj:t i Nåder godkännas.

Kongl. Maj:t behagade äfven detsamma i Nåder gilla, endast med det tillägg, att Kongl. Maj:t uti den Nådiga Propositionen ville hafva i Nåder förklarat, hurusom Rikets financiella ställning i öfrigt medgifver att lemna understöd åt arbeten af större omfattning, äfven med den nedsättning i skatterna till ett belopp af omkring 750,000 R:dr, som i Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof finnes omförmäld; och skulle alltså, i öfverensstämmelse med ofvanberörde förslag, med det nu af Kongl. Maj:t deruti beslutade tillägg, Nådig Proposition under denna dag till Rikets Ständer expedieras, sådan den finnes Protocollet bilagd.

Ex Protocollo,
G. L. Munthe.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1840.

N:o 41.

Ank. till Exp. Utsk. den 3 April, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i anledning af framställdt förslag, att halfva Tull-uppbörden för inkommande utländska Stenkol må till understöd för Höganäs Stenkols-Verk anvisas; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, har Directionen för Stenkols-Verket vid Höganäs i underdånighet andragit: hurusom nämnde Verk redan från dess första upphof varit föremål för Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers uppmärksamhet, såsom ett till både allmän och enskild nytta tillvägabragdt företag; att, i sådant afseende och sedan Kongl. Maj:t under den 13 September 1813 i Nåder tillagt Stenkols-Verkets Intressenter en till 11 skillingar per tunna beräknad andel utaf tull-inkomsten för de Stenkol, som från England infördes, Rikets år 1815 församlade Ständer i så måtto förändrat detta understöd, att Tillverknings-præmier med 6 skill. Banco för hvarje från grufvan afyttrad tunna stenkol blefvo Intressenterne tillagde, och hvilka præmier beräknats uppgå till 15,000 R:dr B:co årligen; att vidare Rikets Ständer vid 1818 års Riksmöte beslutat, att, i stället för berörde præmier, tull-afgifterna för de till Riket inkommande utländska stenkol skulle intill påföljande Riksdag bemälde Intressenter tillfalla; att detta bidrag, innefattande en ersättning för det Svenska Stenkols-Verkets lidande genom den allmänna tillåtelsen till införsel af utländska stenkol, åter upphört vid 1823 års Riksdag, då Rikets Ständer, med afseende å de fördelar, som för inhemska näringarne kunde vinnas genom begagnandet af den uti Grufve-Schachten vid Höganäs befintliga ymniga tillgång i eldfast lera af ypperlig beskaffenhet, bifallit, att förre egarens af Stenkols-Verket, framlidne Herr Grefve *Ruuths* skuld till Stats-Verket, 199,560 R:dr, jemte ränta, skulle få afskrifvas, med vilkor, att det nya Bolag, till hvilket Stenkols-Verket öfverläts, borde å dess iståndsättande använda minst 200,000 R:dr; att det nya Bolaget, som uppå detta vilkor trädt i besittning af Stenkols-Verket, sedermera intill slutet af år 1834, då Verket i alla delar

var fullbordadt, derå användt en kostnad af 511,403 R:dr utöfver hvad Rikets Ständer i berörde måtto föreskrifvit; samt ändtligen att genom utvidgning af de för den eldfasta lerans användande i flera grenar anlagda fabriker, den kostnad, som af det nya Bolaget är å Verket i hela dess vidd nedlagd, numera uppginge till den betydliga summan af 612,407 R:dr 36 skill. 11 r:st. Banco, utan att någon utdelning åt actie-egarne ännu kunnat ega rum, då Bolaget tvärtom varit nödsakadt att, för Verkets försättande i det genom Rikets Ständer afsedda skick, skuldsätta Stenkols-Verket för omkring 130,000 R:dr Banco.

Directionen, som härigenom ansett ådagalagdt, att Bolaget å sin sida uppfyllt de vilkor, som vid Statens bidrag till Stenkols-Verket varit fästade, och verkliggjort de förhoppningar, hvilka grundats på Verkets tillvaro, har vidare i underdånighet framställt de omständigheter, som på afsättningen af Verkets producter haft inverkan, samt den vid en tilltagande införsel af Engelska Stenkol uppkomna nödvändighet för Bolaget att med 25 procent nedsätta prisen å de vid Höganäs brutne stenkol; till följd hvaraf Bolaget ock fått uti sina inkomster de senare åren vi lkännas en minskning, hvilken kunde beräknas årligen till minst den summa af 15,000 R:dr B:co, hvartill de år 1815 genom Rikets Ständer beviljade kol-præmier uppgått; och ehuru äfven desse nedsatte pris numera föranledt en lifligare afsättning af kolen, har dock, enligt hvad Directionen i underdånighet förmält, följden deraf blifvit, att Stenkols-Verket ej lemnar någon behållning, om äfven kol-försäljningen, med de sålunda nedsatte pris, kunde till det mest betydliga belopp uppdrifvas.

Med hänsigt till detta för Stenkols-Verkets bestånd vigtiga förhållande, och enär, utan biträde från det allmänna, en upplösning af detta nu i alla delar fulländade företag med skäl kunde befaras, har Directionen slutligen i underdånighet anhållit, att, såsom en i Directionens tanke lämplig ersättning för den inverkan, en större tillförsel af utländska stenkol måste utöfva på afsättningen af de inhemska kolen, halfva tull-afgiften för de stenkol, som från utrikes orter till Riket införas, måtte till understöd för Skånska Stenkols-Verket varda anslagen; och har Directionen trott detta understöd icke för Staten vara så kännbart, att det icke vida uppvägdes af det allmänt nyttiga inflytande, som Stenkols-Verkets tillvaro utöfvar ej allenast på den angränsande orten, utan ock på en mängd inhemske näringar.

Då Kongl. Maj:t jemväl ansett Höganäs Stenkols-Verk, såsom ett, med betydliga uppoffringar, så väl å Statens, som å enskildes sida, numera fullbordadt företag, vara i flere afseenden förtjent af allmänt hägn och understöd; har Kongl. Maj:t velat lemna Rikets Ständer del af den genom Stenkols-Verkets Direction i förberörde måtto gjorda framställning, på det Directionens omförmäldte förslag må, i sammanhang med öfriga Tull-regleringen rörande frågor, hos Rikets Ständer komma under öfvervägande.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Närvarande:

Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Hans Excellens Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
T. f. Hof-Canzleren *Ihre,*
T. f. Stats-Secreteraren *Munthe.*

T. f. Stats-Secreteraren *Munthe* uppläste i underdånighet till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i anledning af framställdt förslag, att halfva Tull-uppbörden för inkommande utländske stenkol må till understöd för Höganäs Stenkols-Verk anvisas.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte, att Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse skulle, i öfverensstämmelse dermed, under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,
Nils af Zellén.

N:o 42.

Ank. till Exp. Utsk. den 3 April, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående frågan om lindring uti den hemmans-egarne i Jemtland åliggande Roterings- och Rustnings-skyldighet; Gifven Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Sedan, genom den provisionella Rote-jemkning, som, till följd af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 21 Juni 1825, blifvit verkställd, Jemtlands Fältjägare-Regementes nummer-styrka blifvit nedsatt från 1000 till 800 man, och de derigenom uppkomne vacanta rotar, jemte förut oroterade hemman, anslagna till de qvarblifna stam-rotarnes understöd, med ett bidrag af 8 R:dr för tunnlandet, samt det upprättade interims-roteringsverket, med den dervid föreslagna afgift, under vilkor af Regementets skyldighet till activ tjenstgöring, blifvit af Kongl. Maj:t under den 21 November 1827 fastställdt att gälla från och med år 1828, intilldess, efter afvittringens afslutande i orten, en fullständigare och på mera bestämda grunder byggd rotering i provinsen kunde försiggå; så, och med anledning af Riksdags-Fullmägtiges från orten vid 1828, 1829 och 1830 årens Riksdag gjorda framställning, det nämnde provisoriska anstallt icke medförde erforderlig lindring, och att fördenskull en ny allmän rote-jemkning borde utan afbidan å afvittrings-förrättningarnes slut, utföras till ytterligare nedsättning af Regementets styrka, som dock sedermera kunde tillökas genom framdeles tillkommande nyhemman; hade Rikets Ständer i underdånig skrifvelse af den 18 Februari 1830, i afseende å de allmänna grunder, hvarefter

ifrågavarande rote-jemkning skulle verkställas, innan den grundlagsenligt till Rikets Ständers pröfning förekom, yttrat: att, om Jemtlands Regemente, efter Norriges förening med Sverige, skulle kunna uppfylla sitt ändamål, bidrag till Rikets krigsmagt i det hela, så måste väl det gamla vilkoret för ortens rotering, eller manskapets användande endast inom landskapet, upphäfvas, och Jemtlands soldater följaktligen åläggas samma skyldigheter, som Kronans indeldta manskap i det öfriga Riket, vare sig i krig eller i hänseende till arbets-commenderingar under fredstid; men att, enär således contract med rotehållarne å Statens sida upphäfdes, någon annan billig grund för det nya förhållandet dem emellan icke syntes böra fastställas, än den redan i Kongl. Brefvet den 2 October 1806 uppgifna, eller jemlikhet med roteringen i det öfriga Riket utan afseende å den möjliga minskning, sådant kunde verka i Regementets redan på förhand till 800 man Nådigt bestämda styrka; i öfverensstämmelse med hvilka åsigter, i händelse de samma vunno Kongl. Maj:ts Nådiga bifall, Rikets Ständer anhållit, dels att Kongl. Maj:t täcktes, till efterrättelse vid den skeende nya roteringen inom Jemtland, i Nåder förordna, det Jemtlands soldater åläggas samma skyldigheter, som öfriga indeldta manskapet i Riket, men att, utan fastställelse af den provisoriska regleringen af rotehållet derstädes för längre tid, än de 8 år, för hvilka densamma blifvit af Länets invånare antagen, roteringen derefter måtte, oberoende af denm åhända aflägsna tidpunkten för afvittringens fullbordan, jemnas till likhet med det öfriga Sveriges, sedan hemmanens godhet, grund-räntan och öfriga utskylder blifvit emellan Länen behörigen jemförda och tagna i beräkning, hvarefter de i Jemtland tillkommande nyhemman borde öka den gamla roteringen med ny, dels ock att de sålunda för Jemtlands Fältjägare-Regemente tillstyrkta vilkor jemväl måtte få sträckas till Jemtlands Hästjägare-Sqvadron, så att rusthållarne dervid finge åtnjuta all den lindring i deras skyldigheter, som antingen redan blifvit eller framdeles kunde varda rotehållarne inom provinsen beviljad.

Kongl. Maj:t, som, efter det Krigs- och Kammar-Collegiernas underdåniga utlåtande öfver ofvanberörde Rikets Ständers hemställan inkommit, i betraktande af de flera, i nämnde utlåtande, framställde olägenheter, hvilka skulle uppstå af en, före afvittringens fullbordan, företagen definitiv rote-jemkning i Jemtland, icke kunnat samma hemställan bifalla, utan i Nåder pröfvat det så mycket hellre böra emedlertid förblifva vid Kongl. Maj:ts den 21 November 1827, rörande interims-roteringen derstädes, fat-

tade beslut, som all anledning vore att förvänta, det afvittringsverket hunne afslutas inom förrberörde tid af 8 år, räknadt från och med år 1828, hade icke allenast, genom Nådigt Bref den 5 November 1831, anbefallt Landshöfdingen i Länet att med det år 1827 honom till afgifvande ålagda underdåniga förslag till ny ordinarie rotering i Jemtland så tidigt inkomma, att förslaget, efter Nådig pröfning, kunde Rikets Ständer vid nästpåföljande Riksmöte till antagande föreläggas, på det rote-regleringen sedermera, genast efter afvittringens slut, kunde till verkställighet befordras; utan ock, beträffande frågan om provinsens rustningsbesvär, i hvilket ämne jemväl undersökningar föregått, under den 19 i sistnämnde månad och år, dels antydt Landshöfdingen att upprätta underdånigt förslag till detta besvärs jemnande på enahanda grunder, som för rote-jemkningen blefvo gällande, dels emedlertid tillagt Rusthållarne i rustningsbördan ett understöd till belopp af 1000 R:dr årligen, att ifrån och med 1832 till och med 1834 af Statsmedlen utbetalas och i mon af bördan vederbörande tilldelas; i följd hvaraf Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, uti underdåniga skrifvelser den 1 Februari och 14 Augusti 1833, hemställt, att, vid omförmäldta förslags upprättande, måtte få hafvas afseende på hemmanens godhet, grundräntor och utskylder, deraf hemmansvärdet säkrast utröntes, samt att icke allenast taxeringsvärdet, utan äfven Härads-Rätternas uppbuds-förteckningar för flera år, hvilka utvisade det pris, hvarför hemmanen frivilligt såldes, borde undersökas, då ett medium af det hemmansvärde, hvarför en soldat eller ryttare hålles i Rikets öfrige 23 Län, borde utgöra grunden för roteringens bestämmande i Jemtland, så att en soldat eller ryttare derefter borde hållas för samma hemmansvärde, som det medeltal utgjorde, hvarföre soldat hålles i Rikets öfrige provincer, men hvilka grunder dock, med den tillämpning deraf, Landshöfdingen framställt, skulle leda till Fältjägare-Regementets nedsättning med minst 40 procent af primitiva styrkan, 1000 man; i sammanhang hvarmed Landshöfdingen föreslagit antingen förminskning i enahanda förhållande af Hästjägare-Sqvadronen, eller ock en deremot svarande lindring, medelst contant ersättning af Statsmedel till de rustande; hvaremot Krigs- och Kammar-Collegierna, uti häröfver afgifna underdåniga utlåtanden af den 13 Maj och 21 October 1833, på anförda skäl, icke ansett sig kunna dela Landshöfdingens åsigter, hvarken i fråga om jordvärdet, såsom måttstock för roterings- och rustnings-bördan i Jemtland, jemförelsevis med Rikets öfriga orter, enär icke antagas kunde, att rotar, som innefattade ett större hemmansvärde i en ort, hade större förmåga att

draga roterings-besväret, än rotar af mindre hemmansvärde i en annan, hvartill komma de flera skiljaktiga förhållanden, i afseende på soldatens underhållssätt, som på mångfaldigt sätt verkade till olika förmåga att roteringen utgöra, ej eller i afseende på undantag från roterings-skyldigheten för vissa lägenheter, såsom de till Landt-staten anslagna boställen, de rusthållen underlagde augmenter, det Häradshöfdingen i Norra domsagan tilldelade boställe, samt de till Gustafs och Carlbergs Kopparverks betjenande med kol, ved och körslor underlagda hemman, hvilka alla, jemte inqvarterings-, post- och gästgifvare-hemman, äfvensom de redan afvittrade, under odling och frihetstid upplåtne 66 $\frac{53901}{84240}$ mantal borde i beräkningen ingå; varandes i öfrigt af Collegierna hufvudsakligen tillstyrkt, att, beträffande roteringen, all dertill skyldig jord, så vida icke den sammas innehafvare förenade sig om taxerings- och försäljnings-värdenas antagande till rättelse vid rote-jemkningen, borde efter dess godhet och verkliga beskaffenhet uppskattas, och hvaraf resultatet icke i någotdera fallet skulle, med tillbörlig hänsigt å Länets förmåga, i jemförelse till andra orter i Riket, kunna leda till försvarsstyrkans minskning, under hvad Kongl. Maj:t redan, med vilkor af Regementets activa egenskap, i Nåder medgifvit; samt, hvad rustningen anginge, att de till den sammas uppehållande af ålder anslagna 71 $\frac{35}{36}$ mantal rusthålls-hemman, som utgjorde stammar för 100 nummer hästjägare, till detta ändamål måtte bibehållas, med fortfarande rättighet att åtnjuta 40 Daler silfvermynts ränta till understöd för rustnings-skyldighetens fullgörande vid hvarje nummer, på det sätt, att rusthållarne förut må innehålla räntan af rustningsstammen och sedermera uppbära ett emot den hittills innehafda augments-räntan svarande penningebelopp, utan förvandling, samt derefter undfå ersättning för hvad, som uti anordnade räntebeloppet för hvarje nummer bruste af dertill indeldta och med förvandling utgående hemmansräntor i Medelpad, samt att, enär augments-hemman, hvilka hittills varit från rotering befriade, hädanefter kommo att indelas till ordinarie rotering vid Fältjägare-Regementet, och således lika med öfriga skatte- och kronohemman i orten borde till understöd i roteringstungan få innehafva sin ordinarie ränta, den der icke vidare såsom augment till rusthållen kunde utgå, de gamla rustnings-stammarna deremot borde undfå ersättning i andra anslag för de dem frångående augments-räntor, hvilkas sammanlagde belopp utgjorde 444 R:dr 42 sk. 2 r:st. Banco, som kunde utgå antingen från Statsverket eller af Kronans behållne ordinarie räntor i Westernorrlands Län; hvarförutan de rustande kunde, genom contant un-

derstöd för Statsverket, beredas enahanda lindring i den till 100 R:dr beräknade kostnaden för ryttarnes och nummer-hästarnes underhåll, som rotehållarne genom Regementets nedsättning åtnjuta

Uti derefter till Rikets Ständer aflåten Nådig Skrifvelse af den 22 Februari 1834, hade Kongl. Maj:t förklarat: att, enär de af Landshöfdingen i Jemtland för rotejemkningen i provinsen föreslagna grunder skulle, i tillämpningen, leda till en ytterligare minskning i nummerstyrkan, utöfver den redan medgifna, hvilken minskning hvarken vore förenlig med Kongl. Maj:ts omsorg om Landets försvar, ej eller påkallad af provinsens verkliga behof och ställning, då afseende icke allenast fästades å hemmanens taxerings- eller försäljnings-värden, jemförda med hemman ns i andra orter, utan äfven, på sätt skäligen borde, å de serskildta förhållanden, hvarigenom tungan af roterings-skyldigheten i Jemtland utfölle vida lättare, än annorstädes i allmänhet, Kongl. Maj:t alltså icke kunde berörde grunder antaga, utan funne, med godkännande af Krigs- och Kammar-Collegiernas åsigter, att, vid Regementets till 800 man förut nedsatta styrka, borde tills vidare förblifva; att deremot landets roteringsbörda borde lindras derigenom, att de förr roterade, men nu vacanta hemman, så väl som all hittills oroterad, men ordinarie rotering underkastad jord, vid den förestående rotejemkningen, indelas till knektehållet, hvartill kommo de ytterligare bidrag af Statsverket till roteringens vidare underlättande, som nedanföre omförmäldes; att, i afseende å verkställigheten, Kongl. Maj:t ansåg, på sätt Collegierna föreslagit, den enklaste, minst kostsamma och till ändamålet snarast ledande utvägen vara, att hemmanens taxerings-värden dervid tagas till rättelse; uti hvilket fall, sedan, med undantag af Militäre Boställen, Ecclesiastik-statens boställen samt säteri- och bergfrälse-hemman, hvilka, enligt författningarne, icke äro ständig rotering underkastade, äfvensom af de till Gustafs och Carlbergs Kopparverks betjenande med kol, ved och körslor underlagde hemman, hvilka, så länge de med dessa tjenstbarheter fortfara, icke kunde med sådan rotering besväras, taxeringsvärdena å alla hemman och lägenheter inom Länet, efter senaste försäljningsvärden behörigen jemkade och rättade, blifvit i en summa sammanförda, genom Lands-Contoret borde uträknas, huru stort antal soldat-rotar på hvarje socken eller pastorat sig belöpte, efter förhållandet af den roteringsskyldiga jordens värde i samma pastorat till nämnda summa, för hvilken, gemensamt, hela soldat-styrkan af 800 man borde utgöras; hvarefter fördelningen

af

af den på hvarje socken eller pastorat sålunda belöpande roterings-skyldighet kunde, efter hemmantal i två eller tre classer, af socknemännen sins emellan uppgöras, under ledning af Kronofogden eller annan tillförordnad tjensteman, med iagttagande likväl, dels att till stamrotar först användas hemman med största ego-området, och sådana, å hvilkas egor soldat-torp redan finnas, så vida vederbörande icke i föreningsväg annorlunda härutinnan vilja sig emellan jemka, dels ock, att hjelp-rotarne anslås så nära intill hufvudroten som möjligt, samt att intet hemman roteras högre, än det för närvarande är; och skulle de sålunda sockne- eller pastoratsvis uppgjorda förslagen af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Regements-Chefen gemensamt granskas och, om de funnos ändamålsenliga, compagni-indelningen derefter regleras, samt ordentligt roteringsverk, för hela Regementet, slutligen af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande upprättas och till Nådig fastställelse i underdånighet insändas; hvaremot och i den händelse inom någon socken vederbörande om fördelningen, sig emellan, af det på socknen belöpande antal soldater sig icke förenade, rote-indelningen borde regleras af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som, efter undersökning, dervid biträdd af Lands-Kamereraren och Landtmätaren samt 2:ne af socknen valde Gode Män, rotarnes sammansättning skulle bestämma; att åter, om den sålunda framställda grund för roterings-jemkningen af Rikets Ständer icke antoges, Kongl. Maj:t, lika med Krigs- och Kammar-Collegierna, funne någon annan utväg icke återstå, än att, genom vanlig roterings-commission, låta roterings-jemkningen, i den af Collegierna föreslagna ordning och i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts Nådiga Instruction af den 20 December 1825, samt med enahanda iagttagande i afseende å indelning till stam- eller strö-rotar, som ofvan vore nämndt, verkställa; att, sedan sålunda, på ena eller andra sättet, roterings-skyldigheten för hvarje hemman eller lägenhet blifvit bestämd, och hvarvid, på de af Collegierna anförda skäl, undantag icke kunde ega rum, hvarken för Landstats- och Häradshöfding-boställen, Augments- och Inqvarterings-hemman, eller de redan afvittrade, under odling och frihetstid upplåtna 66$\frac{53901}{84240}$ mantal, hvilka nu, enligt senare uppgift, uppgå till 70$\frac{3}{4}$ mantal, hvaraf 50$\frac{1}{2}$ hafva per medium 20, och 20$\frac{1}{4}$ likaledes 10 återstående frihetsår, Kongl. Maj:t deremot ansåge, så väl att det af Statsverket förut till roteringens understöd i Jemtland lemnade bidrag af 6,666 R:dr 32 sk. fortfarande borde utgå, att emellan samtliga roterings-skyldige fördelas efter 8 R:dr 16 sk. för hel och proportionaliter för min-

dre rote-andel, som ock att serskild ersättning från Statsverket, till lika fördelning emellan de roteringsskyldige, borde utgifvas för den andel i roteringen, som efter förestående grunder skulle belöpa å förrberörde Gustafs och Carlbergs bruk betjenande hemman, men hvarifrån, så länge de med tjenstbarheterna fortforo, de borde njuta befrielse; hvarförutan de posthemman, som pröfvades vara, enligt författningarne, till befrielse från rotering berättigade, de före år 1734 tillkomna Gästgifverien samt nuvarande innehafvarne af Landstats- och Häradshöfdinge-boställen borde, för deras andel i roteringen, erhålla serskild ersättning af Statsverket, till fyllnad i de 40 R:dr årligen, som skäligen kunde anses utgöra kostnaden för en rote; äfvensom lika ersättning under frihetstiden tilldelas de nybemman, som nu, gemensamt med de äldre, kommo att i roteringen deltaga; hvaremot de rotar, som endast kommo att bestå af nybemman, borde under frihetstiden stå vacanta, hvarigenom all utgift för Statsverket för dem undviktes; att, hvad rustningen vidkomme, Kongl. Maj:t väl funne någon nedsättning deruti icke kunna medgifvas, eller någon förändring i sjelfva indelningen böra ega rum; men som nedsättning i provinsens rotering blifvit med $\frac{1}{3}$ i Nåder bifallen, samt billigheten fordrade, att en motsvarande lindring äfven i rustningen bereddes, pröfvade Kongl. Maj:t skäligt föreslå Rikets Ständer att, utom ersättning för de 444 R:dr 42 sk. 2 r:st., som rusthållen hittills i augmentsräntor, utan förvandling, uppburit, men hvilka räntor, då augments-hemmanen kommo att i roteringen deltaga, borde af dem sjelfva få innehafvas, de rustande måtte för hvarje nummer, med bibehållande för öfrigt af hittills varande rustnings-understöd, tilldelas i contant ett sammanlagdt årligt bidrag af 2000 R:dr, att, så vida annan frivillig förening, de rustande emellan, derom icke träffades, fördelas på det sätt, att de sämre rusthållen af anslaget fingo större och de bättre mindre andel, i förhållande till deras inbördes godhet, allt efter som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, gemensamt med af de rustande utsedde ombud, borde uppgöra; och då således fråga uppkommit om tillökade anslag till rust- och rotehållares i Jemtland understöd, dels för all framtid, dels för obestämd tid, hade Kongl. Maj:t slutligen till Rikets Ständer öfverlemnat att besluta, huruvida de erforderliga anslagen borde af Kronans i WesterNorrlands Län behållna räntor utgå, eller directe af Statsmedlen årligen anvisas; i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t föreslagit Rikets Ständer att vidtaga det beslut, att de nybemman, som hädanefter kunde i Jemtland upptagas, borde, efter tilländalupen frihetstid, till Statsverket erlägga årlig vacance-

afgift för roteringen, beräknad efter 40 R:dr för hel rote, intilldess Kongl. Maj:t med Rikets Ständer kunde besluta om denna præstations utgörande med manskap.

Rikets Ständer, som, uti underdånig skrifvelse af d. 5 Januarii 1835, på anförda skäl, förklarat sig icke kunna antaga Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition angående en sådan ny rotering och rustning i Jemtland, att med nedsättning af Infanteri-Regementets numerär till 800 man och bibehållande af Häst-Sqvadronens nuvarande styrka af 100 man, Statsanslag måtte beviljas, för att sätta de roterings- och rustningsskyldige i tillfälle att draga nämnde tunga, hafva deremot funnit sig öfvertygade, att den lindring för Jemtlands rote- och rusthållare, som så högt af behofvet påkallades, kunde lika enkelt som billigt och rättvist tillvägabringas på det sätt, Rikets Ständer förut föreslagit, eller att roteringen och rustningen jemnades till likhet med den samma i det öfriga Sverige; och hafva Rikets Ständer, utan att vara i tillfälle att uppgifva, till hvad belopp nedsättning i nummertalet derigenom, under viss tid eller för alltid, inträffade, och således utan att kunna ingå i pröfning om nödvändigheten af Infanteri-Regementets och Hästjägare-Sqvadronens bibehållande vid deras närvarande numerär, utan afbidan på den tid, då roteringen och rustningen kunde ökas med nya hemman, som deruti ingingo, eller om lämpligheten och behofvet af att fylla antalet genom uppsättandet af värfvad trupp, desto mindre dragit i betänkande att å nyo framställa sistnämnda förslag, som detsamma vore öfverensstämmande med ofvanåberopade Kongl. Brefvet den 2 October 1806; hvadan Rikets Ständer, under åberopande i öfrigt af de skäl, Rikets Ständers vid 1828, 1829 och 1830 årens Riksdag i ämnet aflåtne underdåniga skrifvelse innehölle, hos Kongl. Maj:t förnyat den underdåniga anhållan, att, jemte det Jemtlands soldater ålades samma skyldigheter, som Kronans indeldta manskap i det öfriga Riket, roteringen i Jemtland måtte jemnas till likhet med roteringen i det öfriga Sverige, sedan hemmanens godhet, grundränta och öfriga utskylder blifvit emellan Länen behörigen jemförda och tagna i beräkning; hvarefter de nya hemman, som i Jemtland tillkommo, skulle öka den gamla roteringen med ny; samt att de sålunda för Jemtlands Fältjägare-Regemente tillstyrkta vilkor jemväl måtte få sträckas till Jemtlands Hästjägare-Sqvadron, så att rusthållarne dervid kunde komma i åtnjutande af all den lindring i deras hittills åliggande skyldigheter, som antingen redan blifvit, eller framdeles kunde varda rotehållarne inom provinsen beviljad; äfvensom att roterings-förrättningen i

Jemtland, såsom å andra orter, måtte komma att på Statens bekostnad verkställas.

Kongl. Maj:t, som efter Nådigt öfvervägande af hvad Rikets Ständer uti nyssberörde skrifvelse i underdånighet anfört, funnit det af Rikets Ständer deruti framställda förslag, rörande roteringen i Jemtland, icke kunna af Kongl. Maj:t gillas och antagas, enär sådant skulle leda nära nog till upplösning af hela Jemtlands Fältjägare-Regemente, eller nedsättning till en nummerstyrka af omkring 300 man, och således till en för Rikets försvar vådlig minskning i den i de norra orterna indeldta, förut otillräckliga Militärstyrka, vill nu härmed detta ärende till Rikets Ständers beprövande å nyo öfverlemna, med förklarande, det Kongl. Maj:t anser den definitiva regleringen af roterings- och rustnings-besväret i Jemtland böra verkställas, enligt de af Kongl. Maj:t redan gillade och Rikets Ständer vid senaste Riksdag meddelade grunder.

Då Kongl. Maj:ts Nådiga vilja och önskan är att bereda de roteringsskyldige all den lindring i deras besvärs utgörande, som med landets försvar är förenlig och öfriga omständigheter kunna medgifva, förmodar Kongl. Maj:t, det Rikets Ständer, efter noggrannt öfvervägande häraf samt af hvad Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse i ämnet vid förra Riksdagen innehåller, ej längre dröja att för deras del antaga Kongl. Maj:ts nu förnyade förslag angående lindring uti rustnings- och roterings-besväret i Jemtland, desto mindre som af en sådan tvekan å Rikets Ständers sida måste blifva en följd, att roterings-besväret återförsättes i dess, före år 1827, egande skick, så att Jemtlands Regemente blifver uppsatt till dess ursprungliga styrka af 1000 man.

För öfrigt vill Kongl. Maj:t till Rikets Ständers kännedom meddela, att, då den vacance-afgift af 8 R:dr Banco årligen af hvarje tunnland skatt eller $\frac{1}{6}$ Gärds mantal, som, vid 1827 års rote-jemkning, de 200 vacanta rotarne, de oroterade hemmanen och inqvarterings-hemmanen till en del, såsom ytterligare understöd för de bibehållna 800 rotarne, sig åtagit, icke skulle, efter öfverenskommelsen, utgöras för längre tid än 8 år, eller till och med 1835 års slut; har Kongl. Maj:t, genom Dess Befallningshafvande i Länet, låtit höra rotehållarne och öfrige vederbörande roteringsskyldige, huruvida de, emot det att Regementet tills vidare förblefve nedsatt till 800 man, ville, från 1836 års början, fortfarande utgöra den, genom Kongl. Brefvet den 21 Nov. 1827, till bidrag i roteringen bestämda vacance-

af-

afgiften, och hafva de roteringsskyldige på denna Nådiga framställning ingått, sålunda att det genom berörda Nådiga Bref fastställda interims-roteringsverk fortfarande skulle gälla till innevarande års början; vid hvilket antagande Kongl. Maj:t äfven låtit bero.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. G. Grip.

Utdrag af Protocollet öfver Krigs-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren *Ihre,*
Stats-Secreteraren *Grip.*

Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående frågan om lindring uti den hemmans-egare uti Jemtland åliggande roterings- och rustnings-skyldighet; Och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt, i Nåder gilla, samt befalla, att, i enlighet med detsamma, Nådig skrifvelse skulle till Rikets Ständer expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,
M. G. von Schantz.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1840.

N:o 43.

Ank. till Exp. Utsk. den 4 April, kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i fråga om Landt-Räntmästares befrielse från skyldigheten att för remisslage erlägga bevillning; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Hos Kongl. Maj:t hafva underdåniga besvär blifvit anförda deröfver, att Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Rätt, i anledning af dess Öfver-Revisions-Departements anmärkningar vid serskilde Läns Krono-räkenskaper för åren 1830 och 1831, förklarat bevillning böra erläggas af det remisslage, Landt-Räntmästare ega uppbära för diverse från Landt-ränterien remitterade medel.

Då både 1823 och 1830 årens Bevillnings-Förordningar, lika med den nu gällande, innehålla, att bevillning bör af Embets- och Tjenstemän erläggas, så väl å de löner, hvilka af dem innehafvas, som af extra inkomster, vid hvilkas uppräknande remisslage äfven omnämnes, har Kongl. Maj:t funnit något afseende icke kunna emot detta bestämda stadgande fästas å de i omförmälde måtto anförde besvär; men förhållanden hafva emedlertid härvid sig yppat, på grund hvaraf Kongl. Maj:t ansett Sig föranlåten att af Rikets Ständer söka en närmare förklaring eller jemkning af berörde stadgande.

Kongl. Maj:t har nemligen inhemtat, att, sedan den af Rikets Ständer vid 1818 års Riksdag antagne beräkningsgrund för Landt-Räntmästarnes lönevilkor vid verkställigheten befunnits föranleda till åtskillige missförhållanden, Rikets år 1823 församlade Ständer härutinnan beslutat en sådan förändring, att Landt-Räntmästarne, hvilkas aflöning förut till betydlig del utgjordes af remisslaget eller uppbörds-procenten, derefter skulle undfå bestämda löner, svarande mot deras tjenstemanna-skyldigheter och beräknade till 1200, 1000 och 800 Rdr, allt i förhållande till olika, tjensterne medföljande besvär och ansvar, hvaremot de, såsom ersättning för omkostnader, besvär och möjlige förluster genom missräkning eller origtiga sedlar i och

för penninge-remitteringen, skulle få uppbära 1/8:dels procent å de medel, hvilka från Landt-ränterien remitterades till Kongl. Räntekammaren och andra publika Verk. Denna af Kongl. Maj:t gillade beräkningsgrund för Landt-Räntmästarnes remisslage har sedermera fortfarande tjenat till efterrättelse, och bevillning till fastställde belopp utgått af så väl nämnde extra inkomst, som af de nya lönerne; men då, på sätt ofvan finnes anfördt, Rikets Ständer vid 1823 års Riksdag yttrat den åsigt, att Landträntmästarnes då till 1/8:dels procent fastställda remisslage vore att betrakta endast såsom ersättning för omkostnader i och för penninge-remitteringen, samt i 162 §. af 1830 och 163 §. af 1835 års Bevillnings-Förordning undantag från bevillning finnes gjordt för skrifvarehjelp och expenser, hvarmed nyssberörde ersättning närmast synes kunna jemnföras, anser Kongl. Maj:t, för Dess del, samma ersättning böra af enahanda skäl från bevillning fritagas, helst det möjligen kan inträffa, att en Landt-Räntmästares inkomst af remisslaget till betydlig del eller helt och hållet medtages, dels för bestridande af kostnaderne med penninge-remitteringen, dels till ersättning för de oduglige sedlar, han vid uppbörden tilläfventyrs kan emottaga, och hvarigenom det kunde inträffa, att Landt-Räntmästarne fingo vidkännas bevillnings-afdrag för en inkomst, som i sjelfva verket användts till omkostnaden i och för tjenstgöringen.

Med anledning häraf och under förmodan, att de nu framställde serskilda förhållanden blifvit förbisedde vid redactionen af senast utfärdade Bevillnings-förordningar, öfverlemnar Kongl. Maj:t till Rikets Ständers pröfning och afgörande, huruvida icke bevillning å remisslage endast må ega rum för sådane uppbördsmän, som åtnjuta dylik inkomst till högre belopp, och såsom påräknad förbättring i deras löner, men Landt-Räntmästarne deremot från bevillning å det dem bestådda remisslaget befrias.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Närvarande:

Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Hans Excellens Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre von *Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillf. Hof-Canzleren *Ihre,*
Tillf. Stats-Secreteraren *Munthe.*

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren *Munthe* uppläste i underdånighet till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i fråga om Landt-Räntmästares befrielse från skyldigheten att för remisslage erlägga bevillning.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte, att Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse skulle, i öfverensstämmelse dermed, under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

N:o 44.

Ank. till Exp. Utsk. den 4 April, kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående nedsättning af räntan å det för Staden Wenersborg beviljade byggnadslån; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Då vid sista Riksdag en summa af 150,000 R:dr å Riksgälds-Contoret anvisades såsom låne-understöd för återuppbyggande af staden Wenersborg, efter den år 1834 staden öfvergångna allmänna eldsvåda, föreskrefvo Rikets Ständer såsom vilkor dervid: att, under de första fem åren, räknadt från och med den 1 Juli 1835, hvarken ränta eller capital-afbetalning komme att å lånet erläggas; att från och med den 1 Juli 1840 derå skulle beräknas Fem procents årlig ränta, att inom den 31 December hvarje år till Riksgälds-Contoret liqvideras; samt att ifrån och med den 1 Juli 1843 borde på enahanda sätt inbetalas åtta procent å primitiva capitalet, dels till ränta, enligt nyssnämnde beräkning, dels till afskrifning på capitalet, hvarmed komme att fortfara, intilldess hela lånet blefve till fullo återguldet.

En i Wexiö år 1838 inträffad större eldsvåda, hvarigenom den bäst bebyggda delen af staden blifvit lagd i aska, har sedermera föranlåtit Kongl. Maj:t att af medel, dem Kongl. Maj:t ansett Sig kunna i grundlagsenlig ordning för ändamålet disponera, för nämnde stad anvisa ett byggnads-lån, stort 100,000 R:dr, hvarvid återbetalnings-vilkoren blifvit fastställde, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de grunder, som i afseende på byggnadslånet för Wenersborg vunnit tillämpning, dock så, att räntan icke beräknats högre än till fyra procent, med tilllägg af två procent för lånets amorterande ifrån den tid, afbetalning å capitalet skulle taga sin början.

För medgifvandet af dessa lindrigare återbetalningsvilkor, har Kongl. Maj:t hemtat stöd af så väl lånebidragets föremål, som den förändring, credit-förhållandena i allmänhet under de senare åren undergått; och då Kongl. Maj:t, för Dess del, funnit nämnde förhållanden jemväl böra föranleda till en lika beskaffad lindring i återbetalningsvilkoren för det lån, de brandskadade i Wenersborg från Riksgälds-Contoret erhållit, och å hvilket ränta nu bör från och med den 1 instundande Juli erläggas, så vill Kongl. Maj:t

härmed föreslå Rikets Ständer, att, med bibehållande i öfrigt af den för lånets återgäldande föreskrifne ordning, räntan derå må nedsättas till 4 procent och amorterings-procenten, räntan inberäknad, till 6 procent.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut Supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott ded 24 Mars 1840.

Närvarande:

Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Hans Excellens Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren *Munthe.*

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren *Munthe* uppläste i underdånighet till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående nedsättning af räntan i det för staden Wenersborg beviljade byggnadslån.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

N:o 45.

Ank. till Exp. Utsk. den 4 April, kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående eftergift af personella utskylder för afskedade, till underhåll berättigade Soldater och deras vederlikar under expectance-tiden; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Kongl. Maj:ts General-Adjutant för Armeen har, uti skrifvelse den 17 Februari 1838, underdånigst hemställt, att, då så väl i tjenst varande, som med pension afskedadt manskap af indeldta och värfvade Armeen från äldsta tider varit och ännu vore befriadt från erläggande af alla personella skatter för sine egne personer, samt Kongl. Maj:t, genom Nådigt bref af den 10 September 1831, tillåtit soldater och deras vederlikar att efter 25 tjenstår afgå, med rättighet att vid fyllda 50 lefnadsår ifrån Wadstena Krigsmanshus undfå underhåll; i anledning hvaraf fråga uppstått, huruvida sådane expectanter, äfven under expectance-tiden, egde att för sig beräkna den skattefrihet, de intill afskedsstunden åtnjutit, och hvartill de åter voro berättigade, så snart de begynte att uppbära underhåll, Kongl. Maj:t måtte täckas, med afseende ej mindre å den ringa inkomst för staten, som genom ifrågakomne personers åliggande, att under dessa få år utgöra personella utskylder vore att påräkna, än äfven å deras vanligen nödställda belägenhet, i Nåder förklara, att omförmälde expectanter, hvilka under expectance-tiden vore i saknad af allt underhåll från staten, må, i afseende på erläggandet af personella krono-utskylder, tillgodonjuta enahanda befrielse, som de, hvilka redan tillträdt pensions-understöd af Wadstena Krigsmans-cassa.

Uti häröfver den 11 Maj 1838 afgifvet utlåtande, har Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Rätt underdånigst anfört: att, jemlikt 23 §. af 1748 års Kongl. Resolution på krigsbefälets besvär, afskedade ryttare, soldater och båtsmän, hvilka för ålder samt kroppssvaghet och bräckligheter ur tjensten blifvit lösgifne och verkligen äro urståndsatte, att sedan antaga landtbruk eller på annat sätt något till sitt uppehälle förtjena, äro från mantalspenningar frikallade; att desse i nyssnämnde §. af 1748 års Kongl. Resolution omförmälde, afskedade och orklöse krigsmän, som på grund deraf utur mantalslängden uteslutas, jemväl, enligt Kongl. Resolutionen på krigs-befälets besvär af år 1752, vunnit befrielse från andre då påbudne afgifter till Kongl.

Maj:t och Kronan, samt att, hvad bevillningen angår, nu gällande 1835 års Bevillnings-förordnings 162 §. 3 mom. i allmänhet medgifver frihet från bevillning efter 1 och 2 Artikeln för, bland andre, vanföre, bräcklige och dem, som, i anseende till bristande arbetsförmåga, äro urståndsatte att sitt uppehälle förvärfva. Den af General-Adjutanten för Arméen framställda fråga anginge sålunda icke de afskedade krigsmän, hvilka ej innehafva hemman och af behörigen styrkt bräcklighet samt i saknad af arbetsförmåga icke kunna sig sjelfva försörja, enär de, jemlikt ofvan åberopade författningar, utan afseende på ålder, redan äro från personella utskylder för egne personer fria; och då någon serskild föreskrift i detta afseende alltså, efter Kammar-Rättens förmenande, icke vore af nöden, samt i öfrigt förekom, att gemenskapen af krigsfolk, som, efter erhållet afsked ur krigstjensten, icke innehafva pension, men ega antingen hemmansbruk eller ock förmåga, att genom eget arbete förvärfva sin utkomst, enligt nu gällande Beskattnings-författningar, äro underkastade lika skyldighet, att till Kongl. Maj:t och Kronan utgöra personella utskylder, som den, andre arbetsföre eller jordbrukande personer af arbets-classen hafva sig ålagd, så har Kammar-Rätten ansett någon serskild eftergift från personella utskylder för de af General-Adjutanten för Arméen nu ifrågasatte expectanter icke kunna ega rum.

Vid föredragning af detta ärende, har Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad Dess General-Adjutant för Arméen i underdånighet yttrat, funnit den befrielse från personella utskylder, som redan är beviljad afskedadt, med pension försedt, manskap af indeldta och värfvade Arméen, med lika, om ej större skäl, böra tillgodokomma de afskedade soldater och deras vederlikar, som, ehuru berättigade att efter viss tid undfå pension, häraf ännu icke hunnit komma i åtnjutande, och sådant utan afseende på de från oförmåga till arbete eller bräcklighet hemtade anledningar, som, enligt hvad Kammar-Rätten i underdånighet upplyst, serskildt berättiga till eftergift af vissa allmänna utskylder; och Kongl. Maj:t vill alltså nu hafva till Rikets Ständer öfverlemnat, huruvida de icke må finna lämpligt att om ifrågaställde tillägg i Beskattnings-författningarne besluta.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut Supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Friherre von *Schulzenheim,*
Tillf. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillf. Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

T. f. Stats-Secreteraren *Munthe* uppläste i underdånighet till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående eftergift af personella utskylder för afskedade, till underhåll berättigade soldater och deras vederlikar under expectance-tiden.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte, att Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse skulle, i öfverensstämmelse dermed, under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1840.

N:o 46.

Ank. till Exp. Utsk. den 4 April, kl. 6 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, om arrendefri upplåtelse åt Staden Kongelf af åtskillige smärre tomter vid Bohus raserade Fästning; Gifven Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Hos Kongl. Maj:t har Kongelfs Stads Magistrat, uti en af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göthebörgs och Bohus Län i underdånighet insänd och tillstyrkt ansökningsskrift af år 1836, i underdånighet anhållit, att, då Stadens invånare i allmänhet befinna sig i mindre bemedladt tillstånd, och sålunda, under svårighet att utgöra redan åliggande utskylder, saknade all utväg till anskaffande af erforderliga nya och förbättrade eldsläckningsanstalter för staden, Kongl. Maj:t, med afseende härå och till afhjelpande hufvudsakligen af omförmälde behof, måtte i Nåder tillåta, att den afgift, 80 R:dr 32 sk. B:co, som, enligt Contract den 9 Maj 1796, bör till Kongl. Maj:t och Kronan årligen erläggas för dispositionen af åtskilliga under arrende uppå obestämd tid till Staden upplåtne smärre tomter vid Bohus raserade Fästning, jemte den såkallade Säftufvan, blefve från och med 1835 års början och vidare allt framgent Staden efterskänkt.

Kongl. Maj:t, som, efter inhemtad upplysning, att ifrågavarande arrende-afgift är en till Statsverket ingående inkomst, genom beslut den 24 November 1837, icke kunnat i Nåder bevilja Staden Kongelf befrielse från dessa medels fortfarande inbetalning, har dock härmed till Rikets Ständer velat i Nåder öfverlemna, huruvida icke ofvan omförmälde tomter må arrendefritt åt Staden upplåtas, under vilkor, att den nu utgående afgiften då skulle af Staden till fattiga barns uppfostran användas.

De till ämnet hörande handlingar varda till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnade, och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. G. Grip.

Utdrag af Protocollet öfver Krigs-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 2 Mars 1840.

Närvarande:

Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Hans Excellens Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Grefve *Hård* och
Friherre *Gyllenhaal;*
Tillf. Hof-Canzlern, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*, samt
Stats-Secreteraren *Grip.*

Stats-Secreteraren erinrade i underdånighet, hurusom, vid föredragning den 24 November 1837 af Kongelfs Stads Magistrats år 1836 gjorda underdåniga ansökning om befrielse från erläggandet af den arrende-afgift, Staden, enligt Contract af den 9 Maj 1796, bör till Kongl. Maj:t och Kronan utgöra, för nyttjandet af åtskillige, under arrende på obestämd tid, till Staden upplåtne smärre tomter vid Bohus raserade fästning, Stats-Secreteraren och Stats-Rådet i underdånighet afstyrkt bifall till denna anhållan, på den grund, att ifrågavarande afgift är en till Stats-Verket ingående inkomst, men Kongl. Maj:t förklarade Sig vilja till nästsammanträdande Rikets Ständer aflåta Nådig Proposition om arrendefritt upplåtande åt Staden af dessa tomter, med vilkor, att den nu utgående arrende-afgiften skulle derefter af Staden användas till fattiga barns uppfostran; och hade Sats-Secreteraren till följd häraf författat underdånigt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i ämnet, hvilket nu till justering i underdånighet upplästes.

Kongl. Maj:t behagade samma förslag, såsom öfverensstämmande med ofvanberörde Dess Nådiga beslut, i Nåder gilla, sådant det härvid bilagdt finnes; hvarvid dock Stats-Secreteraren och Stats-Rådet i underdånighet åberopade Stats-Rådets ofvannämnde afstyrkande yttrande i ämnet.

Ex Protocollo,

J. L. Mazèr.

N:o 47.

Ank. till Exp. Utsk. den 4 April, kl 6 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, rörande förlängning af de med Rusthållarne vid åtskillige afsuttne Regementer och Corpser afslutade Contract om Häst-vacance-afgifts utgörande; Gifven Stockholms Slott den 17 Mars 1840.

Sedan Kongl. Maj:t, i anseende till utgången med innevarande år af de med Rusthållarne vid Kongl. Andra Lif-Grenadier- och Vestgötha Regementerne, med förstnämnda Regemente år 1791 på 50, och vid det senare år 1811 på 30 års tid afslutade Contract om Häst-vacance-afgifts utgörande, i Nåder anbefallt inhemtandet af de rustandes bestämda yttranden, huruvida de voro benägna att berörde Contract uppå 5 år förlänga, samt, enligt hvad vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet anmält, vid i sådant afseende hållna sammanträden, Rusthållarne enhälligt önskat en dylik förlängning; så har Kongl. Maj:t nu i Nåder tillåtit, att ifrågavarande Contract må på nämnde tid af 5 år, eller till och med 1845 års slut, ytterligare förlängas, samt vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härom till behörig underdånig efterrättelse och de Rustandes kungörande i Nåder förständigat.

Derjemte och sedan Kongl. Maj:t i Nåder funnit, att återuppsittning af Lif-Regementets Grenadier-Corps och Smålands Grenadier-Bataillon icke för Rikets försvar vore behöflig, samt Rusthållarne, genom vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, i sådant afseende hörde, enhälligt förklarat sig önska de år 1841 tilländalöpande afsittnings-contractens förlängning, dervid endast vid Smålands Grenadier-Bataillon inom Kronobergs Län, i underdånighet anhållits om nedsättning i den hittills stadgade häst-vacance-afgiften från 7 till 6 tunnor spanmål för hvarje numer om året, har Kongl. Maj:t i Nåder beslutat berörde contracts förlängande på 30 års tid, hvarom de rustande jemväl blifvit underrättade.

I afseende åter på den fordom beridna delen af Bohus Läns Regemente förekommer, att, sedan Kongl. Maj:t under den 1 Juni 1838 anbefallt Dess Befallningshafvande i Götheborgs och Bohus Län att höra vederbörande Rusthållare vid detta Regemente, huruvida de voro hugade att ingå på förlängning till 1845 års slut af de år 1791 med dem afslutade vacance-afgifts-contract på 50 år, en del Rusthållare tillkännagifvit,

att de icke kunde på den Nådiga Propositionen ingå, ehuru dock sedermera några af dessa rusthålls-numer begärt att med de öfrige Rusthållarne, som Propositionen antagit, få den bestämda tiden fortfarande erlägga vacance-afgift; att denna begäran blifvit af Kongl. Maj:t i Nåder bifallen, då endast 58 numer återstodo, hvilka, till följd af Rusthållarnes för desamma vägran att ingå uppå Propositionen, skulle komma att år 1841 åter uppsitta, samt att dock sedermera ytterligare 20 af dessa Rusthållare ingifvit underdånig ansökning om samma fördel, som blifvit ofvannämnde några Rusthålls-numer förut beviljad, hvilket föranledt Kongl. Maj:t att, under den 24 sistlidne Januari, i Nåder fatta det beslut, att, då förslag till organiserande af en serskild Ryttare-Trupp af de 58 Rusthålls-numer, hvilka, till följd af de rustandes vägran att förlänga contractet om häst-vacancen, skulle åter uppsitta, redan vore under handläggning, och nämnde Trupp, som ej lämpligen kunde införlifvas med någon annan Cavalleri-Corps, utan måste utgöra ett helt för sig, icke kan ytterligare förminskas med 20 numer, i hvilket fall den återstående numerärens fåtalighet blefve hinderlig för hvarje ändamålsenlig organisation; så kunde Kongl. Maj:t den gjorda ansökningen icke i annan händelse bifalla, än såvida de rustande för de öfriga 38 Rusthålls-numren, hvilka hittills fortfarande vägrat att förlänga Häst-vacance-contracten, häruti med sökanderne sig jemväl förena, i hvilket afseende Kongl. Maj:t för nämnde 38 numer bestämt en præscriptionstid till den 1 nästkommande April, inom hvilken de ega att förnyade jakande eller nekande yttranden i ämnet till Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande afgifva; beroende på utgången häraf, huruvida ifrågavarande 58 numer komma att uppsitta, och således en motsvarande minskning uti den från Rusthållarne vid Bohus Läns Regementes Södra Bataljon nu utgående Häst-vacance-afgift derigenom kan uppkomma.

Detta allt har Kongl Maj:t nu emedlertid i Nåder velat till Rikets Ständers kännedom komma låta; öfverlemnande till Rikets Ständer den af Rusthållarne vid Smålands Grenadier-Bataljon väckta fråga om Häst-vacance-afgiftens nedsättning till det afseende, Rikets Ständer derå vilja fästa.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse valbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. G. Grip.

Utdrag af Protocollet öfver Krigs-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 17 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,* och
Friherre *Gyllenhaal;*
Tillf. Hof-Canzleren *Ihre,*
Stats-Secreteraren *Grip.*

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Slutligen uppläste Stats-Secreteraren till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, rörande förlängning af de med Rusthållarnes vid åtskillige afsutne Regementer och Corpser afslutade Contract om Hästvacance-afgifts utgörande; och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt, i Nåder gilla, samt befalla, att, i enlighet med detsamma, Nådig Skrifvelse skulle till Rikets Ständer expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,

M. G. von Schantz.

N:o 48.

Ank. till Exp. Utsk. den 4 April, kl. 6 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ersättning till Krono-Länsmännen för resor, som af dem anställas till försegling af bränvins-redskap; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, hafva Krono-Länsmännen inom samteliga Fögderien af Wermlands Län, jemte framställning om vidden och ansvarigheten af Länsmans-göromålen i allmänhet samt ringheten af dessa tjenstemäns löner, i underdånighet anhållit, att, då de resor i och för bränvins-redskaps försegling, hvilka, jemlikt Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse af den 19 Juni 1835, måste af sökanderne företagas, för dem medförde kännbara kostnader, hvilka blott till en ringa del betäcktes genom den, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts Nådiga beslut den 5 December 1829, sökanderne tillagde andel i bränvins-bevillnings-procenten för Länet, en ersättning, som för hvar och en af dem utgjort endast 3 R:dr 16 sk., under det att rese-kostnaderna, enligt ansökningen vidfogade räkningar, i medeltal uppgått till 20 à 25 R:dr årligen, Kongl. Maj:t måtte täckas i Nåder förklara sökanderne berättigade att, för ofvannämnde serskilda förrättningar, af allmänna medel åtnjuta rese- och tractaments-ersättning efter enahanda grund, som för utmätnings-förrättningar är gällande, dock med någon förhöjning i dagtractamentet, samt att denna godtgörelse finge, efter till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länet afgifvande räkningar, beräknas ej mindre för resor till och från förseglings-stationerna samt de hemmans-egares bostäder, der inmurade pannor finnas, än äfven för kostnader till anskaffande af nödiga förseglings-materialier, derest icke Kongl. Maj:t ansåge sistnämnde hemmans-egare ensamt böra gälda rese-kostnaderna emellan förseglings-stationerna och deras hemvist; anförande sökanderne i öfrigt, till stöd för deras underdåniga anhållan, att, då försegling af bränvins-redskap förut blott en gång om året behöft förrättas, sådant numera, i följd af den senast utfärdade Bränvins-brännings-förordningen, måste ega rum 3:ne gånger hvarje år, med skyldighet för Krono-betjeningen, att serskildt begifva sig till de hemmans-egare, hvilka begagna inmurade pannor och delad tillverknings-rätt på halft bränningsår.

Sedan Stats-Contoret, uti häröfver afgifvet utlåtande, bland annat upplyst, att, enligt 26 §. 4 mom. af 1835 års Bränvins-brännings — förordning, den kostnad, som vid bränvins-redskaps försegling åtgår för sjelfva förseglings-materialiernas liqviderande, bör utaf Kronans medel från Landt-Ränterien förskjutas emot ersättning af Stats-Contoret, men att någon ersättning af skjuts- och tractaments-kostnader deremot icke tillkommer Krono-betjeningen annorlunda, än så vidt tillgång dertill kunde beredas utaf den å bränvins-bevillningen serskildt anslagna procent, har Kongl. Maj:t från samtlige Dess Befallningshafvande infordrat underrättelser, om och i hvad mon Krono-Länsmännen kunnat eller kunde blifva delagtige af nyssberörde uppbörds-procent; hvarefter Kongl. Maj:t af de till följd häraf inkomna uppgifter inhemtat, att nämnde procent i allmänhet icke uppgått till högre belopp, än som motsvarat behofvet för godtgörande af uppbördsmäns och redogörares besvär med bränvins-bevillningens debiterande och redovisning, samt att endast på få ställen någon del deraf kunnat komma Länsmännen till godo, och, i sådant fall, till högst ringa belopp. Vid detta förhållande och då ersättning för Länsmännens rese-kostnader och ökade besvär med bränvins-redskapens försegling, ehuru af rättvisa och billighet påkallad, icke kunnat, emot stadgandet i Bränvins-brännings-förordningens 26 §., bränvins-redskapens innehafvare åläggas, samt några allmänna medel ej äro för detta ändamål att disponera, har Krono-Länsmännens inom Wermlands Län ofvanberörde underdåniga ansökning icke eller kunnat i vidsträcktare mon i Nåder bifallas, än som öfverensstämde med Stats-Contorets deröfver afgifna utlåtande; men då Krono-Länsmännen, så väl inom Wermlands Län, som öfriga delar af Riket, ehuru innehafvande befattningar af både besvärlig och för allmänna ordningens bibehållande vigtig beskaffenhet, äro med ringa löner försedde och följaktligen icke kunna, utan menligt inflytande på deras ekonomiska ställning, vidkännas serskilda kostnader för fullgörandet af deras tjenste-åligganden, har Kongl. Maj:t härmed velat lemna Rikets Ständer kännedom af det förhållande, som i omförmälda måtto hittills egt rum, på det Rikets Ständer må blifva i tillfälle att, i sammanhang med öfriga beslut rörande bränvins-bränningen, förordna om lämplig ersättning till de Krono-betjente eller andra personer, som hädanefter komma att ega befattning med bränvins-redskaps-försegling.

Vid detta tillfälle har Kongl. Maj:t jemväl velat gifva Rikets Ständer tillkänna, hurusom Justitiæ-Canzlers-Embetet, uti en den 28 Juni förlidet år till Kongl. Maj:t aflåten skrifvelse, i underdånighet anmält behofvet af serskilde personers förordnande till biträde vid försegling af bränvins-redskap, enär anledning förekommit dertill, att denna controll emot bränvins-

redskapens obehöriga begagnande icke å alla ställen kan af Krono-betjeningen med erforderlig skyndsamhet handhafvas; låtande Kongl. Maj:t nu till Rikets Ständers Bevillnings-Utskott öfverlemna omförmälda underdåniga skrifvelse, för att tjena till upplysning vid utarbetandet af Utskottets förslag till förnyad författning om bränvins-bränningen.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Närvarande:

Stats-Ministern för Utrikes-Ärendena, Hans Excellens Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillf. Hof-Canzleren *Ihre,*
Tillf. Stats-Secreteraren *Munthe.*

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tillf. Stats-Secreteraren Munthe uppläste i underdånighet till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ersättning

till Krono-Länsmän för resor, som af dem anställas till försegling af bränvins-redskap.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

N:o 49.

Ank. till Exp. Utsk. den 4 April, kl. 6 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående serskildt Pensions-anslag för framlidne En af Rikets Herrar, Stats-Rådet Herr Grefve Adlersparres efterlemnade Enka; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Hos Kongl. Maj:t har framlidne En af Rikets Herrar, Stats-Rådet m. m. Herr Grefve *G. Adlersparres* efterlemnade Enka, Fru Grefvinnan *L. Adlersparre,* född *Linroth,* i underdånighet anhållit att varda hugnad med en årlig pension, till bidrag för så väl sitt eget, som barnens underhåll.

Vid pröfning af denna ansökning, har Kongl. Maj:t funnit de synnerliga förtjenster om fäderneslandet, dem Herr Grefve *Adlersparre* i lifstiden ådagalagt, innebära den mest giltiga anledning att bevilja bemälde Herr Grefves efterlemnade Enka, hvars förmögenhets-omständigheter icke lemna henne utsigten till en bekymmerfri lefnad, ett lämpligt understöd af allmänna medel, och Kongl. Maj:t har på sådan grund, jemväl i Nåder försäkrat Enkefru Grefvinnan *Adlersparre* en årlig pension af Ett Tusende Riksdaler Banco, att från 1836 års början oafkortadt utgå, deraf Tre-

Hundrade Riksdaler blifvit uppförda å allmänna Pensions-Staten för Civile Embets- och Tjenstemäns Enkor och Barn, men återstoden, Sju Hundrade Riksdaler, anvisats att, tills vidare och intill nu ingångne Riksdag, utgå af Extra Utgiftsmedlen.

Under förmodan, att Rikets Ständer, äfven för deras del, skola erkänna giltigheten af Enkefru Grefvinnan *Adlersparres* anspråk på ett, emot behofvet och hennes aflidne mans förtjenster svarande, understöd af Statens medel, föreslår Kongl. Maj:t nu Rikets Ständer att för detta ändamål bevilja ett serskildt lämpligt anslag; Och Konl. Maj:t förblifver med all Kongl. Nåd och Ynnest Rikets Ständer städse väl bevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finanse-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Närvarande:

Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Hans Excellens Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillf. Hof-Canzleren *Ihre,*
Tillf. Stats-Secreteraren *Munthe.*

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren *Munthe* uppläste i underdånighet till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående serskildt pensions-anslag för framlidne En af Rikets Herrar, StatsRådet Herr Grefve *Adlersparres* efterlemnade Enka.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

N:o 50.

Ank. till Exp. Utsk. den 4 April, kl. 6 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående sökt låne-understöd för Söderhamns Stad, i följd af den derstädes år 1835 inträffade eldsvåda; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Efter erhållen underrättelse om den Söderhamns Stad i November månad år 1835 öfvergångna eldsvåda, hvarigenom en betydlig del af Staden lades i aska, skyndade Kongl. Maj:t att komma de brandskadade till hjelp, medelst anvisande af ett räntefritt förskott å Fem Tusen Riksdaler Banco, att emot den säkerhet för återbetalniug, sist inom 1836 års slut, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länet, i samråd med Söderhamns Stads Magistrat och Äldste, egde bereda, disponeras till de oundgängligaste behofvens fyllande, och i främsta rummet till beredande af arbetsförtjenst åt de i följd af eldsvådan mest nödställda bland Stadens invånare; hvarjemte Kongl. Maj:t i Nåder tillät Dess Befallningshafvande, att, i fall omständigheterna sådant fordrade, af förskottet utdela högst Ett Tusen Fem Hundra Riksdaler såsom gåfva, eller utan säkerhet.

I anledning häraf hörde, hafva Söderhamns Stads Magistrat och Äldste funnit Stads-cassans dåvarande skick och invånarnes belägenhet icke medgifva möjligheten, att, äfven med afräkning å den såsom gåfva eller lån

utan säkerhet erbjudna summan, inom den föreskrifna tiden eller på en gång inbetala det Nådigst beviljade förskotts-anslaget, hvilket Staden, så vidt det var förenadt med ovilkorlig återbetalningsskyldighet, alltså nödgats att sig afsäga; men Magistraten och Stadens Äldste hafva deremot hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit, att så väl till anskaffande af erforderlig arbetsförtjenst åt behöfvande efter branden, som för att bereda tillgång till kostnaden för Stadens reglering samt återuppbyggande af nedbrände publike byggnader, såsom Pastorsboställe, broar m. m., ett amortissements-lån å 12,000 R:dr B:co till afbetalning på viss lämplig tid, såsom 20 år, emot nedsatt ränta, måtte, utom de förut såsom gåfva eller lån utan säkerhet anvisade 1500 R:dr, af allmänna medel beviljas; en anhållan, hvartill Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länet, under vitsordande af de uppgifne förhållandena, jemväl för dess del tillstyrkt Nådigt bifall.

Nogsamt inseende Söderhamns Stads genom eldsvådan iråkade svåra belägenhet, och behofvet för densamma af ett amortissements-lån med lindriga återbetalnings-vilkor, har Kongl. Maj:t likväl, i saknad af för ända målet disponible tillgångar, icke kunnat ett sådant understöd bevilja; men Kongl. Maj:t öfverlemnar nu till Rikets Ständers ompröfvande Stadens förr berörde underdåniga anhållan för det afseende, sig företeende omständigheter kunna föranleda, hvarvid Kongl. Maj:t tillika velat gifva Rikets Ständer tillkänna; att Kongl. Maj:t, för att sätta Staden i tillfälle att under tiden i enskild väg anskaffa medel för de afbrända byggnadernes återuppförande, m. m., å Riks-Statens 9:de Hufvudtitel anvisat ett årligt ränte-bidrag af 500 R:dr, att, räknadt från 1837 års början, till Rikets Ständers nuvarande sammankomst utgå.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendene, Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal.*
Tillf. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre;*
Tillf. Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tillförordnade Stats-Secreteraren Munthe uppläste i underdånighet till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående sökt låne-understöd för Söderhamns Stad, i följd af den derstädes år 1835 inträffade eldsvåda.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte, att Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse skulle, i öfverensstämmelse dermed, under denne dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS L. J. HJERTA,
1840.

N:o 51.

Ank. till Exp. Utsk. den 15 April, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Förslagen till Ny Civil- och Criminal-Lag; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Vid sista Riksdag lemnade Kongl. Maj:t, genom Skrifvelse den 12 April 1834, Rikets Ständer del af Förslaget till ny Civil-Lag, jemte Högsta Domstolens yttrande deröfver, i ändamål, att Förslaget måtte, till större eller mindre del, i den mon tiden medgåfve, af Rikets Ständer granskas, äfvensom till den ytterligare behandling å Rikets Ständers sida, den de sjelfve, i hänseende till så vigtigt föremål, kunde pröfva lämplig; hvarjemte Rikets Ständer underrättades, att Förslaget till Criminal-Lag då ännu icke i Högsta Domstolen hunnit undergå granskning och således icke kunde till Rikets Ständer öfverlemnas.

Uti underdånig skrifvelse, den 26 November samma år, tillkännagåfvo Rikets Ständer, det de ansågo Förslaget till Allmän Civil-Lag ej kunna vid dåvarande Riksmöte till slutlig granskning företagas, hvarken i dess helhet, eller till vissa allmänna grundsatser, eller till serskilde delar; men Rikets Ständer anhöllo, att Lag-Comitéens Ledamöter, eller, om hinder för dem skulle möta, andre skicklige personer måtte förordnas att författa en sammandragen och lätt öfverskådlig framställning af de så väl till Allmän Civil-, som Criminal-Lag afgifne Förslags plan samt allmänna grundsatser, med hänvisning till de i Lag-Förslagen upptagna motiv, jemte uppgift och jemförelse af de väsendtliga skiljagtigheterne emellan den nu gällande Lagens stadganden och dem, som till antagande äro föreslagne, hvarvid sådane, i 1734 års Lag befintlige föreskrifter, som Comitéen ansett vara af Ekonomisk beskaffenhet, och derföre utur Förslaget uteslutit, borde tydligt utmärkas med Förslag till stadgande derutinnan, tjenliga jemväl, att, om så nödigt pröfvas, i Lag-Comitéens Förslag införas, äfvensom anvisning borde lemnas, hvarest, i den föreslagna Criminal-Lagen, de ansvarsbestämmelser igenfinnas, som från Civil-Lag-Förslaget äro uteslutne, så att denna framställning, under fortgången af Rikets Ständers granskning-arbete, ehvad

det komme att å en eller flera Riksdagar försiggå, måtte kunna tjena till ledning och rättelse.

Sedan Kongl. Maj:t den 4 April 1835 till denna anhållan lemnat bifall, hafva Hof-Rätternas yttrande öfver Criminal-Lag-Förslaget inkommit. Detsamma har ock blifvit till Högsta Domstolen öfverlemnadt samt der undergått granskning, ehuru utlåtandet deröfver ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

Den ifrågavarande jemförelse-tableauen öfver Civil-Lag-Förslaget, äfvensom serskild uppgift af sådane stadganden i 1734 års Lag, hvilka, såsom tillhörande den Ekonomiska Lagstiftningen, blifvit från Förslaget till Civil-Lag uteslutne, med anvisning å gällande Författningar i hvarje ämne, har den 18 nästlidne Januari aflemnats, men en sådan Tableau öfver Criminal-Lag-Förslaget är ännu icke fullbordad.

I saknad af den ledning, som är att förvänta af Högsta Domstolens yttranden, och den ännu icke inkomna Tabellariska jemförelsen öfver Criminal-Lag-Förslaget, har Kongl. Maj:t hittills icke varit i tillfälle att någon granskning af nämnde Förslag företaga.

Kongl. Maj:t har också, sedan den 18 sistlidne Januari, då den Tabellariska jemförelsen öfver Civil-Lag-Förslaget inlemnades, icke kunnat, utan uppoffring af den tid, som för de öfriga Regerings-Ärendenas behandling varit nödig, granska samma jemförelse, eller, med ledning deraf, till öfverläggning företaga sistnämnde Lag-Förslag, hvarförutan det hinder emot samma Förslags antagande i dess helhet möter, att Lag-Comitéen, i följd af det antagna systemet till skillnad emellan Civil- och Criminal-Lagstiftningen, utur Förslaget till Civil-Lag uteslutit alla sådana ansvars-bestämmelser, hvilka icke höra till Rättegångs-Ordningen, hvaraf följer, att den nya Civil-Lagen ej kan, utan att medföra ett i vissa hänseenden strafflöst tillstånd, sättas i verksamhet annorlunda, än i sammanhang, antingen med Criminal-Lagen, eller med serskildt utfärdade Författningar, som innefatta straffbestämmelser, i stället för dem, hvilka den nu gällande Civil-Lagen innehåller, men som, i händelse den nya Lagen i dess helhet antages, skulle komma att upphöra.

Innan omförmälde granskning af såväl Civil- som Criminal-Lag-Förslagen hunnit att af Kongl. Maj:t företagas, hvilket synes icke kunna ske under innevarande Riksdag, anser Kongl. Maj:t Sig nu icke böra till Rikets Ständer aflåta någon proposition om samma Lag-Förslags slutliga pröfning; men har härmed velat underrätta Rikets Ständer om de nu anmärkte förhållanden, med tillkännagifvande af Kongl. Maj:ts förhoppning, att, se-

dan det nya Lag-Verket numera, på omförmälde sätt, hunnit nära sin fullbordan, samt endast några få preliminär-åtgärder återstå, innan granskningen deraf kan af Kongl. Maj:t företagas, Kongl. Maj:t skall blifva i tillfälle att, vid nästkommande Riksmöte, till Rikets Ständer, uti den i Grundlagen stadgade ordning, framställa den Nådiga Proposition i ämnet, hvartill en sådan granskning kommer att föranleda.

Emedlertid torde kunna antagas, att flera af de föreslagna nya Lagstadganden, som äro skiljagtige från dem, som nu gälla, ega ett afgjordt företräde framför dessa senare. Kongl. Maj:t är derföre betänkt att, då nya Lag-Förslagen i sin helhet nu icke kunna komma under pröfning, så mycket tiden medgifver, låta under pågående Riksmöte afgå serskilda Propositioner i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de delar af nya Lagen, der Kongl. Maj:t finner sådant lämpligen kunna ske, utan rubbning i den nu gällande Lagens hufvud-principer.

Kongl. Maj:t, som härjemte låter tillställa Rikets Ständer den upprättade jemförelse-tableauen öfver Civil-Lag-Förslaget, äfvensom tillika de, på Rikets Ständers anhållan, ånyo till trycket befordrade Förslagen till Civil- och Criminal-Lag samt Högsta Domstolens Protocoll vid granskningen af Civil-Lag-Förslaget, vill jemväl, så snart en sådan jemförelse-tableau öfver Criminal-Lag-Förslaget inkommit, samma Tableau till Rikets Ständer öfverlemna.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

B. Rothoff.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*

Herr Friherre *Lagerbjelke,*

Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Justitiæ-Råden:
Nyblæus,
Friherre *Stael von Holstein,*
T. f. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Justitiæ-Canzleren *Nerman.*

Justitiæ-Canzleren utbad sig få fästa Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet på den framställning till Rikets Ständer, angående nya Lag-Förslagen, Kongl. Maj:t, uti Berättelsen till Rikets Ständer om hvad sig i Riksstyrelsen tilldragit sedan sista Riksdag, förklarat Sig vara sinnad afgifva; och uppläste i sådant afseende följande yttrande:

"Jemte Nådig Skrifvelse af den 12 April 1834, behagade Kongl. Maj:t gifva Rikets då församlade Ständer del af Förslaget till ny Civil-Lag och af Högsta Domstolens yttrande deröfver, i ändamål, att Förslaget måtte till större eller mindre del, i den mon tiden medgåfve, af Rikets Ständer granskas, äfvensom till den ytterligare behandling å Rikets Ständers sida, den de sjelfve i hänseende till ett så vigtigt föremål kunde pröfva lämplig; hvarjemte Rikets Ständer i Nåder underrättades, att Förslaget till Criminal-Lag då ännu icke i Högsta Domstolen hunnit undergå granskning, och således icke kunde till Rikets Ständer öfverlemnas.

Uti underdånig skrifvelse, den 26 November nämnde år, tillkännagåfvo Rikets Ständer, det de ansågo Förslaget till Allmän Civil-Lag ej kunna vid dåvarande Riksmöte till slutlig granskning företagas, hvarken i dess helhet, eller till vissa allmännare grundsatser, eller till serskilda delar; men Rikets Ständer anhöllo, att Lag-Comitéens Ledamöter, eller, om hinder för dem skulle möta, andre skicklige personer måtte förordnas att författa en sammandragen och lätt öfverskådlig framställning af de såväl till Allmän Civil- som Criminal-Lag afgifne Förslagens plan samt allmänna grundsatser, med hänvisning till de i Lag-Förslagen upptagne motiv, jemte uppgift och jemförelse af de väsendtliga skiljaktigheterne emellan den nu gällande Lagens stadganden, och dem, som till antagande äro föreslagne, hvarvid sådane i 1734 års Lag befintliga föreskrifter, som Comitéen ansett vara af ekonomisk beskaffenhet och derföre utur Förslaget uteslutit, borde tydligt utmärkas, med förslag till stadgande derutinnan, tjenlige jemväl, att, om så nödigt pröfvas, i Lag-Comitéens Förslag införas, äfvensom an-

visning borde lemnas, hvarest, i den föreslagne Criminal-Lagen, de ansvarsbestämmelser igenfinnas, som från Civil-Lag-Förslaget äro uteslutne, så att denna framställning under fortgången af Rikets Ständers granskning-arbete, ehvad det komme att å en eller flere Riksdagar försiggå, måtte kunna tjena till ledning och rättelse.

Sedan Kongl. Maj:t den 4 April 1835 till denna underdåniga anhållan lemnat Nådigt bifall, hafva Hof-Rätternes yttranden öfver Criminal-Lag-Förslaget inkommit. Det samma har ock blifvit till Högsta Domstolen öfverlemnadt samt der undergått granskning, ehuru utlåtandet deröfver ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit. Den ifrågavarande jemförelse-tableauen öfver Civil-Lag-Förslaget, äfvensom serskild uppgift af sådana stadganden i 1734 års Lag, hvilka, såsom tillhörande den ekonomiska Lagstiftningen, blifvit från Förslaget till Civil-Lag uteslutne, med anvisning å gällande Författningar i hvarje ämne, har den 18 nästl. Januari aflemnats; men en sådan Tableau öfver Criminal-Lag-Förslaget har ännu icke hunnit att fullbordas.

Kongl. Maj:t har, i saknad af den ledning för omdömet, hvilken af Högsta Domstolens yttranden och den ännu icke inkomne Tabellariska jemförelsen öfver Criminal-Lag-Förslaget är att förvänta, hittills icke varit i tillfälle att någon granskning af nämnde Förslag företaga.

Kongl. Maj:t har också, sedan den 18 nästl. Januari, då den Tabellariska jemförelsen öfver Civil-Lag-Förslaget inlemnades, icke haft tid hvarken att granska samma jemförelse, eller, med ledning deraf, till öfverläggning företaga sistnämnde Lag-Förslag, hvarförutan det hinder emot samma Förslags antagande i dess helhet möter, att Lag-Comitéen, i följd af det antagna systemet till skillnad emellan Civila och Criminella Lagstiftningen, utur Förslaget till Civil-Lag uteslutit alla sådane ansvarsbestämmelser, hvilka icke höra till rättegångs-ordningen, hvaraf följer, att den nya Civil-Lagen ej kan, utan att medföra ett i vissa hänseenden strafflöst tillstånd, sättas i verksamhet annorlunda, än i sammanhang antingen med Criminal-Lagen, eller med serskildt utfärdade Författningar, som innefatta straffbestämmelser i stället för dem, hvilka den nu gällande Civil-Lagen innehåller, men som, i händelse den nya Lagen i dess helhet antages, skulle komma att upphöra

Innan omförmälde granskning af såväl Civil- som Criminal-Lag-Förslaget hunnit att af Kongl. Maj:t företagas, hvilket under innevarande Riksmöte icke synes kunna ske, lärer Kongl. Maj:t icke anse Sig böra till Rikets Ständer aflåta någon Proposition om samma Lag-Förslags slutliga pröf-

ning; men Rikets Ständer torde om de nu anmärkte förhållanden böra i Nåder underrättas, med tillkännagifvande af Kongl. Maj:ts förhoppning, att, sedan det nya Lagverket numera på omförmäldte sätt hunnit nära sin fullbordan, samt endast några få preliminär-åtgärder återstå, innan granskningen deraf kan af Kongl. Maj:t företagas, Kongl. Maj:t skall blifva i tillfälle, att vid nästkommande Riksmöte till Rikets Ständer, uti den i Grundlagen stadgade ordning, framställa den Nådiga Proposition i ämnet, hvartill en sådan granskning kommer att föranleda.

Det torde emedlertid kunna antagas, att flere af de föreslagna nya Lagstadganden, som äro skiljaglige från dem, som nu gälla, framför dessa senare ega ett afgjordt företräde. Fastän det nya Lag-Förslaget icke i sin helhet nu kan komma under pröfning, är det likväl önskligt, att, så mycket, som tiden medgifver, må tillgöras för införande af de Lagförbättringar, som samma Lag-Förslag innehåller. Med afseende härpå ville jag för min del i underdånighet hemställa, om icke Kongl. Maj:t i Nåder skulle täckas vid nu pågående Riksmöte låta afgå serskilde Propositioner i de delar af Nya Lagen, der Kongl. Maj:t finner sådant lämpligen kunna ske, utan rubbning i den nu gällande Lagens hufvudprinciper. Derigenom skulle till stor del de missförhållanden och olägenheter undvikas, som möjligen äro att befara, om den gamla Lagen på en gång helt och hållet afskaffas, i utbyte mot den nya. Förändringarne skulle småningom inträda och man komme att med den Nya Lagens införande gå till väga på samma sätt, som med antagande af den, hvilken nu gäller. Folket hunne att efterhand vänja sig vid, och Domare-personalen att småningom göra sig bekant med tillämpningen af den nya, och man kunde göra sig förhoppning, att genom den fördelning af Laggranskningen på tvänne Riksdagar, som derigenom uppkommer, tiden skulle vid nästkommande Riksmöte vara tillräcklig för pröfning af det återstående Lagverket, så att en fullständig förbättrad Lagstiftning då kunde blifva bringad till slut.

Skulle Kongl. Maj:t åt denna underdåniga framställning lemna Nådig uppmärksamhet, synes det, som kunde dertill serskildt förordnade Föredragande i Nåder anbefallas, att, efter ett, i öfverensstämmelse med ofvannämnde grunder, gjordt urval af de uti Lag-Förslaget befintlige Lagbud, hvilka i form af serskilda Författningar skulle kunna utgå, samma Lagstadganden inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla, hvarefter och derest Kongl. Maj:t skulle finna lämpligt och nyttigt, att sådane föreslagne stadganden, med eller utan jemkningar, såsom Lag antagas, Kongl. Maj:ts Nå-

diga Propositioner derom, sedan Högsta Domstolen deröfver sig yttrat, kunde till Rikets Ständers pröfning i Grundlagsenlig ordning öfverlemnas.

Jemte det Rikets Ständer om hvad Kongl. Maj:t härutinnan i Nåder beslutar lära i Nåder underrättas, torde nödiga exemplar, såväl af Civil- och Criminal-Lag-Förslagen, som af den till Kongl. Maj:t inkomne jemförelse-tabellen öfver Civil-Lag-Förslaget samt Högsta Domstolens yttrande deröfver blifva Rikets Ständer meddelade, med Nådigst tillkännagifvande, dels att, så snart en sådan jemförelse-tabell öfver Criminal-Lag-Förslaget inkommit och hunnit att tryckas, samma Tabell äfven skall till Rikets Ständers kännedom öfverlemnas, dels ock att, i anledning af Rikets Ständers vid senaste Riksdag gjorde underdåniga anhållan, Förslagen till Civil- och Criminal-Lag, äfvensom Högsta Domstolens Protocoll vid granskningen af Civil-Lag-Förslaget blifvit till trycket befordrade."

Stats-Rådets fleste Ledamöter, som, i likhet med Justitiæ-Canzleren, ansågo, att, ehuru Proposition rörande Förslagen till ny Civil- och Criminal-Lag nu icke kunde till Rikets Ständer göras, förenämnde Tableau och öfriga handlingar borde till Rikets Ständers kännedom öfverlemnas, äfvensom att Kongl. Maj:t täcktes till Rikets Ständer framställa nödiga propositioner till speciella Lagförbättringar, intilldess nya Lagförslaget kunde i sin helhet pröfvas och antagas, hemställde i underdånighet, om icke Kongl. Maj:t skulle vilja i anledning häraf låta till Rikets Ständer afgå Nådig skrifvelse, sådan den finnes detta Protocoll bilagd.

Stats-Rådet Grefve *Hård* afgaf följande serskildta yttrande: "Sedan, i anledning af Rikets sist församlade Ständers underdåniga anhållan, de af Kongl. Maj:t dertill förordnade Committerade författat en framställning af det till Allmän Civil-Lag afgifne Förslagets plan samt allmänna grundsatser, med hänvisning till de uti Förslaget uppgifne motiv, jemte uppgift och jemförelse af de väsendtligaste skiljagtigheterne emellan den nu gällande Lagens stadganden och dem, som till antagande äro föreslagne, anser jag väl denna framställning, jemte Förslaget till Criminal-Lag, böra till Rikets Ständer öfverlemnas, för att tjena till ledning och rättelse vid det granskning-arbete, Rikets Ständer kunna finna för godt att, i afseende på Civil-Lag-Förslaget, företaga, för början hvaraf något hinder icke synes böra möta af den omständighet, att den jemväl till utarbetning anbefallda framställningen af Criminal-Lag-Förslagets plan och motiv m. m. icke ännu kunnat fullbordas.

Men ehuru den nu författade jemförelse-tableauen i väsendtlig mon skall lätta granskningen af Lag-Förslagets stadganden och bedömandet, hu-

ruvida detsamma, till såväl principer som dessas utförande i detaljerne, eger företräde framför den nu gällande Lagen eller icke, synes mig dock uppenbart, att, i anseende till beskaffenheten af flere föreslagne förändringar, rörande de allmännaste förhållanden, såsom Giftermålsaftal, Arfs- och Giftorätt, Testamentsrätt samt rättegångssättet m. m., olika meningar i de flesta fall skola uppstå och att följaktligen äfven i anseende till de, rörande Lagförändringars tillvägabringande, gällande Grundlagsbestämmelser, hvilka icke varit beräknade för en på en gång vidtagande förändring af hela Lagsystemet, nästan oöfvervinnerliga hinder skola möta för antagandet i ett sammanhang af en ny Lag-Codex, eller åtminstone, att sådant skulle erfordra användande af mera tid, än Rikets Ständer, med iagttagande af deras öfriga vigtiga åligganden, skulle kunna vid denna och äfven vid flere påföljande Riksdagar derät egna.

Då likväl det länge varit erkändt, att stora brister finnas i vår nuvarande Lagstiftning, synnerligast i den Criminella, med hvilkas afhjelpande ett allt för långt uppskof skulle blifva högst menligt, och jag föreställer mig, att det vigtiga ändamål, som med förra Lag-Comitéens arbete varit ursprungligen afsedt, lättast och säkrast skulle vinnas, om, med ledning af de i samma Comitées förslag, jemte motiver och protocoller framställde åsigt och upplysande anföranden, så skyndsamt, som möjligen ske kunde, serskilde förslag till nödige förändringar, omfattande flere, med hvarandra sammanhängande, men af Lagstiftningen i andra ämnen oberoende frågor, upprättades och dels vid innevarande, dels vid nästkommande Riksmöte, till Rikets Ständers antagande i Nåder proponerades; anser jag mig böra i underdånighet hemställa, det Kongl. Maj:t måtte täckas, med framställande till Rikets Ständer af en sådan åsigt, i Nåder förklara, att, om Rikets Ständer för deras del deruti instämde, Kongl. Maj:t ville vara betänkt på vidtagande af nödiga åtgärder för ändamålets vinnande."

Med bifall till hvad Stats-Rådets fleste Ledamöter i underdånighet tillstyrkt, befallde Kongl. Maj:t, att Nådig Skrifvelse, sådan den finnes detta Protocoll bilagd, skulle under denna dag till Rikets Ständer aflåtas.

In fidem Protocolli,
Eberh. Liljewalch.

N:o 52.

Ank. till Exp. Utsk. den 15 April, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Stångjernssmidet och den gröfre jernförädlingen i Riket; Gifven Stockholms Slott den 4 April 1840.

Uti underdånig skrifvelse af den 21 Februari 1835, hade Rikets då församlade Ständer tillkännagifvit, hurusom de, vid pröfning af åtskillige framställde förslag, åsyftande ändringar i Författningarne rörande Bergs- och Jernhandteringen i Riket, blifvit förde på den öfvertygelse, att en öfvergång till en friare tackjernshandel och smidestillverkning borde beredas, och flere onyttige band borttagas, hvilka voro hinderlige för jernhandteringens utveckling och ändamålsenliga bedrifvande i stort, så vida ej denna industrigren skulle upphöra, att åt landet gifva den vinst, som från längre tider tillbaka varit afsedd, och äfven för framtiden måste påräknas af den vara, som utgör Rikets hufvudsakliga bytesmedel med utlänningen. Rikets Ständer ansågo likväl det vara magtpåliggande, att införandet af ett friare system för jernhandteringens bedrifvande skedde med tillbörlig varsamhet, för att ej åstadkomma en våldsam rubbning af de förhållanden, som hittills egt rum, eller ett förnärmande af de rättigheter, som genom Privilegier och äldre Författningar blifvit betryggade. Utgående från denna åsigt, anhöllo Rikets Ständer hos Kongl. Maj:t: 1:o att handel med tackjern inom Riket måtte förklaras fullkomligt fri och oberoende; och 2:o att, utom Bergslag, fri tillverkningsrätt måtte medgifvas vid alla de bruk, hvarest hela det tillåtne smidet uppginge till minst 450 Sk℔, på hvarje härd räknadt, äfvensom vid alla andra bruk, der, genom behörig undersökning, kunde ådagaläggas, att skogstillgången, utan öfrige Bergverks förnärmande, för nyssnämnde smidesbelopp på hvar och en derstädes befintlig härd vore tillräcklig; att, inom Bergslag, samma fria tillverkningsrätt måtte tillerkännas de bruk, som antingen redan egde 450 Sk℔:s smide eller derutöfver på hvarje härd, eller ock med vederbörlig undersökning visade sig ega skogsfångst, tillräcklig ej mindre för det äldre och tillökade smidet, än äfven för en oförminskad tackjernsblåsning till afsalu, der sådant förut egde rum; samt

att, inom och utom Bergslag, oinskränkt smidesrätt måtte beviljas såväl bruksegare, som bergsmän, hvilka antingen medgåfvo härd-antalets inskränkning, i den mon, att gamla smidesrätten på härdarna motsvarade minst 400 Sk℔ på hvarje qvarvarande härd, eller ock kunde, genom sammanflyttning af sådane smiden inom samma ort, för hvilka kolfångsten till större eller mindre del vore gemensam, tillvägabringa sist angifna proportion emellan smidet och härd-antalet.

Derjemte, och då Rikets Ständer ansågo, att någon fullständig reglering af smidesrätten icke med framgång kunde verkställas, så vida ej, i sammanhang dermed, en jemnare fördelning af smides-skatten tillika bereddes, samt att de vid vissa Verk, för en del af smidet, utan tillräcklig controll, utgående högst betungande recognitions-afgifterne afskaffades, fästade Rikets Ständer Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet derå, att likasom, å ena sidan, någon minskning i Kronans nuvarande intrader på det hela af jernhandteringen icke genom den fria smidesrättens införande borde uppstå, det, å den andra, icke vore Rikets Ständers afsigt att ålägga tillverkarne någon ny eller ökad beskattning i annor väg eller proportion, än som vore oskiljagtig från ett ökadt smidesbelopp till erhållande af frihet inom verkstaden, och hvaraf det frivilliga åtagandet vore hvarje stångjernstillverkare öppet lemnadt; och anhöllo Rikets Ständer, att hvad af Kongl. Maj:t på desse grunder blefve rörande beskattningen i Nåder föreskrifvet, måtte, utan hinder för dess tillämpning under tiden, Rikets derefter sammanträdande Ständer till pröfning föreläggas.

Sedan Kongl. Maj:t, med bifall till hvad Rikets Ständer uti 1:sta punkten af ofvanberörde deras underdåniga skrifvelse begärt, under den 16 Maj samma år, låtit utfärda Dess Nådiga Kungörelse, angående en fri och obehindrad handel med och förbrukning af tackjern inom Riket, samt Kongl. Maj:ts och Rikets Bergs-Collegium, som redan den 24 Maj 1833 blifvit i Nåder anbefaldt, att, efter föregångne undersökningar, utarbeta förslag till en ny allmän Smides-Stadga, utgående från principen af den största möjliga frihet i tillverkningssätt och tillverkningsquantum, som kunde förena sig med Stats-Verkets rätt och utröndte allmänna locala förhållanden, i anseende till skogsfångst inom eller utom Bergslag, till följd deraf underdånigt förslag i ämnet afgifvit, men Kongl. Maj:t, vid pröfningen deraf, funnit Sig icke kunna detsamma antaga; så befallte Kongl. Maj:t Bergs-Collegium att inkomma med nytt förslag i ämnet, med iagttagande af den grundsats, att tillverknings- och vågföringsrätt må tillåtas, i mon af den skogstillgång, som för Brukets drift finnes, utan att vara för andra

Jernbruk, ädlare Verk eller inom Tackjerns-Bergslag för tackjernsblåsningen förut påräknad.

Öfver det förslag, Bergs-Collegium, i följd häraf, i underdånighet afgaf, inhemtade Kongl. Maj:t Bruks-Societetens Deputerades underdåniga utlåtande, samt lemnade bruksegare och bergsmän i allmänhet tillfälle, att med deras anmärkningar i ämnet till Kongl. Maj:t inkomma; men då, under detta vigtiga ärendes beredning, tiden så framskridit, att, när det till slutligt afgörande kunde af Kongl. Maj:t företagas, föga mer än ett år återstod till Rikets Ständers nu inträffade sammanträde, och då det tillkom Rikets Ständer att besluta angående grunderna för smidesrättens beskattning, hvarmed frågan om härdfrihet står i nära sammanhang, fann Kongl. Maj:t lämpligast att uppskjuta med afgörandet af sistnämnde fråga, likasom, utom hvad angick den så kallade recognitions-afgiften, med frågan om förändrad skatt för redan medgifven stångjernstillverkning, intilldess Kongl. Maj:t kommit i tillfälle att inhemta Rikets Ständers vidare yttrande i ämnet.

Emedlertid vidtog Kongl. Maj:t likväl, medelst utfärdandet af Dess Nådiga Kungörelse den 26 October 1838, åtskillige stadganden, åsyftande större frihet, såväl i afseende på tillverkningsbeloppet, som i begagnandet af serskilda smides-methoder, och hvarigenom Kongl. Maj:t, med fästadt afseende å nyttan af en högre tillverkning i allmänhet, och å de fördelar, som de med större smidesrätt försedde bruksegare borde kunna hemta, genom upptäckten af bättre smides-methoder, samt då Kongl. Maj:t ansåg Sig icke böra lemna ur sigte äfven de mindres intresse, jemväl låtit desse senare komma i åtnjutande af samma fördelar, i mon af hvars och ens privilegier och den koltillgång, som derföre vore bestämd. Kongl. Maj:t har på detta sätt trott Sig kunna ernå ett af de syftemål, dit hvarje Styrelse bör sträfva, nemligen att, med aflägsnande af all tanka om uteslutande privilegium, låta hvar och en blifva delagtig af enahanda rättigheter, och att således, då en bruksegare med 450 Sk℔:s smidesrätt och 900 lästers koltillgång tilläts en årlig tillverkning af 600 Sk℔, rättvisan fordrade, att den med mindre smidesrätt och mindre koltillgång försedde borde få, i förhållande dertill, jemväl öka sin tillverkning. Derjemte förklarade Kongl. Maj:t, i enlighet med Rikets Ständers tillkännagifne önskan, att den så kallade recognitions-afgiften skulle upphöra, samt att för nya Verk eller tillökning i smidet vid redan inrättade, hammar-skatten skulle tills vidare och intilldess annorlunda stadgadt varder, erläggas med ett och ett halft Sk℔

för hundrade, i stället för Två Skₖ, som alltsedan år 1803, vid beviljandet af nya smiden, blifvit bestämdt.

Genom desse åtgärder har, sedan utfärdandet af ofvannämnde Nådiga Kungörelse och intill sistlidet års slut, det privilegierade smidet vunnit den högst betydliga tillväxten af omkring 85,000 Skₖ, deraf 63,000 Skₖ tillkommit, i följd af den uti samma Kungörelse, på grund af den lägre beräkningen af kolåtgången, beviljade ⅓:dels tillökningen uti förut privilegierade smiden, och Rikets Ständer blifva i tillfälle att genom den tabellariska uppsats, som Kongl. Maj:t låtit bifoga denna Dess Nådiga Skrifvelse, erfara ifrågavarande vigtiga näringsgrens progressiva framgående.

Jemte det Kongl. Maj:t nu meddelat Rikets Ständer de åtgärder, som af Kongl. Maj:t i afseende på smidesrätten sålunda blifvit vigtagne, har Kongl. Maj:t äfven härmed velat till Rikets Ständers pröfning förelägga, hvad Kongl. Maj:t, i afseende på beskattningen af nya Verk eller tillökning i smidet vid de redan inrättade, samt på utbytet af recognitions-afgiften emot bestämd hammarskatt tillsvidare föreskrifvit; och förväntar Kongl. Maj:t att af Rikets Ständer få inhemta, hvad de i förrberörde ämne, för deras del, anse ytterligare böra tillgöras.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Georg Ulfsparre.

Utdrag af Protocollet öfver Kammar-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 April 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*

Herr Friherre *Lagerbjelke,*

Friherre *von Schulzenheim,*

Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*

Tillförordnade Stats-Secreteraren, Canzli-Rådet *Ulfsparre.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren hemställde i underdånighet, om icke Kongl. Maj:t skulle täckas, att, i följd af Dess Nådiga beslut den 26 October 1838, rörande den utvidgade smidesrätten, med hvad dermed har gemenskap, låta Nådig Skrifvelse till Rikets nu församlade Ständer afgå, med underrättelse om de Stadganden, Kongl. Maj:t i förrberörde Nådiga Beslut föreskrifvit, i afseende på den förändrade och nya beskattningen å smidesrätten, på det Rikets Ständer måtte komma i tillfälle att deröfver anställa den pröfning, som de, enligt deras underdåniga skrifvelse af den 21 Februari 1835, åsyftat; och hade t. f. Stats-Secreteraren, i sådant afseende, uppsatt förslag till den Nådiga Skrifvelsen, som upplästes.

Uti denna t. f. Stats-Secreterarens underdåniga hemställan, instämde Stats-Rådets Ledamöter, dervid Stats-Råden Herr Friherre *Åkerhjelm* och Friherre *von Schulzenheim* likväl åberopade deras till Protocollet den 26 October 1838, vid af Kongl. Maj:t då förehafd pröfning af Bergs-Collegii underdåniga förslag till ny Smides-Stadga, gemensamt med flere då närvarande Stats-Råds-Ledamöter yttrade mening, deruti de i underdånighet ilsyrkt bifall till det af bemälde Collegium företagna stadgande af härdfrihet för de Bruksegare, som visade sig ega 900 lästers årlig koltillgång för hvarje härd.

Med bifall till hvad t. f. Stats-Secreteraren sålunda i underdånighet hemställt, befallte Kongl. Maj:t, att Skrifvelse till Rikets Ständer, i enlighet med det nu upplästa, detta Protocoll bifogade, förslag skulle afgå.

Ex protocollo,
Knut von Troil.

Uppgift på beloppet af utfördt Stångjern och Manufactur under hvarje af åren från och med 1811 till och med 1839.

	Utfördt Stångjern.	Ungefårl. medel-priset.		Vårdet af utfördt Stångjern.	Utfördt Manufactur.	Ungefårl. medel-priset.		Vårdet af utfördt Manufactur.	Summa
	Stap. St. vigt.	Banco		Banco	Stap. St. vigt.	Banco		Banco	Banco
	Skft	R:dr	sk.	R:dr	Skft	R:dr	sk.	R:dr	R:dr
År 1811	299,563	7	8	2,146,900	20,776	9	36	202,500	2,349,400
„ 1812	251,187	7	24	1,883,900	22,285	10	—	222,900	2,106,800
„ 1813	316,157	7	40	2,477,000	——	10	—	366,680	2,843,680
„ 1814	342,067	9	24	3,250,000	——	12	18	449,200	3,699,200
„ 1815	460,916	11	—	5,070,000	——	14	24	531,700	5,601,700
„ 1816	309,446	16	—	4,951,000	——	20	24	751,700	5,702,700
„ 1817	290,117	17	—	4,932,000	medium 36,668	23	—	843,000	5,775,400
„ 1818	351,082	17	—	5,968,000	——	22	24	825,000	6,793,000
„ 1819	307,734	19	—	5,847,000	——	22	24	825,000	6,672,000
„ 1820	311,705	21	—	6,545,800	——	24	24	898,400	7,444,200
„ 1821	314,945	17	24	5,511,000	——	21	—	770,000	6,281,000
„ 1822	346,754	16	—	5,548,000	——	19	24	715,000	6,263,000
„ 1823	402,001	15	24	6,231,000	——	19	24	571,200	6,802,200
„ 1824	345,377	15	36	5,440,000	——	20	—	585,800	6,025,800
„ 1825	450,701	20	—	9,014,000	——	24	24	717,700	9,731,700

	Utfördt Stångjern.	Ungefärl. medel-priset.		Vårdet af utfördt Stångjern.	Utfördt Manufac-tur.	Ungefärl. medel-priset.		Vårdet af utfördt Manufactur.	Summa
	Stap. St. vigt	Banco		Banco	Stap. St. vigt	Banco		Banco	Banco
	Sk℔	R:dr	sk.	R:dr	Sk℔	R:dr	sk.	R:dr	R:dr
År 1826	325,312	19	24	6,343,000	” ——	24	24	717,700	7,060,700
„ 1827	391,467	19	24	7,634,000	medium 29,292	24	24	717,700	8,351,700
„ 1828	416,734	19	24	7,918,000		24	—	703,000	8,621,000
„ 1829	362,690	18	16	6,648,000	——	23	—	673,700	7,321,700
„ 1830	358,680	17	—	5,797,000	——	21	24	629,700	6,426,700
„ 1831	428,204	16	—	6,912,000	——	20	—	585,800	7,497,800
„ 1832	392,485	16	36	6,574,000	medium 29,292	20	24	600,500	7,174,500
„ 1833	413,054	16	24	6,816,000		20	12	609,000	7,425,000
„ 1834	407,881	16	12	6,526,100	26,794	20	—	535,900	7,062,000
„ 1835	479,208	16	—	7,667,300	32,835	20	—	656,700	8,324,000
„ 1836	466,221	18	36	8,426,900	30,167	22	36	686,300	9,113,200
„ 1837	334,505	18	24	6,188,300	21,169	22	—	465,700	6,654,000
„ 1838	526,658	16	16	8,426,500	29,704	20	24	608,900	9,035,400
„ 1839	540,000	18	—	9,720,000	32,000	23	—	736,000	10,456,000

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1840.

N:o 53.

Ank. till Exp. Utsk. den 7 Maj, kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Svar uppå Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse, angående Riksdagens förlängande; Gifvet Stockholms Slott den 4 Maj 1840.

Med anmälan derom, att till handläggande vid nu pågående Riksdag ännu återstodo mångfaldiga oafgjorda ärenden, hvaribland flera af hufvudsaklig vigt, hafva Rikets Ständer, genom underdånig Skrifvelse af den 2 i samma månad, hos Kongl. Maj:t äskat, att Riksdagen måtte fortfara ytterligare En månad, räknad från och med den 7 innevarande Maj.

Kongl. Maj:t har i anledning häraf och på grund af stadgandet i 109 § Regerings-Formen samt 80 § Riksdags-Ordningen velat i Nåder förklara; att Riksdagen må med den sålunda äskade tiden af En månad förlängas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Alb. Ihre.

Protocoll, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 Maj 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Posse,*
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*

Friherre *von Schulzenheim*,
Fåhræus.
Undertecknad t. f. Hof-Canzler.

Undertecknad t. f. Hof-Canzler uppläste i underdånighet ett på Nådigste befallning uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Svar uppå Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse rörande Riksdagens förlängning; hvilket förslag, sådant detsamma vid detta Protocoll finnes bilagdt, uppå Stats-Rådets Ledamöters underdåniga tillstyrkande,

af Kongl. Maj:t i Nåder gillades; och skulle, i öfverensstämmelse dermed, Nådigt Svar, af undertecknad contrasigneradt, till Rikets Ständer på vanligt sätt expedieras. Ut supra.

In fidem Protocolli,
Alb. Ihre.

N:o 54.

Ank till Exp. Utsk. den 13 Maj, kl. 7 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om Ulltuna Kungsladugårds upplåtande för ett Landtbruks-Institut; Gifven Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Med anledning af det förhållande, att Uplands jord, ehuru i allmänhet af utmärkt god beskaffenhet, vanligen gifver en långt knappare afkastning, än som, genom vidgad kännedom om rätta sättet att ändamålsenligt sköta densamma, så till åker som äng, skulle kunna vinnas, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Upsala Län hos Kongl. Maj:t i underdånighet framställt, hurusom den stora nationela förlust, som härigenom uppkommer, säkrast skulle motverkas genom inrättandet derstädes af ett Landtbruks-Institut, som ej allenast till personer med redan inhemtade allmänna förberedande kunskaper, utan ock till allmogen kunde sprida beprövadt rigtiga läror om jordbruk och boskapsskötsel, och med till efterföljd manande exempel ådagalägga deras lärors pålitlighet och värde, i anseende hvartill och då Kongl. Maj:ts Befallningshafvande funnit den till ny utar-

rendering år 1848 ledigblifvande Ulltuna Kungsladugård i Bondkyrko socken, en knapp half mil från Upsala, lemna den förträffligaste local för ett större Landtbruks-Institut, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet hemställt, att Ulltuna Kungsladugård, som består af 12 mantal med 323 geometriska tunnland 25 kappland åker, ganska betydlig äng, med någon, men knapp tillgång på skog och bete, samt, enligt den 5 November 1817 afslutadt contract, gifver 602 tunnor 25½ kappar spanmål, hälften råg och hälften korn, i årligt arrende, må med de åligganden, hvilka för ett större Landtbruks-Institut äro behöflige, vid arrende-årens slut till ett sådant Institut få användas, samt afkastningen deraf, jemte ett dessutom troligen nödigt stats-anslag, anvisas till aflöning för Föreståndare och Lärare i alla de ämnen, som Kongl. Maj:t kunde finna godt bestämma, eller som nu vid Landtbruks-Institutet å Degeberg i Westergöthland föredragas, äfvensom för inrättande derjemte af en Skola, till inhemtande af kunskap i de för allmogen mest nödige och nyttige slöjder, samt en större Verkstad för tillverkning af jordbruksredskap; tilläggande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att ett ytterligare skäl härtill kunde hemtas från Kungsladugårdens närbelägenhet till Upsala Universitet, hvilken ej allenast kunde medgifva Lärarne derstädes i Botanik och Practisk Ekonomi m. m., att stundom tillhandagå Institutet med sina högre kunskaper, utan ock lemnade den vid Universitetet studerande ungdomen tillfälle att taga kännedom om landtbruket, sådant det bör vara, och hvarigenom mången yngling måhända kunde förmås att till lefnadsyrke heldre välja landthushållningen, än att öka trängseln inom statens redan uppfyllda Embetsverk.

Då nuvarande arrende af Ulltuna Kungsladugård ännu kommer att fortfara längre, än den tid, inom hvilken Rikets Ständer, enligt Grundlagen, skola till Lagtima Riksdag ånyo sammankomma, skulle väl Kongl. Maj:t häraf kunnat hemta anledning, att till nästa Riksdag låta anstå med den åtgärd, Kongl. Maj:t finner ofvannämnde Dess Befallningshafvandes underdåniga hemställan påkalla; men då, genom sådant uppskof, och under ovissheten, huruvida upplåtelse af Kungsgården komme att bifallas eller ej, mycket af den tid, som eljest kunde nyttigt användas, antingen till nödige förberedelser för Landtbruks-Institutets iordningbringande vid Ulltuna genast vid arrendetidens slut, eller för att söka bereda annan utväg, som möjligen kunde finnas till ett sådant Instituts inrättande annorstädes inom Länet, skulle för ändamålet förloras, så vill Kongl. Maj:t nu härmed till Rikets Ständer, genom deras Stats-Utskott, öfverlemna att härutinnan vidtaga det beslut, hvartill den af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande gjorda framställning kan

finnas föranleda; och varda i sådant afseende handlingarne i ämnet härhos bifogade.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Georg Ulfsparre.

Utdrag af Protocollet öfver Kammar-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 8 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,* samt
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Canzli-Rådet *Ulfsparre.*

Tillförordade Stats-Secreteraren föredrog i underdånighet:

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Derefter uppläste t. f. Stats-Secreteraren ett, enligt Kongl. Maj:ts den 15 i sistl. månad fattade beslut, uppsatt förslag till Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående Ulltuna Kungsladugårds upplåtande för inrättande af ett Landtbruks-Institut.

Kongl. Maj:t täcktes, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt; och skulle, i öfverensstämmelse dermed, Skrifvelsen under denna dags dato expedieras.

Ex protocollo,
G. A. Söderhjelm.

N:o 55.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Maj, kl. 7 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående anslag af Krono-tionden till Vinsäd för Ulricæ Eleonoræ församling i Östergöthlands Län; Gifven Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Uti en den 8 innevarande månad till Kongl. Maj:t ingifven ansökning, har Riksdagsfullmägtigen af Bonde-Ståndet för Wifolka och Walkebo Härader af Östergöthlands Län, *Anders Nilsson* i Åbylund, å Ulricæ Eleonoræ församlings inom nämnde Län vägnar, underdånigst anhållit, att åt bemälda församling, som saknade den, andra socknar öfver hela Riket i allmänhet anslagna Krono-tionde till anskaffande af communionvin, hvilket här måste bekostas, dels af communicanterne sjelfva, dels af den ringa kyrko-cassan, måtte beredas ett årligt anslag af Kronans behållna Tionde, till det belopp och af den tillgång, som i ansöknings-handlingarne närmare uppgifves.

Vid underdånig föredragning häraf, har Kongl. Maj:t velat denna ansökning, som inkommit efter det Dess Nådiga Proposition, angående Stats-Verkets tillstånd och behof, redan blifvit affattad och expedierad, till Rikets Ständers Stats-Utskott härmed öfverlemna, till det afseende, samma ansökan finnas förtjena.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet, å Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:
Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Biskopen Doctor *Heurlin.*

24:o.

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut meddelade Höga beslut, i underdånighet uppsatta förslag till Nådig Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående sökt anslag af Krono-tionden till vinsäd för Ulricæ Eleonoræ församling i Östergöthland.

Enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla ofvanberörde förslag, sådant detsamma finnes detta Protocoll bilagdt; och befallde, att, i öfverensstämmelse dermed, Dess ifrågavarande Nådiga Skrifvelse skulle under denne dag expedieras.

Ex protocollo,
Gust. Brandel.

N:o 56.

Ank. till Exp. Utsk. d. 13 Maj, kl. 7 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, om tillåtelse för Sällskapet till Vexel-undervisningens befrämjande, att bibehålla den åt Normal-skolan upplåtna Mariæ f. d. Bränneribyggnad; Gifven Stockholms Slott den 17 Mars 1840.

Med föranledande af Rikets Ständers vid 1823 års Riksdag fattade beslut rörande förra Magasins-inrättningens byggnader, och uppå underdånig ansökan af Directionen i Sällskapet för Vexel-undervisningens befrämjande, har Kongl. Maj:t, genom Resolution af den 26 April 1826, till Directionens disposition, under 18 år, upplåtit Mariæ f. d. Bränneri-byggnader till inrättande af en Normal-skola för Vexel-undervisnings-methoden. Denna öfverlåtelse blef sedermera af Rikets Ständer vid 1828 — 1830 årens Riksdag godkänd, hvarjemte ett årligt anslag af 2,000 R:dr beviljades till lärares aflöning och Skolans vidmagthållande, hvilket anslag, såsom fortfarande behöfligt, blef vid 1834 års Riksdag uppfördt å Riks-Statens 10:de Hufvudtitel. Som den bestämda tiden för nämnde egendoms begagnande till local för Normal-skolan snart tilländalöper, men densamma, som, sedan den till Directionens disposition öfverlemnades, blifvit genom enskilde personers bidrag forsatt i det förbättrade skick, att dess värde numera kunde anses nära fördubbladt, ännu vore för Sällskapet och dess vigtiga ändamål behöflig, så har Directionen anhållit, att berörde egendom måtte hädanefter och allt framgent af Sällskapet få bibehållas till begagnande för en Normal-skola för Vexel-undervisningen, med villkor, att denna Skola äfven framgent förblifver ett Seminarium för Skollärare, i hvilken egenskap den redan visat sig vara af allmän nytta, hvarjemte denna undervisningsanstalt vore serskildt för hufvudstaden af serdeles vigt, enär 300 fattiga barn derstädes åtnjöto kostnadsfri undervisning.

Kongl. Maj:t, som jemväl anser denna Normal-skola vara allmänt nyttig, vill nu till Rikets Ständers Stats-Utskott hafva öfverlemnat Directionens i Sällskapet för Vexel-undervisningens befrämjande underdåniga ansökan om tillåtelse att för omförmälda Skola fortfarande begagna ifrågavarande byggnader, likväl endast så länge, som denna Skola finnes vara i egenskap af Skollärare-Seminarium behöflig.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JONAN.

C. J. Heurlin.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 17 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
T. f. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Biskopen *Heurlin.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren anmälte i underdånighet:

En af Directionen i Sällskapet för Vexel-undervisningens befrämjande gjord underdånig ansökan, att Mariæ f. d. Kronobränneri-byggnader måtte äfven hädanefter och allt framgent få af Sällskapet bibehållas till begagnande för en Normal-skola för berörde undervisning, med vilkor, att denna Skola, såsom hittills, förblifver ett Seminarium för Skollärare.

Kongl. Maj:t, som jemväl ansåg det vara af allmän nytta, att ifrågavarande byggnader finge för omförmälde Skola fortfarande begagnas, likväl endast så länge hon finnes vara, i egenskap af Skollärare-seminarium, behöflig, vill nämnde ansökan, enligt tillförordnade Stats-Secreterarens och Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemna, jemte Nådig Skrifvelse, sådan den finnes detta Protocoll bifogad.

Ex Protocollo,
C. A. Backman.

N:o 57.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Maj, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående en utvidgad Lärare-personal och dertill erforderligt tillökadt Stats-anslag för Stockholms Gymnasium; Gifven Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Sedan det i hufvudstaden, till följd af Kongl. Brefvet den 14 Juni 1820, inrättade och den 4 October 1821 öppnade Gymnasium, till en början och i brist af större tillgångar blifvit inskränkt till fyra Lectorer och en Adjunct, i stället för den af f. d. Uppfostrings-Comitéen för detsamma i underdånighet föreslagne Lärare-personal af sex Lectorer och en Adjunct; har likväl undervisningen blifvit af förstnämnde fåtalige Lärare med den framgång bestridd, att förtroendet för och anlitandet af detta nya Gymnasium småningom i den mon tilltagit, att lärjungarnes antal, som år 1824 utgjorde 66, och år 1832 83, år 1838 uppgick till 92, och har sålunda, i jemförelse med den studerande ungdomens antal vid Rikets öfriga Gymnasier, det Stockholmska nu i detta hänseende tillvunnit sig ett bland de främsta rummen.

Med underdånig anmälan af detta förhållande, har, medelst skrifvelse, som den 11 innevarande månad till Kongl. Maj:t inkommit, Directionen öfver Stockholms Stads Undervisningsverk, enär vid de öfrige större Gymnasierna i Riket föreläsningarne, dels redan höllos på 3:ne lärosalar, dels borde, till följd af Kongl. Circuläret den 16 November förlidet år, på sådant sätt ordnas, nu i underdånighet hemställt, ej mindre om en dylik läroämnenas fördelning äfven vid Stockholms Gymnasium, än ock om den derför erforderliga tillökning i Lärarnes antal och löne-förmoner. I förstnämnde hänseende har Directionen uppgifvit ett till motiv och omständigheter närmare utveckladt förslag, upptagande ej flere, än sex erforderlige Lärare, de der alla skulle benämnas Lectorer, nemligen en för Theologien och Grekiska språket, en för Latinet, en för Mathematiken, en för Historien och Geografien, en för Philosophien och Svenska språket samt en för de moderna språken; hvilkas ökade Lärarepersonal likväl i så måtto

understiger den vid de öfrige Gymnasierna vanliga, att de senares upptager ett antal af minst Sex Lectorer, samt dessutom Adjunct, Språklärare och Lärare i Naturvetenskap, m. m.

I fråga åter om äskad tillökning i lönebeloppen för bemälde Lärare, har, i betragtande af dels den dyrare lefnadskostnaden i hufvudstaden, dels det från lärjungarnes talrikhet härflytande trägnare arbetet, dels ändtligen den tillökade föreläsningsskyldigheten vid ett tredeladt Gymnasium, hvarvid icke eller præbende-hemman eller pastorat funnos anslagna, Directionen i underdånighet föreslagit en förhöjning i de 2 äldste Lectorernes löner från nuvarande beloppet 965 till 1,200 R:dr hvardera; i de 2 nästföljande Lectorslönerna från 820 till 1,000 R:dr hvardera; i den 5:te lärarelönen från 800 till 870 R:dr, jemte hushyra 150 R:dr, i stället för Adjunctens nuvarande boningsrum, som komme att upplåtas till 3:dje lärosal; samt för den 6:te läraren, Lectorn i moderna språk, ny lön af 800 R:dr och hushyra 150 R:dr, uppgående den härigenom erforderliga tillökningen i läroverkets stat till en summa af R:dr 2,000 Banco, och hela lönestaten till R:dr 6,370 Banco, eller nära lika belopp med hvad Lectorerne, Adjuncten och Språkläraren tillsammans vid Rikets fleste Gymnasier åtnjuta.

Till åstadkommande af berörde erforderlige tillökning, har Directionen i underdånighet hemställt, att Kongl. Maj:t måtte till Rikets nu församlade Ständer aflåta Nådig Proposition om beviljande af 2,000 R:dr Banco årligen, såsom serskildt löneanslag åt Stockholms Gymnasium, att för Stats-Verket anordnas och af Directionen disponeras, i enlighet med dess nu afgifna förslag.

Såsom ytterligare skäl för ofvanberörde framställning, har Directionen i underdånighet åberopat, dels det egna förhållande, att Stockholms Stads Undervisningsverk blott till en *mindre* del underhållas genom statsanslag, men till den vida *större* af staden sjelf, medelst ett åtaget bidrag af 10,000 R:dr Banco årligen; dels ock att meranämnde Undervisningsverk icke åtnjuta någon andel i det senast af Rikets Ständer till de öfrige allmänna läroverken anvisade stats-anslag.

Ehuru förevarande framställning först till Kongl. Maj:t inkommit, efter det Dess Nådiga Proposition angående Stats-Verkets tillstånd och behof redan blifvit affattad och till Stats-Utskottet afgifven, vill Kongl. Maj:t likväl, med afseende å det gagneliga föremåls befrämjande, som berörde underdåniga framställning åsyftar, densamma härmedelst till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemna.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. I. Heurlin.

Utdrag af Protocollet, hållet vid Ecclesiastik-Expeditionens underdåniga föredragning inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet, å Stockholms Slott den 24 Februari 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld,*

Stats-Råden:
Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Biskopen Doctor *Heurlin.*

24:o.

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut meddelade Höga beslut, i underdånighet uppsatta förslag till Nådig Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående en utvidgad lärarepersonal och dertill erforderligt tillökadt stats-anslag för Stockholms Gymnasium.

Enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla ofvanberörde förslag, sådant detsamma finnes detta protocoll bilagdt; och befallde att, i öfverensstämmelse dermed, Dess ifrågavarande Nådiga Skrifvelse skulle under denna dag expedieras.

Ex protocollo,
Gust. Brandel.

N:o 58.

Ank. till Exp. Utsk. d. 14 Maj, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående Landshöfdingen af Wingårds underdåniga anhållan om befrielse från ränta för en del honom till ersättning ådömde balancemedel; Gifven Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Landshöfdingen i Wermlands Län, *Johan af Wingård*, har, uti en till Kongl. Maj:t ingifven underdånig skrift, anfört: att, då den eftergift, Rikets Ständer vid 1828, 1829 och 1830 årens Riksdag beviljat bemälde Landshöfding i den honom ålagde ersättningsskyldighet för åtskillige af förre Lands-Secreteraren *G. B. Kleman* förskingrade medel, icke sträckt sig till de 2,017 R:dr 41 sk. B:co, som utgjort Adelsfane-Regementets i Wermland indrifne hemmansräntor för år 1820, hade Landshöfdingen under loppet af år 1834 först hos Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Collegium erbjudit sig att liqvidera, hvad utaf desse medel återstode, samt sedermera, efter erhållet besked derom, att bemälde Collegium icke vidare egde hos honom någon fordran, och att Adelsfane-Regementets indragne räntor voro till Stats-Verket öfverlåtne, hos Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contor anmält sig till fullgörande af sin betalningsskyldighet; att han i detta afseende jemväl till Stats-Contoret aflemnat återstående skuldbeloppet 1,710 R:dr 3 sk. 2 r:st.; att Stats-Contoret likväl af denna summa endast emottagit 1,533 R:dr 13 sk. 7 r:st., såsom utgörande Stats- och Invalidhusfondsmedel, och till honom återsändt de öfrige 176 R:dr 37 sk. 7 r:st., hvilket belopp han, i förmodan, att det tillhörde någon indelningshafvare, emedlertid för vederbörandes räkning i Wermlands Landt-Ränteri nedsatt; att, sedan Landshöfdingen *af Wingård* hos Kongl. Maj:t om detta förhållande gjort underdånig anmälan, samt Kongl. Maj:t, genom Nådig Skrifvelse den 7 Februari 1835, till Fullmägtige i Rikets Ständers Bank och Riksgälds-Contor, Stats-Contoret och Kongl. Maj:ts General-Tullstyrelse förklarat, att Landshöfdingen *af Wingårds* ansvarighet för ifrågavarande balancemedel upphört, Krigs-Collegii Advocat-Fiscal, detta oagtadt, uti en den 15 påföljde Augusti bemälde Landshöfding delgifven ansökning, hos Landshöfdinge-Embetet i Wermlands Län begärt handräckning till utbekommande af ränta å ofvan-

berörde till Stats-Contoret inbetalde 1,533 R:dr 13 sk. 7 r:st. från den tid, medlen till Landshöfdinge-Embetet influtit, intilldess betalningen deraf i Stats-Contoret verkställdes; hvadan och ehuru det väl vore ostridigt, att Landshöfdingen *af Wingård*, genom Kongl. Maj:ts Nådiga Utslag den 12 Augusti 1825, i fråga om ersättningsskyldigheten för de af förre Lands-Secreteraren *Kleman* förskingrade medel, blifvit förpligtad äfven ansvara för ränta å alla de ådömde posterne, men, enligt Landshöfdingens tanka, som vunne stöd af Stats-Contorets ofvannämnde med honom uppgjorde liqvid, räntebetalning å de Stats-Verket tillkommande medel icke kunde komma i fråga, samt Krigs-Collegium, på sätt omförmäldt är, funnit ifrågavarande hemmansräntor icke kunna der emottagas, Landshöfdingen i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t måtte, såsom följd af högstberörde skrifvelse den 7 Februari 1835, i Nåder förklara, att den emot Landshöfdingen gjorda lagsökning, till hvars anställande Krigs-Collegium eller dess Advocat-Fiscal icke varit behörige, finge förfalla.

Uti häröfver infordradt underdånigt utlåtande, har Stats-Contoret anfört: att, enligt hvad Kongl. Brefvet den 13 Mars 1830 innehåller, hade vid den genom Rikets Ständer Landshöfdingen *af Wingård* beviljade eftergift utaf ersättningsansvaret för en del af de allmänna medel, som förre Lands-Secreteraren *Kleman* i tjensten tillgripit och förskingrat, det vilkor blifvit fästadt, att Landshöfdingen borde inom 5 år derefter visa sig hafva betalt de, genom Kongl. Maj:ts Nådiga Utslag den 12 Augusti 1825, fastställde ersättningsbelopp till enskilde och till sådane Publike Cassor, hvilka icke voro ställde under Rikets Ständers disposition, och bland hvilka äfven räknades Adelsfane-Regementets ifrågavarande för år 1820 i Wermland indrifne hemmansräntor. På sätt Landshöfdingen underdånigst anfört, hade till Stats-Contoret i December månad 1834 inlevererats en summa af 1,710 R:dr 3 sk. 2 r:st., som skulle utgöra återstoden af nämnde Regementes räntor för år 1820; men som beloppet, hvilket, jemväl Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 10 Mars 1832, utgjorde endast 1,533 R:dr 13 sk. 7 r:st., nemligen Statsmedel 867 R:dr 26 sk. 11 r:st., och Invalidhusfondsmedel 665 R:dr 34 sk. 8 r:st., sålunda helt och hållet bestod af f. d. Adelsfane-Regementets hemmansräntor, hvilka ock bland propriebalancerne upptogos uti samma Regementes afgifna redogörelse, hade Stats-Contoret icke varit i tillfälle att uppgöra liqvid, om huru mycket Landshöfdingen *af Wingård* kunde i ränta vara skyldig godtgöra å dessa, uti indeldta Regementenas till Krigs-Collegium ingående räkningar balancerade medel, hvadan äfven det öfverskjutande beloppet, 176 R:dr 37 sk. 7 r:st, återställdes, med tillkännagifvan-

de, att det berodde på Landshöfdingen *af Wingård* att sjelf afbörda, hvad han i ersättningsväg för *Klemanska* balancen, i öfrigt hade att betala, och att det i sådant hänseende vore honom obetaget att penningarne i Landt-Ränteriet nedsätta; beträffande alltså frågan om eftergift af den genom Krigs-Collegii Advocat-Fiscals-Embete fordrade ränta å nämnde numera liqviderade f. d. Adelsfane-Regementets hemmansräntor, 1,533 R:dr 13 sk. 7 r:st., så och då, efter Stats-Contorets förmenande, Krigs-Collegii Advocat-Fiscal otvifvelagtigt ej allenast vore behörig, utan det äfven åläge honom att indraga ifrågavarande räntemedel, har Stats-Contoret ansett, att, i fall räntebeloppets rigtiga beräkning utaf Landshöfdingen *af Wingård* lemnas obestridt, innehållet af Kongl. Maj:ts ofvannämnde Utslag den 12 Augusti 1825, eller att ränta å de till betalning ådömde posterne borde erläggas, jemväl i förevarande hänseende skall lända till efterrättelse; hvadan Stats-Contoret trott sig icke kunna tillstyrka Nådigt bifall till ifrågavarande ansökning utaf Landshöfdingen *af Wingård,* hvilken, enligt Stats-Contorets tanka, så mycket mindre bordt vilja undandraga sig den honom i denna del åliggande betalningsskyldighet, som derpå tilläfventyrs kunde bero, huruvida han fullgjort de vilkor, hvilka varit fästade vid den, jemlikt innehållet af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 13 Mars 1830, af Rikets Ständer honom beviljade afskrifningsförmon.

Vid föredragning af detta ärende, har Kongl. Maj:t väl för Dess del funnit den af Krigs-Collegii Advocat-Fiscal i ofvanberörde måtto yrkade ränteberäkning icke skäligen kunna utsträckas till den del af ifrågavarande ersättningssumma, som, enligt hvad Stats-Contoret numera i underdånighet upplyst, utgöres af statsmedel, men dock ansett frågan härom bero på en närmare förklaring af Rikets Ständer, rörande tillämpningen af deras vid 1828, 1829 och 1830 årens Riksdag fattade beslut, i afseende på Landshöfdingen *af Wingårds* ansvarighet för f. d. Lands-Secreteraren *Klemans* balance, hvadan Kongl. Maj:t, som emedlertid i Nåder bifallit, att med räntas erläggande å nyssberörde medel må tills vidare anstå, nu velat till Rikets Ständers pröfning och afgörande öfverlemna, huruvida eftergift af samma ränta, i likhet med hvad Rikets Ständer för andra statsmedel, hörande till *Klemanska* balancen, förut beviljat, må Landshöfdingen *af Wingård* förunnas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevägen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet, öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Mars 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:
Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Grefve *Hård,*
Friherre *Gyllenhaal,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren *Munthe.*

Tillförordnade Stats-Secreteraren *Munthe* uppläste i underdånighet till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående Landshöfdingen *af Wingårds* underdåniga anhållan om befrielse från ränta för en del honom till ersättning ådömde balancemedel.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes protocollet bilagdt, och befallde, att Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse skulle i öfverensstämmelse dermed under denna dag till Rikets Ständers Stats-Utskott expedieras.

Ex protocollo,
Nils af Zellén.

N:o 59.

Ank. till Exp. Utsk. den 15 Maj, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående försäljning af en del mindre Kronolägenheter; Gifven Stockholms Slott den 27 April 1840.

Uti skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 30 October 1834, tillkännagåfvo Rikets Ständer, att, ehuru några omständigheter icke inträffat, som kunnat föranleda fråträdandet af Rikets Ständers år 1823 yttrade åsigt, att Kungsgårdar och Kungsladugårdar icke borde Kronan afhändas, Rikets Ständer likväl trodde, att, derest förhållandet med någon Kungsgård, Kungsladugård eller annan till boställe icke anslagen kronolägenhet skulle finnas sådant, att verklig fördel för staten uppkomme genom egendomens försäljning till skatte, i stället för densammas utarrenderande efter bestämda grunder, sådan försäljning då borde kunna ega rum; och anhöllo derföre Rikets Ständer, att Kongl. Maj:t måtte låta vederbörligen utreda förhållandet i berörde afseende och förslag i ämnet derefter till Rikets Ständer öfverlemna.

I detta ändamål blefvo påföljande året Kongl. Maj:ts samtlige Befallningshafvande i Riket genom Kammar-Collegium anbefallde, att noga utreda och till Kammar-Collegium uppgifva, hvilka kronolägenheter borde, efter den af Rikets Ständer omförmälde grund, komma i fråga att under skattemannarätt försäljas, samt tillika föreslå, hvad grundränta sedermera borde för hvarje sådan kronolägenhet utgå; och, sedan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tid efter annan deras yttranden och förslag i ämnet afgifvit, har Kammar-Collegium nyligen med handlingarne derom och eget utlåtande till Kongl. Maj:t inkommit, dervid Collegium utgått från den synpunkt, att, efter ordalydelsen af Rikets Ständers ofvannämnde skrifvelse, fråga icke vore om sådant allmännare afhändande af Kronans egendomar, som en del Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillstyrkt, på grund af åberopad erfarenhet om den vanhäfd, som vid åtskillige utarrenderade Krono-egendomar egt rum, och de förluster, som uppkomma, än af arrendatorers och löftesmäns obestånd, än af svårigheten att, utan betydlig nedsättning i arrendebelop-

pen,

pen, finna redbara arrendatorer; utan har Collegium ansett sig icke böra fästa uppmärksamhet på andra försäljningsförslag, än de, som afsågo mindre Kronolägenheter, för hvilka serskilda förhållanden blifvit uppgifne af den beskaffenhet, att lägenheternes afyttrande visade sig medföra verklig fördel för staten, hvilket Collegium funnit endast ega rum med följande lägenheter, neml. i

Södermanlands Län,
Åkers Härad,
Härads Socken,

Härja utjord, hvilken, bestående af spridda åkertegar, om tillsammans 2 tunne- 23 kappland, inom ett skattlagdt hemmans odalegor, år 1833 blifvit skattlagd, men icke kunnat utarrenderas, oagtadt 5 serskilde auctioner i sådant ändamål blifvit hållne;

Skaraborgs Län,
Wadsbo Fögderi,
Undenäs Socken,

Fiskeslägenheten Mälbön eller Wälbön, för hvilken årliga arrende-afgiften blott utgör 1 R:dr 24 sk. utan någon derå åsatt grundränta;

Kronobergs Län,
Sunnerbo Härad,
Annerstads Socken,

Skens Ålfiske, för hvilket en grundränta är i äldre Jordeböcker upptagen till 8, och i senare till $7\frac{1}{2}$ st. oxar, men hvilken ränta dock icke utgått, utan endast ett årligt arrende, som vid hvarje förnyad arrendeperiod blifvit förminskadt, senast från 35 R:dr 32 sk. till 33 R:dr 16 sk., af skäl, dels att fisket blifvit mindre fördelagtigt, dels att lägenheten omgifves af skattejord, hvilken omständighet afhåller andra än dess egare från fiskets arrenderande, emedan de icke kunna åtkomma någon boningsplats derstädes;

Stockholms Län,
Frösåkers Härad,
Börstills Socken,

Fiskeskären Norrsten och Wässarön, utarrenderade hvardera för 2 fjerdingar strömming, utgörande för det förra mindre och för det senare mera, än derå varande grundränta;

Frötuna Skeppslag,
Frötuna Socken,

Fiskeskären Dyngskär, Inre och Yttre Fredlarne samt Kallskär, alla utan

grundränta, men utarrenderade, det förstnämnde för 2 R:dr 24 sk., Fredlarne för 5 R:dr 8 sk. och Kallskär för 10 R:dr; samt Fiskeskären Gillöga och Skarf, utarrenderade, det förra för 2 tunnor 3 fjerdingar och det senare för 3 fjerdingar strömming, hvilka arrenden utgöra mindre än den lägenheterne åsatte grundränta;

Götheborgs och Bohus Län.

I Orousts och Tjörns Fögderi: Holmarne Stubbersholmen och Lyktersholmen i Morlanda Socken, upplåtne under arrende för 10 sk. B:co årligen; samt i Norrvikens Fögderi: holmarne Olskär, Nödet, Svartskär, Makrilskär, och Kläholmarne, utarrenderade för 3 R:dr 4 sk. årligen, holmarne Skarpudd, Vattenholmen och Vedholmen, upplåtne under arrende för 37 sk. årligen, holmarne Ölbören eller Öbbören, Stora och Lilla Brattholmen, Kållen, Måskär, Håskär, Vester Småskär samt Stora och Lilla Klöfskär i Tanums socken, å hvilka vid utlysta auctioner under flera år något arrendeanbud icke blifvit gjordt, samt oskattlagde och till enskild besittningsrätt ej upplåtne holmarne Bramskär, Stora och Lilla Borgen, Dyngelåsen, Djupeskär, Eckran, Ericken, Fiskeskär, Norra Grötskär, Södra Grötskär, Hummerholmen, Hornpanna, Hästholmen, Hästklunken, Hummerskär, Kista, Klötten, Kafringen, Klyftan, Långebotten, Långeskär, Loran, Låfven, Långesjöholmen, Makrilskär, Morön, Meet och Makrelskär, Sadlen, Sköttebön, 2 Kannorna, Svarten, Höge Svahn, Flatesvahn, Rimmesvahn, Ramskär, Stretan, 3 Svennungarne, Skjutsholmen, Stora och Lilla Skörholmen, Tistholmen, Tångeskär, Tveklyftan och Vällingskär, i Tanums socken; Aneskär, Brattön, Engländarne, Ericsskär, 2 Flatskären, Fjelleholmen, Fallskär, Gråskär, Geljeberget med skär, Guleholmen, Gullskär, Gapskär, Gråskär, Gremler, Hummerskär, Stora Håskär, Hellesön, Kållen, Klöfveskär, Klättene, Kålön, Långeskär, Lilla och Stora Ljungön, Ljungholmarne, Lyngön, Morholmen, 2 Mågholmarne, Munkholmen, 2 Svarteskären, Svartskär, 3 Saltskären, Svarteskär, Skarfö, Stigholmen, Trinnässlan, Testholmen, Tasken, Ösekollen, och 2 Oruholmarne i Qville socken; samt Dimholmen, Namnlös och Andersholmen i Svenneby socken; hvilka alla holmar uppgifvits vara för Lotsverket umbärlige.

Lika med hvad Kammar-Collegium yttrat, är Kongl. Maj:t af den tanke, att endast sådane kronolägenheter, för hvilka serskilde förhållanden blifvit uppgifna af den beskaffenhet, att lägenheternes afyttrande kunde anses medföra verklig fördel för staten, för närvarande böra till försäljning ifrågakomma; och Kongl. Maj:t, som finner detta endast ega rum med de här ofvan uppräknade kronolägenheter, vill derföre härmed hos Rikets Stän-

der, genom deras Stats-Utskott, föreslå, att samma lägenheter, de icke utarrenderade genast, och de öfrige, så snart nuvarande arrenden derå tilländagå, må genom öppna auctioner till mestbjudande under skattemannarätt försäljas, med skyldighet för köpare af de lägenheter, hvarå grundränta blifvit åsatt, att samma ränta utgöra, såvida ej Kronan deraf hittills endast åtnjutit ett lägre arrendebelopp, i hvilket fall, äfvensom för de icke skattlagde, men utarrenderade lägenheterne, beloppet af arrendet borde såsom grundränta åsättas och framgent erläggas; hvaremot, då öfrige oskattlagde lägenheter, som hittills ej äro utarrenderade, synas vara af alltför ringa värde, för att kunna bära annan än högst obetydlig, om ens någon, grundränta, hvars åsättande genom behörig skattläggning således ej skulle löna mödan och kostnaden, desse lägenheter borde antingen genom uppgörelse derom vid auctionerne grundränta åsättas, eller ock, så framt detta ej kunde ske, från sådan ränta alldeles befrias.'

Kammar-Collegii underdåniga utlåtande samt deri åberopade skrifvelser och tillhörande handlingar varda till närmare upplysning härhos meddelde; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Georg Ulfsparre.

Utdrag af Protocollet öfver Kammar-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 27 April 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Posse,*
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Cederström,*
Friherre *von Schulzenheim,*
Tillförordnade Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre,*
Tillförordnade Stats-Secreteraren, Canzli-Rådet *Ulfsparre.*

— — — — Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut fattade beslut, uppsatt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående försäljning af en del mindre Krono-lägenheter.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt; och skulle, i öfverensstämmelse med samma förslag, Nådig Proposition till Stats-Utskottet under denna dag expedieras. — — — —

Ex protocollo,
A. G. Westberg.

N:o 60.

Ank. till Exp. Utsk. den 15 Maj, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ön S:t Barthelemy; Gifven Stockholms Slott den 19 Mars 1840.

De missgynnande förhållanden, i afseende å handelns och rörelsens ställning på Colonien S:t Barthelemy och deraf beroende inkomster, som Kongl. Maj:t, uti Nådig Skrifvelse af den 6 April 1835, meddelade Rikets då församlade Ständers Stats-Utskott, hafva sedermera icke förändrat sig. En i Augusti månad år 1837 inträffad våldsam orcan har likväl ökat fattigdomen, derigenom att den dels förstörde, dels skadade en mängd både allmänna och enskilda byggnader för ett värde af omkring 150,000 Spanska Piaster. Genast vid första underrättelsen derom, skyndade Kongl. Maj:t att af Egna medel bispringa de genom denna olyckshändelse mest lidande med ett understöd af 1,000 Livres Sterling, och har derförutan anvisat nödiga tillgångar till de publika husens iståndsättande. Coloniens intrader voro redan förut för dess behof så otillräckliga, att en brist af ungefär lika belopp med hela nuvarande inkomsten årligen uppstår, och Kongl. Maj:ts förskott för godtgörandet af denna brist och af härstädes vid Colonial-

De-

Departementet anvisade utgifter hafva således, under detta senare tidskifte, likasom alltifrån år 1823, blifvit betydligen ökade. Såvida ej politiska tilldragelser dertill gifva anledning, visar sig för Colonien föga utsigt till förbättring i den conjunctur, som nu fjettrar dess rörelse, och nödgar flere af dess driftigaste och förmögnaste köpmän att småningom söka ett annat fält för sin verksamhet och sina capital, ehuru Kongl. Maj:t ej underlåtit att vidtaga alla de åtgärder till handelns uppmuntran på stället, som kunnat uppgifvas. De försök till directa handelsförbindelser emellan moderlandet och Colonien, som ett enskildt bolag berömligen anställt och Kongl. Maj:t hägnat, hafva slutligen ej eller motsvarat förhoppningarne, hvarföre bolaget under innevarande år sig upplöst.

Under sådana omständigheter och då inkomsterne af Colonien helt och hållet härflyta från handeln och rörelsen, samt någon ytterligare besparing i utgifterne ej kan vidtagas efter de nedsättningar och indragningar uti Coloniens förvaltning, som blifvit, så vidt med dess möjliga upprätthållande varit förenligt, redan verkställda, är det mer än sannolikt, att Kongl. Maj:t, äfven hädanefter, till Sina redan högst betydliga förskott för Colonien S:t Barthelemy, skall nödgas lägga nya, utan någon serdeles utsigt till åtminstone snar ersättning.

Öfver lagarnes och ordningens vidmagthållande på Colonien S:t Barthelemy har Kongl. Maj:t låtit noggrannt vaka, och eger Kongl. Maj:t den tillfredsställelsen, att ingen klagan öfver saknadt beskydd försports från någon af dessa Kongl. Maj:ts aflägsna undersåtare.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Alb. Ihre.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1840.

N:o 61.

Ank. till Exp. Utsk. den 1 Juni, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående förordnande för en Ledamot af Stats-Rådet å den i 42 § af Riksdags-Ordningen afsedda befattning med Riksdags-Ärenden; Gifven Stockholms Slott den 19 Maj 1840.

Kongl. Maj:t vill härmed i Nåder gifva Rikets Ständer tillkänna, att Kongl. Maj:t förordnat Stats-Rådet, Kammarherren, Archivarien vid Kongl. Maj:ts Orden, Riddaren af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-Orden, Riddaren af Kejserliga Ryska S:t Stanislai-Ordens 2:dra Class samt Commendeuren af Kongl. Belgiska Leopolds-Orden och af Kongl. Grekiska Frälsare-Orden, *Albrecht Elof Ihre*, att, under innevarande Riksdag, intill dess Kongl. Maj:t annorlunda förordnar, utöfva den i Riksdags-Ordningens 42 § omförmälde befattning med Riksdags-Ärenden. Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Ol. Im. Fåhræus.

Utdrag af Protocollet öfver Civil-Ärenden, hållet inför H. M. Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 19 Maj 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse*.

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre.

Stats-Rådet *Fåhræus* uppläste ett på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning nu uppsatt förslag till Nådig Skrifvelse till Rikets Ständer, angående förordnande för Stats-Rådet *Ihre* å den i 42 § af Riksdags-Ordningen afsedda befattning med Riksdags-Ärenden.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt; Och befallte att, i öfverensstämmelse dermed, Skrifvelse skulle genom Stats-Rådet *Fåhræus* till Rikets Ständer öfverlemnas.

Ex Protocollo,

Er. Gust. Norström.

N:o 62.

Ank. till Exp. Utsk. den 11 Juni, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående en Pensions anslående till enkan efter framlidne vice Amiralen m. m. Gustaf af Klint; Gifven Stockholms Slott den 26 Maj 1840.

Kongl. Maj:t, som städse sökt uppmuntra sådane egenskaper och handlingar, hvilka lända fäderneslandet till nytta och heder, har, sedan vice Amiralen och Commendeuren af Kongl. Maj:ts Svärds-Orden med Stora Korset m. m. *Gustaf af Klint*, den 30 nästlidne April med döden afgått, ansett Sig i Nåder böra fästa Rikets Ständers Stats-Utskotts uppmärksamhet på den nytta, nämnde vice Amiral tillskyndat de förenade Rikenas så väl Örlogs- som Handels-sjöfart, medelst det af honom, under fyratiotvå år, intill sin död, fortsatte Sjö-chartæ-arbete, ett verk, som gjort författarens namn frejdadt bland Europas alla navigerande nationer; och vill Kongl. Maj:t, med anledning häraf, nu föreslå Rikets Ständers Stats-Utskott att, såsom en billig gärd af aktning för den bortgångne embetsmannens förtjenster, hos Rikets Ständer göra framställning om beviljandet af en årlig pension till belopp af åttahundrade Riksdaler Banco, åt bemälde vice Amirals efterlemnade enka, som med elfva barn, af hvilka nio äro oförsörjde, befinner sig i mindre lyckliga omständigheter.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Joh. Lagerbjelke.

Utdrag af Protocollet öfver Sjöförsvars-Departementet tillhörande ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 26 Maj 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse*,

Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*;

Stats-Råden:

Departements-Chefen, Herr Friherre *Cederström*,

Departements-Chefen, Herr Friherre *Lagerbjelke*,

Departements-Chefen *Fåhræus*,

T. f. Departements-Chefen *af Wingård*,

Departements-Chefen *Ihre*.

Departements-Chefen, Herr Friherre *Lagerbjelke* anmälte i underdånighet, hurusom enkan efter aflidne vice Amiralen *G. af Klint*, med 11 barn, deraf 9 äro oförsörjda, nu befinner sig uti mindre goda omständigheter, på grund hvaraf Herr Departements-Chefen underdånigst föreslog, att Kongl. Maj:t, med fästadt Nådigt afseende å hennes aflidne mans förtjenster af fäderneslandet, måtte täckas till Rikets Ständers Stats-Utskott aflåta Nådig Skrifvelse om framställning till Rikets Ständer, för beviljandet af en årlig pension till bemälde vice Amirals enka.

Förenande sig uti hvad sålunda i underdånighet föreslogs, hemställde Stats-Rådet, om icke Kongl. Maj:t skulle finna skäligt i Nåder föreslå den ifrågavarande pensionen till ett belopp af Åtta Hundrade Rdr B:co.

Härtill täcktes Kongl. Maj:t lemna Nådigt bifall; och blef en, till följd deraf, uppsatt Nådig skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott nu

till justering uppläst och godkänd, sådan densamma finnes protocollet bilagd, med föreskrift, att denna skrifvelse borde, utan afbidan af protocollets justering, expedieras under föredragnings-dagen den 26 innevarande Maj. Ut supra.

Ex Protocollo,
C. O. Vougt.

N:o 63.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Juni, kl. 6 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, i fråga om utbyte emot ett årligt anslag af Tullmedlen, af den så kallade Föringen till hemkommande fartygs besättningar; Gifven Stockholms Slott den 14 Maj 1840.

Uti till Kongl. Maj:t afgifvet betänkande, angående handels-sjöfartens närvarande tillstånd, och utvägarne till dess befrämjande, hafva serskilde, i berörde hänseende utsedde Committerade, bland annat, i underdånighet föreslagit upphörande af den, enligt 4 § 5 Art. i 1748 års Coopvaerdie-Reglemente, samt 24 § i Underrättelserne till Tulltaxan, hemkommande sjömän tillerkände så kallade "Föringen", och inrättandet i stället af en pensions-fond för sådane sjömän, som genom ålder eller olyckshändelser blifvit satte ur verksamhet, äfvensom för sjömäns enkor och barn; hvarvid Committerade, efter en historisk framställning angående föringens uppkomst, beskaffenhet och utgörande, jemte uträkningen öfver dess sammanräknade belopp under åren 1833 med 1837, utvisande ett årligt medeltal af 13,389 R:dr 8 sk. Banco, i underdånighet yttrat: att Committerade, genom egen erfarenhet och sakkunnige personers utsago, blifvit öfvertygade derom, att nämnde betydliga summa, som tillfaller de sjöfarande, icke medför någon synnerlig nytta, så länge den i allt för små delar utbetalas till hvarje sjöman *serskildt* för hvarje fullbordad resa, då han betraktade den såsom en gåfva, och använde den såsom en drickspenning, samt att förlusten af en sådan inkomst i det ögonblick, då han vanligen är bäst försedd med penningar, icke skulle blifva serdeles kännbar; men att, då sjömannen i vårt land hade så många vigtiga behof ännu ouppfyllda, så många anspråk på samhällets deltagande och omvårdnad, hvarje åtgärd,

som i någon mon kunde bidraga, att förbättra hans ställning, troligen skulle vinna alla goda medborgares bifall, och med tacksamhet af sjömännen sjelfve emottagas; att Committerade, för att i detta afseende söka uträtta *något*, och fylla *en* af de många bristerna, trott sig böra i underdånighet hemställa, huruvida det icke skulle vara lämpligt, att den nu brukliga utbetalningen af sjömännens Föring finge upphöra, och en deremot svarande *viss* summa af tull-medlen anslås till en pensions-fond för sådane sjömän, som genom ålder eller olyckshändelser voro satte ur verksamhet, samt för sjömäns enkor och oförsörjde barn; att denna åtgärd icke skulle medföra någon ny uppoffring å det allmännas sida; men deremot lättnad i de tjenstemäns arbete, hvilka det nu åläge att för hvarje ankommande fartyg utgifva Föringens belopp, samt jemväl bidraga till räkenskapernas förenkling, äfvensom sjömannen derigenom skulle, emot en ringa, för ögonblicket nästan omärklig, uppoffring, vinna en bättre utsigt för sin framtid, mera mod under arbete och faror, samt en välkommen hjelp, då ålderdomen, eller en inträffad olyckshändelse satte honom ur stånd att sjelf förtjena sitt uppehälle; hvarförutan hoppet om ett sådant understöd, enligt Committerades tanke, skulle blifva ett verksamt medel att förekomma Svenske sjömäns rymning på utländsk ort, och beviljandet deraf utgöra en passande belöning för sådane sjöfarande, som icke låtit förleda sig af en större vinst för ögonblicket, att ofvergifva sin antagna tjenst och sitt fädernesland; samt att, om detta förslag skulle vinna bifall, Föringens belopp tills vidare syntes böra i Banken insättas, för den blifvande pensions-fondens räkning, och en serskild Comité af sakkunnige och för sjöfolkets bästa nitälskande personer, äfvensom af Sjö-capitainer och sjömän, erhålla uppdrag att utarbeta förslag till Reglemente för användandet och förvaltningen af den summa, hvilken, såsom ersättning för Föringen, framgent komme att af tull-medlen utgå.

Efter erhållen befallning att, sedan vederbörande Sjömanshus-Directioner blifvit hörde, häröfver sig utlåta, har Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce Collegium, uti skrifvelse af den 17 Februari innevarande år, jemte afgifvande af eget utlåtande i ämnet, i underdånighet öfverlemnat infordrade yttranden från 18 Sjömanshus-Directioner; af hvilka yttranden inhemtas: att Sjömanshus-Directionen i *Halmstad* afstyrkt Föringens upphörande, såsom, i dess tanka, förnärmande sjömännens rätt, och minskande uppmuntran för inträde i detta yrke, samt i det stället tillstyrkt, att af de sjöfarandes skattebidrag en viss del kunde årligen afsättas, för att så-

som pension eller gratial efter behof utdelas; att Directionen i *Nyköping* ansett tillkomsten af Föringen grunda sig på en antagen lag, hvars förändring fordrade begge Statsmagternas samverkan, och för öfrigt, utan att ingå i någon slags pröfning af det ifrågavarande förslaget, trott, att om, såsom i Nyköping lärer vara förhållandet, alla rederier vid deras fartygs uppläggande afsatte en viss summa efter lästetalet, på detta sätt ändamålsenligaste tillgång kunde vinnas till behöfvande sjömäns understöd på den ort, der de voro kände; att Directionen i *Götheborg*, under förutsättning, att det gjorda förslaget hufvudsakligen afsåge att förekomma Svenska sjömäns rymning på utländsk ort, förmodade, att andra af Directionen uppgifne och af vissa rederier i Götheborg redan vidtagne kraftigare åtgärder härtill kunde vara att tillgå, men att, enär det vore önskvärdt, att tillgångar kunde beredas för att bilda en fond för bräcklige och orklöse sjömäns samt deras enkors och barns underhåll, Directionen till Kongl. Maj:ts Nådiga godtfinnande hemställt, huruvida allmänna rättsgrunder kunde anses medgifva, att medel, som sjöfolket sjelfve förtjent, kunde dem fråntagas, för att bilda en fond för fattigmedel af allmännare egenskap, än att gagna dem sjelfva, hvar på sin ort, dock med den anmärkning, att en Central-styrelse icke syntes lämplig vid så spridda anspråk, som skulle komma i fråga, om Föringen skulle komma att till ifrågavarande ändamål anslås, och af tull-medlen utbetalas, och att således, i fall det belopp, som efter nu gällande författningar skulle utfalla på Götheborgs Tullkammare, och alltså bordt enskildt tillhöra denna ort, måtte varda till dervarande Sjömanshus aflemnadt; äfvensom Directionen serskildt underställt Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, huruvida icke beloppet af Föringen borde beräknas efter en jemförelse emellan 1748 års myntvärde och det nuvarande, eller åtminstone emellan då- och nuvarande tull-afgifter; att alla de öfrige 15 *Directionerne* instämt i tillstyrkande af Committerades förslag om upphörande af det omedelbara utbetalandet af den så kallade Föringen till sjömännen sjelfve, dock med den olikhet, att tvänne, nemligen de i *Wisby* och *Piteå*, utan anmärkning instämt i Committerades förslag i dess hela vidd; att 4, neml. de i *Gefle*, *Ystad*, *Westervik* och *Söderhamn*, tillstyrkt, att denna ersättning, som för Föringen komme att utgå, måtte tilldelas Sjömanshusen, för att öka deras fonder för gratial och understöd, utan att dock dessa Directioner yttrat sig om sättet att denna ersättning emellan Sjömanshusen fördela; att Sjömanshus-Directionen i *Stockholm* förklarat sig helst skolat hafva önskat, att en anstalt kunnat åstadkommas,

hvarigenom sjömannen blifvit tillvand att, under sin friska och verksamma ålder, sjelf göra en jemn besparing för kommande behof, vare sig af Föringen eller egna månadshyror, hvilken besparing blefve sjömannen och hans anhörige enskildt tillhörig; men att Directionen, med afseende på de svårigheter, som med förvaltningen af sådane medel blefvo förknippade, förenade sig i Committerades förslag, med den skillnad, att Directionen ansåge, det hvarje stapelstads Sjömanshus borde få sig uppdraget förvaltningen af den andel, som, efter jemförelse af sjömännens antal, kunde anses böra hvarje sådan stad tillkomma af Föringens total-summa för året; att i någorlunda öfverensstämmelse härmed Direction i *Calmar* och *Hernösand* föreslagit, den förre, att denna fördelning borde ske i likhet med collect-medlen för fattige sjömän, och den senare, att den borde rättas efter sjöfarten; och att de öfrige 6, nemligen de i *Norrköping*, *Malmö*, *Warberg*, *Hudiksvall*, *Carlskrona* och *Sundsvall*, hemstallt, att Föringen må directe utbetalas från hvarje tullkammare till stadens eller districtets Sjömanshus, hvarvid de fyra förstnämnde Directionerne ansett, att Föringen borde utgå efter samma beräknings-grunder, som hittills; men den i Sundsvall deremot föreslagit, att den borde utgöras efter viss procent af tullen, eller på annat lämpligt sätt.

För egen del har Commerce-Collegium i underdånighet anfört, att Föringen, om än ursprungligen tillkommen såsom ersättning för förlorade, i gammal Lag grundade, förmoner, numera icke hade egenskapen att härleda sig från någon i Lag grundad rätt; att den väl omförmäldes i 1748 års Coopvaerdie-Reglemente, som vore en ekonomisk, af Kongl. Maj:ts godtfinnande beroende författning, men att, då den upptoges vid hvarje Riksdag i tillägget till tullbevillningen, den kunde anses såsom ett Statsanslag, beroende af Rikets Ständers medgifvande vid hvarje Riksdag, ehuru den alltsedan 1748 utgått till oförändradt belopp, endast med den skillnad, som successive myntförändringar förorsakat; att Committerade, som inom sig räknade tvänne Ledamöter, hvilka under längre tider farit till Coopvaerdies, innan de afgåfvo sitt förslag, hört flere af Stockholms anseddaste och erfarnaste Coopvaerdie-Skeppare, som alla instämt i den önskan, att Föringen, såsom under närvarande förhållanden i de fleste fall utan nytta för dem, som emottaga den, måtte på det föreslagna sättet användas; att vid de betänkligheter, de fleste Sjömanshus-Directioner yttrat emot bildandet af en Central-fond för sjömäns, samt deras enkors och barns understöd, troligen hvilande på det missförstånd, att sådant blefve

förknippadt med en dyr förvaltning, kunde anmärkas, att intet hinder mötte, att, i fall förslaget godkändes, Stockholms Sjömanshus, eller någon annan dylik inrättning, försedd förut med tillräcklig betjening, och med nit för det vackra ändamålet, kostnadsfritt kunde öfvertaga styrelsen öfver Central-fonden, med förslagsrätt i och för pensioneringen och revisionsrätt i och för förvaltningen för de öfrige Sjömanshusen; att då icke i hvarje stapelstad ett Sjömanhus finnes och äfven en mängd sjömän bo utom städerne, fördelningen af ifrågavarande fond på Sjömanshusen icke alltid skulle bereda den pensionssökande förmoner, att hans ansökan blefve granskad i hans ort och der han vore känd; att erfarenheten visat, att Sjömanshusens förvaltningskostnad icke sällan varit ganska betydlig, såsom t. ex. i Götheborg, der de åt Committerade meddelade uppgifter upplyste, att Secreterarens arfvode motsvarade ungefär $\frac{1}{3}$ af alla utgående gratial och pensioner; samt att en utbetalning af Föringar, beräknad såsom hittills från hvarje tullkammare till dess Sjömanshus, skulle medföra den obilligheten, att de Sjömanshus, såsom i Stockholm och Götheborg, der antalet af inskrifne sjömän icke stå i något förhållande till antalet af dem, som vid dessa städers sjöfart användas, skulle blifva synnerligen gynnade framför de öfrige. Men då Committerade ingalunda bestämdt föreslagit en Central-anstalt, och det torde vara för tidigt att yttra sig öfver den ena eller andra af de ifrågasatte åtgärdernes företräden, innan de blifvit, på sätt Committerade hemstallt, af sakkunnige och för ämnet nitiske män pröfvade, så ansåge Collegium sig för närvarande böra inskränka sig till det underdåniga tillstyrkande:

1:o att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Rikets Ständer, att den, enligt 4 § 5 Art. i 1748 års Coopvaerdie-Reglemente och 24 § i underrättelserne till 1835 års Tull-taxa, till Skeppare och besättning å Svenska fartyg uu utgående Föring må med innevarande år upphöra, men att deremot antingen en viss bestämd summa, som med afseende på den nedsättning, denna inhemska sjöfarten lemnade uppmuntran genom myntförsämring lidit, icke torde böra understiga 20,000 R:dr, eller ock en viss procent af årets behållna tull-inkomst, beräknad efter ungefärliga förhållandet af den utbetalda Föringen under de sistförflutne åren till den under samma tid behållna tull-inkomsten, måtte anslås, att från och med år 1841 utgå, i och för un-

derstöd

derstöd för ålderstigne eller genom olyckshändelser ur verksamhet satte Coopvaerdie-Capitainer och sjömän, samt deras enkor och oförsörjda barn;

2:o att Kongl. Maj:t, i händelse af bifall till detta förslag, täcktes utse en Comité af sakkunnige och för sjofolkets bästa nitälskande personer, hvaraf minst hälften borde utgöras af Coopvaerdie-Capitainer, till hvilka alla i ämnet afgifne utlåtanden komma att öfverlemnas, och med uppdrag att utarbeta förslag om sättet att ändamålsenligast använda den summa, som komme att i stället för Föringen utgå; öfver hvilket förslag Kongl. Maj:t sedermera torde tillåta samtlige Sjömanshusen att sig yttra, samt anbefalla Commerce-Collegium att derefter med underdånigt utlåtande inkomma; och

3:o att, intilldess Kongl. Maj:t kunde öfver ifrågavarande förslag fatta Dess Nådiga beslut, den utgående ersättnings-summan borde genom Kongl. Stats-Contorets försorg göras fruktbar; så att, sedan Kongl. Maj:ts Nådiga beslut blifvit fattadt, behållningen kunde tilldelas den eller de inrättningar, som får eller få sig förvaltningen af den välgörande stiftelsen uppdragen.

Då Kongl. Maj:t, vid underdånig föredragning af detta ärende, hufvudsakligen gillat de allmänna åsigter, rörande nyttan af den föreslagne förändringen och sättet för dess utförande, som Commerce-Collegium här ofvan i underdånighet framställt, har Kongl. Maj:t, jemte meddelande af hvad hos Kongl. Maj:t i ämnet förekommit, härmed velat till Rikets Ständers pröfning öfverlemna, huruvida icke ett årligt anslag, motsvarande medelsumman af hvad, under de senast förflutne 10 åren, såsom Föring från Tullverket, utgifvits, må anvisas att från och med år 1841 räknadt, af tull-medlen utgå, i händelse Kongl. Maj:t skulle finna godt att låta ifrågavarande, genom 4 § 5 Art af 1748 års Coopvaerdie-Reglemente samt 24 § af underrättelserne till nu gällande tull-taxa, åt de sjofarande medgifne förmon, från och med nästa år upphöra; och vill Kongl. Maj:t, så framt Rikets Ständer bifalla omförmälde anslags utgående, hvarigenom i sjelfva verket någon ökad afgift för Staten ej uppkommer, efter inhemtande af Rikets Ständers svar härom, i Nåder besluta, angående de vidare åtgärder, som kunna komma i fråga, med hänsigt till den blifvande pensionsfondens bildande samt dess framtida användande och förvaltning.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. A. Munthe.

Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats Rådet å Stockholms Slott den 14 Maj 1840.

Närvarande:

Hans Excellens Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse.*
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Åkerhjelm,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Friherre *von Schulzenheim,*
T. f. Hof-Canzlern *Ihre,*
T. f. Stats-Secreteraren, Expeditions-Secreteraren *Munthe.*

T. f. Stats-Secreteraren uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, i fråga om utbyte mot ett årligt anslag af tull-medlen af den så kallade Föringen till hemkommande fartygs besättningar.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, berörde förslag i Nåder gilla; och skulle alltså, i öfverensstämmelse dermed, Nådig Proposition till Rikets Ständer afgå, sådan den finnes detta Protocoll bilagd.

= = = = = = = = = = = =

Ex Protocollo,

G. L. Munthe.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet,* 1840.

N:o 64.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Juni, kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående uppförande å Indragnings-Stat af Löne-ersättning åt f. d. Stats-Secreterarne Grip och von Hartmansdorff; Gifven Stockholms Slott den 19 Maj 1840.

Då Kongl. Maj:t funnit den vid innevarande Riksdag i grundlagsenlig ordning beslutade förändring af Stats-Rådets organisation icke kunna, för innehafvare af härigenom upphörda embeten, medföra rubbning i förut, på grund af Kongl. Majts Nådiga fullmagter, uppburna löne-förmoner, så har Kongl. Maj:t, som i följd häraf och i öfverensstämmelse med Rikets Ständers vid flera dylika tillfällen förut fattade beslut, ansett f. d. Stats-Secreterarne för Krigs- och Ecclesiastik-Ärendena *C. G. Grip* och *A. von Hartmansdorff* vara berättigade att, intill dess de till andra embeten med motsvarande eller högre löner på Stat kunna varda i Nåder utnämnde, bibehålla deras hittills innehafde Stats-Secreterare-löner, utgörande för hvar dera 4,000 R:dr, med derunder inbegripne 260 tunnor spanmål, härmed velat om detta förhållande Rikets Ständer underrätta, på det att erforderligt anslag för ifrågavarande löne-ersättningar må vid nu pågående Statsreglering varda å Allmänna Indragnings-Staten uppfördt. Emedlertid anbefaller Kongl. Maj:t Stats-Contoret att ofvanberörde tvänne Stats-Secreterare-löner i vanlig ordning fortfarande anordna och utbetala.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 19 Maj 1840.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitiæ Stats-Ministern Herr Grefve *Posse*,

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård och
Ihre.

— — — — — — — — — — —

Härefter täcktes Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med Stats-Rådets yttrade mening, i Nåder förklara, att Kongl. Maj:t fann den vid innevarande Riksdag, i grundlagsenlig ordning, beslutade förändring af Stats-Rådets organisation icke kunna för innehafvare af härigenom upphörde embeten medföra rubbning i förut, på grund af Kongl. Maj:ts Nådiga fullmagter, uppburne löne-förmoner, dem Kongl. Maj:t alltså ansåg ofvanbemälde embetsmän vara, i enlighet med hvad jemväl Rikets Ständer vid flere dylika tillfällen förut beslutit, berättigade att bibehålla, intill dess de varda till andra embeten med motsvarande eller högre löner på Rikets Stat i Nåder utnämnde; att Stats-Contoret, i följd häraf, borde erhålla Nådig befallning att, intill dess annorlunda förordnas, till f. d. Stats-Secreterarne för Krigs- och Ecclesiastik-Ärendena, *C. G. Grip* och *A. von Hartmansdorff* fortfarande utbetala deras å Stat hittills innehafde Stats-Secreterare-löner, samt att Rikets Ständer borde uti afgående skrifvelse om detta förhållande underrättas, på det ett erforderligt anslag för ifrågavarande löne-ersättningar må vid nu pågående Stats-reglering varda å Allmänna Indragnings-Staten uppfördt.

— — — — — — — — — — —

Ex Protocollo,
G. L. Munthe.

N:o 65.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Juni, kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående anslag till pensioner för f. d. Stats-Råden, Herr Friherre Åkerhjelm och Grefve Hård; Gifven Stockholms Slott den 19 Maj 1840.

Då Kongl. Maj:t, under den 16 innevarande månad, i Nåder beviljat Stats-Råden Herr Friherre *G. F. Åkerhjelm* och Grefve *C. G. Hård* Nådigt afsked från berörde embeten, har Kongl. Maj:t ansett Sig icke böra lemna utan serskildt afseende, dels de bevekelse-grunder, hvilka förmått Herr Friherre *Åkerhjelm* att, med förbiseende af egne fördelar, begära dess endtledigande, kort före den tid, då han, enligt Författningarne, skolat vara berättigad att taga afsked med bibehållande af hela lönen såsom pension, och dels det af Grefve *Hård* uppgifna förhållande, att han, som ej eger enskild förmögenhet, skulle, utan erhållande af serskildt pensions-understöd, komma att sakna medel för sin och en talrik familjs framtida bergning.

I betragtande af dessa omständigheter, hvilka närmare finnas utvecklade i bifogade Protocolls-utdrag, och med kännedom derjemte af det nit, de insigter och den rättrådighet, hvilka städse utmärkt, såväl Herr Friherre *Åkerhjelms*, som Grefve *Hårds* tillryggalagda embetsmanna-bana, har Kongl. Maj:t funnit Sig, både af pligt och böjelse, uppmanad att söka bereda bemälde f. d. Ledamöter af Konungens Stats-Råd någon ersättning för den inkomst, de nu genom afskedstagandet sig beröfvat; och Kongl. Maj:t vill derföre härmed till Rikets Ständer hafva i Nåder öfverlemnat, att för dem anvisa lämplige pensioner, hvilka Kongl. Maj:t anser Sig böra föreslå: för Herr Friherre *Åkerhjelm* till Fyra Tusende Fem Hundrade Riksdaler, svarande mot fulla beloppet af dess innehafda Stats-Råds-lön, och för Grefve *Hård* till Fyra Tusende Riksdaler årligen.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 19 Maj 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ Stats-Ministern Herr Grefve *Posse.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård och
Ihre.

Stats-Rådet *af Wingård* föredrog i underdånighet:

1:o.

Utdrag af Stats-Råds-Protocollet öfver Civil-Ärenden för den 16 innevarande månad, innefattande Kongl. Maj:ts Nådiga beslut och förklarande, i anledning af Stats-Rådets, Herr Friherre *Åkerhjelms* då ånyo anmälda underdåniga ansökning om afsked från det honom anförtrodde Stats-Råds-embete; vid hvilken underdåniga ansökning Herr Friherren, uti till Protocollet afgifvet serskildt yttrande, i underdånighet tillagt följande:

"Då jag, såsom det serskilda Protocollet för Kammar-Ärenden under den 8 sistlidne Februari förmäler, jemte de öfrige Stats-Råden, vid denna tidpunkt ansåg mig böra i underdånighet anmäla mig till fråträdande af Stats-Råds-Embetet, föranläts jag härtill af det inträffade förhållandet, att den i allmänna Blad sedan länge förkunnade, från innevarande Riksmötes början i Riks-Ståndens öfverläggningar öppet uttalade opposition mot Eders Kongl. Maj:ts ansvarige Rådgifvare, genom Utskotts-valen ådagalade i handling, att denna me-

ning äfven var Rikets Ständers majoritets. Från detta ögonblick syntes ingen tvifvel kunna uppstå, att den för det allmännas nytta så nödvändiga samdrägten mellan de begge Stats-magterne skulle uteblifva, om icke å ena eller andra sidan något steg gjordes, för att bereda ett bättre förhållande och undanrödja de för landet menliga följder, som af denna missämja borde förväntas. Af sådan anledning uppkallade mig pligten och tillgifvenheten emot Konung och fosterland, att, i hvad på mig kunde ankomma, medverka till denna samdrägts återställande; och då det måste vara bland Statsmannens främsta pligter under en constitutionel Stats-författning, att, med uppmärksamhet följa de tids-förhållanden, i hvilka han skall verka, och att, utan blindt förlitande till sin goda vilja, jemföra sin tids anspråk med sin förmåga, trodde jag mig böra inse, att denna samdrägts återställande icke genom positiva åtgärder från min sida kunde tillvägabringas. Jag tvekade då icke att genom den negativa af mitt resignerande från Stats-Råds-Embetet, söka att bidraga dertill, ehuru detta steg innebar en uppoffring af mina förhoppningar, att såsom Statsman ännu någon tid kunna gagna, — förhoppningar, hvilka Eders Kongl. Maj:ts mig visade Nådiga förtroende berättigat mig att hysa. Eders Kongl. Maj:ts i förrberörde Protocoll uttryckta Nådiga uppmaning till Dess Stats-Råd att, i embetet förblifva, intill dess frågan om Stats-Rådets förändrade organisation vore afgjord, emottogs af mig med lika underdånig beredvillighet och erkänsla för det Nådiga förtroende, som dicterade denna uppmaning, som af det öfriga Stats-Rådet; och det blef mig en kär pligt att såsom Rådgifvare och Representant medverka till antagande af denna förändring, hvilken, om ej ännu innebärande alla de egenskaper, som erfordras, för att göra den till ett välbildadt organiskt Styrelse-Verk, likväl utgör ett framgående på den väg, som leder till vår hela administrations förenkling och ändamålsenligare verksamhet."

"Sedan denna tid hafva Rikets Ständer antagit nämnde grundlagsförändring och Eders Kongl. Maj:t har äfven deråt gifvit Sitt Nådiga samtycke, samt går nu att utse den personal, som kommer att utgöra Eders Kongl. Maj:ts nya Conseil. Det tillhör icke mig att bedöma, huruvida jag må anses ega de egenskaper, som erfordras, för att kunna räknas bland detta antal; men det tillhör mig att ej förbise de betydligen ökade, af lätt förutsedde inträffande yttre och inre förhållanden försvårade, embets-pligter, som ovilkorligen komma att åtfölja de nya Stats-Råds-beställningarne."

"Efter en på 38:de året tillbragt effectiv och till större delen trägen och mödosam tjenstetid, har jag äfven hunnit nära det tids-moment af min lefnads-ålder, som för pensions erhållande är erforderlig; men då min

sedan flere år försvagade helsa, med föga hopp om en bättre, förbjuder mig att tilltro mig kunna, under en för det nya administrativa Stats-skickets utveckling tillräcklig tiderymd, motsvara de ökade embets-pligter, som, i högsta Styrelsen nu mera uppkomma, samt jag, med de tänkesätt och grundsatser, som städse fört mina steg på tjenstebanan, ej velat betrakta mitt fortfarande derstädes, såsom ett beräknadt supplement af den kortare tid, som erfordras för fyllande af pensions-rätt i lefnadsår, har jag funnit pligten och de här i underdånighet åberopade inträffade förhållanden, ålägga mig att anse gränsen för mitt Statsmanna-kall nu vara upphunnen."

"Det skulle blifva mig ett dyrbart minne af min tjenstebana, om det lyckades mig att genom denna sanna teckning af mina bevekelsegrunder för dess frånträdande, hafva beredt mig deras rättvisande af den upphöjda och ljusa blick, hvars höga pröfning de nu underställas."

I anledning häraf hade Kongl. Maj:t, med bifall till den gjorda afskeds-ansökningen, förklarat Sig gilla och värdera de bevekelse-grunder, hvilka föranledt Herr Friherre *Åkerhjelms* åstundan, att dess innehafde Stats-Råds-Embete frånträda, ehuru föga fattades i fyllnaden af den ålder och tjenstetid, hvilka skulle berättiga honom att bibehålla hela lönen såsom pension; hvarförutan Kongl. Maj:t under betygande af Dess serdeles Nådiga välbehag öfver Herr Friherrens städse ådagalagda redliga nit och trohet vid utöfningen af de flera honom i Nåder anförtrodda vigtiga embeten och uppdrag, samt den rättrådighet och upplysning, hvarföre han såsom Kongl. Maj:ts Rådgifvare sig utmärkt, och hvarigenom han förvärfvat sig rättmätigt anspråk på Kongl. Maj:ts och nationens erkänsla, — gifvit tillkänna, det Kongl. Maj:t ville, uppå Finance-Departementets underdåniga föredragning, besluta om Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående pension för Herr Friherre *Åkerhjelm.*

2:o.

Civil-Departementets Protocolls-Utdrag af den 16 innevarande månad, meddeladt i afseende på frågan om pension för Stats-Rådet Grefve *Hård.*

Uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, hade Grefve *Hård* i underdånighet anfört, att, då på grunder, dem Grefven icke ansett sig behöfva närmare utveckla, han förutsåg, att, vid den nya organisationen af Stats-Rådet, Kongl. Maj:t icke afsett hans bibehållande vid det embete, som för få år sedan blifvit honom i Nåder anförtrodt, skulle väl dess underdåniga anhållan om Nådigt endtledigande från detta embete kunna synas öfverflödig; men att han likväl nödgades i underdånighet framställa en sådan anhållan, för att med densamma förena en annan, den nemligen, att Kongl. Maj:t måtte täckas i Nåder behjerta den ställning, hvaruti Grefven med en talrik familj skulle komma att, efter fråträdande af sin hittills innehafde lön, sig befinna. I sådant afseende hade Grefve *Hård* omförmält, att då Grefven för omkring femton år sedan åter inträddde på Embetsmanna-banan, hade han egt en för tarflig utkomst tillräcklig förmögenhet; att hvad som nu deraf återstår, icke kunde försäkra honom med familj om ens den tarfligaste bergning, ännu mindre lemna utväg till fullbordande af 2:ne söners uppfostran; samt att hans försvagade helsa och minskade krafter icke eller lemnade någon utsigt för honom att kunna på annan väg i någon väsendtlig mon bidraga till fyllande af bristen; — af hvilken anledning Grefven i underdånighet begärt, att Kongl. Maj:t måtte täckas, genom Nådig Proposition till Rikets Ständer, öfverlemna hans anhållan att, under sin återstående lifstid, få tillgodonjuta sin innehafda Stats-Råds-lön, eller den del deraf, som kunde finnas icke öfverstiga ett billigt anspråk; och derjemte, för vinnande af Kongl. Maj:ts Nådiga förord till Rikets Ständers bifall, i underdånighet åberopat, utom behofvet, äfven den omständighet, att han, före tillträdandet af Stats-Råds-Embetet, innehaft ett annat, dervid han kunnat hoppas att längre hafva blifvit bibehållen, och hvars åligganden möjligen icke öfverstigit hans förmåga, ehuru, vid utöfningen af det sist i nnehafde det icke lyckats honom att motsvara Kongl. Maj:ts förväntan och förtroende.

Kongl. Maj:t, som beviljat Grefve *Hård* Nådigt afsked från dess innehafde Stats-Råds-Embete, med betygande af Kongl. Maj:ts serdeles Nådiga välbehag öfver Grefvens i de honom i Nåder anförtrodde vigtiga embeten beprölvade redliga nit och trohet samt de insigter och den rättrådighet, han under utöfningen af sitt Rådgifvare-kall ådagalagt och hvarigenom han gjort sig förtjent af Kongl. Maj:ts och nationens erkänsla, hade derjemte förklarat sig vilja, uppå underdånig föredragning genom Finance-Departementet,

i Nåder besluta om aflåtande till Rikets Ständer af Nådig Proposition, i anledning af Grefve *Hårds* underdåniga anhållan om pension.

I betragtande af ej mindre det nit samt den rättrådighet och de insigter, hvilka städse utmärkt Herr Friherre *Åkerhjelm* och Grefve *Hård* i utöfningen af deras vigtiga embetsmanna-kall, än af öfrige, här ofvan omförmälde serskilde omständigheter; och då Kongl. Maj:t funne Sig både af pligt och böjelse uppmanad att söka, genom äskade pensions-anslag, bereda desse nu afgångne Stats-Råds-Ledamöter en lämplig ersättning för de inkomster, de genom afskedstagandet sig beröfvat; täcktes Kongl. Maj:t, som, i öfvernsstämmelse med Stats-Rådets yttrade mening, ansåg denna ersättning skäligen böra bestämmas, för Herr Friherre *Åkerhjelm* till 4,500 R:dr och för Grefve *Hård* till 4,000 R:dr, i Nåder förordna, att Proposition om pensioners anvisande till nyssnämnde belopp skulle, sådan den finnes Protocollet bilagd, till Rikets Ständer afgå.

— — — — — — — — —

Ex Protocollo,
G. L. Munthe.

N:o 66.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Juni, kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående fortfarande tills vidare af anslaget för Rikets Allmänna Ärenders Beredning; Gifven Stockholms Slott den 26 Maj 1840.

Kongl. Maj:t har numera gifvit Sitt Nådiga bifall till den af Rikets Ständer, jemväl för deras del, antagna Grundlags-förändring, hvarigenom, icke allenast Stats-Rådet erhållit en annan organisation, än den hittills varande, utan ock Rikets Allmänna Ärenders Beredning, i dess egenskap af en i Grundlagen förordnad embetsmyndighet, upphört.

Det har emedlertid icke undfallit Kongl. Maj:ts uppmärksamhet, hurusom de, förnämligast af underdåniga besvär öfver Collegiers och Embetsverks

betsverks beslut bestående mål, hvilka hittills bordt i Rikets Allmänna Ärenders Beredning handläggas, varit både till antalet betydlige och vanligen äfven af vidlyftigare beskaffenhet; hvadan ock tillvaron af sistnämnde embetsmyndighet i icke ringa mon underlättat besväret med de administrativa ärendenas föredragning inför Kongl. Maj:t.

Häraf är jemväl uppenbart, att, om alla de så kallade Beredningsmålen hädanefter skulle directe i Stats-Rådet föredragas, sådant komme att upptaga vida mera tid för Regerings-ärendenas behandling, än förut, och måhända föranleda ett skadligt uppehåll med deras afgörande; och Kongl. Maj:t har derför varit betänkt att tills vidare låta de egentliga besvärsmålen äfven hädanefter undergå en serskild beredning genom tillkallade kunnige embetsmän.

För detta ändamål har Kongl. Maj:t ansett lämpligast att till en början fortfarande äska biträde af de nuvarande Ledamöterne i Rikets Allmänna Ärenders Beredning, hvilka under sådant vilkor skulle ega att bibehålla de för deras befattningar hittills bestådda arfvoden, hvarefter och sedan dessas antal genom afsked eller dödsfall minskats till fyra, den nya Beredningen skulle, så länge omständigheterna fordra dess bibehållande, komma att bestå af sistnämnde antal Ledamöter, utan afseende på förhållandet emellan Frälse och Ofrälse.

I anledning häraf vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Rikets Ständer, att det å Riks-Statens 2:dra Hufvud-Titel hittills uppförda anslag för Allmänna Ärendenas Beredning, 8,736 R:dr 2 sk. 8 rst., må äfven hädanefter i Stat upptagas, att, så länge alla de nuvarande Ledamöterne i deras befattningar qvarstå, till fulla beloppet utgå, men derefter, i mon af inträffande afgång, successive minskas till 4,000 R:dr, utom hvad som erfordras för Vaktmästarnes aflöning.

Och Kongl. Maj:t förblifver med all Kongl. Nåd och ynnest Rikets Ständer städse välbevågen. Datum ut Supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 26 Maj 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ Stats-Ministern Herr Grefve *Posse.*
Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke.*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre.
Stats-Rådet *af Wingård* föredrog i underdånighet:

Civil-Departementets Protocolls-Utdrag af den 19 innevarande månad, innehållande, att, sedan i följd af Kongl. Maj:ts gifna Nådiga bifall till den af Rikets Ständer antagna Grundlags-förändring, hvarigenom icke allenast Stats-Rådet erhållit en annan organisation, utan ock Rikets Allmänna Ärenders Beredning, i dess egenskap af en i Grundlagen förordnad Embets-myndighet, upphört, Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet blifvit fästad derå, att, enär de förnämligast af underdåniga besvär öfver Collegiers och Embets-Verks beslut bestående mål, hvilka hittills bordt i Rikets Allmänna Ärenders Beredning handläggas, varit både till antalet betydliga och vanligen äfven af vidlyftigare beskaffenhet, samt tillvaron af sistnämnde Embetsmyndighet följagtligen, i icke ringa mon, underlättat besväret med de administrativa ärendenas föredragning inför Kongl Maj:t, det vore otvifvelagtigt, att, i händelse alla de så kallade Berednings-målen hädanefter komme att omedelbart i Stats-Rådet föredragas, sådant skulle upptaga mera tid för Regerings-ärendenas behandling, än förut, och måhända föranleda ett skadligt uppehåll med deras afgörande, hvadan nödigt syntes, att tills vidare de egentliga besvärsmålen äfven hädanefter komme att undergå en serskild beredning genom tillkallade kunnige embetsmän; så hade, efter öfvervägande häraf, Kongl. Maj:t i Nåder ansett lämpligast att till en början fortfarande äska biträde af de nuvarande ledamöterne i Rikets Allmänna Ärenders Beredning, hvilka, under ett sådant vilkor, skulle ega bibehålla de för deras befattningar hittills bestådda arfvoden och att

sedan desses antal genom afsked eller dödsfall minskats till fyra, den nya Beredningen skulle, så länge omständigheterne fordrade dess bibehållande, komma att bestå af berörde antal ledamöter, utan afseende på förhållandet emellan frälse och ofrälse; i följd hvaraf Kongl. Maj:t, som förmodat, att Rikets Ständer, lika med Kongl. Maj:t, skulle inse behofvet och nyttan af denna interimsanstalt, förklarat Sig vilja i Nåder föreslå Rikets Ständer, att det å Riks-Statens Andra Hufvudtitel hittills uppförde anslag för Allmänna Beredningen, 8,736 R:dr 2 sk. 8 rst., måtte äfven hädanefter i Stat upptagas, att, så länge de nuvarande ledamöterne i deras befattningar qvarstå, till fulla beloppet utgå, men derefter, i mon af inträffande afgång, successive minskas till 4,000 R:dr, utom hvad som för Vaktmästarnes aflöning erfordras.

I anledning häraf täcktes Kongl. Maj:t, jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, förordna, det Nådig Proposition, angående fortfarande tills vidare af anslaget för Rikets Allmänna Ärenders Beredning skulle, sådan den finnes detta Protocoll bilagd, till Rikets Ständer afgå.

Ex Protocollo,
G. L. Munthe.

N:o 67.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Juni, kl. half 9 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående löneregleringen för de under Stats-Departementen lydande Expeditioner; Gifven Stockholms Slott den 9 Juni 1840.

Sedan Kongl. Maj:t, efter godkännande af Rikets Ständers vid innevarande Riksdag i grundlagsenlig ordning fattade beslut, angående förändrad organisation af Stats-Rådet, och i sammanhang med Chefernes utnämnande

för de nya Stats-Departementen, i Nåder uppdragit åt bemälde Chefer, att, efter gemensam öfverläggning om lämpligaste sättet för ärendenas handläggning inom de under Departementen lydande Canzli-Expeditioner, i underdånighet föreslå den närmare reglering af embets- och tjenstemanna-personalen samt aflönings-beloppen inom Kongl. Maj:ts Canzli, som af den beslutade förändringen kunde blifva en följd; så hafva med anledning häraf förslag till personelle och aflönings-stater nu blifvit upprättade för ej mindre den nya Justitiæ-Stats-Expeditionen, jemte Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canzlers-Expeditionerne, ände till Landtförsvars- och Sjöförsvars-Departementen hörande Expeditioner, som motsvara f. d. Krigs-Expeditionen; och hvilka nu benämnas Landtförsvars- och Sjöförsvars-Departementens Canzli-Expeditioner; hvarjemte Cheferne för Utrikes-, Civil-, Finance- och Ecclesiastik-Departementen äskat bibehållande af nuvarande anslag för embets- och tjenstemännen vid Cabinettet för Utrikes Brefvexlingen, samt Kammar-, Handels-, Finance- och Ecclesiastik-Expeditionerne, utan annan förändring, än att Utrikes Departementets Expedition erhölle tillökning af 1 Canzlist-lön från f. d. Hof-Canzlers-Expeditionen; att lönernes och tjenstemännens antal inom Civil- och Finance-Departementens Expeditioner komme att underkastas den inbördes reglering, som af ärendenas förändrade fördelning kunde påkallas, samt att Stats-anslaget för Ecclesiastik-Expeditionen ökades med 600 R:dr för bildande af en ytterligare Protocolls-Secreterare-lön, enär erfarenheten länge skall hafva ådagalagt otillräckligheten för göromålens behöriga gång af i Stat nu uppförde 2 Protocolls-Secreterare.

Uti ofvanberörde, af Chefen för Justitiæ-Departementet afgifna Stats-förslag, upptagas, utom den serskildt anslagne Expeditions-Chefs-lönen, följande aflönings-belopp, nemligen för:

Justitiæ-Stats-Expeditionen.

3 Byrå-Chefer, hvaraf 1 för handläggningen af de från f. d. Hof-Canzlers-Expeditionen förflyttade tryckfrihets- och öfrige ärenden, 1 för föredragning i Högsta Domstolen af alla der förekommande frågor, angående stiftande, upphäfvande, ändring eller förklaring af lagar och författningar, och 1 för behandlingen af statistiska, m. fl. frågor, som ej höra till de två andre Byrå-Chefernes befattning,

hvardera 1,600	4,800: — —
1 Archivarie	800: — —
1 Canzlist	800: — —

2 Copister à 400	800: — —	
1 Vaktmästare	266: 32 —	
1 D:o	200: — —	
		7,666: 32. —

Justitiæ-Revisions-Expeditionen.

6 Revisions-Secreterare à 2,000 R:dr .	12,000: — —	
2 D:o d:o à 1,600 R:dr .	3,200: — —	
4 Protocolls-Secreterare à 1,200 . .	4,800: — —	
2 D:o d:o à 1,000 R:dr .	2,000: — —	
1 Registrator	1,200: — —	
1 D:o	1,000: — —	
6 Canzlister à 800 R:dr	4,800: — —	
2 D:o à 600 R:dr	1,200: — —	
9 Copister à 400 R:dr	3,600: — —	
3 Vaktmästare à 266: 32	800: — —	
		34,600: — —

Justitiæ-Canzlers-Expeditionen.

1 Secreterare	1,200: — —	
1 Registrator	800: — —	
1 Canzlist	600: — —	
1 Copist	400: — —	
1 Vaktmästare	266: 32. —	
		3,266: 32. —
	Summa	45,533: 16. —

Varande såsom tillgång härtill beräknadt nuvarande Stats-anslag för embets- och tjenstemännen vid Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canzlers-Expeditionerne, med undantag af Justitiæ-Canzlern . . . . 29,866: 32. —
samt Stats-anslaget för f. d. Hof-Canzlers-Expeditionen, efter afdrag af en till Utrikes Departementet förflyttad Canzlist-lön . . . . . 3,666: 32. —
eller tillsammans 33,533: 16. —

då en brist uppkomme af 12,000 R:dr, som dock fullt motsvarades af det redan, uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof, begärda tillökta anslag för åtskilliga nya löner inom Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canzlers-Expeditionerne . . . 10,400: — —
jemte det serskilda anslag af . . . 1,600: — —
som hittills af Extra utgifts-medlen måst anvisas för biträde med Justitiæ-Stats-Ministerns statistiska arbeten; ett biträde, som hädanefter skulle lemnas af tjenstemännen vid den nya Justitiæ-Stats-Expeditionen, utan serskildt vedergällning.

Enligt de af Cheferne för Landt- och Sjö-försvars-Departementen uppgjorda Stats-förslag, skulle, utom Expeditions-Chefs-lönerne, erfordras vid:

Landt-försvars-Departementets Canzli-Expedition.

2 Expeditions-Secreterare à 1,800 R:dr .	3,600: — —	
3 Protocolls-Secreterare à 1,200 . .	3,600: — —	
1 Registrator och Actuarie . . .	1,200: — —	
3 Canzlister à 800 R:dr	2,400: — —	
3 Copister à 400 R:dr	1,200: — —	
2 Vaktmästare à 266: 32	533: 16. —	
		12,533: 16. —

Sjö-försvars-Departementets Canzli-Expedition.

1 Expeditions-Secreterare	1,800: — —	
1 Protocolls-Secreterare	1,200: — —	
1 Canzlist och Registrator	1,200: — —	
1 Copist	400: — —	
1 Vaktmästare	266: 32. —	
		4,866: 32. —
	Summa	17,400: — —
Då Krigs-Expeditionens nuvarande Stat upptager, utom Stats-Secreterare-lönen, endast		15,333: 16. —
uppstår alltså en brist af		2,066: 32. —

som icke kunnat undvikas, enär, vid Statens uppgörande för Sjöförsvars-Expeditionen, behofvet af en tjensteman i hvarje grad icke medgifvit en, efter ärendenas beskaffenhet, lämpad nedsättning i Stats-anslaget på det hela.

Med anledning häraf, och under åberopande derjemte af hvad uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition angående Stats-regleringen blifvit anfördt, i afseende på behofvet af ökadt antal embets- och tjenstemän vid Justitiæ-Revisions- och Justitiæ-Canzlers-Expeditionerne, föreslår Kongl. Maj:t att, utöfver de summor, som redan finnas anslagne för Justitiæ-Revisions-Expeditionen, Cabinettet för utrikes brefvexlingen, de fyra Stats-Expeditionerne samt Hof-Canzlers-Expeditionen, Rikets Ständer måtte, till fyllnad i Aflönings-staterne för de under Stats-Departementen lydande Canzli-Expeditioner, anvisa tillsammans 14,666 R:dr 32 sk., att, jemte de nya Expeditions-Chefs-lönerne, utgå från och med innevarande månads början, hvarigenom, oberäknadt nyssnämnde, i följd af Stats-Secreterare-Embetenas upphörande, tillkomne löner, Stats-anslagen för ifrågavarande Expeditioner skulle komma att uppgå till följande belopp, nemligen:

för Justitiæ-Stats-Expeditionen . . . . . 7,666: 32.
för Justitiæ-Revisions-Expeditionen . . . . . 34,600: —
för Justitiæ-Canzlers-Expeditionen, inberäknadt Justitiæ-Canzlerens lön . . . . . 7,266: 32.
för Utrikes Departementets Expedition, eller Cabinettet för Utrikes bref-vexlingen . . . . . 10,433: 16.
för Landtförsvars-Departementets Canzli-Expedition . . 12,533: 16.
för Sjöförsvars-Departementets Canzli-Expedition . . . 4,866: 32.
för Civil-Departementets Expedition . . . . . 14,066: 32.
för Finance-Departementets D:o . . . . . 11,666: 32.
för Ecclesiastik-Departementets D:o . . . . . 11,466: 32.
allt med bibehållande af den tillförne under lönerne inbegripne spanmål.

Och förnyar Kongl. Maj:t i öfrigt Dess, i Propositionen om Stats-Verkets tillstånd och behof, redan gjorda framställning, rörande ökade anslag för Riks-Archivet och Kongl. Bibliotheket.

Uti nämnde Proposition har Kongl. Maj:t jemväl fästat Rikets Ständers uppmärksamhet å angelägenheten af serskildt anslag till Indragnings-Stat för öfvertalige embets- och tjenstemän inom Kongl. Maj:ts Canzli, hvilkas aflöning hittills, dels bestridts genom minskning i de effectivt tjenst-

görandes löner, dels föranledt serskilde arfvodens beviljande af 2:dra Hufvud-Titelns Besparingar.

Då en förändrad reglering af Canzliets tjenstemanna-personal, och aflöning nu ånyo förestår, skulle saknaden af en dylik Indragnings-Stat ovedersägligen komma att förorsaka ännu större olägenheter, i afseende på ärendenas behöriga handläggning, än som hittills försports; och Kongl. Maj:t, som, i följd häraf, och i öfverensstämmelse med hvad vederbörande Departements-Chefer jemväl yttrat, anser anvisande af nödige medel till löne-ersättning åt öfvertalige embets- och tjenstemän, jemte sådane, som på nya Staten erhålla mindre löner, än de förut innehaft, utgöra ett oeftergifligt vilkor för en ändamålsenlig verkställighet af nu erforderliga tjenstereglering, föreslår alltså, att anslag till följande, i sammanhang med förslagen till berörde tjenste-reglering uppgjorda, Indragnings-Stat måtte af Rikets Ständer serskildt beviljas.

Justitiæ-Revisionen.

f. d. Revisions-Secreteraren, Friherre *L. J. Boye*, fyllnad i pension . . .	340: — —	
Registratorn, Expeditions-Secreteraren *Lowén*, löne-fyllnad	316: 34. 11.	
d:o d:o *Hellman*, d:o	344: — —	
Öfvertalige: Canzlisten *Bachér* . . .	500: — —	
Vaktmästaren *Andersson*	133: 40. —	
		1,634: 26. 11.

f. d. Krigs-Expeditionen.

Öfvertalige: Expeditions-Secreteraren, Canzli-Rådet *Krutmeijer*	2,057: 32. —
med derunder inbegripne 82 tunnor spanmål	
D:o D:o *Netzel* . .	2,057: 32. —
med 82 tunnor derunder beräknad spanmål.	
D:o Expeditions-Secreteraren *Barkman*	1,965: — —
med derunder beräknade 74 tun:r spanmål	

Exped.

Expeditions-Secreteraren *C. W. Riben*, skillnad emellan förut egande inkomst och Expeditions-Secreterare-lön efter nya Staten	200: — —	
Öfvertalige: Protocolls-Secreteraren *G. A. Gerelius*	1,538: 46. 5.	
med derunder beräknade 33 t:r spanmål.		
D:o D:o *P. A. Blidberg* . .	704: 8. —	
med 25 t:r derunder beräknad spanmål.		
Vaktmästaren *O. Wahlqvist*, skillnaden emellan gamla och nya Staten . . .	61: 22. —	
Vaktmästaren *J. Brovall* d:o . .	61: 22. —	
		8,646: 18. 5.

f. d. Handels- och Finance-Expeditionen.

Öfvertalige: Exped. Secret. *Lorichs* lön. .	777: — —	
med derunder beräknad 74 t:r spanmål.		
Sportel-ersättning	188: 16. —	
		965: 16. —

f. d. Ecclesiastik-Expeditionen.

Öfvertalige: Expeditions-Secret., Canzli-Rådet *von Schantz*	1,515: 42. 1.	
med derunder inbegripne 82 t:r spanmåls.		
D:o Exped.-Secr. *P. H. Ström* . .	1,423: 10. 1.	
med derunder beräknade 74 t:r spanmål.		
D:o Friherre *Adlerbeth* . . .	910: 18. 1.	
med derunder inbegripne 25 t:r spanmål.		
D:o *C. M. Elgenstjerna* . . .	825: 34. 1.	
med 17 t:r spanmål derunder beräknade.		
D:o Protoc.-Secreteraren *Psilander* .	323: 5. 1.	
		4,998: 13. 5.

f. d. Hof-Canzlers-Expeditionen.

Expeditions-Secreteraren *Walheim*, skillnaden emellan dess förra lön och hvad han, såsom förflyttad till den nya Justitiæ-Stats-Expeditionen nu skulle komma att erhålla	200: — —	
Protocolls-Secr:n *Hegardt*	400: — —	
		600: — —
	Summa R:dr	16,844: 26. 9.

Genom uppförande på Indragnings-Stat af ofvan uppräknade löne-ersättningar skulle 2:dra Hufvud-Titelns besparingar komma att befrias från anvisningar för samma ändamål, till ett sammanräknadt belopp af 8,631 R:dr 9 sk. 10 rst.; och Kongl. Maj:t tror Sig desto heldre berättigad till den förhoppning, att Rikets Ständer skola i förevarande fall gå Kongl. Maj:ts Nådiga önskan till mötes, som förslagen till de nya aflönings-staterne blifvit i möjligaste måtto uppgjorde inom nu befintliga Stats-anslag, med den tillökning, som erfarenheten redan förut visat vara af verkligt behof påkallad; hvarförutan den personella regleringen i betydlig mon underlättats genom de vid Canzli-Expeditionerne förut befintlige tjenstemännens ådagalagde beredvillighet att åtaga sig andra, till en del för deras fordna göromål främmande, befattningar; i följd hvaraf behofvet af anslag till serskilda löne-ersättningar jemväl i betydlig mon minskats.

I sammanhang med Stats-förslagen för Landt- och Sjöförsvars-Departementens Canzli-Expeditioner, hafva serkilda förslag äfven blifvit upprättade till Stater för de till nämnde Departement hörande Commando-Expeditioner, hvilka upptaga för:

Landtförsvars-Departementets Commando-Expedition.

1 Expeditions-Chef, arfvode	1,500: — —
Fourage-penningar härunder inbegripne,	
6 Adjutanter, arfvoden à 350 R:dr för hvardera . .	2,100: — —
1 Fält-Secreterare och Registrator, arfvode . . .	533: 16. —
1 Translator, arfvode	200: — —
1 Vaktmästare d:o	266: 32. —

Expencer till fourage-penningar åt beridne Adjutanter, upphandling af skrif-materialier, ved och ljus för Expeditionen, trycknings-kostnader, anskaffning af en del modell-persedlar, försöks anställande, courir-resor, m. m. . .	3,000: — —
Summa	7,600: — —

hvarförutan Chefen för Expeditionen och Adjutanterne skulle bibehålla, såsom ur Armèen commenderade, deras, vid Regimenter eller Corpser egande, löner, samt i öfrigt åtnjuta den inqvartering, som, enligt gällande Författningar, Stockholms Stad, för hvar och en består.

Sjöförsvars-Departementets Commando-Expedition.

1 Flottans Officer af högre grad, arfvode . . .	600: — —
2 Adjutanter à 350 R:dr d:o	700: — —
1 d:o hos H. K. H. Stor-Amiralen d:o	350: — —
1 Vaktmästare	250: — —
Summa	1,900: — —

utom anslag i mon af behofvet för extra utgifter.

Då Kongl. Maj:t i Nåder gillat ofvanberörde Stats-förslag, hvilka äro uppgjorde inom de nuvarande anslagen för General-Adjutants-Expeditionerne för Armèen och Flottan, har Kongl. Maj:t velat af Rikets Ständer äska fortfarande af samma anslag, att, vid den nya Stats-regleringen uppföras å de Utgifts-Titlar, som blifva ställde under Landt- och Sjöförsvars-Departementens disposition och förvaltning.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 9 Juni 1840.

Närvarande:

Deras Excellencer, Justitiæ Stats-Ministern Herr Grefve *Posse*, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård och
Ihre.

Sedan, med anledning af den förändrade organisation, Stats-Rådet erhållit i följd af Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers vid innevarande Riksdag i grundlags-enlig ordning fattade beslut, Kongl. Maj:t behagat, i sammanhang med utnämnandet af Chefer för de nya Stats-Departementen, åt dem, i Nåder uppdraga att, efter gemensam öfverläggning om lämpligaste sättet för ärendenas behandling inom de under Departementen lydande Canzli-Expeditioner, underdånigst föreslå, den närmare reglering af embetsmanna- och tjenstemanna-personalen samt aflönings-beloppen i Kongl. Maj:ts Canzli, som den beslutade förändringen kunde påkalla; anmälde t. f. Chefen för Finance-Departementet Stats-Rådet af Wingård i underdånighet, att sådana förslag till personella och aflöningsstater numera blifvit upprättade för ej mindre den nya Justitiæ Stats-Expeditionen jemte Justitiæ Revisions- och Justitiæ Canzlers-Expeditionerne, än de till Landtförsvars- och Sjöförsvars-Departementen hörande Expeditioner, som motsvarade för detta Krigs-Expeditionen och hvilka nu benämndes Landtförsvars- och Sjöförsvars-Departementens Canzli-Expeditioner, samt att Cheferne för Utrikes-, Civil-, Finance- och Ecclesiastik-Departementen äskat bibehållande af nuvarande anslag för Embets- och Tjenstemännen vid Cabinettet för Utrikes brefvexlingen, Kammar-,

mar-, Handels- och Finance- samt Ecclesiastik-Expeditionerne, utan annan förändring, än att Utrikes Departementets Expedition erhöll tillökning af en Canzlist-lön från f. d. Hof-Canzlers-Expeditionen, att lönerne och tjenstemännens antal inom Civil- och Finance-Departementens Expeditioner kommer att underkastas en så beskaffad, efter ärendenas fördelning erforderlig, inbördes reglering; att staten för Finance-Expeditionen minskades med 1,200 Rd:r hvilka skulle tilläggas Stats-anslaget för Civil-Expeditionen, samt slutligen att Stats-anslaget för Ecclesiastik-Expeditionen blefve ökadt med 600 R:dr för bildandet af en ytterligare Protocolls-Secreterare-lön.

Härigenom uppkomme följande Stats-summor, oberäknade de serskildt anslagna Expeditions-Chefs-lönerne, nemligen:

för Civil-Expeditionen	14,066: 32. —
— Finance dito	11,666: 32. —
— Ecclesiastik dito	11,466: 32. —

För Landt- och Sjöförsvars-Departementens Expeditioner erfordrades utöfver nuvarande anslag för Krigs-Expeditionen 2,066: 32, en tillökning, som icke kunnat undvikas, enär, vid Statens uppgörande för Sjöförsvars-Expeditionen behofvet af en tjensteman i hvarje grad icke medgifvit en efter ärendenas beskaffenhet lempad nedsättning i Stats-anslaget på det hela. De nya Staterne upptoge i följd häraf

för Landtförsvars-Expeditionen - - - - -	12,533: 16. —
— Sjöförsvars dito - - - - - -	4,866: 32. —

För regleringen af lönerna vid den nya Justitiæ-Stats-Expeditionen samt Justitiæ-Revisions- och Justitæ-Canzlers-Expeditionerna erfordrades, utöfver nu befintlige tillgångar, 15,666 R:dr 32 sk. hvaraf 10,400 R:dr redan voro begärda i Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof. Återstoden skulle betäckas, dels af öfverflyttade löner från f. d. Hof-Canzlers-Expeditionen 3,666 R:dr 32 sk. dels af det serskildta arfvode, 1,600 R:dr, som hittills af Extra Utgifts-medlen utgått för biträde vid Justitiæ-Stats-Ministerns statistiska embets-berättelse.

Till Utrikes Departementets Expedition komme, såsom ofvan är nämndt, att öfverflyttas en Canzlistlön, 800 R:dr från f. d. Hof-Canzlers-Expeditionen.

Vid sådant förhållande skulle Stats-anslagen utgöra:

för Justitiæ-Stats-Expeditionen - - - - -	7,666: 32. —
— Justitiæ-Revisions dito - - - - - -	34,600: — —
— Justitiæ-Canzlers dito - - - - - -	7,266: 32. —

De ifrågavarande tillökningarne borde jemte de serskildt anslagna Expeditions-Chefs-lönerna beräknas och utgå från och med Juni månads början detta år. Den under lönerna inbegripne spanmålen skulle fortfara.

Ofvannämnde förslag innefattade för öfrigt underdånigt tillstyrkande att Kongl. Maj:t täcktes förnya den i Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof gjorda framställning om serskildt Indragnings-stat för Justitiæ-Revisionens och Kongl. Canzliets öfvertalige tjenstemän, upptagande:

för Justitiæ-Revisionen	- - - - - -	1,634:	26.	11.
— f. d. Krigs-Expeditionen	- - - - -	8,646:	18.	5.
— f. d. Handels- och Finance	dito - - -	965:	16.	—
— f. d. Ecclesiastik	dito - - - -	4,998:	13.	5.
— f. d. Hof-Canzlers	dito - - - -	600:	—	—

hvilken Indragnings-stat, hvarigenom Andra Hufvud-Titelns besparingar blefve befriade från anvisningar till ett sammanräknadt belopp af 8,631 R:dr 9 sk. 10 rst. redan vid förra lön-regleringen inom Kongl. Maj:ts Canzli varit behöflig och blefve ännu mer nödvändig, då väsendtliga förändringar i de personella Staterne borde ega rum.

Och slutligen utvisade merberörde förslag, att Staterne för Landt- och Sjöförsvars-Departementens Commando-Expeditioner, icke fordrade något tillökt anslag, utan att dertill kunde användas nuvarande anslags-summor för General-Adjutants Expeditionerne för Arméen och Flottan, utgörande det förra 7,600 Rdr och det senare 1,900 Rdr.

Med gillande af hvad sålunda blifvit i underdånighet hemställdt, fann Kongl. Maj:t, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, godt i Nåder förordna, att en, i öfverensstämmelse med innehållet af ofvannämnde förslag affattad Nådig Proposition, rörande löne-regleringen för de under Stats-Departementen lydande Expeditioner, skulle, sådan densamma är vid detta Protocoll bifogad, under denna dag till Rikets nu församlade Ständers Stats-Utskott afgå.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri. 1840.

N:o 68.

Ank. till Exp. Utsk. den 13 Juli, kl. 6 e.m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, med förslag till förändrade stadganden, rörande bysättning; Gifven Stockholms Slott den 3 Juli 1840.

Man torde kunna antaga, att den säkerhet, som bysättning må medföra, sällan ingår i beräkning uti de mera vigtiga och redbara aftal, hvilka förnämligast hafva anspråk att, af samhälls-lagarne skyddas. — De serskildta betänkligheter emot mildring uti bysättningstvånget, hvilka, under ett vacklande myntvärde och deraf följande osäkerhet i creditförhållanden, förut egt rum, hafva också numera upphört.

Det har icke undfallit Kongl. Maj:t, huruledes, efter nu gällande lag, en gäldenär, som ej förmår visa, att han genom vådliga händelser, såsom sjö- eller brandskada, fiendens härjande, eller annat sådant olycksfall, utan något sitt vållande, kommit på obestånd, kan hållas i bysättnings-häkte under obestämd tid, och således för hela lifstiden. I anseende till det lidande, som en så långvarig förlust af personlig frihet för gäldenär medför, kan, på sätt i motiven till Lag-Comitéens förslag till Allmän Civil-lag blifvit anmärkt, bysättning ställes i bredd med flere af de straff, hvarmed brottmåls-lagen belägger svårare brott, och äfven i stränghet öfvergå några af dem. Då i lagen gifvas bestämda reglor för straffens tillämpning och afmätande efter olika straffbarhetsgrader, kommer deremot bysättning att bero af borgenärs godtycke, hämndlystnad, eller förmåga att i häktet underhålla gäldenären. Likväl kan bysättningen ej betragtas annorlunda, än såsom ett tvångsmedel att förmå gäldenär att, så vidt möjligt är, utan uppehåll, göra rätt för sig, och detta skäl för bysättningens användande upphör, så snart gäldenärs egendom blifvit till Concurs afträdd och boupptecknings rigtighet är af honom med ed fästad, emedan då måste, intilldess motsatsen visas eller göres sannolik, antagas såsom verkligt, att gäldenär ej eger flere tillgångar.

I följd häraf, och då det i 8 Capitlet Utsöknings-Balken gjorde medgifvande af bysättning, redan innan fordran blifvit af Domstol eller Konungens Befallnings-

hafvande pröfvad numera sällan eller aldrig af fordringsegaren åberopas, eller af Executorn tillämpas, samt den förmon åter, som, i Förordningen den 12 Mars 1830 är gäldenär förunnad, att bysättning, på grund, af löpande skuldebref, ställdt att betalas vid anfordran, ej må verkställas förr än åtta dagar förflutit efter lagsökningen, synes, med afseende å löftesmäns serskilda ansvarighet, böra för dem utsträckas äfven till de fall, då uti löpande förskrifning eller invisning, förfallotid varit betingad; vill Kongl. Maj:t, efter Stats-Rådets och Högsta Domstolens hörande, enligt hvad hosföljande protocoll utvisa, härmedelst föreslå Rikets Ständer:

att med ändring af hvad uti 8 Cap. Utsöknings-Balken är stadgadt, rörande bysättning eller förbud för gäldenär att resa ur stad der han vistas, och med upphäfvande af 10 §. i 5 Cap. samma Balk, samt 50 §. i Concurs-lagen den 12 Mars 1830, må varda förordnadt som följer.

§. 1.

För fordran, som, genom Utslag är fastställd, njute borgenär, der han det äskar, bysättning å gäldenär, efter thy derom i hvarje fall är stadgadt.

§. 2.

Löftesman, som åtagit sig annans gäld, efter löpande förskrifning eller invisning, såsom sin egen, må ej derför bysättas förr, än åtta dagar efter den dag, då han bevisligen erhållit del af lagsökningen, ändå att viss förfallotid i förskrifningen eller invisningen utsatt varit.

§. 3.

Gäldenär, hvars egendom blifvit till borgenärer i concurs afträdd, må ej bysättas för gäld, som han före concursens början gjort, utan i det fall, som i 49 §. af Concurs-lagen den 12 Mars 1830 sägs. Är gäldenär vid början af concurs i bysättningshäkte, varde, sedan han boupptecknigen besvurit, derutur lösgifven.

§. 4.

För fordran, som i gäldenärs Concurs bevakad blifvit, eller för hvilken han en gång varit bysatt, må ej bysättning kunna honom sedan åliggas, der borgenär

ej visar skälig anledning, det gäldenär undandöljer tillgång, som efter concursen eller bysättningen honom tillfallit och till gälds betalning gå bör, samt gäldenären i thy fall ej gitter hos Konungens Befallningshafvande eller inför Domstol med ed styrka, att han sådan tillgång ej eger.

§. 5.

Nu söker borgenär förbud å gäldenär att resa ur stad, eller ifrån den ort, der han vistas, innan han å borgenärs lagsökning svarat eller rätt för sig gjort: är anledning att befara, det gäldenär viker undan, eller pröfvar Konungens Befallningshafvande nödigt, att han muntligen höras skall, då må slikt förbud ej vägras. Reser gäldenär ändock bort, varde återhemtad och, der borgenär det äskar, bysatt.

§. 6.

Bysatt gäldenär förblifve i häktet intilldess han rätt för sig gjort, der han ej i ofvan stadgade ordning eller efter borgenärens medgifvande, varder förr lösgifven. Försummar borgenär att förskjuta hvad, jemnlikt Kongl. Kungörelsen den 7 Mars 1835, till gäldenärs förnödenhet bör bestås, skall den senare genast lösgifvas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen.

CARL JOHAN.

A. Posse.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Departementets Ärender, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 3 Juli 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Posse*,
Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård.
Ihre,
Törnebladh.
Justitiæ-Råden: *Backman.*
Grefve *Sparre.*

Efter det, enligt hvad Stats-Råds-Protocollet den 24 Januari innevarande år visar, Kongl. Maj:t vid underdånig föredragning af serskilde Committerades för åtgärders vidtagande i afseende å Nya Lagförslagen, jemnlikt Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, den 25 November nästlidet år afgifna underdåniga Utlåtande och förslag till förändrade stadganden, rörande bysättning, behagat, för tillämnad Proposition till Rikets Ständer, deröfver infordra Högsta Domstolens underdåniga yttrande, så anmälte nu Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern till vidare behandling detta ärende, hvilket nu mera, på sätt Högsta Domstolens Protocoll den 21 sistlidne Februari och den 19 derpåföljde Mars innehålla, blifvit i Högsta Domstolen handlagdt och derstädes föranledt till de underdåniga yttranden Högsta Domstolens Protocoll, för sistnämnde dag upptager.

Herr Justitiæ-Stats-Ministern och Stats-Rådets öfrige Ledamöter tillstyrkte i underdånighet godkännande af 1 och 2 §§. i Committerades förslag intagit i Högsta Domstolens Protocoll den 21 sistlidne Februari. I öfrigt yttrade Stats-Rådets Ledamöter sig anse bysättning endast böra betragtas såsom ett medel att tvinga gäldenär att till skulds betalande uppgifva all den egendom, som honom tillhör. Då gäldenär uppgifvit sitt bo och denna uppgift beedigat, måste, intill dess annorledes visas, såsom verkligt antagas, att han icke eger flere tillgångar. Anledningen till bysättning

har således upphört, men den inträder å nyo, då skäl förekommer, att gäldenär undandöljer någon sin egendom. Emedlertid, både till undvikande af flere edgångar, som enligt Committerades förslag skulle komma att ega rum, då serskilda borgenärer tid efter annan låta bysätta samma gäldenär, samt då det synes lämpligt att gäldenär, ehuru han frigifves från bysättnings-häktet, likväl till en början och intill dess orsakerne till hans obestånd blifvit lagligen utredde, underkastas det tvång och inskränkning i frihetens begagnande, som Concurs-lagen bestämmer, ansåge Stats-Rådets Ledamöter egendomens lagliga afträdande böra stadgas, såsom villkor för befrielse ur bysättnings-häkte. Dessa åsigter, föranledde Stats-Rådets Ledamöter till att föreslå en särskild §. svarande emot 3, 4 och 5 §. §. i Committerades förslag. Den af Committerade förelagna 6:te §. skulle förblifva oförändrad och införas under §. 4, äfvensom 8 och 9 §. §. af Committerades förslag bibehållas under §. §. 5 och 6; men lika med Högsta Domstolen funno Stats-Rådets Ledamöter det i 7 §. af sistnämnde förslag gjorda undantag från bysättning ej böra ega rum; och förslagets 10 och 11 § §. komma att förfalla.

På grund häraf tillstyrkte Stats-Rådets Ledamöter i underdånighet, att Kongl. Maj:ts täcktes till Rikets Ständer framställa följande *förslag till stadganden angående bysättning.*

Med ändring af hvad uti 8 Cap. Utsöknings-Balken är stadgadt, rörande bysättning eller förbud för gäldenär att resa ur stad, der han vistas, och med upphäfvande af 10 §. i 5 Cap. samma Balk; samt 50 §. i Concurs-Lagen den 12 Mars 1830 varder härmedelst förordnadt, som följer:

1 §.

För fordran som genom Utslag är fastställd, njute borgenär, der han det äskar, bysättning å gäldenär, efter thy derom i hvarje fall är stadgadt.

2 §.

Löftesman, som åtagit sig annans gäld, efter löpande förskrifning eller invisning såsom sin egen, må ej derföre bysättas förr, än åtta dagar efter den dag, då han bevisligen erhållit del af lagsökningen, ändå att viss förfallotid i förskrifningen eller invisningen utsatt varit.

3 §.

Gäldenär, hvars egendom blifvit till borgenärer i Concurs afträdd, må ej bysättas för gäld, som han före Concursens början gjort, utom i det fall, som i 49 §. af Concurs-Lagen den 12 Mars 1830, säges. Är gäldenär vid början af Concurs i bysättnings-häkte, varde, sedan han bouppteckningen besvurit, derutur lösgifven.

4 §.

För fordran, som i gäldenärs Concurs bevakad blifvit, eller för hvilken han en gång varit bysatt, må ej bysättning kunna honom sedan åläggas, der borgenär ej visar skälig anledning, det gäldenär undandöljer tillgång, som, efter Concursen eller bysättningen, honom tillfallit och till gälds betalning gå bör, samt gäldenären i thy fall ej gitter hos Konungens Befallningshafvande eller inför Domstol med ed styrka att han sådan tillgång ej eger.

5 §.

Nu söker borgenär förbud å gäldenär att resa ur stad, eller ifrån den ort der han vistas, innan han å borgenärs lagsökning svarat eller rätt för sig gjort: är anledning att befara, det gäldenär viker undan, eller pröfvar Konungens Befallningshafvande nödigt att han munteligen höras skall, då må slikt förbud ej vägras. Reser gäldenär ändock bort varde återhemtad, och, der borgenär det önskar, bysatt.

6 §.

Bysatt gäldenär förblifve i häktet intill dess han rätt för sig gjort, der han ej i ofvan stadgade ordning, eller efter borgenärens medgifvande, varder lösgifven.

Försummar borgenär att förskjuta hvad, jemnlikt Kongl. Kungörelsen den 7 Mars 1835 till gäldenärs förnödenhet bör bestås, skall den senare genast lösgifvas.

Härförutan hemställde Stats-Rådets Ledamöter, att Kongl. Maj:t måtte täckas anbefalla Dess och Rikets Commerce-Collegium, att, efter vederbörandes hörande,

inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af den väckta frågan om upphäfvande af stadgandet i IV. Art. Hall-ordningen den 2 April 1770, angående rättighet för Fabriks-idkare att, då fabriks-arbetare ådrager sig större skuld, än han förmår betala, låta denna på särskildt inrättadt arbetshus skulden afbetala.

Justitiæ-Råden *Backman* och Grefve *Sparre* åberopade deras i Högsta Domstolen afgifne yttrande.

Kongl. Maj:t, som täcktes i Nåder bifalla hvad Stats-Rådets Ledamöter i detta ämne i underdånighet yttrat och tillstyrkt, behagade jemväl gilla den Proposition till Rikets Ständer, med förslag till förändrade stadganden rörande bysättning, som i enlighet dermed nu äfven var upprättad; och befallte Kongl. Maj:t att berörde Proposition, sådan densamma finnes detta Protocoll bilagd, skulle i föreskrifven ordning expedieras.

Ex Protocollo,
Carl M. Schönmeier.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Ärenden, hållet i Kongl. Maj:ts Högsta Domstol, Fredagen den 21 Februari 1840.

Närvarande:

Justitiæ-Råden: *Isberg*,
Bredberg,
Backman,
Nordenstolpe,
Grefve *Snoilsky*,
Grefve *Sparre*.

Tillförordnade Föredraganden, Häradshöfdingen *L. F. Montén*, föredrog i underdånighet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss af den 24 sistlidne Januari uppå serskilda Committerades den 25 November sistlidet år afgifna underdåniga utlåtande, rörande förändringen i nu gällande föreskrifter om bysättning; varande berörde underdåniga utlåtande af följande lydelse:

"Sedan Kongl. Maj:t med afseende å det stora antal personer, som under år 1837 varit häktade för gäld, samt enär mildring i Lagens stränghet för icke svekfulle gäldenärer syntes af billighet påkallad, enligt hvad Herr Justitiæ-Stats-

Ministern, i skrifvelse af den 7 sistl. Mars tillkännagifvit, behagat i Nåder uppdraga åt Committerade, att öfverse nu gällande lag om bysättning och deri föreslå den förändring eller jemnkning, som, utan att rubba långifvares billiga anspråk, och utan att skydda ockraren, kan med menskliglietens rättigheter förenas, så få, i anledning häraf, Committerade afgifva följande underdåniga yttrande:

"Ehuru de stadganden, hvilkas granskning sålunda blifvit åt Committerade uppdragen, stå i nära samband med öfriga, angående utsökning af fordringar gifna föreskrifter, hafva dock Committerade trott sig öfverskrida gränsen af berörde Nådiga uppdrag, om granskningen till de senare utsträcktes vidare än som är oundgängeligen nödigt, för ernående af det åsyftade ändamålet, lindring i bysättningslagens nuvarande stränghet. Under förutsättning, att Creditlagarne i öfrigt böra i allmänhet förblifva oförändrade, är alltså förevarande ämne taget i öfvervägande. Ändamålet med bysättningen har ursprungligen varit blott att försäkra sig om gäldenärs person, intill dess han kunde inställas för rätta att svara å borgenärs påstående om betalning. På sådant sätt beskrifves bysättning i 14 Cap. Köpmåla-balken, Landslagen, som tillika utmärker, att, om gäldenär ej ägde gods skulle han med arbete aftjena skulden. Föreskrifter i enahanda syftning finnas upptagna i Rådstufvu-Balken, Stadslagen, med tillägg, att den bysatte kunde, genom borgens anskaffande, befria sig från häkte. Ehuru bysättning till sin fordna betydelse och verkan bibehölls ej mindre i 11 Cap. Skipmåla-Balken Sjölagen, än äfven, i Executions-stadgan af den 10 Julii 1669, undergick likväl begreppet derom genom sistnämnde Författning en väsendtlig förändring. Den upphörde ej att, likasom förut, vara en säkerhetsanstalt, hvilken fick begagnas före lagsökning, i fall gäldenär ej hade egendom eller kunde för skulden eller sin person ställa borgen, men i 22 punkten af berörde stadga tillades den ytterligare bestämmelse, att gäldenär, som ej förmådde på ett eller annat sätt gälda sin skuld, skulle plikta med kroppen, arbeta sig fri eller sitta i fängelse."

"Ur Executions-stadgan äro föreskrifterna i dessa ämnen, med få modificationer, uti 1734 års lag införde. Sålunda förordnas i 8 Cap. Utsöknings-Balken: att gäldenär må bysättas, då fara är att han viker undan; att borgenär genast derpå bör fullfölja utsökningen vid påföljd, att bysättningen eljest går åter; samt att ej någon må bysättas, som äger gods i Riket eller gitter sätta pant eller reel eller personlig borgen. Men bysättning utgjorde icke blott ett säkerhetsmått före lagsökning, den skulle äfven medföra enahanda verkan efteråt och sedan utmätning föregått. Det stadgades alltså i 5 Cap. 10 §. Utsöknings Balken, att gäldenär som ej hade något att gälda med, kunde bysättas. Den omedelbara verkan af hans häktande blef dock en Concurs-rättegång, dervid domaren torde, efter de i 16 Cap.

Han-

Handels-Balken utstakade grunder pröfva, huru hans fattigdom tillkommit. Visade det sig vid denna undersökning, att gäldenärens obestånd orsakats af slöseri, dobbel, lättja eller vårdslöshet, skulle han, enligt 3 §. i nyssnämnde Capitel, aftjena gälden med arbete eller sitta i häkte, om borgenärerne det yrkade. I sistberörde fall antog således bysättning egenskapen af ett straff, hvars eftergifvande eller utsträckning till huru lång tid som helst, berodde af borgenärernes godtycke. Lagens påbud om gäldenärs arbetsskyldighet eller bysättning har dock till all verkan upphört, sedan genom Concurs-lagen förändrade grunder äro stadgade för ansvar å gäldenär, som genom vårdslöshet vållat sitt obestånd.

"Huru det ej kan bestridas, att gäldenärs inmanande eller qvarhållande i fängelse, äfven, då det betragtas såsom säkerhets-medel eller straff, måste medföra den verkan att framtvinga hans tilläfventyrs fördolda tillgångar, helst skuldens betalning ledde till befrielse från vidare häkte, antydes likväl icke detta ändamål uti Lagen vidare, än medelst det i 8 Cap. 12 §. Utsöknings-Balken upptagna speciella stadgande, att gäst, som utan att betala hushyra, bortflyttar sitt gods, må bysättas, tilldess han rätt för sig gjort.

Utom i växelmål, derom serskildt är förordnadt, antog bysättning egenskap af tvångsmåls-medel egentligen först genom Kongl. Förordningen den 19 Maj 1756, som stadgar, att för löpande förskrifning bör innehafvaren genast, utan ringaste uppehåll, njuta bysättning å gäldenären. Enligt denna och sedermera utfärdade Författningar, eger sådan påföljd, med vissa inskränkningar, rum, dels, ehvad utmätning föregått eller ej, då gäldenär brister i betalning för löpande förskrifning eller invisning, och dels efter utmätning, då dervid visat sig, att han saknat tillgång till gäldande af annan skuld.

"Utom den bysättning, som sålunda i allmänhet får användas, finnes en serskildt art deraf förenad med arbets-tvång, fastställd för gäldenärer, hvilka i serskildta yrken åsamkat sig skuld. Hall-ordningen af den 2 April 1770 innehåller i 4 Art. 3 §, att, om arbetare vid fabrik ådrager sig större gäld hos Husbonde, än han förmår betala, skall han varda skyldig att densamma på arbetshus afarbeta.

"Det är utan tvifvel i många afseenden vigtigt för allmänt och enskildt väl, att förtroendet man och man emellan i handel och vandel af Lagen upprätthålles.

"Men det är ej mindre magtpåliggande, att medlen för detta nyttiga ändamåls vinnande ej må vara kränkande för menniskorätt. En sådan förebråelse träffar dock den rättighet, som är borgenär tillagd, att för en större eller ringare fordran, efter godtycke, inspärra och qvarhålla en medellös gäldenär i fängelse, som kan fortfara under den senares hela lifstid. Att en så vidsträckt magt ej skulle missbrukas, eller

att den alltid skulle med hofsamhet begagnas, kan man icke påräkna. Också har erfarenheten ådagalagt, att hämd eller afund ej sällan vetat att i bysättningslagen söka medel för tillfredsställande af sitt skadebegär, liksom att ockraren deruti funnit förnämsta stödet för bedrifvande af sitt föragtliga och i en senare tid mer och mer oblygt utöfvade yrke.

"Då skuld i och för sig sjelf betragtad, är något helt annat än brott, kan bysättning ej rättfärdigas såsom straff. Personliga frihetens förlust för skuld är deremot ett ganska verksamt tvångsmedel, att förmå gäldenär att med hvad han eger, godtgöra sin borgenär. Endast ur denna synpunkt och med afseende å den helgd, som bör tillkomma hvarje laglig förbindelse, kan bysättning försvaras. Men häraf följer ock, att, då medlet visar sig overksamt, bör det icke vidare begagnas, eller, med andra ord, att bysättning ej bör användas, sedan visshet vunnits, att gäldenären redan framgifvit alla sina tillgångar till borgenärens förnöjande.

"Då gäldenärens tillgångar ej kunna vara fullkomligt kände af någon annan än honom sjelf, kan det ej med säkerhet utrönas, om han uppgifvit dem alla, annorlunda än genom hans egna edeliga försäkran; och Committerade kunna ej inse, hvarföre icke denna utväg till sanningens ådagaläggande skulle finnas antaglig likaväl, då fråga är om betalning af en erkänd skuld, som då sjelfva skuldens tillvarelse bestrides, eller i mål af ännu större inflytelse på personlig välfärd, der utslaget ej sällan beror af ena partens värjemålsed."

"Med tillämpning af dessa grundsatser, hafva Committerade ansett sig böra i underdånighet föreslå de förändringar i nu gällande stadganden om bysättning, som underdånigt bifogadt förslag till Författning innehåller. För de föreslagna bestämmelserna, hvilka till en del äro hemtade från förslag till Allmän Civil-lag, torde en närmare redovisning vara nödig."

"Hvad sålunda först beträffar den skuldsatte fabriksarbetare ålagda skyldighet att i bysättningshäkte med arbete aftjena gäld hos deras husbönder; så synes denna undantagslag till förmon för fabriksegare nu mera lika litet af behof påkallad, som den är med rättvisa förenlig. Att här utveckla skälen, hvarföre borgenär i allmänhet ej kan eller bör göras till herre öfver gäldenärs arbetsförmåga, torde vara öfverflödigt, enär de försök, som till införande å nyo af arbetstvång å gäldenärer blifvit framställda, sedan detsamma genom 1818 års Concurs-Lag afskaffades, icke rönt framgång, det faller af sig sjelf, att ett sådant välde öfver gäldenärens person, som från hans arbetsskyldighet vore oskiljagtigt, måste vara lika orättvist, om det innehafves af fabriks-idkaren, som, af hvilken annan medborgare som helst. Handtverkaren, så vida han icke fått sitt tillståndsbref af Hall-Rätt eller af Kongl. Commerce-Collegium, har icke något dylikt privilegium, och bergverksegaren, som ofta drifver

större rörelse, än fabriksidkaren, är ej heller i åtnjutande deraf. Dessa skäl föranleda Committerade till den underdåniga hemställan att ifrågavarande speciella stadgande må till all kraft och verkan upphäfvas, och att skuldsatte fabriksarbetare ej må hädanefter annorlunda, än andre gäldenärer behandlas.

"Uti 8 Capitlet Utsöknings-Balken medgifves bysättning, innan fordran blifvit af Domstol eller Konungens Befallningshafvande pröfvad, när fara visat sig, att gäldenär kunde vika undan, hvarjemte ansvar är utsatt å borgenär, som i oträngdt mål utverkar bysättning.

"Då häkte å gäldenär i sådan befarad händelse nu mera sällan eller aldrig sökes och missbruk dermed möjligen kan inträffa, synas de i nämnde måtto gifna föreskrifter, utan äfventyr, kunna upphöra att gälla, och är således i 1 §. af förslaget antydt, att bysättning endast för fordran, som blifvit fastställd, borde ega rum. Deremot hafva Committerade uti 8:de §. af förslaget bibehållit Lagens stadgande om förbud för gäldenär att resa bort förr, än han för rätta svarat, med den tillagda bestämmelsen, att, då förbudet öfverträdes, bysättning må ega rum. Likaledes har den i Concurs-Lagen utsatta påföljd af bysättning för gäldenär, som sedan Concurs är börjad, olofligen vistas utom sitt hus, ansetts böra qvarstå.

"Den uti Kongl. Förordningen den 12 Mars 1830 gäldenär medgifna förmon, att bysättningsutslag på grund af löpande skuldebref, som är ställdt att betalas vid anfordran, ej må verkställas förr, än 8 dagar efter lagsökningen, synes, med afseende på löftesmäns serskilda ansvarighet, böra utsträckas till dem, äfven i de fall, då uppsägningstid varit i den löpande förskrifningen eller invisningen betingad.

"I öfverensstämmelse med ofvan antydde grundsats, att bysättning är ett tvångsmedel, hvilket bör upphöra, då gäldenär under edelig försäkran uppgifvit sina tillgångar, äro de bestämmelser, som funnits lämpliga dels i afseende på edgångs fullgörande af gäldenär, dels för berörde tillgångars öfverlemnande till utmätnings-mannen eller nedsättande i taka händer, för att vara tillgängliga, för utmätning, dels ock rörande gäldenärens lösgifvande ur häktet, upptagne i 3 §. af författnings-förslaget.

"Med nyssnämnde grundsats instämmer ock att, då gäldenär, som vid början af Concurs sitter i bysättningshäkte, besvurit boupptecknigen, bör han lösgifvas, hvadan Committerade ur förslag till Allmän Civil-Lag upptagit så väl ett stadgande härom, som den ytterligare föreskrift, att gäldenär, hvars egendom blifvit till borgenärer i Concurs afträdd, bör vara fri från bysättning.

"Hvad angår det från Lagens allmänna stadgande i 8 Cap. 5 §. Utsöknings-Balken gjorde undantag, att hustru ej må bysättas, hvilket, medelst 5 §. i Kongl. Förordningen den 28 Juni 1798, i så måtto blifvit förändradt, att hustru för vissa gäld skall vara bysättnings-tvång underkastad; så, enär hustrun, för det hon fått

tillstånd, att idka serskildt näring icke upphör att stå under mannens målsmanskap, och hennes rättighet att genom försäljning eller förpantning af sin fasta egendom bereda sig tillgång till gälds betalning, sålunda är lika inskränkt som förut, bör, efter Committerades åsigt, sistnämnde föreskrift upphöra; äfvensom och då myndig förklarad mö, enligt vanliga innehållet af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Resolutioner i dylika ämnen, är underkastad ännu större inskränkning, än hustru, i disposition af fastighet, Committerade ansett jemväl henne böra vara från bysättning fri.

"Slutligen har man ansett ansvars bestämmelse nödig för det fall, att gäldenär, meddelst falska uppgifter, dem han med ed besannar, begår bedrägeri mot borgenär, och då en dylik brottslighet synes närmast jemnförlig med den förbrytelse, hvarå straff är utsatt i 43 §. af nu gällande Concurs-Lag, torde enahanda straff finnas för ofvannämnde händelse lämpligt."

Förslaget lydde sålunda:

Förslag till Författning angående bysättning.

"Med ändring af allmänna Lagens stadganden i 8 Cap. Utsöknings-Balken, rörande bysättning eller förbud för gäldenär att resa ur stad, der han vistas, och med upphäfvande af 10 §. i 5 Cap. samma Balk, 5 §. i Kongl. Förordningen den 28 Juni 1798, samt de angående bysättning å fabriksarbetare eller skyldighet för dem att med arbete aftjena gäld hos mästare eller husbönder serskildt meddeldte föreskrifter, varder härmed stadgadt och förordnadt som följer:

1 §.

"För fordran, som genom utslag är fastställd, njute borgenär, der han det äkar, bysättning å gäldenär, efter thy derom i hvarje fall är stadgadt.

2 §.

"Löftesman, som åtagit sig annans gäld, efter löpande förskrifning eller invisning, såsom sin egen, må ej derföre bysättas förr än 8 dagar efter den dag, då han bevisligen erhållit del af lagsökningen, ändå att viss förfallotid i förskrifningen eller invisningen utsatt varit.

3 §.

"Nu är gäldenär bysatt: vill han från den bysättning söka befrielse, ingifve derom till Konungens Befallningshafvande ansökning, vid hvilken, der den upp-

tagas skall, bör vara fogad en å gäldenärens alla tillgångar upprättad förteckning, som skall vara af honom under edelig förpligtelse underskrifven, gitter han med ed besanna rigtigheten af den förteckning, må sådan ed i närvaro af den, som bysättningen utverkat, eller hans ombud, aflåggas hos Konungens Befallningshafvande eller inför Domstol. Eger gäldenär ej tillgång eller består den endast i fast egendom, varde han, sedan eden aflagd blifvit, ur häktet genast lösgifven.

Har han tillgång i lösören, skall han ock efter edens aflåggande lösgifvas, dock ej förr, än samma tillgång eller så mycket deraf, som mot gälden svarar, och genast användbart är, blifvit i taka händer nedsatt för att borgenären i utmätningsväg tillhandahållas, samt bevis derom till Konungens Befallningshafvande ingifvit. Söker borgenär ej utmätning inom tre månader derefter, eger gäldenär godset återtaga.

4 §.

"Sitter gäldenär vid början af Concurs i bysättningshäkte; varde, sedan han besvurit boupptecknigen, derutur lösgifven.

5 §.

"Gäldenär, hvars egendom blifvit till borgenärer i Concurs afträdd, vare fri från bysättning, utom i det fall, som i 49 §. af Concurs-Lagen den 12 Mars 1830 sägs.

6 §.

"För fordran, som i gäldenärs Concurs bevakad blifvit, eller för hvilken han en gång varit bysatt, må ej bysättning kunna honom sedan åläggas, der borgenär ej visar skälig anledning, det gäldenär undandöljer tillgång, som efter Concursen eller bysättningen honom tillfallit, och till gälds betalning gå bör, samt gäldenär i thy fall ej gitter hos Konungens Befallningshafvande eller inför Domstol med ed styrka, att han sådan tillgång ej eger.

7 §.

Ej må qvinna bysättas, der hon ej är enka eller hustru, som från sin man lagligen skild är, och i hvilketdera fallet som helst, gälden sjelf gjort hafver. Om dem, som i öfrigt äro från bysätsning fria, gälle hvad redan stadgadt är.

8 §.

Nu söker borgenär förbud å gäldenär att resa ur stad, eller ifrån den ort, der han vistas, innan han å borgenärs lagsökning svarat eller rätt för sig gjort; är anledning att befara, det gäldenär viker undan, eller pröfvar Konungens Befallningshafvande nödigt, att han muntligen höras skall, då må slikt förbud ej vägras. Reser gäldenär ändock bort, varde återhemtad och, der borgenär det äskar, bysatt.

9 §.

Bysatt gäldenär förblifve i häktet, intilldess han rätt för sig gjort, der han ej i ofvan stadgade ordning eller efter borgenärens medgifvande, varder förr lösgifven. Försummar borgenär att förskjuta, hvad, jemnlikt Kongl. Kungörelsen den 7 Mars 1835, till gäldenärs förnödenhet bör bestås, skall den senare genast lösgifvas.

10 §.

Om bysättning för obetaldt eller återgånget vexelbref, gälle hvad derom serskildt är förordnadt.

11 §.

Har gäldenär aflagt ed, som i 3 eller 6 §§. sägs, och finnes sedan, att han undanstuckit något af sin egendom, eller den ej rättligen uppgifvit, eller att han under sken af köp, gåfva eller annat aftal, till borgenärs förfång egendom sig afhändt; straffas med arbete å fästning från 2 till 5 år efter omständigheterna."

Hvilket förslag blifvit till Högste Domstolen öfverlemnadt, för att, i ändamål, 87 §. Regerings-Formen omnämner, deröfver underdånigt utlåtande måtte afgifvas.

Handlingarne skulle emellan Högste Domstolens Ledamöter circulera till närmare granskning. Rättligen utdraget

Carl M. Schönmeijer.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Ärenden, hållet i Kongl. Maj:ts Högsta Domstol, Thorsagen den 19 Mars 1840.

Närvarande:

Justitiæ-Råden: *Isberg*,
Bredberg,
Backman,
Nordenstolpe,
Grefve *Snoilsky*,
Grefve *Sparre*.

Företogos till afgörande nedanstående mål, som bland Högste Domstolens Ledamöter circulerat nemligen

— — — — — — — — — — —

Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå serskildte Committerades den 25 Nov. sistlidet år afgifne underdåniga Utlåtande, rörande förändringar i nu gällande föreskrifter om bysättning; hvilken remiss blifvit i Högste Domstolen i underdånighet föredragen den 21 sistlidne Februari.

Då hvad Committerade anfört, rörande Hall-ordningens stadganden om *Fabriks-arbetares* skyldighet att, i bysättningshäkte afarbeta skuld till mästare eller husbönder, åsyftade ändring, icke i allmän Civil-Lag, utan i en speciel ekonomisk Författning, hvilken syntes kunna af Kongl. Maj:t, om anledning dertill förekomme, utan Rikets Ständers medverkan upphäfvas eller förändras, hemställde Högste Domstolens fleste Ledamöter, att Committerades förslag i den delen måtte blifva det öfriga frånskiljdt, och efter inhemtande af de närmare upplysningar, som kunna finnas af nöden, i administrativ väg afgjordt.

Högste Domstolens bemälde Ledamöter funno väl förslaget ej omfatta allt, hvad hitintills angående bysättning är i lag stadgadt, derom fullständiga föreskrifter svårligen torde kunna förr, än i sammanhang med pröfningen af förslaget till ny Civil-Lag, meddelas, men ansågo deraf hinder icke möta, att emedlertid må komma under öfvervägande *jemnkningar i nu gällande Lag*, som förslaget upptager; hvaröfver Högsta Domstolen alltså borde utlåta sig.

Enär Sveriges Lagar stadga nog ofta edgång och det vore att befara, att verkan deraf varit för den allmänna både redlighets- och religionskänslan ofördelagtig, kunde Högste Domstolens fleste Ledamöter ej understödja förslaget i 3 §., angående utväg för bysatt person att genom bouppteckning-ed återvinna friheten.

Deremot ansågo desse Högste Domstolens Ledamöter sig böra åberopa de Högste Domstolens fleste Ledamöters, vid granskningen af förslaget till ny Civil-Lag (7 Cap. Utsöknings-Balken) afgifne yttrande, sålydande: "Ehuru man, å ena sidan, måste tillse, att bysättning, såsom ett tvångsmedel, att förmå gäldenären att till betalning använda sina tillgångar och ej i hemlighet undanhålla något deraf, må blifva efter sannolika beräkningar tillräckligen verkande för ändamålet, bör dock äfven, å andra sidan, öfvervägas, att gäldenärs belägenhet, då han, i följd af verklig oförmåga att betala, blifvit bysatt och under en längre följd af år, eller tilläfventyrs hela lifstiden, qvarhålles i bysättningshäkte, kan vara svårare, än för grofva missgerningar till fängelse-straff på vissa år dömde brottslingars, och att en så hård behandling icke öfverensstämmer med de mildare grundsatser, som under en fortfarande civilisation gjort sig gällande i lagstiftningen. Högste Domstolen tror således en obegränsad bysättningstid icke böra ovillkorligen medgifvas, helst det är att antaga, det bysättningens första verkställighet å person med någon känsla för sin heder och omsorg för sin credit, skall ofelbart förmå honom att ej undandölja sina tillgångar för fordringsegarens tillfredsställande, deremot, sedan bysättningen, genom sitt längre fortfarande, alltmera skiljt gäldenären från medborgerligt anseende och från det förtroende, hvaraf hans verksamhet för framtida ordentlig utkomst beror, det bör befaras, att sådan gäldenär sedermera finner likgiltigt att, meddelst framlemnande af erhållen tillgång för borgenärerne, söka någon af honom beroende förändridg i sitt då mera äfventyrliga lefnadsskick, utan fast hellre skall bemöda sig att annorledes vända sådan tillgång sig till godo, och tillstyrkes, i följd häraf, att ej någon må kunna för en och samma skuld hållas bysatt längre, än en *viss bestämd tid*, derest ej fordringsegaren ådagalägger, att gäldenären, under tiden eller sedermera, fått tillgångar, hvarmed han kan betala, och att anledning således är, att han sådane undandöljer, i hvilket fall bysättningen må kunna förnyas, dock begränsad, som nu sagdt blifvit" — och ansågo Högste Domstolens flesta Ledamöter den ifrågavarande tiden böra bestämmas till *Trenne år*, för att åt bysättnings-lagen gifva erforderlig kraft att motverka gäldenärens möjliga tredska och egennyttiga beräkningar.

Likaledes och med åberopande af hvad vid förenämnde laggranskning blifvit yttradt, ansågo Högste Domstolens fleste Ledamöter dels gäldenär, — hvars egendom blifvit till borgenärer i *Concurs* afträdd, ej annorlunda böra från bysättning vara fri, än intilldess sådan slutlig dom i Concursen fallit, att bestämdt blifvit, huruvida de bevakade fordringarne vunnit fastställelse till betalning och derigenom visat sig, i hvad mon de kunna med afträdde tillgångar gäldas; skolande gäldenär jemväl

vara

vara underkastad bysättning i det fall, som i 49 §. af Concurs-Lagen den 12 Mars 1830 sägs; — dels icke böra förändra nuvarande Lagbud derom, att, då gäldenär vid Concursens början är bysatt, han blifver i bysättnings-häkte qvarhållen, derest ej borgenär, som honom bysätta låtit, bifaller, att han må lösgifvas eller ock gäldenären visar, att hans obestånd tillkommit endast af olyckor; — dels att i öfverensstämmelse med hvad, genom Förordningen den 28 Juni 1798 5 §. nu är stadgadt, qvinna må kunna bysättas äfven i det fall, då hon såsom *hustru*, i afseende på köpenskap eller annan näring, den hon efter serskildt tillstånd idka får, åsamkar sig skuld utan mannens deltagande, — hvilken föreskrift synes erforderlig för att bevara den helgd, hustrus i nämnde fall ingångna förbindelse bör ega, enär hon i berörde afseende, hvarken är underkastad mannens målsmanskap eller deraf skyddad; — dels ock slutligen, att *för myndig förklarad ogift Qvinna* något undantag ej må göras från hvad om sjelfmyndig gäldenär i allmänhet är stadgadt.

I följd häraf kunde Högste Domstolens bemälde Ledamöter ej tillstyrka antagandet af hvad Committerades nu ifrågavarande förslag i rubriken nämner, dels angående Hall-ordningen och dels om 5 Cap. 10 §. Utsöknings-Balken samt 5 §. i 1798 års Förordning eller af samma förslags innehåll i 3, 4, 5, 6 och 11 §§. eller af 7 §:s 1 moment; men i afseende på 1, 2, 8 och 9 §§. samt 7 §:s senare moment, hade Högste Domstolens fleste Ledamöter ej något emot förslaget att erinra.

Justitiæ-Rådet *Isberg* var af serskild mening och yttrade:

"Jag delar den öfvertygelse, att bysättning *för obegränsad tid* icke kan försvaras såsom rättsenlig bestraffning för bristande förmåga att godtgöra iråkad gäld; men tvekar deremot att antaga, det bysättning må betragtas såsom lämpligt tvångsmedel, att förmå gäldenär använda alla de tillgångar, han kan ega, för att förnöja fordrings-egare, samt ur denna synpunkt bör bibehållas. Personliga friheten är i allmänhet af Lagen omsorgsfullt skyddad, och synes vara mera vigtig, än att inskränkning deri skulle medgifvas såsom medel att försöka tvinga en gäldenär att fullgöra honom åliggande förbindelser, hvilka i sådane, likasom i andra händelser, kunna på annat sätt utkräfvas; och i de fall, då gäldenären verkligen saknade förmåga att göra rätt för sig, vore bysättning såsom vite både rättsvidrig och ändamålslös. Derefter anser jag bysättning böra qvarstå, sådan den förekommer i äldre Författningar och ännu bibehålles i 1734 års Lag, 8 Capitlet Utsöknings-Balken, eller, såsom en utväg för fordrings-egare att, då omständigheterne sådant påkalla, söka och erhålla säkerhet å gäldenärens person, tilldess han kan framställas för rätta att svara å fordrings-egares påstående om betalning.

Ehuru jag förmodar att den säkerhet, som bysättning kan medföra, sällan ingår i beräkning uti de mera vigtiga och redbara aftal, hvilka förnämligast hafva anspråk att af Samhälls-lagarne skyddas, torde dock bysättnings-äfventyret jemväl böra bibehållas till beredande af ökad trygghet om ovillkorligt och punktligt uppfyllande af de för allmänna rörelsen vigtiga förbindelser, som innefattas i vexlar, invisningar och måhända äfven löpande skuldsedlar, men äfven i sådane fall borde den, emot hvilken fordrings-anspråket framställdes, vara berättigad att freda sig från bysättning, då han förmådde ställa säker pant eller borgen, som utan tidsutdrägt beredde fordrings-egaren utväg till betalning, samt bysättningen såsom säkerhets-anstalt ej fortfara längre, än tilldess gäldenärens förhållande kunde pröfvas af Domaren, som egde tillse och bestämma huruvida ansvar derför borde ega rum enligt Lag.

Då mina åsigter om bysättnings egenskap och ändamål sålunda skilja sig ifrån de grunder, hvarpå nu ifrågavarande förslag är byggdt, kan jag för min del å samma förslag icke tillstyrka bifall."

Rättligen utdraget,
Carl M. Schönmeijer.

N:o 69.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Juli, kl. 5 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående de Rusthålls-Nummer vid BohusLäns Regemente, hvilka, i följd af vägran att ingå på Häst-vacance-afgifts-contractens förlängning, komma att till Cavalleri återgå; Gifven Stockholms Slott den 4 Maj 1840.

Sedan Kongl. Maj:t, uti Nådig Skrifvelse af den 17 sistlidne Mars, gifvit Rikets Ständer tillkänna, hurusom åtskillige Rusthållare vid Bohus Läns Regementes Södra Bataillon, i anledning af till dem framställdt förslag om förlängning på 5 år af de med innevarande år tilländalöpande, med dem upprättade Häst-vacance-contract, förklarat sig icke kunna på berörde förslag ingå; samt att Kongl. Maj:t funnit en af Rusthållarne för 20 nummer vid Fräkne Compagni af nämnde Regemente sedermera gjord underdånig ansökning, att, med återkallande af denna deras vägran,

få antaga det af Kongl. Maj:t framställda förslaget, icke kunna i annan händelse bifallas, än så vida de rustande för de öfriga 38 Rusthålls-nummer, hvilka vägrat att contracten förlänga, i berörde ansökning sig jemväl förenade; så har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göthebörgs och Bohus Län, som erhållit befallning att härom inhemta vederbörande rust-hållares yttranden, nu hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, att endast rust-hållarne för 11 af dessa 38 nummer velat på contracts-förlängningen ingå, enligt hvad deras i ämnet ingifna ansökningar ytterligare utvisa.

Vid sådant förhållande har Kongl. Maj:t funnit de rustandes, för så väl förstnämnde 20, som nu ytterligare ifrågakomne 11 nummer gjorda underdåniga ansökningar om ifrågavarande afsittnings-contracts förlängning icke kunna i Nåder bifallas; i följd hvaraf förslag till organiserande af en serskild Ryttare-trupp af de sammanlagda 58 rusthålls-nummer vid Bohus Läns Regemente, som sålunda år 1841 skola åter uppsitta, kommer att uppgöras.

Hvilket till upplysning vid handläggningen af Kongl. Maj:ts ofvanberörde Nådiga Skrifvelse af den 17 sistlidne Mars, Kongl. Maj:t härmed velat Rikets Ständer i Nåder meddela.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. W. Riben.

Utdrag af Protocollet öfver Krigs-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 Maj 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Posse*,
Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld*.

Stats-Råden: Herr Friherre *Åkerhjelm*,
Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,

Friherre *von Schulzenheim*,
t. f. Hof-Canzleren, Cabinetts-Secreteraren *Ihre*,
Förste Expeditions-Secreteraren *Riben*.

Förste Expeditions-Secreteraren uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående de rusthålls-nummer vid Bohus Läns Regemente, hvilka, i följd af vägran att ingå på Häst-vacance-afgifts-contractens förlängning, komma att till Cavalleri återgå; och behagade Kongl. Maj:t, uppå Föredragandens och Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, detta förslag i Nåder gilla, och förordna, att Skrifvelse i enlighet dermed skulle till Rikets Ständer afgå. Ut supra.

Ex Protocollo,
C. O. Vougt.

N:o 70.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Juli, kl. 5 e. m.

KONGL MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ändring uti 109 *§. Regerings-Formen samt* 80 *§. Riksdags-Ordningen; Gifven* Stockholms Slott *den* 3 *Juli* 1840.

Då det icke synes lämpligt, att den ena Stats-magten skall behöfva af den andra begära, hvad denna ej eger rätt att vägra, anser Kongl. Maj:t de i 109 §. Regerings Formen och 80 §. Riksdags-Ordningen meddelade stadganden, angående Konungens medverkan till Riksdags förlängning från tre till fyra månader, böra derifrån uteslutas; hvadan Kongl. Maj:t till Rikets Ständers Grundlagsenliga behandling framställer följande förslag till ändringar af 109 §. Regerings-Formen och 80 §. Riksdags-Ordningen, nemligen:

109 §. Regerings Formen.

"Ej må Riksdag längre räcka än *fyra* månader från den dag, då Konungen låtit om Stats-Verkets tillstånd och behof Riksens Ständer eller deras Stats-Utskott

underrätta. Der så oförmodadt hända skulle, att, vid *denna* tids utgång, Riksens Ständer — — — — — — — — — —"

80 §. Riksdags-Ordningen.

Riksdag må ej räcka längre, än *fyra* månader från den dag, då Konungen låtit om Stats-Verkets tillstånd och behof Riksens Ständer eller deras Stats-Utskott *underrätta. Händer sig*, att vid *denna tids utgång* målen ändå icke blifvit afslutade, gånge som i Regerings-Formens 109 §. stadgadt är. Riksdag må äfven slutas, innan *fyra* månader tillandagått, enär samtlige Stånden sådant begära.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. Posse.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Departementets Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 3 Juli 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse.*
Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld,*

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

Af Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern upplästes i underdånighet upprättadt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående ändring uti 109 §. Regerings-Formen samt 80 §. Riksdags-Ordningen; hvilken Proposition Kongl. Maj:t

uppå Justitiæ-Stats-Ministerns och Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, täcktes i Nåder gilla, sådan densamma vid detta Protocoll finnes bilagd; och befallde Kongl. Maj:t, att berörde Proposition skulle i föreskrifven ordning expedieras.

Ex Protocollo
C. M. Schönmeijer.

N:o 71.

Ank. till Exp. Utsk. d. 17 Juli, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om anläggning af en Chausée emellan Westerås och Fahlun; Gifven Stockholms Slott den 3 Juli 1840.

Under framställning af de för handel och rörelse menliga följder deraf, att den så kallade Bergslags-vägen emellan Westerås och Fahlun vore i onödiga kröningar anlagd, dels öfver höga backar och steniga åsar, dels med en så lös fyllning, att vägen vanligen, serdeles höst och vår, vore genomgräfd af kärrspår understundom ända till en half alns djup, anhöllo, uti en till Kongl. Maj:t i början af år 1837 ingifven skrift, Westerås, Fahlu, Sala, Hedemora och Säthers Handels-Societeter, Fahlu och Sala Bergslager samt de Bruksegare, hvilkas producter föras på nämnde väg, att Kongl. Maj:t, efter anställd undersökning om verkställbarheten och kostnaden af en Chaussée-anläggning emellan Westerås och Fahlun, med en sidogren till Båtstad, täcktes låta höra de vägbyggnads-skyldige i omgifvande härader om hvad de dertill ville bidraga och derefter vid påföljande Riksdag aflåta Nådig Proposition till Rikets Ständer om bidrag af allmänna medel till arbetets fulländande.

I anledning häraf och med hänsigt till nyttan och angelägenheten af nämnde vägs förbättring, fann Kongl. Maj:t godt förordna Öfverste-Lieutenanten *Israël af Ekenstam*, att afresa till norra Tyskland, för att inhemta upplysningar om dervarande Chausséer eller så kallade macadamiserade väg-anläggningar, och sedan han till Kongl. Maj:t afgifvit Berättelse om hvad han i ämnet under resan inhemtat, befallte

Kongl. Maj:t, genom Nådiga Bref den 23 November 1838, Dess Befallninghafvande i Westmanlands och Stora Kopparbergs Län, att af samma Berättelse lemna de Societeter och enskilde personer inom Länen, hvilka i ofvan omförmäldta underdåniga ansökning deltagit, behörig kännedom, samt inhemta deras och de vägbyggnads-skyldiges i de omgifvande häraderne underdåniga yttranden i ämnet; hvarefter med anledning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Stora Kopparbergs Län underdåniga hemställan om bidrag å Statens sida till bestridande af kostnaden för en, i afseende på sättet för utförandet af Chaussée-anläggningen nödig undersökning, under det de på enskild bekostnad anställde vägbyggnads-försöken fortgingo, Kongl. Maj:t den 30 Juni 1839 uppdrog åt Öfverste-Lieutenanten *af Ekenstam* att en sådan undersökning med erforderligt biträde och emot ersättning af allmänna medel förrätta; och blefvo sedermera, efter det Öfverste-Lieutenant *af Ekenstam* afgifvit Berättelse om verkställigheten af nämnde uppdrag, dervid kostnaden för Chaussée-anläggningen medelst macadamisering beräknats till 878,736 R:dr 12 sk. 1 rst., men för en Rail-chaussée af klapper i 3 ränder till 316,222 R:dr 7 sk. 2 rst.; utom utgifterne för jord-ersättningar, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westmanlands och Stora Kopparbergs Län under den 27 sistlidne April i Nåder anbefalde att hvar för sitt Län lemna de Associationer och öfrige vederbörande, hvilkas lott och fördel af den nya väg-anläggningen i ett eller annat afseende funnos beroende, behörig del af den hållna undersökningens resultat, jemte de på grund deraf uppgjorda beräkningar och förslag, samt, efter inhemtade yttranden, huruledes och till hvad belopp ej mindre de trafikerande än de vägbyggnads-skyldige vore villige att till kostnaderne för företagets utförande och vägens framtida underhåll bidraga, med fullständiga underdåniga utlåtanden och förslag i ämnet till Kongl. Maj:t inkomma.

Derefter hafva, uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, Associerade för vidtagandet af förberedande åtgärder för ifrågavarande väg-anläggning i underdånighet anhållit, att, då Rikets Ständer, i anledning af väckte motioner om erhållande af Stats-bidrag till samma väg-anläggning, komma att handlägga denna del af frågan, innan det af Kongl. Maj:t anbefalda vederbörandes hörande hunne tillvägabringas, Kongl. Maj:t måtte täckas i ämnet aflåta Nådig Skrifvelse till Rikets Ständer och meddela dem den vägplan och kostnads-beräkning, som Öfverste-Lieutenanten *af Ekenstam* uppgjort och till Kongl. Maj:t öfverlemnats.

Då Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westmanlands och Stora Kopparbergs Län ännu icke inkommit med de yttranden och förslag, i afseende å ifrågavarande Chaussé-anläggning, hvilken Kongl. Maj:t, enligt hvad Dess derom den 27 sistlidne April aflåtna Nådiga Bref innehåller, ansett nödigt att inhemta, innan Kongl. Maj:t kunde hufvudsakligen pröfva, om och på hvad sätt verkställigheten af denna anläggning må kunna tillvägabringas, är väl tiden ännu icke inne för aflåtande af Nådig

Proposition till Rikets Ständer om medels anvisande för detta ändamål; men då, enligt hvad i Associerades underdåniga ansökning uppgifvits, motioner om bidrag härtill blifvit under innevarande Riksdag väckte och till Stats-Utskottets handläggning öfverlemnade, samt ostridigt är, att inom nämnde Län handeln och näringarne, till fördel äfven för andra orter, skulle i väsendtlig mon lifvas och utvecklas genom utförandet af berörde Chaussé-anläggning, derom öfverenskommelser till beredande af invånarnes medverkan utan tvifvel skulle lättare kunna tillvägabringas, så framt förut kändt vore, om och i hvad mon bidrag dertill af allmänna medel kunde erhållas, vill Kongl. Maj:t gå Associationernes önskan till mötes i så måtto, att Kongl. Maj:t, jemte underrättelse om de åtgärder, som i ämnet blifvit på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning vidtagna, härmed till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnar Berättelsen om den af Öfverste-Lieutenanten *af Ekenstam* förrättade undersökning med dertill hörande väg-plan och kostnads-beräkning, samt öfrige till Kongl. Maj:t inkomne handlingar, hvilka till upplysning i Chaussé-anläggnings-frågan kunna tjena.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Ol. Im. Fåhræus.

Utdrag af Protocollet öfver Civil-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 3 Juli 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse*,
Hans Excellence, Sats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*,

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre.

—

— — — — — — — — — — —

Slutligen uppläste Chefen för Civil-Departementet, Stats-Rådet *Fåhræus*, ett, på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning uppsatt förslag till Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om en Chaussé-anläggning emellan Westerås och Fahlun.

Enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, täcktes Kongl. Maj:t detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, i Nåder gilla; och skulle, i öfverensstämmelse dermed, Skrifvelse till Stats-Utskottet under denna dag expedieras.

Ex Protocollo,

Knut von Troil.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri. 1840.

N:o 72.

Ank. till Exp. Utsk. den 17 Juli, kl. 5 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer med förslag till Förordning emot olofliga folksamlingar; Gifven Stockholms Slott den 3 Juli 1840.

Vid granskning och jemnförelse af nu gällande Lagbud, rörande olofliga folksamlingar, har Kongl. Maj:t funnit 6 Capitlet 1, 2 och 3 §§. Missgernings-Balken, Förordningen den 1 Juli 1743, angående budkaflars utskickande och omkringbärande i landsorterne, samt Kungörelsen den 26 November 1816, om sättet för menighets hörande i enskildte tillåtliga ärenden innefatta åtkilliga stadganden, hvilka synas, antingen ej väl förenlige med rättvisans fordringar, eller i strid med lagens stadganden på andra ställen, eller med de begrepp, som, under en framskriden civilisation, sig utvecklat. Kongl. Maj:t har äfven funnit, att, jemte det lagstiftaren lemnat obegagnadt tillfället att, medelst brottslighetens indelning i vissa grader, lämpa bestraffningen närmare derefter, saknas ej mindre bestämda föreskrifter, hvilka utvägar böra vidtagas för stillande af uppror, än äfven ansvars-bestämmelser för de fall, att antingen män samlats i upprorisk afsigt, ehuru de ej ännu satt sig upp emot den offentliga myndigheten eller ock att samlad folkmängd eljest, utan upprorisk afsigt, störer lugnet och allmänna ordningen. I anseende till vådan af dylika folk-rörelser, hvilka snart kunna till våldsamheter öfvergå, bör lagstiftaren vara betänkt att qväfva dem i deras första uppkomst. Bristen på lagbestämmelser härutinnan har visat sig, då det någon gång har varit nödigt att hämma eller bestraffa sådane oordningar.

Det är på grund häraf och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvåd Förslaget till Allmän Criminal-Lag i 11:te Cap. Straff-Balken, rörande ofvannämnde frågor, innefattar, Kongl. Maj:t härmedelst föreslår Rikets Stän-

der att, med ändring af 6 Cap. 1, 2 och 3 §§. MissgerningsBalken, samt af nummerföljden af de i samma Capitel varande öfrige §§., och med upphäfvande af Förordningen den 1 Juli 1743, angående budkaflar, och af Kungörelsen den 26 November 1816, angående sättet för menigheters hörande i enskildte tillåtlige ärender, nämnde Capitel må erhålla följande lydelse:

1 §.

Samlar sig menighet eller annan folkmängd tillhopa och lägger det uppsåt å daga att med förenadt våld sätta sig upp emot verkställighet af offentlig myndighets bud, eller att den till någon embetsåtgärd tvinga eller derföre hämnas:

Låta de upprorsmän sig genast på offentlig myndighets befallning skingras och till lydnad bringas; då skall anförare straffas med arbete å fästning från sex månader till tre år, men de öfrige varen från straff frie.

2 §.

Skingra sig ej upprorsmän på offentelig myndighets befallning; varden dömde, anförare till fästningsarbete från tre till sex år och andre deltagare i upproret till sådant arbete från sex månader till tre år.

3 §.

Göra upprorsmän våld å person, bryta eller rifva de hus, sönderslå eller uppbryta dörrar eller fenster, eller plundra eller förstöra annan egendom; då skola de straffas, anförare med arbete å fästning från sex till tolf år, och andre deltagare med sådant arbete från sex månader till sex år.

4 §.

Varder den dräpen, som vill uppror stilla, då skola dråparen och alle de, som burit hugg och slag å den döde, lif mista. För annan gerning, derå serskildt straff i Lag utsatt är, skall å den, som gerningen föröfvat, utom det straff, honom för uppror drabba bör, och det serskildta straffet tillämpas, efter thy derom i lag stadgas.

Varder upprorsman dräpen; ligge ogild.

5 §.

Hvar som bjuder, leger, trugar eller eljest förleder menighet att

uppror göra, straffes för den anstiftan, om uppror deraf kommer, på sätt, som om anförare i hvarje fall stadgas. Har någon muntligen inför menighet eller annan folksamling eller i skrift, den han utsprider, eller utsprida låter, till uppror uppmanat; straffes enär uppmaningen ingen straffbar verkan hade, med fängelse från två till sex månader.

6 §.

Samlar sig folkmängd å torg, gata eller annan offentlig plats, utan att lägga sådant uppsåt å daga, som i 1 §. sägs, men störer dock lugnet eller allmänna ordningen, och skingrar den sig ej på offentlig myndighets befallning; då skola anstiftare och anförare af det upplopp dömas till arbete å fästning från sex månader till tre år, eller der brottsligheten pröfvas vara af mindre svår art, med fängelse från två till sex månader; och varde annan deltagare i uppploppet straffad med fängelse från två till sex månader, eller fälld till böter från tio till femtio Rd:r, efter omständigheterne Öfvergå de till våld å person eller egendom, vare lag, som i 3 och 4 §§. sägs.

7 §.

Till upprors stillande må krigsmanskap användas; dock ege det ej å upprorsmän vapen förr bruka, än den å stället varande civila myndighet, eller der sådan sig ej inställer, Militair-befälhafvaren låtit höja ett åtvarningstecken och dervid tre gånger kungjort nedanstående varning, der ej upprorsmän så hastigt till våld öfvergå, att det förr med väpnad hand afvärjas måste.

Lag samma vare ock, då upplopp sker och deltagarne i det upplopp öfvergå till våld å person eller egendom, eller ställa sig till motvärn emot offentlig myndighet, som dem skingra vill.

8. §.

Varning, hvarom i 7 §. sägs, varde i följande ordalag kungjord:

"I Konungens och Lagens namn uppmanar och anbefaller jag de här församlade personer att åtskiljas. Denna uppmaning bör genast hörsammas, eljest måste vapnens magt användas. Då får en hvar skylla sig sjelf för den påföljd, honom träffar."

9. §.

Ej vare menighet å landet eller i stad förment att sammankomma till

öfverläggning om mål eller ärende, som den gemensamt angår; ej eller må sådan sammankomst af offentlig myndighet upplösas, der ej dervid företages något, som mot lag stridande är eller eljest allmän ordning störer. Om tid och ställe för sådan sammankomst skall dock offentliga myndigheten i orten eller staden så långt förut underrättas, att den kan dervid tillstädes vara, om så nödigt anses. Underlåtes sådan anmälan, vare den, som sammankomsten föranstaltat, förfallen till böter från femtio till trehundrade R:dr.

10 §.

Bådar någon krigsfolk till uppbrott utan Konungens befallning med Råds råde, eller håller det manskap samman, som hemlof fått, att dermed utföra skadlig stämpling emot Rikets säkerhet, eller dess innebyggares frihet: då skall ingen honom i thy mål lyda; och miste han lif, ära och gods; nu faller fiende oförtänkt in i landet och kan ej Konungens Befallning afbidas; då må väl manskap till motvärn uppbådas; dock varde det straxt Konungen kungjordt.

11 §.

Hvar som i ondt uppsåt diktar eller sprider kring landet ut lögner och falska rykten, de der röra Rikets säkerhet, eller komma dermed allmänt buller och oväsende åstad; straffes med landsflygt, spö eller fängelse, efter som brottet är till.

De uti Stats-Rådet och hos Högste Domstolen förde Protocoll, angående detta ämne varda härhos bifogade, och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. Posse.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Departementets Ärender, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 3 Juli 1840.

Närvarande:

Hans Excellence Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse.*
Hans Excellence Stats-Ministern för Utrikes Ärendena,
Herr Friherre *Stjerneld*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,
Justitiæ-Råden: *Backman*,
Grefve *Sparre.*

Sedan, i följd af Kongl. Maj:ts, under den 12 Januari 1839, gifna Nådiga befallning till de för åtgärders vidtagande i afseende å Nya Lagförslagen, utsedde serskilde Committerade att öfverse nu gällande Lagar och Stadganden om ansvar å upplopp och säkerheten störande folksamlingar samt hvad vid deras dämpande iagttagas bör, äfvensom att föreslå de förändringar deruti, som kunna anses nödige, bemälde Committerade i ämnet afgifvit underdånigt utlåtande, jemte förslag till Förordning angående upplopp eller olofliga folksamlingar, derifrån en Ledamot bland Committerade varit af skiljagtig tanka, på grund hvaraf blifvit af honom framställdt ett serskildt förslag till Lag i berörde afseende; samt enligt hvad Stats-Råds-Protocollet den 24 sistlidne Januari utvisar, Kongl. Maj:t förklarat Sig vilja, i afseende å tillämnad Proposition till Rikets Ständer, öfver dessa förslag hafva inhemtat Högste Domstolens underdåniga yttrande; så anmälte nu Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern, huruledes detta ärende blifvit, på sätt Högste Domstolens Protocoll den 6 Februari och den 19 Mars innevarande år innehålla, i Högste Domstolen handlagdt, samt de yttranden, sistnämnde dags Protocoll upptager, deröfver i underdånighet afgifne.

Herr Justitiæ-Stats-Ministern, med hvilken Stats-Rådets öfrige Ledamöter sig förenade, tillstyrkte i underdånighet, att Kongl. Maj:t täcktes till

Rikets Ständer framställa det förslag, att, med ändring af 6 Cap. 1, 2 och 3 §. §. Missgernings-Balken samt upphäfvande af Förordningen den 1 Juli 1743, och Kungörelsen den 26 November 1816 jemte förändring af de i nämnde Cap. varande §. §:rs nummerföljd, detsamma må erhålla följande lydelse:

§. 1. af lika innehåll med Comitéens förslag eller

"Samlar sig menighet eller annan folkmängd tillhopa och lägger det uppsåt å daga, att med förenadt våld sätta sig upp emot verkställighet af offentlig myndighets bud eller att den till någon embetsåtgärd tvinga eller derföre hämnas:

Låta de upprosmän sig genast på offentlig myndighets befallning skingras och till lydnad bringas; då skall anförare straffas med arbete å fästning från sex månader till tre år, men de öfrige varen från straff frie."

§. 2. Likaledes af samma innehåll, som lagförslaget, dock att, enligt Högste Domstolens tillstyrkande, orden: *utan trotsa med oljud, smädeord eller hot* skulle uteslutas och §. erhålla följande lydelse:

"Skingra sig ej upprorsmän på offentlig myndighets befallning; varden dömde, anförare till fästnings-arbete från tre till sex år, och andre deltagare i upproret till sådant arbete, från sex månader till tre år."

§. 3. Att, likaledes enligt Högste Domstolens tillstyrkan, straffet måte bestämmas, för anförare till arbete å fästning från sex till tolf år och för andra deltagare till sådant arbete från sex månader till sex år; hvarföre denna §. skulle komma att lyda sålunda:

"Göra upprorsmän våld å person, bryta eller rifva de hus, eller plundra eller förstöra de annan egendom; då skola de straffas, anförare med arbete å fästning från sex till tolf år, och andre deltagare med sådant arbete från sex månader till sex år."

§. 4. Oförändrad, sådan den lyder i förslaget, nemligen:

"Varder den dräpen, som vill uppror stilla; då skola dråparen och alla de, som burit hugg och slag å den döde, lif mista; för annan gerning, derå serskildt straff i Lag utsatt är, skall å den, som gerningen föröfvat, utom det straff, honom för uppror drabba bör, det serskildta straffet tillämpas efter thy derom i Lag stadgas.

Varder upprorsman dräpen, ligge ogild."

§. 5. Under denna §. skulle införas den 6 i förslaget af detta innehåll:

"Hvar, som bjuder, leger, trugar, eller eljest förleder menighet att uppror göra, straffes för den anstiftan, om uppror deraf kommer, på sätt, som om anförare i hvarje fall stadgas. Har någon muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utsprider eller utsprida låter, till uppror uppmanat; straffes, enär uppmaningen ingen straffbar verkan hade, med fängelse från två till sex månader."

§. 6. Svarande mot den 7 i förslaget, skulle, på sätt Högste Domstolen tillstyrkt, erhålla följande lydelse:

"Samlar sig folkmängd å torg, gata eller annan offentlig plats, utan att lägga sådant uppsåt å daga, som i 1 §. sägs, men störer dock lugnet eller allmänna ordningen, och skingrar den sig ej på offentlig myndighets befallning; då skola anstiftare och anförare af det upplopp dömas till arbete å fästning från sex månader till tre år, eller der brottsligheten pröfvas vara af mindre svår art, med fängelse från två till sex månader; och varde annan deltagare i upploppet straffad med fängelse från två till sex månader, eller fälld till böter från tio till femtio R:dr efter omständigheterna; öfvergå de till våld å person eller egendom, vare lag, som i 3 och 4 §. §. sägs.

Stats-Rådets Ledamöter, som, lika med Högste Domstolen, ansågo lämpligare, att, i stället för de i 5 §. af förslaget uppräknade stadganden, en serskild varning må uppläsas och ett åtvarnings-tecken höjas, innan vapen mot folket begagnas, funno derjemte, att Committerades förslag till 5 §. icke tydligen utmärker, huruvida krigsmanskap jemväl finge användas till upplopps stillande. Sådant kunde likväl någon gång blifva nödigt. Om en folkmängd, på sätt i ofvanstående 6 §. omförmäles, samlade sig och störde lugnet eller allmänna ordningen, det vill säga, gjorde upplopp, utan att tydligen lägga det uppsåt å daga, som i 1 §. sägs, kunde dock en sådan hemlig afsigt finnas hos anstiftare eller anförare. Upplopp öfverginge lätt till uppror, och vid lagens verkställighet vore ofta svårt; om icke omöjligt, att bestämma gränsen emellan dessa brott. När en folkmängd, som gjorde upplopp, oagtadt tillsägelse och varning, icke skingrade sig, och den civila myndigheten ej förmådde göra sig åtlydd, inträffade ostridigt behof af krigsmanskaps biträde att hämma upploppet och förekomma de vådliga följder, som kunde uppstå; om folksamlingen utan motstånd finge tilltaga i antal och styrka, så, att den på stället varande förenade civila och militaira magt slutligen blefve otillräcklig att dämpa upploppet.

Stats-Rådets Ledamöter ansågo derföre bestämmelsen i förslagets 5 §. äfven böra utsträckas till den händelse, då upplopp inträffar.

Härförutan borde jemväl tagas i betragtande, att den civila myndigheten, som i första rummet egde besluta, angående krigsmanskaps användande till stillande af uppror eller upplopp, kunde vid ett sådant tillfälle antingen egenvilligt eller af annan orsak uteblifva; äfvensom att, om uppror eller upplopp på en gång utbryter å flere ställen, inom en ort, der endast få civila myndigheter finnas, såsom i allmänhet på landet, biträde af civil myndighet icke kunde på hvarje ställe påräknas. Den civila myndighet, som, utan lagligt hinder, försummar att sig inställa, gör sig derigenom visserligen skyldig till ansvar och man bör förmoda, att en sådan försummelse sällan skall inträffa; men allmänna säkerheten fordrar emedlertid, att, för en sådan händelse, militair-befälhafvare böra hafva samma magt, som den förra eljest egt utöfva.

På dessa grunder föreslogo Stats-Rådets Ledamöter de stadganden, som innefattas i följande 7 och 8 §.§.

§. 7. "Till upprors stillande må krigsmanskap användas; dock ege det ej å upprorsmän vapen förr bruka, än den å stället varande civila myndighet, eller, der sådan sig ej inställer, Militair-befälhafvare låtit höja ett åtvarnings-tecken och dervid tre gånger kungjort nedanstående varning, der ej upprorsmän så hastigt till våld öfvergå, att det förr med väpnad hand afvärjas måste.

"Lag samma vare ock, då upplopp sker, och deltagarne i det upplopp öfvergå till våld å person eller egendom, eller ställa sig till motvärn emot offentlig myndighet, som dem skingra vill."

§. 8. Varning, hvarom i 7 §. sägs, varde i följande ordalag kungjord:

"I Konungens och Lagens namn uppmanar och anbefaller jag de här församlade personer att åtskiljas. Denna uppmaning bör genast hörsammas, eljest måste vapnens magt användas. Då får en hvar skylla sig sjelf för den påföljd, honom träffar."

§. 9. Uti denna §., motsvarande den 8:de i förslaget, syntes böra tydligen uttryckas, att de der omförmälde sammankomster äro sådane, som angå någon menighets allmänna angelägenheter. Den händelse åter, att flere eller färre personer träda tillsamman för ett ändamål af mera enskild beskaf-

beskaffenhet, ansågo Stats-Rådets Ledamöter icke vara ämne för föreskrift i Lag, och hemställde derföre, att denna §. må erhålla följande lydelse:

"Ej vare menighet å landet eller i stad förment att sammankomma till öfverläggning om mål eller ärende, som dem gemensamt angår; ej eller må sådan sammankomst af offentlig myndighet upplösas, der ej dervid företages något, som mot lag stridande är eller eljest allmän ordning störer. Om tid och ställe för sådan sammankomst skall dock offentliga myndigheten i orten eller staden så långt förut underrättas, att den kan dervid tillstädes vara, om så nödigt anses. Underlåtes sådan anmälan, vare den, som sammankomsten föranstaltat, förfallen till böter från femtio till trehundrade Riksdaler;" Och under §§. 10 & 11 skulle införas 4 & 5 §§. 6 Cap. Missgernings-Balken, sådane de lyda i nu gällande Lag.

Närvarande Justitiæ-Råden *Backman* och Grefve *Sparre* åberopade, för deras del, det af Högste Domstolens pluralitet afgifne underdåniga utlåtande, hvaruti de deltagit.

Kongl. Maj:t täcktes i Nåder bifalla Stats-Rådets mening, och godkände det i öfverensstämmelse dermed af Justitiæ-Stats-Ministern upprättade förslag till Nådig Proposition i ämnet till Rikets Ständer, hvilken Proposition skulle, sådan den finnes detta Protocoll bilagd, i föreskrifven ordning expedieras.

Ex Protocollo,
Carl M. Schönmeijer.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Ärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts Högste Domstol, Torsdagen den 6 Februari 1840.

Närvarande:

Justitiæ-Råden *Isberg.*
Bredberg.
Engelhardt.
Backman.
Nordenstolpe.
Grefve *Snoilsky.*
Grefve *Sparre.*

Tillförordnade Revisions-Secreteraren, Häradshöfdingen *Montén* föredrog i underdånighet:

Kongl. Maj:ts under den 24 sistlidne Januari aflåtne Nådiga Remiss å Lag-Comitéens den 25 November 1839 i underdånighet afgifna förslag till Förordning, angående uppror, upplopp och olofflige sammankomster, jemte en ledamots yttrade serskilda mening; öfver hvilket allt Kongl. Maj:t, som förklarat Sig vilja Nådig Proposition i ämnet till Rikets Ständer aflåta, i Nåder infordra Högste Domstolens underdåniga Utlåtande; varande Comitéens Memorial och deruti åberopade handlingar af följande lydelse:

a) Genom Note af den 12 nästlidne Januari har Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern gifvit undertecknade Committerade tillkänna Eders Kongl. Maj:ts Nådiga vilja, att Committerade borde öfverse nu gällande lagar och stadgar om ansvar å upplopp och säkerheten störande folksamlingar, samt hvad vid deras dämpande iagttagas bör, äfvensom föreslå de förändringar och förbättringar deruti, som kunna anses nödiga.

Till fullgörande af denna Eders Kongl. Maj:ts Nådiga föreskrift, få Committerade i underdånighet afgifva följande utlåtande:

Vid en allmän öfversigt af de, rörande detta ämne, utfärdade stadganden förekomma först lagens föreskrifter om straff å uppror och uppmaning dertill. Det senare brottet, hvilket beskrifves sålunda, att man upphetsar eller styrker menige män till olydnad mot Konungen eller Dess Befallningshafvande, medförer, enligt 6 Cap. 1 §. MissgerningsBalken dödsstraff, och, i fall uppror deraf kommer, jemväl förlust af gods. På lika sätt straffas ock, enligt följande §., upphofsman, derest män samla sig tillhopa och sätta sig upp emot Konungens eller Dess Befallningshafvandes bud. Af deltagarne i upproret skall åter, efter lott, hvar tionde man mista lifvet och de öfriga straffas med högsta kroppsplikt. I lagen finnes deremot ej någon föreskrift om sättet att dämpa ett redan börjadt uppror. I 3 §. af ofvannämnde Capitel och Balk bestämmes endast straff för dråp å den, som vill uppror stilla, äfvensom att upprorsman, om han dräpes, bör ligga ogild. Någon annan i laga ordning utfärdad Författning om upprors stillande är för närvarande icke gällande, än Kongl. Maj:ts, på grund af Rikets Ständers framställning den 31 October 1810, utgifna Circulaire-bref, som innehåller, att, då upplopp sker och de brottslige ej genast kunna häktas, skola Konungens Befallningshafvande och Regements-Cheferne, intilldess Konungens eget Nådiga förordnande hinner ankomma, efter föregångna varningar, ofelbart vidtaga de kraftiga anstalter, Lag och Författningar fordra, för att freda och skydda både den enskilde och allmänna säkerheten, samt förthy, om sådant nödigt är, möta våld med våld.

Till förekommande af upproriske rörelser bland allmogen, stadgades, genom Kongl. Förordningen, angående budkaflars utskickande och omkringbärande i landsorterna, den 1 Julii 1743 följande:

1. Att den som fördristar sig, under något upptänkligt sken och under hvad förevändning det vara må, utsända några budkaflar, skriftliga eller muntliga befallningar, till allmogens sammankallande, gärders, eller allmänna skjutsningars utgörande, skall mista högra hand, halshuggas och steglas.

2. Att den, som låter sig bruka till sådane budkaflars eller befallningars fortskaffande, skall straffas med högsta kroppsplikt af spö eller ris och sex års arbete å fästning eller tukthus, samt att i slika mål ingen ursäkt af räddhåga eller okunnighet får gälla.

3. Att husbonde eller matmoder, som genom personer, de der äro yngre än femton år, låter fortskaffa dylika budskap, skall straffas, som förut sägs, och att barnen böra alfvarligen agas.

4. Att om allmoge, på sådane olofliga bud, samlas, böra de anses och straffas såsom upprorsmän, samt

5. Att Kronobetjente, som i olofliga ärenden utfärdar budkaflar, skall mista högra hand, halshuggas och steglas.

Jemnlikt Kongl. Kungörelsen om sättet för menighets hörande i enskilda tillåtliga ärenden, af den 26 November 1816, eger menighet från en eller flere socknar eller härader, sammanträda för att öfver gemensamma angelägenheter rådpläga; dock bör Kungörelse om sammankomst, som för sådant ändamål af någon fastighets-egare inom orten åstundas, ej från Predikstolarne uppläsas, utan att vara försedd med påskrift af Kronofogden, hvilken skall öfvervara sammankomsten, för att tillhandagå med upplysningar, och tillse, att ordning och skick bland de församlade vidmagthålles. Tillika är förordnadt, att enskild man, som på annat sätt låter kungöra eller föranstalta så beskaffad allmän sammankomst, skall, ehvad den inträffat eller ej, böta från femtio till trehundra Riksdaler efter omständigheterna.

Vid granskning af dessa, rörande uppror, upplopp och olofliga sammankomster, utfärdade stadganden, hafva några bland dem förekommit Committerade ofullständiga och för ändamålet otillräckliga, andra åter med rättvisans fordringar oförenlige.

Lag-Comitéen har redan uti motiv till Criminal-lagförslag anmärkt, att det, enligt lydelsen i 6 Capitlet 2 §. Missgernings-Balken, hörer till begreppet af uppror, att de män, som samlat sig tillhopa, satt sig upp

emot Konungens eller Dess Befallningshafvandes bud, och att föresatsen till olydnad följagtligen måste hafva yttrat sig i verkligt motstånd, innan brottet kan anses vara föröfvadt. Genom en sådan inskränkning uti bestämmelsen om brottets egenskap, motverkas dock möjligheten att qväfva dylika farliga sammansättningar i deras första början.

Deremot torde just i denna inskränkning igenfinnas förklaringsgrunder till hårdheten i de straff, hvarmed brottet är belagdt. Den öfverdrifna stränghet, som här visar sig, kan likväl ej ur objectiva och än mindre ur subjectiva grunder rättfärdigas.

Göres uppror, för att utföra förrädisk stämpling, faller brottet under den för förräderi eller försök dertill fastställda bestraffning; och der sådan afsigt ej är för handen, erfordras icke dödsstraff eller en under alla förhållanden förnuftsstridig decimation till att afskräcka från dylika brottsliga företag eller delagtighet deruti.

Men utom det att lagstiftaren lemnat tillfället obegagnadt att, medelst indelning af detta brott, i vissa grader lämpa bestraffningen närmare efter brottsligheten, saknas straffbestämmelser för den händelse, då allmän ordning, utan att uppror sker, sättes i fara eller störes. Bristen på stadgande härom har också visat sig, då det någon gång varit nödigt att bestraffa eller qväfva dylika oordningar.

I senare hänseendet innehåller visserligen Kongl. Brefvet af 1810 att, då upplopp, hvarmed äfvenledes lärer förstås uppror, ske, och de brottslige ej genast kunna häktas, skola Konungens Befallningshafvande och Regements-Cheferne vidtaga de kraftiga anstalter, Lag och Författningar fordra. I Lag och gällande Författningar söker man dock förgäfves bestämda föreskrifter, som i sådant fall borde tjena till efterrättelse. Emedlertid bjuder berörde Kongl. Bref, att våld må med våld mötas, der så nödigt är. Men huruvida pröfningen, om och när sådant nödtvång är inne, må tillkomma Konungens Befallningshafvande eller Regements-Chef, hvar för sig eller begge gemensamt, synes ej vara bestämdt med den noggrannhet, som i ett ämne af så grannlaga beskaffenhet torde vara nödvändigt.

Då 1810 års Kongl. Bref afser dämpande af uppror, sedan det utbrutit, synes deremot ändamålet med 1743 års Förordning hafva varit att förekomma sjelfva utbrottet deraf. Denna Författning föranleddes, såsom bekant är, af allmogens i Dalarna upproriska rörelser och utgafs, innan lugnet i landet ännu blifvit återställdt. Den bär också stämpeln af sitt tillfälliga upphof. Om de deruti beskrifna handlingar vidtagas i förrädiskt

uppsåt, äro ansvars-bestämmelserna i 4 Cap. Missgernings-Balken tillämpliga och Förordningens föreskrifter följagtligen oanvändbara. Saknas åter sådant uppsåt, kan handlingen vara antingen i annat afseende brottslig, då den bör efter sin beskaffenhet straffas, eller ock obrottslig, då den naturligtvis bör vara strafffri, i fall den ej innefattar förseelse mot serskild Polis-lag. Att för egen vinning lägga gärder å allmogen eller förmå den att utgöra skjutsningar, är efter Lag straffbart, men den omständigheten allena, att dylika pålagor blifvit genom budkaflar, skriftliga eller muntliga befallningar, affordrade, förändrar ej brottets egenskap och bör således ej verka till straffets förhöjning. Att sammankalla allmoge till öfverläggning i ett lofligt ärende, är i och för sig sjelft lika litet brottsligt, som att lyda kallelsen. Icke destomindre förklaras den senare handling för uppror, och de förutnämnde, de må hafva skett under hvad upptänkligt sken eller förevändning det vara må, — anses förtjena dödsstraff. Likaså är det straffvärdt att med vetskap om brottsliga förehafvanden, medelst budskaps kringförande dem främja. Men att, på sätt Förordningen stadgar, tvång dertill, eller okunnighet om budskapets innehåll icke får gälla till befrielse från straff, synes med rättvisa föga förenligt.

Ehuru 1743 års Förordning stämplat allmoges sammankomst, då den, på der beskrifna sätt, blifvit tillvägabragdt, såsom uppror, är ofvan anmärkta ofullständighet i Lagens bestämmelse om detta brott likväl icke derigenom afhulpen. Icke eller står berörde Författning i tydligt sammanhang med Kongl. Kungörelsen den 26 November 1816. I den senare, hvilken är att betragta såsom en Polis-lag, nämnes ej något om föregående ovillkorliga förbud mot allmoges sammankallande. Der föreskrifvas endast de villkor och försigtighetsmått, som böra iagttagas, då enskild man åstundar till gemensam öfverläggning kalla invånarne i flera socknar eller härader.

På grund af hvad sålunda är anfördt anse Committerade för sin del de stadganden, som, angående uppror, upplopp och olofliga sammankomster uti 6 Cap. 1, 2 och 3 §§. Missgernings-Balken, Kongl. Circulaire-Brefvet den 31 October 1810, Kongl. Förordningen den 1 Juli 1743 och Kongl. Kungörelsen den 26 November 1816 blifvit meddeldta, å ena sidan ej tillfyllestgörande för allmänna ordningens och säkerhetens upprätthållande, samt å den andra, i vissa delar, oförenliga med rigtiga Lagsiftnings-grunder; till följd hvaraf Committerade underdånigst hemställa, om icke Eders Kongl. Maj:t skulle i Nåder täckas för Sin egen höga del besluta, samt till Rikets Ständer vid nästkommande Riksdag proponera, det må med upp-

häfvande af ofvannämnde stadganden, i Nåder stadgas och förordnas, på sätt i underdånighet bifogadt förslag till Författning i detta ämne upptager.

Vid upprättande af detta förslag hafva Committerade, så vidt dess nödvändiga sammanhang med nu gällande Lag medgifvit, sökt följa grunderna och jemväl uppställningen i 11 Cap. Straff-Balken af förslag till ny Criminal-Lag, der ifrågavarande ämne blifvit i sin helhet så behandladt och genomfördt, att förslaget, efter Committerades åsigt, fullt motsvarar sitt ändamål.

Då de grunder, som blifvit följde, äro redovista i Lag-Comitéens tryckta motiv till nyss åberopade Capitel, vore det utan ändamål att dem här upprepa. Committerade få dock i underdånighet anmärka att det i 6 Cap. 3 §. Missgernings-Balken utsatta dödsstraff för dråp å den, som vill stilla uppror, och den der omförmälde delagtighet i sådant dråp, ansetts böra bibehållas, för att ej rubba öfverensstämmelsen med gällande Lag och för att bereda tillbörligt skydd för dem, som vilja våldsamheter afvärja.

Utdrag af det hos Committerade förde Protocoll, innefattande en Ledamots, Herr Friherre *Boijes* serskildta tanka i saken, bifogas i underdånighet."

b) "Förslag till Förordning angående uppror, upplopp eller olofliga folksamlingar."

1 §.

Samlar sig menighet eller annan folkmängd tillhopa och lägger det uppsåt å daga att med förenadt våld sätta sig upp emot verkställighet af offentlig myndighets bud, eller att den till någon embets-åtgärd tvinga, eller att derföre hämnas: då de upprorsmän sig genast på offentlig myndighets befallning skingras och till lydnad bringas; då skall anförare straffas med arbete å fästning från sex månader till tre år, men de öfrige varen från straff fria.

2 §.

Skingra sig ej upprorsmän på offentlig myndighets befallning, utan trottsa med oljud, smädeord eller hot; varden dömde, anförare till fästningsarbete från tre till sex år, och andre deltagare i upproret till sådant arbete, från sex månader till tre år.

3 §.

Göra upprorsmän våld å person; bryta eller rifva de hus, eller plun-

dra eller förstöra de annan egendom; då skola de straffas, anförare med arbete å fästning från sex till tio år och andre deltagare med sådant arbete från två till fem år.

4 §.

Varder han dräpen, som vill uppror stilla; då skola dråparen och alla de, som burit hugg och slag å den döde, lif mista. För annan gerning, derå serskildt straff i lag utsatt är, skall å den, som gerningen föröfvat, utom det straff, honom för uppror drabba bör, det serskildta straff tillämpas, efter thy derom i lag stadgas.

Varder upprorsman dräpen; ligge ogild.

5 §.

Till upprors stillande må krigs-manskap användas, dock ege det ej å upprorsmän vapen förr bruka, än 2, 3 och 4 §§. i denna Förordning blifvit af den å stället varande civila myndighet tre gånger ljudeligen upplästa, der ej upprorsmän så hastigt till våld öfvergå, att det förr med väpnad hand afvärjas måste.

6 §.

Hvar, som bjuder, leger eller trugar, eller eljest förleder menighet att uppror göra, straffes för den anstiftare, om uppror deraf kommer, på sätt som om anförare i hvarje fall stadgas. Har någon muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utsprider eller utsprida låter, till uppror uppmanat; straffes, enär uppmaningen ingen straffbar verkan hade, med fängelse från två till sex månader.

7 §.

Samlar sig folkmängd å torg, gata eller annan offentlig plats, utan att lägga sådant uppsåt å daga, som i 1 §. sägs, men störer dock lugnet eller allmänna ordningen, och skingrar den sig ej på offentlig myndighets befallning, utan trotsar med oljud, smädeord eller hot; då skola anstiftare och anförare af det upplopp till arbete å fästning från sex månader till tre år, och annan deltagare i upploppet till fängelse från två till sex månader dömas. Öfvergå de från sådant trotsande till våld å person eller egendom vare lag, som i 3 §. sägs.

8. §.

Ej vare invånare i landsort eller stad förment att sammankomma till öfverläggning om mål eller ärende, som dem gemensamt angår; ej eller må sådan sammankomst af offentlig myndighet upplösas, der ej dervid företages något, som mot lag stridande är, eller eljest allmän ordning störer. Om tid och ställe för sådan sammankomst skall dock offentliga myndigheten i orten eller staden så långt förut underrättas, att den kan dervid tillstädes vara, om så nödigt anses. Underlåtes sådan anmälan; vare den, som sammankomsten föranstaltat, förfallen till böter från femtio till trehundrade Riksdaler."

c) "Utdrag af Protocollet, hållet hos den för åtgärders vidtagande, i afseende på förslagen till Civil- och Criminal-Lag af Kongl. Maj:t i Nåder tillförordnade Comité, den 25 November 1839.

S. D. Sedan Herr Justitiæ-Stats-Ministern, genom Note af den 12 nästlidne Juni, gifvit Committerade tillkänna, det Kongl. Maj:ts Nådiga vilja vore, att Committerade borde öfverse nu gällande lag om ansvar å upplopp och säkerheten störande folksamlingar, samt hvad vid deras dämpande iagttagas borde, och derjemte föreslå de ändringar och förbättringar deruti, som kunde nödige anses; så företogo nu Committerade detta ärende till slutligt afgörande, dervid, efter förehafd granskning af det förslag till underdånigt utlåtande och åtskilliga Lag-förändringar i ämnet, som inom Comitéen circulerat; de flesta ledamöterna förklarade sig gilla detta förslag, sådant det innefattas uti Committerades till Kongl. Maj:t nu afgående underdåniga skrifvelse; hvaremot en ledamot, Herr Revisions-Secreteraren Friherre *Boije*, var af serskild mening, på sätt följande till Protocollet afgifna yttrande närmare utvisar:

"I allmänna rättsbegreppet ligger en väsendtlig skillnad emellan qvalificationen af det grofva brott, som 1734 års lag upptager i 6 Capitlet Missgernings-Balken, om myteri och uppror, och qvalificationen af det vida mindre brott, som bär namn af upplopp. Det förra, som vanligen förberedes af öfverlagda stämplingar, har till ändamål att genom öppet våld tvinga Regeringen till uppfyllande af upprorets fordringar, och medför alltså våda för sjelfva samhälls-förhållandet, samt närmar sig till naturen af förräderi emot den regering, som man svurit lydnad och trohet; då deremot upplopp af en tillfälligtvis sammanträffad folkhop, vanligen icke har

annan